

© TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

Az új öngyilkossági statisztikai adatgyűjtés első eredményei.

Les premiers résultats de la nouvelle statistique des suicides en Hongrie.

Résumé. Auparavant les statistiques des suicides de l'Office hongrois de statistique se bornaient aux suicides ayant entraîné la mort, établis d'après les bulletins de décès. En vertu d'un arrêté pris en 1928 par le ministère de l'Intérieur au sujet du sauvetage et de la protection des dégoûtés de la vie, elles comprennent actuellement aussi les tentatives de suicides et sont dressées, par semestres, sur la base de bulletins individuels établis par la Police.

Suivant les résultats, se rapportant à la IIe moitié de 1928, des relevés faits conformément à l'arrêté prémentionné, le nombre des cas de suicides, en y comprenant les tentatives de suicides, a été de 1960 [947 hommes (48·3%) et 1.013 femmes (51·7%)]. Pour 1 million d'habitants, il y avait 228 suicides dans tout le pays et seulement 106 dans les comitats; cette proportion était bien plus élevée dans les villes (734) et surtout à Budapest (972).

En considérant les suicidés par confession, le pourcentage des catholiques romains et des israélites est supérieur à celui qu'ils ont, suivant le recensement, dans la population.

Sur les suicidés des deux sexes, 907 étaient célibataires, 775 mariés, 217 veufs et 55 divorcés. Parmi les veufs et les divorcés, le suicide a été plus fréquent que parmi les personnes mariées.

En comparant les groupes d'âges de la population totale et ceux des suicidés, on voit que c'est entre 20 et 40 ans et surtout au-dessus de 50 ans qu'on se suicide le plus.

Les femmes se suicident plutôt quand elles sont jeunes; c'est le contraire chez les hommes.

Au point de vue de la profession des suicidés, on en comptait, sur 1 million d'habitants, 1901 domestiques, 755 individus de profession industrielle, 646 de la catégorie service public et professions libérales, 580 de la catégorie commerce et crédit. La proportion la plus favorable était aux femmes sans profession (81) et aux agriculteurs. La proportion des indépendants n'est que

de 193; celle des employés est la plus mauvaise (478).

On trouve parmi les suicidés 276 malades (14·1%); 242 individus malades (12·3%); 66 malades des nerfs (aliénés) (3·3%); 26 alcooliques invétérés (1·3%). Parmi les malades, la proportion des hommes (16·9%) dépassait celle des femmes (11·7%).

Sur les suicidés, 107 (5·5%) possédaient de la fortune; 150 (7·7%) avaient des moyens d'existence ou une petite fortune. Le pourcentage de ceux qui avaient de la fortune était fort élevé en province (11·6%) et seulement 1·7% dans les villes.

Les causes probables des suicides n'ont pu être établis pour un cinquième des cas; pour les autres elles répartissaient ainsi: maladie incurable: 303 (15·5%); soucis matériels: 300 (17·8%); discorde de famille: 290 (14·8%); chagrin d'amour: 224 (11·4%); la folie y avait également une part considérable.

Dans la plupart des cas (775 cas, 39·5%), les suicides ont été perpétrés avec du poison; la pendaison (461) et la submersion (235) ont été fréquentes.

Sur les suicides en question, 1.288, soit les deux tiers, ont été commis à la maison ou en hôtel; 235 dans la rue ou dans un édifice public; 394 en plein air; 43 dans un logement étranger.

789 cas (40·3%) ont entraîné la mort; 328 (16·7%) ont eu des conséquences graves; 843 (43·0%) des conséquences légères. Aux hommes la proportion des cas mortels a été deux fois celle des femmes.

Des suicidés sauvés, 221 ont été placés dans des établissements de santé; 41 dans des homes créés pour la protection de la vie humaine; 64 dans des institutions sociales, et l'on en a fait rentrer 55 dans leur famille, après les avoir réconciliés avec leurs proches.

On comptait 34 récidivistes.

★

Az öngyilkosságok azok közé a súlyos társadalmi jelenségek közé tartoznak, amelyek felé nemcsak a közfigyelem fordul

élénk, de többnyire érzelmileg színezett érdeklődéssel, hanem amelyet a statisztikai tudomány is mindig mélyebben igyekszik a maga tárgyilagossággal megvilágítani. Az egészségügyi, gazdasági, erkölcsi, társadalmi és közrendészeti szempontból annyira jelentős és bonyolult eredetű és kihatású öngyilkossági esetek statisztikai tárgyalásának hazánkban már tekintélyes irodalma van. A fontosabb idevonatkozó tanulmányok és összeállítások a következők:

1. *Kovács Alajos dr.*: Népmozgalmi kötet 1906—1908. — Magy. Stat. Közlemények Új sor. 32. k. — 2. *Kovács Alajos dr.*: Népmozgalmi kötet 1909—1912. — Magy. Stat. Közlemények Új sor. 50. k. — 3. *Kovács Alajos dr.*: Az öngyilkossági esetek szaporodása az utóbbi években. — Magyar Statisztikai Szemle 1926. évi 6. sz. (346. l.) — 4. *Bernát István dr.*: Elválók és öngyilkosok. — A Magy. Stat. Társ. kiadványai 2. sz. — 1927. — 5. *Laky Dezső dr.*: Az elválások és az öngyilkosságok okai és leküzdésüknek eszközei. — A Magy. Stat. Társ. kiadványai 3. sz. — 1927. — 6. *Szél Tivadar dr.*: Az öngyilkosok demográfiája. — Magyar Statisztikai Szemle 1928. évi 7. sz. (716. l.) és 8. sz. (847. l.) — 7. *Melly József dr.*: Az öngyilkosságok Budapesten és az európai nagyvárosokban. — Fővárosi Stat. Közlemények 56. k. 2. sz. — 1928.

Az eddigi irodalom és különösen a Magyar Statisztikai Társaság 1927 február havában tartott értekezlete bőven foglalkozott az öngyilkosság jelentőségét, megfigyelését és az ellene való küzdelmet érintő elméleti kérdésekkel. Ezért mi e helyen általánosságban nem foglalkozunk a szóbanforgó komplexum elméletével és legfeljebb csak a feldolgozott anyag taglalásánál és értelmezésénél térünk ki a jelenségek magyarázatát összefogó törvényszerűségekre.

A Központi Statisztikai Hivatal az öngyilkossági statisztikát eddig a népmozgalmi statisztika keretében művelte s az adatokat, valamint az adatok feldolgozásához szükséges demográfiai kombinációkat a halálozási lapokból merítette, vagyis az öngyilkossági statisztika a haláloki statisztikának önállósult és egyre terebélyesülő ágazata. Az alább ismertetendő öngyilkossági statisztikai anyag, bár eredetére nézve szintén nem önálló s öncélú felvétel eredménye, mert közigazgatási funkcióból származik, kereteit illetőleg fontos új lépést jelent előre a kérdés

szélesebb körű feltárásához. A haláloki statisztika természete szerint csak a halállal végződött öngyilkossági esetekről ad számot, míg a jelen közigazgatási adatgyűjtés az öngyilkossági kísérletekre is kiterjed, tekintet nélkül az öngyilkos célból elkövetett cselekmény kimenetelére. Ez a statisztikai felvétel tehát nemcsak azt mutatja, hány emberéletet olt ki a bármily okból támadó kétségbeesés a lélek vagy a test betegsége következtében, hanem azt is, hogy a népességből évenként és havonként hány egyénben fogamzik meg a súlyos elhatározás és válik megkezdett cselekménnyé. Az ekként kibővített adatokból azután mélyebben, alaposabban tanulmányozhatjuk az öngyilkossági hajlam, mint társadalmi jelenség tüneteit és egész horderejét. Igaz ugyan, hogy a statisztikus által felvetett kérdések közül a legfontosabbra és egyben legkényesebbre, a cselekmény okára vonatkozólag nemcsak a halálos kimenetelű eseteknél, hanem gyakran talán még inkább a kísérleteknél bajos a valósággal teljesen egybevágó választ kapni.

A belügyminisztériumban az 1928. évben tartott értekezlet eredménye gyanánt jelent meg a belügyminiszter 253.000/1928. B. M. számú rendelete az életuntak megmentéséről és védelméről, melynek 4. §-a úgy rendelkezett, hogy a rendőrhatóságok a tudomásukra jutott öngyilkossági esetekről a rendelethez mellékelte minta szerint minden fontosabb körülményre kiterjedő és bizalmasan kezelendő rendszeres nyilvántartást vezessenek. A rendőrhatóságok kötelesek az egyéni nyilvántartó űrlap egyik példányát a Statisztikai Hivatalnak esetenként beküldeni. A Hivatal az adatokat feldolgozza és az összesítő kimutatásokat a belügyminiszternek és a népjóléti és munkaügyi miniszternek félévenként felterjeszti. A Statisztikai Hivatal javaslatára az adatok a rendeleti minta helyett *egyéni lapokon* gyűjtetnek. Az egyéni lap a személyi és demográfiai adatokon kívül kérdőpontokat tartalmaz az öngyilkos egyén honosságára, foglalkozására, egészségi és vagyoni állapotára, a cselekmény valószínű okára, eszközére és időpontjára, valamint helyére, továbbá a cselekmény kimenetelére és a tett intézkedésekre vonatkozólag. Végül egy kérdőpont a visszaeső öngyilkosság tünetére kíván világot vetni.

Az új öngyilkossági statisztikai adatgyűjtést megindító belügyminiszteri rende-

let 1928 május 4-én lépett életbe, de az öngyilkossági esetekre vonatkozó jelentések a rendőrhataláságtól eleinte csak szórványosan, sőt később is meglehetősen hiányosan futottak be. Ezért a Statisztikai Hivatal a belügyminiszter hozzájárulásával az új anyagot *első ízben csak az 1928. év július 1-től december 31-ig terjedő részére* vonatkozólag dolgozta fel. Még inkább szükségessé tette ezt az elhatárolást a statisztikai összehasonlíthatóság elve, hogy a későbbi adatokat a szokásos éves, vagy féléves időszakonként lehessen összevetni. A Statisztikai Hivatal különben az öngyilkossági esetek adatgyűjtését is felveszi legközelebbi

munkatervébe s azt a munkaterv jóváhagyása után a statisztikai törvény alapján fogja végrehajtani. A Hivatal a feldolgozott eredményeket ezentúl csak éves összeállításban teszi közzé s az adatsorok féléves lezárását csak a közigazgatási jelentés céljára fogja felhasználni. Minthogy azonban az öngyilkosságok azok közé a népességi események közé tartoznak (születés, halál, házasságkötés stb.), amelyekre a klimatikus és kozmikus jelenségek közvetlenül, vagy közvetve bonyolult módon hatnak ki, az öngyilkossági esetek pusztá számát (csak nem szerint részletezve) a jövőben havonként is ki kell mutatnunk.

1. Az öngyilkossági esetek száma nem és vallás szerint 1928 július—december havában.

Cas de suicides par sexe et confession en juillet—décembre 1928.

Vallás <i>Confession</i>	Vármegyék <i>Comitats</i>			Törvényhatósági jogú városok <i>Villes autonomes</i>			Ebből Budapest <i>Dont Budapest</i>			Magyarország összesen <i>Hongrie entière</i>		
	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>total</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>total</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>total</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>total</i>
1. Szám. — Nombre.												
Római kath. — <i>Cathol. romaine..</i>	260	169	429	328	499	827	249	426	675	588	668	1.256
Gör. kath. — <i>Cathol. grecque ..</i>	4	5	9	8	9	17	6	7	13	12	14	26
Református — <i>Calviniste</i>	128	94	222	69	117	186	45	79	124	197	211	408
Ág. h. evangélikus <i>Luthérienne</i>	36	18	54	24	31	55	15	27	42	60	49	109
Gör. keleti. — <i>Gréco-orient... ..</i>	2	4	6	—	1	1	—	1	1	2	5	7
Izraelita — <i>Israélite</i>	8	9	17	78	55	133	67	51	118	86	64	150
Egyéb — <i>Autres</i>	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	2	4
Összesen — Total	439	300	739	508	713	1.221	383	592	975	947	1.013	1.960
2. Százalék. — %												
Római kath. — <i>Cathol. romaine..</i>	59.2	56.3	58.1	64.6	70.0	67.7	65.0	71.9	69.2	62.1	66.0	64.1
Gör. kath. — <i>Cathol. grecque ..</i>	0.9	1.7	1.2	1.6	1.3	1.4	1.6	1.2	1.4	1.3	1.4	1.3
Református — <i>Calvin.</i>	29.2	31.4	30.0	13.6	16.4	15.2	11.7	13.3	12.7	20.8	20.8	20.8
Ág. h. evangélikus <i>Luthér.</i>	8.2	6.0	7.3	4.7	4.3	4.5	3.9	4.6	4.3	6.3	4.8	5.6
Gör. keleti — <i>Gréco-orient... ..</i>	0.5	1.3	0.8	—	0.2	0.1	—	0.2	0.1	0.2	0.5	0.4
Izraelita — <i>Israél.</i>	1.8	3.0	2.3	15.3	7.7	10.9	17.5	8.6	12.1	9.1	6.3	7.6
Egyéb — <i>Autres</i>	0.2	0.3	0.3	0.2	0.1	0.2	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Összesen — Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Az öngyilkossági esetek területi megoszlása a következő:

	Öngyilkossági esetek száma		
	férfi	nő	együtt
1. S z á m.			
Vármegyék	439	300	739
Törvényhatósági jogú városok	508	713	1.221
Ebből Budapest	383	592	975
Összesen:	947	1.013	1.960
2. S z á z a l é k.			
Vármegyék	46·4	29·6	37·7
Törvényhatósági jogú városok	53·6	70·4	62·3
Ebből Budapest	40·5	58·4	49·7
Összesen:	100·0	100·0	100·0

Az országos összegből tehát 739 öngyilkossági eset történt a vármegyékben, 1.221 pedig a törvényhatósági jogú városokban, mely utóbbiak zöme (975) Budapestre esik. Az öngyilkossági esetek viszonylagos sűrűsége legnagyobb a törvényhatósági jogú városokban, egymillió lakosra számítva 734, jelentékenyen alacsonyabb a vidéken (106), míg a székesfőváros adata a törvényhatósági jogú városok globális adatát is fölülmulja (972). Országos összegben egymillió lakosra 228 öngyilkos cselekményt elkövető egyén jutott.

Vallás szerint a római katolikusok és az izraeliták arányszáma (64·1%, illetve 7·6%) felülmulja népszámlálási arányukat (63·9%, illetve 5·9%), a többi hitfelekezeté, különösen az evangélikusoké megfelelően kisebb a népszámlálási arányoknál.

Az öngyilkossági cselekményt elkövető egyének állampolgárságára és családi állapotára vonatkozólag a második táblázat szolgáltat adatokat. A honossági adatok nem igényelnek különösebb magyarázatot. Külföldi honos a tárgyalt időszakban 29 esetben (1·5%) követett el öngyilkosságot, akik közül 19 férfi és 10 nő volt. Családi állapot szerint az öngyilkosok között 907 nőtlen és hajadon, 775 házas, 217 özvegy és 55 törvényesen elvált volt, 6 egyénnek pedig családi állapota ismeretlen maradt. A nőtlenek és hajadonok arányszáma tehát az öngyilkossági hajlam tekintetében 46·3% (népszámlálási arányuk 52·1%), a házasoké 39·5% (40·5%), az özvegyeké 11·1% (7·0%), végül a törvényesen elváltaké 2·8% (0·4%). Adataink is igazolják tehát azt, amit az irodalom többször megállapított, hogy t. i. az özvegy és törvényesen elvált egyének

4. Az öngyilkossági esetek száma foglalkozás szerint 1928 július—december havában.

Nombre des cas de suicides suivant la profession, en juill.—décembre 1928.

Foglalkozás — Profession	Az öngyilkossági esetek (kísérletek száma) Nombre des cas (ou tentatives) de suicides					
	összesen — total			százalék — %		
	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt total	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt total
Östermelés — Production du sol	228	15	243	24·1	1·5	12·4
Bányászat és kohászat — Mines et hauts fourneaux	5	—	5	0·5	—	0·3
Ipar — Industrie	370	184	554	39·1	18·2	28·3
Kereskedelem és hitel — Commerce et crédit	91	24	115	9·6	2·4	5·9
Közlekedés — Communications	30	1	31	3·2	0·0	1·6
Közszolgálat és szabadfoglalkozás — Services publ. et professions libérales	71	40	117	8·1	4·0	5·9
Véderő — Défense nationale	14	—	14	1·5	—	0·7
Nyugdíjas — Retraités	16	3	19	1·7	0·3	0·9
Háztartásbeli — Femmes sans profession	—	368	368	—	36·3	18·8
Házi cseléd — Domestiques	—	320	320	—	31·6	16·3
Egyéb és ismeretlen foglalkozású — Autres et profession inconn.	116	58	174	12·2	5·7	8·9
Mindössze — Total général	947	1.013	1.960	100·0	100·0	100·0
Ebből — Dont:						
Önálló — Indépendants	180	28	208	19·0	2·8	10·6
Tisztviselő — Employés	82	31	113	8·7	3·1	5·8
Egyéb segédszemélyzet — Autre personnel auxiliaire	553	525	1.078	58·4	51·8	55·0
Egyéb *) — Autres *)	132	429	561	13·9	42·3	28·6

*) Háztartásbeli, nyugdíjas stb. — Femmes sans profession, retraités, etc.

5. Az öngyilkossági esetek száma egészségi és vagyoni állapot szerint 1928 július–december havában.
Cas de suicides suivant l'état de santé et de fortune, juill.—décembre 1928.

Egészségi állapot, vagyoni állapot <i>Etat de santé et de fortune</i>	Vármegyék <i>Comitats</i>			Törvényhatósági jogú városok <i>Villes autonomes</i>			Ebből Budapest <i>Dont</i>			Magyarország összesen <i>Hongrie entière</i>		
	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>
1. Szám. — Nombre.												
Beteg — <i>Malades</i>	80	53	133	80	63	143	57	43	100	160	116	276
Beteges — <i>Individus maladifs</i>	69	33	102	46	94	140	29	89	118	115	127	242
Egészséges — <i>Individus sains</i>	285	214	499	382	554	936	297	458	755	667	768	1.435
Ismeretlen egészségi álla- potú — <i>Etat de santé inconnu</i>	5	—	5	—	2	2	—	2	2	5	2	7
Összesen — Total	439	300	739	508	713	1.221	383	592	975	947	1.013	1.960
Ebből: — <i>Dont</i> :												
Idegbeteg (elmebajos) — <i>Malad. des nerfs (aliénés)</i>	19	13	32	25	9	34	21	5	26	44	22	66
Idült alkoholista — <i>Alcooliques invétérés</i> ..	12	1	13	7	6	13	4	4	8	19	7	26
2. Százalék. — %.												
Beteg — <i>Malades</i>	18.2	17.7	18.0	15.7	8.8	11.7	14.8	7.3	10.3	16.9	11.5	14.1
Beteges — <i>Individus maladifs</i>	15.7	11.0	13.8	9.1	13.2	11.5	7.5	15.0	12.1	12.2	12.5	12.3
Egészséges — <i>Individus sains</i>	65.0	71.3	67.5	75.2	77.7	76.6	77.7	77.4	77.4	70.4	75.8	73.2
Ismeretlen egészségi álla- potú — <i>Etat de santé inconnu</i>	1.1	—	0.7	—	0.3	0.2	—	0.3	0.2	0.5	0.2	0.4
Összesen — Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Ebből: — <i>Dont</i> :												
Idegbeteg (elmebajos) — <i>Malad. des nerfs (aliénés)</i>	4.3	4.3	4.3	4.9	1.3	2.8	5.5	0.8	2.7	4.6	2.2	3.3
Idült alkoholista — <i>Alcooliques invétérés</i> ..	2.7	0.3	1.8	1.4	0.8	1.1	1.0	0.7	0.8	2.0	0.7	1.3
1. Szám. — Nombre.												
Vagyonos — <i>Ayant de la fortune</i>	64	22	86	11	10	21	4	3	7	75	32	107
Rendezett viszonyok kö- zött él, csekély vagyon- nal bír — <i>Ayant une situation matérielle régu- lière, possédant une petite fortune</i>	86	47	133	8	9	17	3	5	8	94	56	150
Vagyontalan — <i>N'ayant aucune fortune</i>	284	231	515	489	694	1.183	376	584	960	773	925	1.698
Ismeretlen vagyoni álla- potú — <i>Etat de fortune inconnu</i>	5	—	5	—	—	—	—	—	—	5	—	5
Összesen — Total	439	300	739	508	713	1.221	383	592	975	947	1.013	1.960

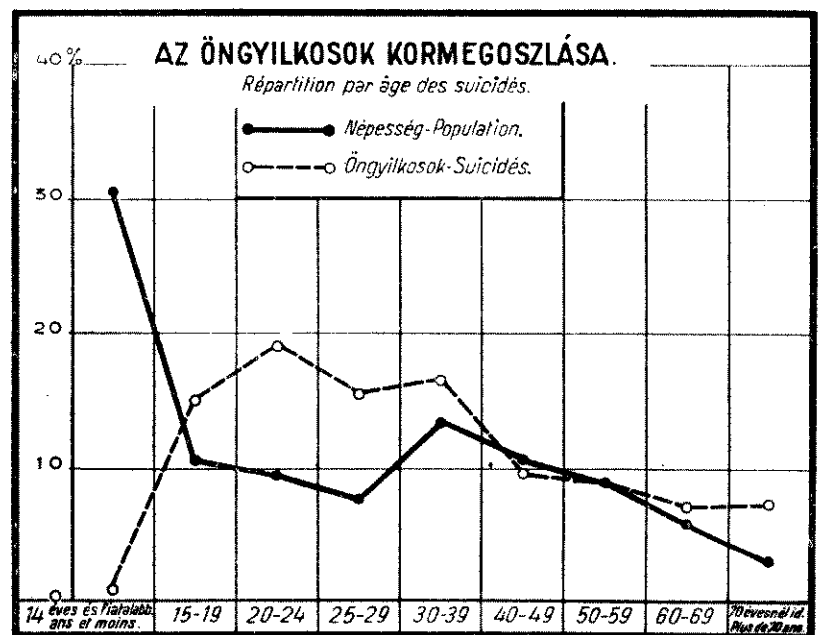
Egészségi állapot, vagyon állapot <i>Etat de santé et de fortune</i>	Vármegyék <i>Comitats</i>			Törvényhatósági jogú városok <i>Villes autonomes</i>			Ebből Budapest <i>Dont "</i>			Magyarország összesen <i>Hongrie entière</i>		
	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe fémin.</i>	együtt <i>en- semble</i>
2. Százalék. — %.												
Vagyonos — <i>Ayant de la fortune</i>	14.6	7.3	11.6	2.2	1.4	1.7	1.0	0.5	0.7	8.0	3.2	5.5
Rendezett viszonyok között él, csekély vagyonnal bír — <i>Ayant une situation matérielle régulière, possédant une petite fortune</i>	19.6	15.7	18.0	1.6	1.3	1.4	0.6	0.8	0.8	9.9	5.5	7.7
Vagyontalan — <i>N'ayant aucune fortune</i>	64.7	77.0	69.7	96.2	97.3	96.9	98.4	98.7	98.5	81.6	91.3	86.6
Ismeretlen vagyon állapottú — <i>Etat de fortune inconnu</i>	1.1	—	0.7	—	—	—	—	—	—	0.5	—	0.2
Összesen — Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

hajlamosabbak az öngyilkosságra, mint a házasságban élők. Orvosi szempontból ezt azzal lehet indokolni, hogy a házasságon kívül élők közt a kiegyensúlyozatlan lelkiállapot nagyobb arányban fordul elő, de tekintetbe kell vennünk azt az egyszerű demografiai körülményt is, hogy az özvegyek közt nagyobb a magasabb korosztályok arányszáma, már pedig ismert dolog, hogy az öngyilkossági hajlam a korról, különösen a magas korról nő. Az öngyilkos özvegyek arányszáma feltűnően magasabb a vidéken (16.9%), míg a városokban csak 7.5% (Budapesten 6.8%). Még inkább kiélezi ezt a jelenséget az a körülmény, hogy az özvegyek népességi arányszáma a városokban valamivel magasabb (7.3%), mint a vidéken (7.0%). A törvényesen elváltaknál viszont, ami már érthetőbb is, legnagyobb az öngyilkossági hajlam mutatószáma a városokban (3.2%), különösen pedig Budapesten (3.6%), míg a vidék 2.2%-kal szerepel.

Az öngyilkosságot elkövetők *korviszonyait* terület és nem szerint a harmadik tábla részletezi korcsoportonként. Szomorú jelenség, hogy már a 14 éves és fiatalabb korúak közül is 16 öngyilkos akadt, még pedig 11 leány és 5 fiú. Egyébként a kor megoszlás nyers számai különös figyelmet nem érdemelnek, mert ezek a számok jelentékeny mértékben függvényei a népesség kor megoszlásának. De a korcsoportoknak nem szerint való tagozódása mégis megem-

lítendő, mert igen jellemző tünet, hogy a fiatalok között — 15—24 évesek — a nők arányszáma (45.0%) hatalmasan felülmúlja a férfiakét (22.2%), viszont az öregkorban — 50 évesnél idősebbek — a férfiak arányszáma szökik fel (34.0%) a nőkével szemben (12.6%).

A korviszonyok helyes megvilágítását alábbi rajzunk szolgáltatja, amely az öngyilkosok korviszonyait az egész népesség korviszonyaival méri össze. A két polygon szétágazása szembeütő és nyilvánvalóan mutatja, hogy az öngyilkossági hajlam viszonylagos magassága az életnek különösen két nagy szakaszában kulminál: a 20—40 éves korban, a szenvedélyek és a megélhetési küzdelem korában, továbbá az öreg- és aggkorban (50—55 éven felül), a betegségek és a lemondás korában. Megjegyzendő, hogy az

ismeretlen korúak egyébként kis számát, minthogy a népességben nincs ismeretlen korú csoport, a két legutolsó korcsoport közt osztottuk meg. A hibaforrás valószínűleg így a legkisebb.

Nagy érdeklődéssel szokták kíséreni az öngyilkosok megoszlását *foglalkozásonkint*. Erről a negyedik tábla tájékoztat. A foglalkozásra nézve is áll az a módszer-megállapításunk, ami a kormegoszlásra, t. i. hogy a nyers viszonyszámokat, csak a nemi megoszlásra vonatkozólag kell megvizsgálnunk. A háztartásbeliektől és a házi cselédektől

eltekintve, akik majdnem kizárólag nők, azt látjuk, hogy az őstermelésnél a férfióngyilkosok arányszáma 24·1%, a nőké csak 1·5%, viszont a közszolgálat és szabadfoglalkozásoknál a férfiak 8·1%-os viszonyszámát a nők 4·0%-os viszonyyszáma már erősen megközelíti, különösen ha gondolunk a foglalkoztatottak megoszlására nem szerint.

A szokásos foglalkozási főcsoportokon, mint horizontális alakuláson kívül különös gondot fordítottunk a társadalmi munkarendben való elhelyezkedésre, mint függő-

6. Az öngyilkossági esetek száma a cselekmény valószínű oka szerint 1928 július—december havában.

Cas de suicides suivant la cause probable de ceux-ci, en juill.—décembre 1928.

1. Szám. — Nombre.

A cselekmény valószínű oka <i>Cause probable</i>	Vármegyék <i>Comitats</i>			Törvényhatósági jogú városok <i>Villes autonomes</i>			Ebből Budapest <i>Dont " "</i>			Magyarország összesen <i>Hongrie entière</i>		
	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>
Gyógyíthatatlan betegség <i>Maladie incurable</i>	77	43	120	81	102	183	55	85	140	158	145	303
Elmezavar — <i>Folie</i>	48	17	65	7	3	10	5	2	7	55	20	75
Eletuntóság — <i>Dégoût de la vie</i>	70	39	109	19	16	35	6	11	17	89	55	144
Nyomor (keresetnélküliség) <i>Misère (chômage)</i>	17	7	24	93	58	151	84	53	137	110	65	175
Egyéb anyagi baj — <i>Autres revers de fortune</i>	36	11	47	61	67	128	47	58	105	97	78	175
Családi viszály — <i>Discorde de famille</i>	40	43	83	58	149	207	40	123	163	98	192	290
Egyéb családi baj (gyász- eset) — <i>Autres maux de famille (deuil)</i>	2	6	8	5	13	18	4	12	16	7	19	26
Szerelmi bánat — <i>Chagrin d'amour</i>	32	51	83	29	112	141	24	92	116	61	163	224
Személy elleni bűncselekmény elkövetése — <i>Crimes contre les personnes</i>	—	—	—	1	—	1	1	—	1	1	—	1
Vagyon elleni bűncselekmény elkövetése — <i>Crimes contre la propriété</i>	1	2	3	6	10	16	6	10	16	7	12	19
Egyéb bűncselekmény el- követése — <i>Autres crimes</i>	2	1	3	2	—	2	1	—	1	4	1	5
Tanulóknál rossz előmene- tel vagy egyéb sikertelen- ség — <i>Aux élèves, mauvaises notes ou autres insuccès</i>	—	—	—	4	—	4	4	—	4	4	—	4
Félelem vagy elkeseredés, büntetés (házi fenyték, előjárói dorgálás) miatt <i>Crainte ou amertume à cause de punition, (de punition domestique ou de réprimande par supér.)</i>	22	10	32	27	60	87	15	44	59	49	70	119
Egyéb — <i>Autres causes</i>	43	39	82	45	44	89	29	27	56	88	83	171
Ismeretlen — <i>Causes inconnues</i>	49	31	80	70	79	149	62	75	137	119	110	229
Összesen — Total	439	300	739	508	713	1.221	383	592	975	947	1.013	1.960

2. Százalék. — %

A cselekmény valószínű oka <i>Cause probable</i>	Vármegyék <i>Comitats</i>			Törvényhatósági jogú városok <i>Villes autonomes</i>			Ebből Budapest <i>Dont</i>			Magyarország összesen <i>Hongrie entière</i>		
	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>
Gyógyíthatatlan betegség <i>Maladie incurable</i> .. .	17.5	14.3	16.2	15.9	14.3	15.0	14.3	14.4	14.4	16.7	14.3	15.5
Elmezavar — <i>Folie</i> .. .	10.9	5.7	8.8	1.4	0.4	0.8	1.3	0.3	0.7	5.8	2.0	3.8
Életuntagság — <i>Dégoût de la vie</i> .. .	15.9	13.0	14.8	3.7	2.3	2.9	1.6	1.9	1.7	9.4	5.4	7.3
Nyomor (keresetnélküliség) <i>Misère (chômage)</i> .. .	3.9	2.4	3.3	18.3	8.1	12.4	21.9	8.9	14.1	11.6	6.4	8.9
Egyéb anyagi baj — <i>Autres revers de fortune</i> .. .	8.2	3.7	6.4	12.0	9.4	10.5	12.3	9.8	10.8	10.3	7.7	8.9
Családi viszály — <i>Discorde de famille</i> .. .	9.1	14.3	11.2	11.4	20.9	16.9	10.4	20.8	16.7	10.4	18.9	14.8
Egyéb családi baj (gyász- eset) — <i>Autres maux de famille (deuil)</i> .. .	0.5	2.0	1.1	1.0	1.8	1.5	1.0	2.0	1.6	0.7	1.9	1.3
Szerelmi bánat — <i>Chagrin d'amour</i> .. .	7.3	17.0	11.2	5.7	15.7	11.5	6.3	15.5	11.9	6.4	16.1	11.4
Személy elleni bűncselek- mény elkövetése — <i>Crimes contre les personnes</i>	—	—	—	0.2	—	0.1	0.3	—	0.1	0.1	—	0.1
Vagyon elleni bűncselek- mény elkövetése — <i>Crimes contre la propriété</i>	0.2	0.7	* 0.4	1.2	1.4	1.3	1.6	1.7	1.6	0.7	1.2	1.0
Egyéb bűncselekmény el- követése — <i>Autres crimes</i>	0.5	0.3	0.4	0.4	—	0.2	0.3	—	0.1	0.4	0.1	0.3
Tanulóknál rossz előmenet- tel vagy egyéb sikertelen- ség — <i>Aux élèves, mauvaises notes ou autres insuccès</i> .. .	—	—	—	0.8	—	0.3	1.0	—	0.4	0.4	—	0.2
Félelem vagy elkeseredés, büntetés (házi fenyíték, előljárói dorgálás) miatt <i>Crainte ou amertume à cause de punition (de punition domestique ou de réprimande par supérieurs)</i>	5.0	3.3	4.3	5.3	8.4	7.1	3.9	7.4	6.1	5.2	6.9	6.1
Egyéb — <i>Autres causes</i> ..	9.8	13.0	11.1	8.9	6.2	7.3	7.6	4.6	5.7	9.3	8.2	8.7
Ismeretlen — <i>Causes inconnues</i> .. .	11.2	10.3	10.8	13.8	11.1	12.2	16.2	12.7	14.1	12.6	10.9	11.7
Összesen — <i>Total</i>	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

leges tagozódásra is (önálló, tisztviselő stb.), mert az öngyilkosságoknál erősen tekintetbe kell vennünk a szociális és jövedelemeloszlási viszonyokat. Ha a foglalkozási és munkarendi elsődleges adatokat a népesség megfelelő megoszlási adataihoz viszonyítjuk, akkor kapunk csak használható képet az öngyilkossági hajlam foglalkozási modulációjára nézve. Ez a módosulás igen jelentékeny, amennyiben egymillió lakosra a házi cselédek közül 1901, az egyéb és ismeretlen foglalkozásúak közül 1786, az ipar körében 755, a közszolgálat és szabadfoglalkozásoknál 646, a kereskedelem és hitel körében 580 öngyilkos esett. Legkedvezőbb

az arány a háztartásbelieknél (81), az őstermelésnél (106), valamint a bányászatnál és kohászatnál (115). Közepes helyet foglal el a közlekedés (244), míg a véderő adata (147) megbízhatatlannak látszik, mert a többi adatforrás a véderőnél rendszerint magas arányszámot mutat ki. Úgy látszik e téren az adatok egy része a még úttörő közigazgatási statisztikai eljárás során nem jutott a rendőrhatalóságok tudomására.

A munkarendi elhelyezkedés szempontjából legmagasabb a tisztviselők aránya (478), azután következik az egyéb segédszemélyzet (428). Az önállóak közül egymillió lakosra 193, az egyéb csoportból 118 ön-

10. Az öngyilkossági esetek száma a tett intézkedések és a visszaeső öngyilkossági esetek szerint 1928 július—december havában.

Nombre des cas de suicides suivant les mesures prises par les autorités et les cas de récidives, juill.—décembre 1928.

Intézkedések. Visszaesők <i>Mesures prises. Récidivistes.</i>	Öngyilkossági esetek Magyarországon - <i>Cas de suicides en Hongrie</i>					
	szám — <i>nombre</i>			%		
	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>	férfi <i>sexe masc.</i>	nő <i>sexe féminin.</i>	együtt <i>ensemble</i>
Gyógyintézetbe helyezés — <i>Placement dans une maison de santé</i>	83	138	221	8·8	13·6	11·3
Életvédelmi otthonba helyezés — <i>Placement dans un home de la protection de la vie h.</i>	18	23	41	1·9	2·3	2·1
Társadalmi intézmények gondoskodása — <i>Soins par oeuvres sociales</i>	27	37	64	2·9	3·7	3·3
Hozzátartozókkal való kibékítés — <i>Réconciliation avec les proches du suicidé</i>	17	38	55	1·8	3·8	2·8
További nyomozás megindítása — <i>Ouverture d'enquête ultérieure</i>	76	52	128	8·1	5·1	6·5
Egyéb intézkedések — <i>Autres mesures</i>	60	54	114	6·4	5·3	5·8
Különösebb intézkedésre nem volt szükség — <i>Cas n'ayant pas nécessité de mesures spéciales</i>	666	671	1.337	70·1	66·2	68·2
Összesen — Total	947	1.013	1.960	100·0	100·0	100·0
Visszaeső öngyilkosok másodszor — <i>Récidivistes 2e fois</i>	17	9	26	85·0	64·3	76·5
Visszaeső öngyilkosok harmadszor — <i>Récidivistes 3e fois</i>	2	4	6	10·0	28·6	17·6
Visszaeső öngyilkosok több ízben — <i>Récidivistes plusieurs fois</i>	1	1	2	5·0	7·1	5·9
Összesen — Total	20	14	34	100·0	100·0	100·0
	2·1	1·4	1·7	—	—	—

kat. Sajnos itt már nem áll rendelkezésünkre a megfelelő demográfiai háttér, ezért megállapításaink csak hozzávetőlegesek lehetnek. Országos összegben az öngyilkosok közül 1.435 (73·2%) volt egészséges a tett elkövetése előtt. Bevallott betegek száma 276 (14·1%), a betegeseké 242 (12·3%) volt. Az egészségi állapot csak 7 esetben volt ismeretlen. A beteg férfiak aránya (16·9%) jóval nagyobb volt, mint a beteg nőké (11·5%).

A beteg öngyilkosok viszonyozása területi szempontból a vármegyékben észrevehetően magasabb (18·0%), mint a városokban (11·7%), sőt Budapesten 10·3%). Ez a különbség a betegesek arányában már jóval kisebb (vidék 13·8%, városok 11·5%). Az összeírt idegbeteg (elmebeteg) öngyilkosok száma a tárgyalt időszakban 66 (3·3%) volt, az idült alkoholistáké pedig 26-ot (1·3%) tett.

Az anyagi helyzet jóval kisebb szerepet játszik az öngyilkossági hajlamnál, mint az a köztudatban él. Inkább a szélső nyomor mellett a vagyoni helyzetben beállott hirte-

len katasztrófális, vagy annak vélt változás szerepel gyakran tényező gyanánt. Az öngyilkossági cselekményt elkövetők zöme, mint általában a lakosság zöme, vagyis 1.698 (86·6%) öngyilkos vagyontalan volt. Rendezett viszonyok között élt, vagy csekély vagyonnal bírt 150 egyén (7·7%), végül vagyonos volt 107 egyén (5·5%). A statisztika megbízhatóságára mutat, hogy csak 5 öngyilkos vagyoni állapota maradt ismeretlen. A vagyonosok, vagy rendezett viszonyok között élők aránya a férfiöngyilkosok között érthetően jóval magasabb (8·0%, illetve 9·9%), mint a nőknél (3·2, illetve 5·5%).

Területi csoportosításban a vagyonos öngyilkosok hányada feltűnően magas (11·6%) a vidéken, míg a városokban csak 1·7%, sőt Budapesten mindössze 0·7%. Még nagyobb az eltérés a rendezett viszonyok között élőknel, akik a vidéken 18·0%-kal, a városokban 1·4%-kal (a székesfővárosban 0·8%-kal) szerepelnek. Félő, hogy itt csak részben működnek közre reális indokok (pl. a munkanélkülieknek a városokba tö-

Foglalkozás Profession		Az öngyilkosságot (kísérletet) elkövetett egyének száma — Nombre des individus s'étant suicidés (ou ayant tenté de se suicider)																								
		a cselekmény valószínű oka szerint — d'après les motifs présumés des suicides										Összesen — Total														
		auteurs de crimes contre les personnes					auteurs d'autres crimes					ismertetlen causes					Total									
		személy elleni		vagyon elleni		la propriété	bűncselekmény elkövetése		egyéb autours		d'autres crimes	félelem v. elkeseredés, büntetés (házi fenyték, előjárói dorgálás) miatt		crainte ou amertume de punition (punition domestique, réprimande par supérieurs)		tanulónál rossz előmenetel vagy egyéb sikertelenség		élèves ayant eu de mauvaises notes ou un autre insuccès		egyéb autours		ismertetlen causes		Total		
férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
1a																										
Östermelés — Production du sol...	1					2		2				14		14	32	2	34	20	1	21	228	15	243	24	1	124
Bányászat és kohászat — Mines et hauts fourneaux																										
Ipar — Industrie				1					2			25	13	38	32	15	47	23	16	39	370	184	554	39	1	283
Kereskedelem és hitel — Commerce et crédit												4	1	5	7	2	9	6	4	10	91	24	115	24	5	59
Közlekedés — Communications												2		2	6		6	6		6	30	1	31	3	2	16
Közzolgálat és szabadfoglalkozás Services publ. et professions libérales												2		8	7	2	9	11	4	15	77	40	117	40	11	59
Védő — Défense nationale						1		1							2		2	3		3	14		14		1	07
Nyugdíjas — Retraités												1		1	1		1				16	3	19	3	1	09
Háztartásbeli — Femmes sans profession																										
Házi cseléd — Domestiques																										
Egyéb és ismeretlen foglalkozású — Autres et professions inconn. . . .																										
Mindössze — Total général	1	1	1	7	12	19	4	1	4	5	4	49	70	119	88	83	171	119	110	229	947	1013	1960	1000	1000	
Ebből: — Dont:																										
Önálló — Indépendants																										
Tisztviselő — Employés																										
Egyéb segédszemélyzet — Autre personnel auxiliaire	1			1	6	7						31	63	94	57	49	106	46	63	109	553	525	1078	584	550	
Egyéb — Autres				2	6	8	1	1	1	2	1	2		2	2	30	32	50	43	93	132	429	561	139	286	

12. Az öngyilkossági esetek száma családi és egészségi

Cas de suicides, suivant l'état civil et de santé,

Foglalkozás	Az öngyilkosságot (kísérletet) elkövetett egyének száma — családi állapot szerint — <i>suivant l'état civil</i>														
	nőtlen, hajadon <i>célibataires</i>			házas <i>mariés</i>			özvegy <i>veufs</i>			törv. elvált <i>divorcés</i>			ismeretlen családi állapotú <i>état civil inconnu</i>		
	férfi — <i>sexe masc.</i>	nő — <i>sexe féminin.</i>	együtt — <i>ensemble</i>	férfi — <i>sexe masc.</i>	nő — <i>sexe féminin.</i>	együtt — <i>ensemble</i>	férfi — <i>sexe masc.</i>	nő — <i>sexe féminin.</i>	együtt — <i>ensemble</i>	férfi — <i>sexe masc.</i>	nő — <i>sexe féminin.</i>	együtt — <i>ensemble</i>	férfi — <i>sexe masc.</i>	nő — <i>sexe féminin.</i>	együtt — <i>ensemble</i>
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	1. Szám — <i>N o m b r e</i>														
Östermelés	62	6	68	118	3	121	47	6	53	1	—	1	—	—	—
Bányászat és kohászat . .	1	—	1	3	—	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Ipar	124	123	247	189	36	225	49	14	63	8	11	19	—	—	—
Kereskedelem és hitel . .	34	17	51	52	4	56	2	3	5	3	—	3	—	—	—
Közlekedés	11	—	11	18	—	18	—	1	1	1	—	1	—	—	—
Közszolgálat és szabad- foglalkozás	31	29	60	43	7	50	2	—	2	1	4	5	—	—	—
Véderő	8	—	8	6	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas	2	—	2	13	1	14	1	2	3	—	—	—	—	—	—
Háztartásbeli	—	101	101	—	221	221	—	37	37	—	8	8	—	1	1
Házicseléd	—	272	272	—	22	22	—	14	14	—	12	12	—	—	—
Egyéb és ismeretlen fog- lalkozású	69	17	86	26	13	39	12	26	38	4	2	6	5	—	5
Mindössze	342	565	907	468	307	775	114	103	217	18	37	55	5	1	6
Ebből :															
Önálló	33	9	42	116	8	124	28	8	36	3	3	6	—	—	—
Tisztviselő	29	27	56	52	2	54	—	—	—	1	2	3	—	—	—
Egyéb segédszemélyzet	209	411	620	261	62	323	73	30	103	10	22	32	—	—	—
Egyéb	71	118	189	39	235	274	13	65	78	4	10	14	5	1	6
	2. Százalék — <i>%</i>														
Östermelés	27.2	40.0	28.0	51.8	20.0	49.8	20.6	40.0	21.8	0.4	—	0.4	—	—	—
Bányászat és kohászat . .	20.0	—	20.0	60.0	—	60.0	20.0	—	20.0	—	—	—	—	—	—
Ipar	33.5	66.8	44.6	51.1	19.6	40.6	13.2	7.6	11.4	2.2	6.0	3.4	—	—	—
Kereskedelem és hitel . .	37.4	70.8	44.3	57.1	16.7	48.7	2.2	12.5	4.4	3.3	—	2.6	—	—	—
Közlekedés	36.7	—	35.5	60.0	—	58.1	—	100.0	3.2	3.3	—	3.2	—	—	—
Közszolgálat és szabad- foglalkozás	40.3	72.5	51.3	55.8	17.5	42.7	2.6	—	1.7	1.3	10.0	4.3	—	—	—
Véderő	57.1	—	57.1	42.9	—	42.9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas	12.5	—	10.5	81.2	33.3	73.7	6.3	66.7	15.8	—	—	—	—	—	—
Háztartásbeli	—	27.4	27.4	—	60.0	60.0	—	10.1	10.1	—	2.2	2.2	—	0.3	0.3
Házicseléd	—	85.0	85.0	—	6.9	6.9	—	4.4	4.4	—	3.7	3.7	—	—	—
Egyéb és ismeretlen fog- lalkozású	59.5	29.3	49.4	22.4	22.4	22.4	10.3	44.8	21.8	3.5	3.5	3.5	4.3	—	2.9
Mindössze	36.1	55.8	46.3	49.4	30.3	39.5	12.1	10.2	11.1	1.9	3.6	2.8	0.5	0.1	0.3
Ebből :															
Önálló	18.3	32.1	20.2	64.4	28.6	59.6	15.6	28.6	17.3	1.7	10.7	2.9	—	—	—
Tisztviselő	35.4	87.0	49.5	63.4	6.5	47.8	—	—	—	1.2	6.5	2.7	—	—	—
Egyéb segédszemélyzet	37.8	78.3	57.5	47.2	11.8	30.0	13.2	5.7	9.5	1.8	4.2	3.0	—	—	—
Egyéb	53.8	27.5	33.7	29.5	54.8	48.8	9.9	15.2	13.9	3.0	2.3	2.5	3.8	0.2	1.1

állapot szerint foglalkozásonkint 1928 július—december havában.
par profession, en juillet—décembre 1928.

Nombre des individus s'étant suicidés (ou ayant tenté de se suicider)																																				
egészségi állapot szerint — suivant l'état de santé																																				
beteg malades			beteges maladifs			egészséges en bonne santé			ismeretlen egészségi állapotú état de santé inconnu			Összesen Total			ebből — dont						Profession															
idegbeteg (elmebajos) ayant une maladie des nerfs (aliénés)			idült alkoholista alcooliques invétérés																																	
férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble		férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble	férfi — sexe masc.	nő — sexe féminin.	együtt — ensemble			
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38															
1. Szám — Nombre																																				
37	—	37	49	9	58	142	6	148	—	—	—	228	15	243	11	2	13	8	1	9	Production du sol															
—	—	—	2	—	2	3	—	3	—	—	—	5	—	5	—	—	—	—	—	—	Mines et hauts fourn.															
75	18	93	33	26	59	262	140	402	—	—	—	370	184	554	13	7	20	9	3	12	Industrie															
13	3	16	8	1	9	70	20	90	—	—	—	91	24	115	7	3	10	—	—	—	Commerce et crédit															
4	—	4	1	—	1	25	1	26	—	—	—	30	1	31	3	—	3	1	—	1	Communications															
8	5	13	9	3	12	60	32	92	—	—	—	77	40	117	8	4	12	1	—	1	Services publ. et professions libérales															
3	—	3	—	—	—	11	—	11	—	—	—	14	—	14	—	—	—	—	—	—	Défense nationale															
3	2	5	2	—	2	11	1	12	—	—	—	16	3	19	2	—	2	—	—	—	Retraités															
—	57	57	—	64	64	—	246	246	—	1	1	—	368	368	—	—	—	—	—	—	Femmes sans profess.															
—	25	25	—	14	14	—	281	281	—	—	—	—	320	320	—	3	3	—	1	1	Domestiques															
17	6	23	11	10	21	83	41	124	5	1	6	116	58	174	—	3	3	—	2	2	Autres et professions inconn.															
160	116	276	115	127	242	667	768	1.435	5	2	7	947	1.013	1.960	44	22	66	19	7	26	Total général															
																											Dont :									
31	4	35	31	3	34	118	21	139	—	—	—	180	28	208	10	2	12	9	—	9	Indépendants															
10	5	15	7	4	11	65	22	87	—	—	—	82	31	113	9	5	14	—	—	—	Employés															
99	42	141	64	46	110	390	437	827	—	—	—	553	525	1.078	23	12	35	10	5	15	Autre personn. auxil.															
20	65	85	13	74	87	94	288	382	5	2	7	132	429	561	2	3	5	—	2	2	Autres															
2. Százalék — %																																				
16.2	—	15.2	21.5	60.0	23.9	62.3	40.0	60.9	—	—	—	100.0	100.0	100.0	4.8	13.3	5.3	3.5	6.6	3.7	Production du sol															
—	—	—	40.0	—	40.0	60.0	—	60.0	—	—	—	100.0	—	100.0	—	—	—	—	—	—	Mines et hauts fourn.															
20.3	9.8	16.8	8.9	14.1	10.6	70.8	76.1	72.6	—	—	—	100.0	100.0	100.0	3.5	3.8	5.6	2.4	1.6	2.2	Industrie															
14.3	12.5	13.9	8.8	4.2	7.8	76.9	83.3	78.3	—	—	—	100.0	100.0	100.0	7.7	12.5	8.6	—	—	—	Commerce et crédit															
13.3	—	12.9	3.4	—	3.2	83.3	100.0	83.9	—	—	—	100.0	100.0	100.0	10.0	—	9.7	3.3	—	3.2	Communications															
10.4	12.5	11.1	11.7	7.5	10.3	77.9	80.0	78.6	—	—	—	100.0	100.0	100.0	10.4	10.0	10.3	1.3	—	0.9	Services publ. et professions libérales															
21.4	—	21.4	—	—	—	78.6	—	78.6	—	—	—	100.0	—	100.0	—	—	—	—	—	—	Défense nationale															
18.7	66.7	26.3	12.5	—	10.5	68.8	33.3	63.2	—	—	—	100.0	100.0	100.0	12.5	—	10.5	—	—	—	Retraités															
—	15.5	15.5	—	17.4	17.4	—	66.8	66.8	—	0.3	0.3	—	100.0	100.0	—	—	—	—	—	—	Femmes sans profess.															
—	7.8	7.8	—	4.4	4.4	—	87.8	87.8	—	—	—	—	100.0	100.0	—	0.9	0.9	—	0.3	0.3	Domestiques															
14.7	10.4	13.2	9.5	17.2	12.1	71.5	70.7	71.3	4.3	1.7	3.4	100.0	100.0	100.0	—	5.2	1.7	—	3.4	1.1	Autres et professions inconn.															
16.9	11.5	14.1	12.2	12.5	12.3	70.4	75.8	73.2	0.5	0.2	0.4	100.0	100.0	100.0	4.6	2.2	3.3	2.0	0.7	1.3	Total général															
																											Dont :									
17.2	14.3	16.8	17.2	10.7	16.4	65.6	75.0	66.8	—	—	—	100.0	100.0	100.0	5.5	7.1	5.7	5.0	—	4.3	Indépendants															
12.2	16.2	13.3	8.5	12.9	9.7	79.3	70.9	77.0	—	—	—	100.0	100.0	100.0	10.9	16.1	12.4	—	—	—	Employés															
17.9	8.0	13.1	11.6	8.8	10.2	70.5	83.2	76.7	—	—	—	100.0	100.0	100.0	4.2	2.3	3.2	1.8	1.0	1.4	Autre personn. auxil.															
15.2	15.2	15.2	9.8	17.2	15.5	71.2	67.1	68.1	3.8	0.5	1.2	100.0	100.0	100.0	1.5	0.7	0.9	—	0.5	0.4	Autres															

13. Az öngyilkossági esetek száma kor szerint,
Cas de suicides par âge et profession.

Foglalkozás	Az öngyilkosságot (kísérletet) el- Nombre, par âge, des individus s'étant														
	14 éves és fiatalabb 14 ans et moins			15—19			20—24			25—29			30—39		
										é v e s					
	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	1. s z á m														
Óstermelés	2	—	2	16	5	21	26	—	26	20	1	21	21	1	22
Bányászat és kohászat	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1
Ipar	1	1	2	22	56	78	77	36	113	65	27	92	42	31	73
Kereskedelem és hitel ..	—	—	—	11	7	18	10	7	17	12	2	14	24	3	27
Közlekedés	—	—	—	1	—	1	9	—	9	8	—	8	8	1	9
Közszolgálat és szabad- foglalkozás	—	—	—	—	4	4	8	10	18	21	15	36	20	8	28
Véderő	—	—	—	—	—	—	6	—	6	4	—	4	3	—	3
Nyugdíjas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Háztartásbeli	—	6	6	—	46	46	—	67	67	—	76	76	—	76	76
Házi cseléd	—	3	3	—	112	112	—	94	94	—	47	47	—	41	41
Egyéb és ismeretlen fog- lalkozású	2	1	3	9	4	13	14	8	22	1	4	5	41	4	45
Mindössze	5	11	16	59	234	293	151	222	373	131	172	303	161	165	326
Ebből															
Önálló	1	—	1	5	2	7	11	4	15	19	6	25	24	7	31
Tisztviselő	—	—	—	—	4	4	10	9	19	20	11	31	21	5	26
Egyéb segédszemélyzet	2	4	6	45	178	223	116	134	250	91	75	166	74	73	147
Egyéb	2	7	9	9	50	59	14	75	89	1	80	81	42	80	122
	2. s z á z a l é k														
Óstermelés	0·9	—	0·8	7·0	33·3	8·6	11·4	—	10·7	8·8	6·7	8·6	9·2	6·7	9·1
Bányászat és kohászat	—	—	—	—	—	—	20·0	—	20·0	—	—	—	20·0	—	20·0
Ipar	0·3	0·5	0·3	5·9	30·4	14·1	20·8	19·6	20·4	17·6	14·7	16·6	11·4	16·9	13·2
Kereskedelem és hitel	—	—	—	12·1	29·2	15·7	11·0	29·2	14·8	13·2	8·3	12·2	26·3	12·5	23·5
Közlekedés	—	—	—	3·3	—	3·2	30·0	—	29·0	26·7	—	25·8	26·7	100·0	29·0
Közszolgálat és szabad- foglalkozás	—	—	—	—	10·0	3·4	10·4	25·0	15·4	27·3	37·5	30·8	25·9	20·0	23·9
Véderő	—	—	—	—	—	—	42·9	—	42·9	28·6	—	28·6	21·4	—	21·4
Nyugdíjas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6·2	—	5·3
Háztartásbeli	—	1·6	1·6	—	12·5	12·5	—	18·2	18·2	—	20·7	20·7	—	20·7	20·7
Házi cseléd	—	0·9	0·9	—	35·0	35·0	—	29·4	29·4	—	14·7	14·7	—	12·8	12·8
Egyéb és ismeretlen fog- lalkozású	1·7	1·7	1·7	7·8	6·9	7·5	12·1	13·8	12·6	0·9	6·9	2·9	35·3	6·9	25·9
Mindössze	0·5	1·1	0·8	6·2	23·1	15·0	16·0	21·9	19·0	14·0	17·0	15·5	17·0	16·3	16·7
Ebből															
Önálló	0·6	—	0·5	2·8	7·1	3·4	6·1	14·3	7·2	10·6	21·5	12·0	13·3	25·0	14·9
Tisztviselő	—	—	—	—	12·9	3·5	12·2	29·1	16·8	24·4	35·5	27·5	25·6	16·1	23·0
Egyéb segédszemélyzet	0·4	0·8	0·5	8·1	33·9	20·7	21·0	25·5	23·2	16·4	14·3	15·4	13·4	13·9	13·6
Egyéb	1·5	1·6	1·6	6·8	11·7	10·5	10·6	17·5	15·9	0·8	18·6	14·4	31·8	18·6	21·8

foglalkozásonkint 1928. július—december havában.
en juill.—décembre 1928.

követett egyének száma kor szerint suicidés (ou ayant tenté de se suicider)															Professions			
40—49			50—59			60—69			70 évesnél idősebb plus de 70 ans			ismeretlen korú âge inconnu						összesen total
a	n	s																35
férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	férfi sexe masc.	nő sexe féminin.	együtt ensemble	
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
<i>N o m b r e</i>																		
22	1	23	23	5	28	49	1	50	49	1	50	—	—	—	228	15	243	<i>Production du sol</i>
1	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	5	—	5	<i>Mines et hauts four- neaux</i>
48	9	57	49	14	63	31	5	36	33	4	37	2	1	3	370	184	554	<i>Industrie</i>
14	1	15	13	2	15	6	2	8	1	—	1	—	—	—	91	24	115	<i>Commerce et crédit</i>
1	—	1	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	1	31	<i>Communications</i>
15	3	18	9	—	9	1	—	1	3	—	3	—	—	—	77	40	117	<i>Services publ. et professions libérales</i>
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	14	<i>Défense nationale</i>
3	2	5	6	—	6	5	1	6	1	—	1	—	—	—	16	3	19	<i>Retraités</i>
—	44	44	—	18	18	—	9	9	—	23	23	—	3	3	—	368	368	<i>Femmes sans profes- sion</i>
—	11	11	—	5	5	—	4	4	—	2	2	—	1	1	—	320	320	<i>Domestiques</i>
6	5	11	7	14	21	18	7	25	13	11	24	5	—	5	116	58	174	<i>Autres et profes- sions inconn.</i>
110	76	186	111	58	169	111	29	140	101	41	142	7	5	12	947	1.013	1.960	<i>Total général</i>
<i>Dont</i>																		
22	2	24	24	4	28	35	2	37	39	1	40	—	—	—	180	28	208	<i>Indépendants</i>
15	1	16	12	1	13	4	—	4	—	—	—	—	—	—	82	31	113	<i>Employés</i>
64	22	86	62	21	83	49	10	59	48	6	54	2	2	4	553	525	1.078	<i>Autre personnel auxiliaire</i>
9	51	60	13	32	45	23	17	40	14	34	48	5	3	8	132	429	561	<i>Autres</i>
<i>%</i>																		
9.6	6.7	9.5	10.1	33.2	11.5	21.5	6.7	20.6	21.5	6.7	20.6	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Production du sol</i>
20.0	—	20.0	—	—	—	20.0	—	20.0	20.0	—	20.0	—	—	—	100.0	—	100.0	<i>Mines et hauts four- neaux</i>
13.0	4.9	10.3	13.2	7.6	11.4	8.4	2.7	6.5	8.9	2.2	6.7	0.5	0.5	0.5	100.0	100.0	100.0	<i>Industrie</i>
15.4	4.2	13.0	14.3	8.3	13.0	6.6	8.3	6.9	1.1	—	0.9	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Commerce et crédit</i>
3.3	—	3.2	10.0	—	9.8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Communications</i>
19.5	7.5	15.4	11.7	—	7.7	1.3	—	0.8	3.9	—	2.6	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Services publ. et professions libérales</i>
—	—	—	7.1	—	7.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Défense nationale</i>
18.8	66.7	26.2	37.5	—	31.6	31.3	33.3	31.6	6.2	—	5.3	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Retraités</i>
—	11.9	11.9	—	4.9	4.9	—	2.4	2.4	—	6.3	6.3	—	0.8	0.8	—	100.0	100.0	<i>Femmes sans profes- sion</i>
—	3.4	3.4	—	1.6	1.6	—	1.3	1.3	—	0.6	0.6	—	0.3	0.3	—	100.0	100.0	<i>Domestiques</i>
5.2	8.6	6.3	6.0	24.1	12.0	15.5	12.1	14.4	11.2	19.0	13.8	4.3	—	2.9	100.0	100.0	100.0	<i>Autres et profes- sions inconn.</i>
11.6	7.5	9.5	11.7	5.7	8.6	11.7	2.9	7.1	10.6	4.0	7.2	0.7	0.5	0.6	100.0	100.0	100.0	<i>Total général</i>
<i>Dont</i>																		
12.2	7.1	11.5	13.3	14.3	13.5	19.4	7.1	17.8	21.7	3.6	19.2	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Indépendants</i>
18.3	3.2	14.2	14.6	3.2	11.5	4.9	—	3.5	—	—	—	—	—	—	100.0	100.0	100.0	<i>Employés</i>
11.6	4.2	8.0	11.2	4.0	7.7	8.8	1.9	5.5	8.7	1.1	5.0	0.4	0.4	0.4	100.0	100.0	100.0	<i>Autre personnel auxiliaire</i>
6.8	11.9	10.7	9.9	7.5	8.0	17.4	4.0	7.1	10.6	7.9	8.6	3.8	0.7	1.4	100.0	100.0	100.0	<i>Autres</i>

mörülése) és valószínűleg a döntést a „vagyonosság” fogalmának eltérő városi és vidéki értelmezése adja meg.

Az öngyilkosság jelenségei statisztikai kutatásának központi kérdése a cselekmény valószínű oka. Bármennyire tudjuk is, hogy e téren a statisztikai nyomozás milyen nagy nehézségekbe ütközik, hogy az öngyilkos a mindennapi okokon (érdek, szegény) kívül lélektani és pathologikus okokból is eltitkolja, elferdíti tettének okát, sőt gyakran maga sem ismeri azt, mégis nagy haladás gyanánt kell üdvözlőnk az új statisztikai felvételi rendszerben a cselekmény valószínű okának tüzetes feltárását. Legalább is igen jó tájékozást nyújtanak ezek az adatok és sok balhiedelem eloszlatására alkalmasak. Minden esetre addig csak fenntartásos statisztikai ítéletet szabad alkotnunk, amíg az évek kellő hosszú sorának összehasonlítható adatai nem fekszenek előttünk.

A hatodik tábla az öngyilkossági esetek valószínű okát a legfőbb területi csoportosításban és nemek szerint elkülönítve tárja elénk. Az 1928. év második felében előfordult 1960 öngyilkossági eset közül a cselekmény valószínű oka 303 esetben (15,5%) gyógyíthatlan betegség volt. Második helyen áll a bemozdott okok közül a családi viszály 290 esettel (14,8%). Azután következik a szerelmi bánat 224 esetben (11,4%). Csak most következik a nyomor (keresetnélküliség) és az egyéb anyagi baj egyenként 175 esettel (8,9%). Az anyagi (gazdasági) ok tehát összesen sem éri el az öngyilkossági esetek egy ötödét (17,8%). Az életuntság 144 esetben (7,3%), a félelem, vagy elkeseredés büntetés (házi fenyíték, előljárói dorgálás) miatt 119 esetben (6,1%) volt oka a cselekménynek. Elmezavar 75 alkalommal (3,8%) vezetett öngyilkosságra. Hogy az elmezavar milyen kiemelkedő szerepet játszik az önéletkioltás eseteiben, mutatja az elmezajosok népszámlálási aránya (0,13%) és a fenti gyakorisági arányszám között tatóngó különbség. A cselekmény okának megjelölésénél szórványosan előfordultak még egyéb családi baj, gyászeset (26), vagyon elleni bűncselekmény elkövetése (19), egyéb bűncselekmény elkövetése (5), tanulóknál rossz előmenetel vagy egyéb sikertelenség (4), végül személy elleni bűncselekmény elkövetése (1). Már említettük milyen nehéz megállapítani a cselekmény valószínű okát. Ezért érthető, hogy egy új felvétel első kísérleténél az ismeretlen és egyéb ok rovatába 400 (20,4%) eset került.

14. Az öngyilkossági esetek száma családi állapot és korcsoport szerint 1928 július—december havában.

Cas de suicides suivant l'état civil et les groupes d'âges, en juill.—décembre 1928.

Korcsoport <i>Groupes d'âges</i>	Az öngyilkosságot (kísérletet) elkövetett egyének száma <i>Nombre des individus s'étant suicidés (ou ayant tenté de se suicider)</i>				
	családi állapot szerint — <i>suivant l'état civil</i>				
	nőtlen vagy hajadon <i>célibataires</i>	házas — <i>mariés</i>	özvegy — <i>veufs</i>	törv. elvált <i>divorcés</i>	ismeretlen családi állapotú <i>état civil inconn.</i>
F é r f i. — S e x e m a s c u l i n.					
14 éves és fiatalabb <i>„ ans et moins ..</i>	5	—	—	—	—
15—19 éves — <i>ans</i>	58	1	—	—	—
20—24 „ „	116	35	—	—	—
25—29 „ „	88	39	—	4	—
30—39 „ „	40	111	6	4	—
40—49 „ „	15	85	4	5	1
50—59 „ „	10	83	14	3	1
60—69 „ „	6	75	29	1	—
70 évesnél idősebb <i>plus de 70 ans ..</i>	2	37	61	1	—
Ismeretlen korú — <i>Age inconnu</i>	2	2	—	—	3
Összesen — Total	342	468	114	18	5
N ő. — S e x e f é m i n i n.					
14 éves és fiatalabb <i>„ ans et moins ..</i>	11	—	—	—	—
15—19 éves — <i>ans</i>	229	4	—	1	—
20—24 „ „	171	34	14	3	—
25—29 „ „	76	84	2	9	1
30—39 „ „	50	85	15	15	—
40—49 „ „	8	40	23	5	—
50—59 „ „	3	29	24	2	—
60—69 „ „	8	19	—	2	—
70 évesnél idősebb <i>plus de 70 ans ..</i>	5	11	25	—	—
Ismeretlen korú — <i>Age inconnu</i>	4	1	—	—	—
Összesen — Total	565	307	103	37	1
E g y ü t t. — E n s e m b l e.					
14 éves és fiatalabb <i>„ ans et moins ..</i>	16	—	—	—	—
15—19 éves — <i>ans</i>	287	5	—	1	—
20—24 „ „	287	69	14	3	—
25—29 „ „	164	123	2	13	1
30—39 „ „	90	196	21	19	—
40—49 „ „	23	125	27	10	1
50—59 „ „	13	112	38	5	1
60—69 „ „	14	94	29	3	—
70 évesnél idősebb <i>plus de 70 ans ..</i>	7	48	86	1	—
Ismeretlen korú — <i>Age inconnu</i>	6	3	—	—	3
Összesen — Total	907	775	217	55	6

15. Az öngyilkossági esetek száma a cselekmény valószínű oka szerint korcsoportonként 1928 július—december havában.

Nombre des cas de suicides d'après la cause probable de ceux-ci et les groupes d'âges, en juill.—décembre 1928.

Korcsoport Groupes d'âges	Az öngyilkosságot (kísérletet) elkövetett egyének száma Nombre des individus s'étant suicidés (ou ayant tenté de se suicider)															
	a cselekmény valószínű oka szerint — d'après la cause probable du suicide															
	gyógyíthatatlan betegség maladie incurable	elmezavar folie	életuntagság dégout de la vie	nyomor (keresetnélküliség) misère (chômage)	egyéb anyagi baj autres revers de fortune	családi viszály discord de famille	egyéb családi baj (gyász- eset) — autres maux de famille (deuil)	szerelmi bánat chagrin d'amour	crimes contre		egyéb autres crimes	tanulókánál rossz előmenetel vagy egyéb sikertelenség aux études, mauvaises notes ou autres insuccès	félelem v. elkieseredés büntetés házfenyíték, előjárói dorgá- las miatt — crainte ou amer- tume à cause de punition, de punition domestique ou de réprimande par supérieurs	egyéb autres causes	ismeretlen causes inconnues	
									személy elleni les personnes	vagyon elleni la propriété						bűncselekmény
Férfi — Sexe masculin.																
14 éves és fiatalabb — 14 ans et moins	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
15—19 éves — ans	2	3	3	8	2	2	—	9	—	—	—	—	3	7	8	12
20—24 " "	21	10	9	33	6	3	3	27	—	2	—	—	—	3	20	14
25—29 " "	18	5	2	17	13	18	1	16	—	3	1	—	1	14	2	20
30—39 " "	17	5	8	23	16	22	—	5	—	1	—	—	—	12	20	32
40—49 " "	23	8	9	11	20	22	—	2	1	—	1	—	—	2	8	3
50—59 " "	23	8	8	7	23	14	1	1	—	—	1	—	—	4	9	12
60—69 " "	32	7	15	8	12	11	—	—	—	1	—	—	—	2	8	15
70 évesnél idősebb — plus de 70 ans	22	9	33	3	4	6	2	—	—	—	1	—	—	3	11	7
Ismeretlen korú — Age inconnu	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Összesen — Total	158	55	89	110	97	98	7	61	1	7	4	4	49	88	119	
Nő — Sexe féminin.																
14 éves és fiatalabb — 14 ans et moins	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4	1	2
15—19 éves — ans	21	—	15	6	14	45	4	54	—	1	1	—	—	28	21	24
20—24 " "	19	3	8	8	17	42	2	58	—	5	—	—	—	4	25	31
25—29 " "	17	3	2	12	17	46	2	34	—	2	—	—	—	17	9	11
30—39 " "	26	4	5	15	17	37	4	15	—	4	—	—	—	11	12	15
40—49 " "	20	3	4	8	8	9	2	2	—	—	—	—	—	3	7	10
50—59 " "	16	4	7	9	4	9	2	—	—	—	—	—	—	—	3	4
60—69 " "	7	1	5	4	1	1	2	—	—	—	—	—	—	1	1	6
70 évesnél idősebb — plus de 70 ans	17	2	8	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	3	6
Ismeretlen korú — Age inconnu	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
Összesen — Total	145	20	55	65	78	192	19	163	—	12	1	—	70	83	110	
Együtt — Ensemble																
14 éves és fiatalabb — 14 ans et moins	1	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	6	3	2
15—19 éves — ans	23	3	18	14	16	47	4	63	—	1	1	—	3	35	29	36
20—24 " "	40	13	17	41	23	45	5	85	—	7	—	—	—	7	45	45
25—29 " "	35	8	4	29	30	64	3	50	—	5	1	1	—	31	11	31
30—39 " "	43	9	13	38	33	59	4	20	—	5	—	—	—	23	32	47
40—49 " "	43	11	13	19	28	31	2	4	1	—	1	—	—	5	15	13
50—59 " "	39	12	15	16	27	23	3	1	—	—	1	—	—	4	12	16
60—69 " "	39	8	20	12	13	12	2	—	—	1	—	—	—	3	9	21
70 évesnél idősebb — plus de 70 ans	39	11	41	5	4	7	3	—	—	—	1	—	—	4	14	13
Ismeretlen korú — Age inconnu	1	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	5
Összesen — Total	303	75	144	175	175	290	26	224	1	19	5	4	119	171	229	

16. Az öngyilkossági esetek száma az egészségi és vagyoni állapot szerint a cselekmény valószínű okával egybevetve 1928 július—december havában.

Nombre des cas de suicides suivant l'état de santé et de fortune et la cause probable du suicide, juill.—décembre 1928.

Egészségi és vagyoni állapot <i>Etat de santé et de fortune</i>	Az öngyilkosságot (kísérletet) elkövetett egyének száma — <i>Nombre des individus s'étant suicidés (ou ayant tenté de se suicider)</i>															
	a cselekmény valószínű oka szerint — <i>suivant la cause probable du suicide</i>															
	gyógyíthatatlan betegség — <i>maladie incurable</i>	elmezavar — <i>folie</i>	életuntagság — <i>dégoût de la vie</i>	nyomor (keresetnélküliség) — <i>misère (chômage)</i>	egyéb anyagi baj — <i>autres revers de fortune</i>	családi viszály — <i>discorde de famille</i>	egyéb családi baj (gyász eset) — <i>autres maux de famille (deuil)</i>	szerelmi bánat — <i>chagrin d'amour</i>	crimes contre		egyéb — <i>autres crimes</i>	tanulónknál rossz előmenetel v. egyéb sikertelenség — <i>aux élèves, mauvaises notes ou autres insuccès</i>	félelem vagy elkeseredés, bűntetés, házi fenyték, előjárói dorgálás miatt — <i>crainte ou amertume à cause de punition, de punition domestique ou de réprimande par supérieurs</i>	egyéb — <i>autres causes</i>	ismeretlen — <i>causes inconnues</i>	összesen — <i>total</i>
	F é r f i . — S e x e m a s c u l i n .															
Beteg — <i>Malades</i>	108	8	5	6	5	8	—	5	—	—	—	—	4	6	5	160
Beteges — <i>Individus maladiés</i>	50	15	16	2	7	5	2	—	—	—	1	—	6	11	—	115
Egészséges — <i>Individus sains</i>	—	32	68	102	85	85	5	56	1	7	—	4	39	71	112	667
Ismeretlen egészségi állapotú — <i>Etat de santé inconnu</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	2	5
Összesen — Total	158	55	89	110	97	98	7	61	1	7	4	4	49	88	119	947
Ebből: — <i>Dont:</i>																
Idegbeteg (elmebajos) — <i>Malad. des nerfs (aliénés)</i>	28	14	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
Idült alkoholista — <i>Alcooliques invétérés</i>	5	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	2	19
	N ö . — S e x e f é m i n i n .															
Beteg — <i>Malades</i>	72	6	6	5	5	5	1	5	—	—	—	—	4	6	1	116
Beteges — <i>Individus maladiés</i>	73	8	8	7	7	2	—	4	—	—	—	—	6	5	7	127
Egészséges — <i>Individus sains</i>	—	6	41	53	66	185	18	154	—	12	1	—	60	72	100	768
Ismeretlen egészségi állapotú — <i>Etat de santé inconnu</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Összesen — Total	145	20	55	65	78	192	19	163	—	12	1	—	70	83	110	1.013
Ebből: — <i>Dont:</i>																
Idegbeteg (elmebajos) — <i>Malad. des nerfs (aliénés)</i>	20	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
Idült alkoholista — <i>Alcooliques invétérés</i>	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	2	7
	E g y ű t t . — E n s e m b l e .															
Beteg — <i>Malades</i>	180	14	11	11	10	13	1	10	—	—	—	—	8	12	6	276
Beteges — <i>Individus maladiés</i>	123	23	24	9	14	7	2	4	—	—	1	—	12	16	7	242
Egészséges — <i>Individus sains</i>	—	38	109	155	151	270	23	210	1	19	1	4	99	143	212	1.435
Ismeretlen egészségi állapotú — <i>Etat de santé inconnu</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	4	7
Összesen — Total	303	75	144	175	175	290	26	224	1	19	5	4	119	171	229	1.960
Ebből: — <i>Dont:</i>																
Idegbeteg (elmebajos) — <i>Malad. des nerfs (aliénés)</i>	48	15	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
Idült alkoholista — <i>Alcooliques invétérés</i>	5	5	2	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	7	4	26

Egészségi és vagyoni állapot <i>Etat de santé et de fortune</i>	Az öngyilkosságot (kísérletet) elkövetett egyének száma — <i>Nombre des individus s'étant suicidés (ou ayant tenté de se suicider)</i>															
	a cselekmény valószínű oka szerint — <i>suivant la cause probable du suicide</i>															
	gyógyíthatatlan betegség — <i>maladie incurable</i>	elmezavar — <i>folie</i>	életuntagság — <i>dégoût de la vie</i>	nyomor (keresetnélküliség) — <i>misère (chômage)</i>	egyéb anyagi baj — <i>autres revers de fortune</i>	családi viszály — <i>discorde de famille</i>	egyéb családi baj (gyász) — <i>autres maux de famille (deuil)</i>	szerelemi bánat — <i>chagrin d'amour</i>	crimes contre			tanulónál rossz előmenetel v. egyéb sikertelenség — <i>aux études, mauvaises notes ou autres insuccès</i>	félelem vagy elkeseredés, bűntetés, házi fenyték, előjárói dorgálás miatt — <i>crainte ou amertume à cause de punition, de punition domestique ou de réprimande par supérieurs</i>	egyéb — <i>autres causes</i>	ismeretlen — <i>causes inconnues</i>	összesen — <i>total</i>
									személy elleni — <i>les personnes</i>	vagyoni elleni — <i>la propriété</i>	egyéb — <i>autres crimes</i>					
F é r f i. — S e x e m a s c u l i n.																
Vagyonos — <i>Ayant de la fortune</i> ..	21	12	14	—	2	9	1	—	—	1	1	—	—	7	7	75
Rendezett viszonyok között él — <i>Ayant une situation matérielle régul.</i> (csekély vagyonnal bír — <i>possédant une petite fortune</i>)	14	8	18	—	6	20	—	2	—	1	—	—	7	12	6	94
Vagyontalan — <i>N'ayant aucune fortune</i>	123	35	57	110	89	69	6	59	1	5	3	4	42	69	101	773
Ismeretlen vagyoni állapotú — <i>Etat de fortune inconnu</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Összesen — Total	158	55	89	110	97	98	7	61	1	7	4	4	49	88	119	947
N ő. — S e x e f é m i n i n.																
Vagyonos — <i>Ayant de la fortune</i> ..	13	2	1	—	—	11	—	1	—	—	—	—	1	1	2	32
Rendezett viszonyok között él — <i>Ayant une situation matérielle régul.</i> (csekély vagyonnal bír — <i>possédant une petite fortune</i>)	12	5	5	—	3	11	1	5	—	—	—	—	3	4	7	56
Vagyontalan — <i>N'ayant aucune fortune</i>	120	13	49	65	75	170	18	157	—	12	1	—	66	78	101	925
Ismeretlen vagyoni állapotú — <i>Etat de fortune inconnu</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen — Total	145	20	55	65	78	192	19	163	—	12	1	—	70	83	110	1.013
E g y ű t t. — E n s e m b l e.																
Vagyonos — <i>Ayant de la fortune</i> ..	34	14	15	—	2	20	1	1	—	1	1	—	1	8	9	107
Rendezett viszonyok között él — <i>Ayant une situation matérielle régul.</i> (csekély vagyonnal bír — <i>possédant une petite fortune</i>) ..	26	13	23	—	9	31	1	7	—	1	—	—	10	16	13	150
Vagyontalan — <i>N'ayant aucune fortune</i>	243	48	106	175	164	239	24	216	1	17	4	4	108	147	202	1.698
Ismeretlen vagyoni állapotú — <i>Etat de fortune inconnu</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Összesen — Total	303	75	144	175	175	290	26	224	1	19	5	4	119	171	229	1.960

Az egyéb rovat azonban egyúttal gyűjtő helye a kumulatív okú eseteknek.

Nem szerint a férfiaknál magasabb arányban fordulnak elő a gyógyíthatlan betegség (16·7%), valamint a nyomor és

keresetnélküliség (11·6%), viszont a nőknél előtérbe nyomul a családi viszály (18·9%) és a szerelemi bánat (16·1%).

Rendkívül tanulságos a *cselekmény valószínű okára* vonatkozó adatokat az ön-

gyilkosok foglalkozásával kombinálva vizsgálni. Mindenesetre egyelőre csak a kísérletnél tarthatunk, a bonyolultabb jelenségekre, törvényszerűségekről nem is beszélve, mindaddig, míg hosszabb gyakorisági és idősorok nem képezhetők, csak nagy óvatossággal szabad rámutatnunk.

A *cselekmény eszköze* bár világot vet az öngyilkos gondolkozására, idegállapotára és társadalmi helyzetére, mégis elsősorban az öngyilkosság elleni küzdelem szempontjából bír jelentőséggel. A hetedik tábla idevonatkozólag érdekes adatokat tartalmaz. A szomorú eszközök sorában *messze első helyen a mérég áll* (775 eset, 39·5%), 461 öngyilkos (23·5%) eszköze a kötél (önakasztás), 235-nek (11·9%) a vízbeugrás volt. Lőfegyvert (puska, vagy ismétlőpisztoly) 149 (7·6%), vágó és szűrő szerszámot 114 (5·8%) öngyilkos használt. Az egyéb eszközökön kívül (pl. vonat elé fekvés) előfordul még a gáz (80) és a leugrás magas helyről (54).

A nők nagyobb fele (56·0%) méréghez folyamodik, de sokan a vízben keresik halálukat (12·3%). A férfiöngyilkosok jó egyharmada a kötelet választja eszközül szándéka keresztülvitelére (35·9%), különösen a vidéken (58·8%).

Az egyéni lap a *cselekmény helyét* is tudakolta (nyolcadik tábla), a beérkezett válaszok szerint az öngyilkosoknak csak kétharmada (1288 eset, 65·7%) követte el tettét saját lakásában, vagy a szállodában, a többiek közül 394-en (20·1%) a szabadban, 235-en az utcán, vagy középületben (12·0%), végül 43-an (2·2%) idegen lakásban lettek öngyilkosok (illetőleg követtek el kísérletet). A szabadban a férfiak nagyobb arányban követték el tettüket (23·5%), mint a nők (17·0%).

Tekintettel arra, hogy a felvétel az öngyilkossági kísérletekre is kiterjed, a *cselekmény kimenetelét* is számba kell vennünk. A kilencedik tábla adatai szerint a rendőrhatóság tudomására jutott öngyilkos cselekmények kétötöde (789 eset, 40·3%) végződött halállal. A könnyű kimenetelű esetek száma 843 (43·0%), a súlyosaké 328 (16·7%) volt. Minthogy a könnyű kimenetelű esetek eltitkolása a legkönnyebb, nagy valószínűséggel állíthatjuk, hogy az öngyilkossági esetek fele részben az életösztön felülkerekedése, bátorságihiány, részben az

eszközök elégtelensége folytán nem végződik jóvátehetetlen bajjal, sőt jelentékeny lehet a színlelt öngyilkossági esetek száma is.

A *halálos kimenetelű esetek aránya a férfiaknál több mint kétszerese (55·2%) a nők megfelelő arányszámának (26·2%)*. A segítő (mentő) szolgálat nagyobb szerveztsége és a pontosabb adatszolgáltatás miatt a városokban feltűnően magasabb a könnyű kimenetelű cselekmények aránya (58·4%, sőt a fővárosban 63·9%), mint a vidéken (17·6%).

Az öngyilkosság elleni küzdelem legfőbb fegyvere csak az általános, közvetett megelőzés (vallásos nevelés, népjólét emelése) lehet, de a cselekmény elkövetése után is jelentős feladat vár az orvosi segítségen kívül a közigazgatási intézkedésekre és a társadalmi gondoskodásra. A tizedik tábla szerint 221 öngyilkosjelöltet (11·3%) gyógyintézetbe, 41-et (2·1%) a többször idézett belügyminiszteri rendelet által életbe léptetett életvédelmi otthonba helyeztek. 64 kétségbeesett egyént (3·3%) a társadalmi intézmények vettek gondozásba, 55 esetben pedig (2·8%) a hozzátartozókkal való kibékítés történt. További nyomozás megindítására elég gyakran, 128 esetben (6·5%) volt szükség. Természetesen a könnyű és halálos kimenetelű esetek nagy részében (1337, 68·2%) különösebb intézkedésre nem volt szükség. Nem szerint legfeljebb az érdemelt említést, hogy a nők nagyobb hányadát (13·6%) helyezték gyógyintézetbe, mint a férfiakét (8·8%).

Leggyászosabb fejezete az öngyilkossági statisztikának a *visszaeső öngyilkosok* kimutatása. A tárgyalt félévben közel kétezer öngyilkos közül 34 (1·7%) volt visszaeső. A visszaeső szándék a férfiaknál erősebb (2·1%), mint a nőknél (1·4%). A visszaeső öngyilkosok közül 26 (76·5%) másodszor, 6 (17·6%) harmadszor, 2 (5·9%) még több ízben határozta el magát a végzetes tette.

Az öngyilkossági esetek jellegzetes körülményeinek tarka statisztikai képét mélyebben csak úgy elemezhetjük, ha az eddig letárgyalt elsődleges vonatkozásokat egymással legalább kettes és hármas kombinációkban szembeállítjuk, csak így kísérhetjük figyelemmel az élet nagy szövőszékén legalább a felcsillanó vezetősálakat. A 12—16. táblázatok az öngyilkosok foglalkozását és munkarendi elhelyezkedését a

családi és az egészségi állapottal, továbbá a korviszonyokkal, majd pedig az utóbbiakat a családi állapottal és a cselekmény valószínű okával, végül az egészségi és vagyoni állapotot szintén a cselekmény valószínű okával összevetve tagolják. Ezekből az adatösszeállításokból később majd korrelációs számításokat is lehet eszközölni, de a jelen esetben, tekintettel a felvételi időszak csönkaságára, a megindulás nehézségeire és a számok elaprózódására, a szóbanforgó vonatkozások külön magyarázatot nem igényelnek és a táblázatok maguktól beszélnek.

Összefoglalóul a következőket mondhatjuk:

1. Az új közigazgatási öngyilkossági statisztika nagy előnye a kísérletekre való kiterjedés és a demográfiai viszonyokon túl a különleges körülmények, különösen a cselekmény valószínű okának megfigyelése.

2. A rendőrhatalóságok útján begyűlt adatok egyelőre még az esetek számát illetően hiányosak, viszont az egyes egyéni lapok kinyomozott adatai kellő mértékben megbízhatók.

3. A vidék és a városok, különösen a székesfőváros adatai, bár a területi alakulásról nagyjában tájékozást nyújtanak, egyelőre nem látszanak eléggé homogéneknek.

4. A cselekmény valószínű oka az orvosi tudomány értelmezésében (elmeorvosság, lélekelemzés) föltehetően eltérő megoszlást mutatna azokhoz az adatokhoz képest, amelyeket a közigazgatási és statisztikai elnevezések alapján állítottunk össze.

5. Nagyjelentőségűek a foglalkozási és társadalmi munkarendi megoszlásra vonatkozó adatok, különösen azok mélyebb, többtagú kombinációi.

Kovács Norbert dr.

● SZOCIÁLIS STATISZTIKA ●

A társadalombiztosító szervek 1928 negyedik negyedében.

Les établissements d'assurance sociale en Hongrie au IVe trimestre de 1928.

Résumé. Dans le IVe trimestre de 1928, le mouvement des membres a été moins favorable que dans le trimestre précédent. Comparativement à celui-ci, le nombre des membres sortis présentait une augmentation de 7·8% et celui des membres entrés une diminution de 6·9%, de sorte que l'effectif des membres obligatoirement assurés a baissé de 6·4%. A la fin de l'année, l'effectif des membres dépassait de 0·3% celui de la fin de 1927.

★

A társadalombiztosító szervek tagforgalmában és taglétszámában egy évvel korábban megindult lendületes fejlődés 1928 utolsó negyedében megakadt. A bejelentések száma 6·9%-kal alacsonyabb a harmadik negyedév adatainál, míg a kijelentések száma 7·8%-os emelkedést ért el s így a betegség esetére biztosítottak zömét alkotó kötelezőleg biztosított tagok száma 1928 szeptember 30-tól december 31-ig csaknem teljesen 69.000-rel apadt (6·4%).

Az év utolsó három hónapjában évek óta állandóan csökkenő irányzatot mutatnak a tagforgalmi adatok. A munkapiac idényszerű rosszabbodása adja ennek magyarázatát, amit az is bizonyít,

hogy a munkanélküliek száma ugyanezekben az időszakokban mindenkor magasabb, mint a megelőző negyedévekben.

Legérzékenyebb veszteség a kerületi pénztárakat érte, amelyek a tárgyalt negyedév alatt tagjaik 8·1%-át veszítették el s ez a nagymérvű csökkenés idézte elő tulajdonképpen a szervek összességét magukban foglaló adatok erős hanyatlását. A kerületi pénztárakon kívül — eltekintve a vállalati pénztárak taglétszámának jelentéktelen csökkenésétől (0·4%) — a társadalombiztosító szerveknek csupán egy csoportjánál, a közlekedési biztosító intézeteknél észlelhető még erős visszaesés (7·2%). A közlekedési vállalatok betegségi biztosító intézetei a magyar kir. Posta kivételével valamennyien veszteséggel zárták az utolsó negyedestendőt, élükön az Államvasutakkal, melynek biztosító intézeténél legnagyobb a tagállomány csökkenése (10·1%).

A többi szervek részint megőrizték korábbi tagállományukat, részint növelték azt, mint a magyar kir. Dohányjövédék betegségi biztosító intézete, amelynek taglétszáma a legnagyobb mértékben (22·1%) emelkedett.

1. Tagforgalom.
Mouvement des membres.

Szervi jelleg <i>Caractère de l'établissement</i>	<i>M e m b r e s</i>											
	Bejelentett <i>déclarés pour être assurés</i>			Kijelentett <i>sortis de l'assurance</i>			Bejelentett <i>déclarés pour être assurés</i>			Kijelentett <i>sortis de l'assurance</i>		
	t a g o k s z á m a						t a g o k s z á m a					
	férfi <i>hommes</i>	nő <i>femmes</i>	együtt <i>total</i>	férfi <i>hommes</i>	nő <i>femmes</i>	együtt <i>total</i>	férfi <i>hommes</i>	nő <i>femmes</i>	együtt <i>total</i>	férfi <i>hommes</i>	nő <i>femmes</i>	együtt <i>total</i>
	1928 IX—XII						1928 I—XII					
A) Országos Társadalombiztosító Intézet <i>Institut Général d'Assurance Sociale</i>												
I. Kerületi pénztárak <i>Caisses de district</i>	302.883	155.844	458.727	361.772	159.026	520.798	1,212.888	596.426	1,809.314	1,227.509	599.999	1,827.508
II. Vállalati pénztárak <i>Caisses d'entrepr.</i>	3.793	3.413	7.206	3.922	3.416	7.338	18.165	17.485	35.650	15.980	15.931	31.911
III. Debreceni Keresk. Betegs. Pénztár — <i>Caisse commerc. de secours a. malades à Debrecen</i>	240	68	308	188	52	240	866	238	1.102	878	237	1.095
A) Összesen — Total	306.916	159.325	466.241	365.882	162.494	528.376	1,231.919	614.147	1,846.066	1,244.347	616.167	1,860.514
B) Önálló biztosító intézetek <i>Etablissements autonomes d'assurance</i>												
I. Közlekedési biztosító intézetek — <i>Etablissements d'assurance de communications</i>	10.221	594	10.815	21.499	920	22.419	69.234	5.125	74.359	71.241	6.097	77.338
II. Magy. kir. dohányjövédék bet. bizt. i. <i>Etablissement d'assurance-maladie de la Régie des tabacs</i>	1.055	2.956	4.011	415	1.050	1.465	5.984	35.371	41.355	2.824	24.481	27.305
III. Magyar kir. postatakarékpénztár bet. bizt. i. — <i>Etablissement d'assurance-maladie de la Caisse d'épargne postale</i>	11	3	14	2	3	5	1.359	417	1.776	40	10	50
IV. Magánalkalmazottak bizt. i. — <i>Etablissement d'assurance d'employés privés</i>	5.240	2.929	8.169	4.032	2.052	6.084	27.460	13.441	40.901	21.133	9.155	30.288
B) Összesen — Total	16.527	6.482	23.009	25.948	4.025	29.973	104.037	54.354	158.391	95.238	39.743	134.981
C) Bányatárspénzt. Caisses de secours de mines	3.913	122	4.035	3.347	197	3.544	16.318	1.785	18.103	15.728	1.368	17.096
Mindössze - Tot. gén.	327.356	165.929	493.285	395.177	166.716	561.893	1,352.274	670.286	2,022.560	1,355.313	657.278	2,012.591
Ebből önkéntes tag — <i>Dont membres volontaires</i>	251	391	642	188	96	284	5.176	1.193	6.369	1.635	980	2.615

A kötelezőleg biztosított tagok számának napi-bérosztályok szerint részletezett megoszlása alig különbözik a megelőző negyedév hasonló adataitól. A maximálisan héttized százalékot mutató eltérések magyarázatát a béreltolódásokra visszavezethető természetes hullámozásban kell keresnünk s így különösebb jelentőségük nincs.

Az 1927. és 1928. évi utolsó napi taglétszám napi-bérosztályok szerinti megoszlását feltüntető arányszámok egymásmellé állítva a következők:

Napi-bérosztály	1927	1928	Különbség 1928-ban
	december 31-én		
I.	9·3	8·6	— 0·7
II.	8·3	7·8	— 0·5
III.	16·7	17·3	+ 0·6
IV.	17·4	16·7	— 0·7
V.	11·8	11·8	—
VI.	9·0	8·9	— 0·1
VII.	7·7	7·6	— 0·1
VIII.	19·8	21·3	+ 1·5
	100·0	100·0	

2. Taglétszám.

Nombre des membres. ¹⁾

Szervi jelleg Caractère de l'établissement	A kötelezőleg biztosított tagok — Membres assurés obligatoirement									
	létszáma — nombre				átlagos létszáma — nombre moyen					
	férfi hommes	nő femmes	együtt — total		férfi hommes	nő femmes	együtt total	férfi hommes	nő femmes	együtt total
			szám nombre	%						
1928. XII. 31.				1928. IX—XII.			1928.			
A) Országos Társadalombiztosító Intézet.										
I. Kerületi pénztárak ..	445.449	263.560	709.009	70·7	503.497	274.171	777.668	491.30	270.078	761.378
II. Vállalati pénztárak ..	22.800	6.889	29.689	3·0	23.533	7.095	30.628	22.382	6.831	29.213
III. Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár	1.340	476	1.816	0·2	1.331	475	1.806	1.302	475	1.777
A) Összesen	469.589	270.925	740.514	73·9	528.361	281.741	810.102	514.984	277.384	792.368
B) Önálló biztosító intézetek.										
I. Közlekedési biztosító intézetek	124.593	24.322	148.915	14·8	131.828	24.440	156.268	133.066	24.735	157.801
II. Magyar kir. dohányjövédék bet. bizt. i.	3.160	10.890	14.050	1·4	2.746	9.246	11.992	2.603	10.988	13.591
III. Magyar kir. postatakarékpénztár bet. bizt. i.	1.319	407	1.726	0·2	1.315	408	1.723	1.311	405	1.716
IV. Magánalkalmazottak bizt. i.	29.464	18.317	47.781	4·7	28.900	17.941	46.841	27.375	16.684	44.059
B) Összesen	158.536	53.936	212.472	21·1	164.789	52.035	216.824	164.355	52.812	217.167
C) Bányatárspénztárak	48.183	2.143	50.326	5·0	48.058	2.207	50.265	46.786	2.102	48.888
Mindössze	676.308	327.004	1.003.312	100·0	741.208	335.983	1.077.191	726.125	332.298	1.058.423
Ezenkívül önkéntes tag..	5.187	1.609	6.796	0·7	5.121	1.333	6.454	4.882	1.294	6.176

¹⁾ Pour le texte français, voir le tableau 1.

Azonnal szembeötlök, hogy 1928-ban a napibérosztályok részesedési aránya sokkal kedvezőbb, mint az előtte való évben. Csupán az V. bérosztályba esett a tagoknak ugyanannyi hányada, mint 1927-ben, a harmadik napibérosztály ellenben valamivel több mint félszázalékkal, a VIII. bércsoport meg éppen másfél százalékkal népesebb, mint a megelőző évben. Az „alantbiztosítás“ kifogása itt nem ronthatja le ezeknek az adatoknak az értékét, mert a napibérosztályok keretei, a bérhatárok, változatlanok maradtak, tehát a magasabb napibérosztályokba sorolás csak az azonos bérhatárok mellett elért magasabb jövedelem alapján történhetett.

Valószínűnek látszik ugyan, hogy a negyedik negyedévvégi taglétszám 6·4%-os csökkenése az alacsonyabb bércsoportokba tartozó segédmunka-

erők elbocsátásából s ekként a kötelező betegségi biztosításból való kieséséből állott elő, ennek igazolásához azonban ismerni kellene a taglétszámnak foglalkozási ágak és az alkalmazás minősége szerint részletezett megoszlását.

Az utolsó három hónap adatainak közrebocsátásával lezárt 1928. teljes év tagforgalma a bejelentett tagok számánál csökkenést mutat az előző évvel szemben (1·8%), a kijelentések száma ellenben 1·6%-kal múlja felül az 1927. év adatait. Mindennek ellenére, tekintve, hogy az év folyamán viszonylag több bejelentés történt mint kijelentés, az évvégi taglétszám némi emelkedést mutat (0·3%), de korántsem éri el az 1927. év arányát (8·6%).

A háztartási alkalmazottak száma az utolsó negyedév alatt 8·8%-kal emelkedett,

3. a. A kötelezőleg biztosított tagok létszáma napibérosztály szerint az 1928. év IV. negyedében.

Effectif des membres assurés obligatoirement, suivant les classes de salaires journaliers, IVe trimestre de 1928.¹⁾

Szervi jelleg Caractère de l'établissement	Classes de salaires journaliers								
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I-VIII.
	napibérosztály								
	8) f-fillers v. kevesebb ou moins	81—160	161—240	241—320	321—400	401—480	481—560	561 f-fillers vagy több ou plus	együtt en- semble
fillér — fillers									
Férfi — Hommes									
A) Országos Társadalombiztosító Intézet.									
I. Kerületi pénztárak	59.825	30.755	41.571	55.117	60.627	42.099	41.770	113.685	445.449
II. Vállalati pénztárak	473	572	740	1.855	2.660	2.839	2.918	10.743	22.800
III. Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár . .	403	76	115	171	142	110	23	300	1.340
A) Összesen	60.701	31.403	42.426	57.143	63.429	45.048	44.711	124.728	469.589
B) Önálló biztosító intézetek.									
I. Közlekedési bizt. intézetek	2.801	6.349	16.636	18.598	17.236	14.691	13.674	34.608	124.593
II. Magyar kir. dohányjövédék bet. bizt. i.	78	800	1.362	376	219	106	68	151	3.160
III. Magyar kir. postatakarék- pénztár bet. bizt. i.	1	29	34	41	339	176	133	566	1.319
IV. Magánalkalmazottak bizt. i.	1.352	1.480	1.189	2.250	1.972	2.748	1.712	16.761	29.464
B) Összesen	4.232	8.658	19.221	21.265	19.766	17.721	15.587	52.086	158.536
C) Bányatárspénztárak	498	1.201	1.873	4.223	6.010	10.378	7.211	16.789	48.183
Mindössze	65.431	41.262	63.520	82.631	89.205	73.147	67.509	193.603	676.308
Ebből háztartási alkalmazott . .	107	294	713	630	379	249	129	380	2.881
Nő — Femmes									
A) Országos Társadalombiztosító intézet									
I. Kerületi pénztárak	15.361	26.884	96.989	75.408	23.780	11.049	5.939	8.150	263.560
II. Vállalati pénztárak	25	254	1.262	2.282	1.512	634	271	649	6.889
III. Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár . .	49	68	89	84	58	57	10	61	476
A) Összesen	15.435	27.206	98.340	77.774	25.350	11.740	6.220	8.860	270.925
B) Önálló biztosító intézetek									
I. Közlekedési bizt. intézetek	2.236	5.452	5.134	4.335	2.328	1.598	1.096	2.143	24.322
II. Magyar kir. dohányjövédék bet. bizt. i.	2.348	3.259	4.694	572	13	3	1	—	10.890
III. Magyar kir. postatakarék- pénztár bet. bizt. i.	1	80	58	52	72	32	32	80	407
IV. Magánalkalmazottak bizt. i.	141	528	979	2.168	1.796	2.418	1.516	8.771	18.317
B) Összesen	4.726	9.319	10.865	7.127	4.209	4.051	2.645	10.994	53.936
C) Bányatárspénztárak	371	613	809	194	55	24	20	57	2.143
Mindössze	20.532	37.138	110.014	85.095	29.614	15.815	8.835	19.911	327.004
Ebből háztartási alkalmazott . .	736	11.060	70.899	45.782	6.184	1.281	272	189	136.403

¹⁾ Pour le texte français, voir le tableau 1.

3. b. A kötelezőleg biztosított tagok létszáma napibérosztály szerint az 1928. év IV. negyedében.

Effectif des membres assurés obligatoirement, suivant les classes de salaires journaliers, IVe trimestre de 1928.¹⁾

Szervi jelleg Caractère de l'établissement	Classes de salaires journaliers								
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	I-VIII.
	napibérosztály								
	80 fillér 80 fillers v. kevesebb ou moins	81—160	161—240	241—320	321—400	401—480	481—560	561 fillér 561 fillers vagy több ou plus	együtt en- semble
f i l l é r — f i l l e r s									
Férfi nő együtt — Hommes et femmes ensemble									
Szám — Nombre									
A) Országos Társadalombiztosító Intézet.									
I. Kerületi pénztárak	75.186	57.639	138.560	130.525	84.407	53.148	47.709	121.835	709.009
II. Vállalati pénztárak	498	826	2.002	4.137	4.172	3.473	3.189	11.392	29.689
III. Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár . .	452	144	204	255	200	167	33	361	1.816
A) Összesen :	76.136	58.609	140.766	134.917	88.779	56.788	50.931	133.588	740.514
B) Önálló biztosító intézetek.									
I. Közlekedési bizt. intézetek	5.037	11.801	21.770	22.933	19.564	16.289	14.770	36.751	148.915
II. Magyar kir. dohányjövédék bet. bizt. i.	2.426	4.059	6.056	948	232	109	69	151	14.050
III. Magyar kir. postatakarék- pénztár bet. bizt. i.	2	109	92	93	411	208	165	646	1.726
IV. Magánalkalmazottak bizt. i.	1.493	2.008	2.168	4.418	3.768	5.166	3.228	25.532	47.781
B) Összesen :	8.958	17.977	30.086	28.392	23.975	21.772	18.232	63.080	212.472
C) Bányatárspénztárak	869	1.814	2.682	4.417	6.065	10.402	7.231	16.846	50.326
Mindössze :	85.963	78.400	173.534	167.726	118.819	88.962	76.394	213.514	1.003.312
Ebből háztartási alkalmazott . .	843	11.354	71.612	46.412	6.563	1.530	401	569	139.284
Százalék — %									
A) Országos Társadalombiztosító Intézet.									
I. Kerületi pénztárak	10·6	8·1	19·6	18·4	11·9	7·5	6·7	17·2	100·0
II. Vállalati pénztárak	1·7	2·8	6·7	13·9	14·1	11·7	10·7	38·4	100·0
III. Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár . .	24·9	7·9	11·2	14·0	11·0	9·3	1·8	19·9	100·0
A) Összesen :	10·3	7·9	19·0	18·2	12·0	7·7	6·9	18·0	100·0
B) Önálló biztosító intézetek.									
I. Közlekedési bizt. intézetek	3·4	7·9	14·6	15·4	15·1	10·9	9·9	24·8	100·0
II. Magyar kir. dohányjövédék bet. bizt. i.	17·3	28·9	43·1	6·7	1·7	0·8	0·5	1·0	100·0
III. Magyar kir. postatakarék- pénztár bet. bizt. i.	0·1	6·3	5·3	5·4	23·8	12·1	9·6	37·4	100·0
IV. Magánalkalmazottak bizt. i.	3·1	4·2	4·5	9·2	7·9	10·8	6·8	53·5	100·0
B) Összesen :	4·2	8·5	14·2	13·4	11·3	10·2	8·6	29·6	100·0
C) Bányatárspénztárak . .	1·7	3·6	5·3	8·8	12·1	20·7	14·4	33·4	100·0
Mindössze :	8·6	7·8	17·3	16·7	11·8	8·9	7·6	21·3	100·0
Ebből háztartási alkalmazott . .	0·6	8·2	51·4	33·3	4·7	1·1	0·3	0·4	100·0

¹⁾ Pour le texte français, voir le tableau 1.

MEZŐGAZDASÁG

A fertőző állatbetegségek pusztítása 1928-ban.

Ravages des maladies infectieuses d'animaux en Hongrie en 1928.

Résumé. Malgré plusieurs importantes mesures prises, ces derniers temps, pour parer aux maladies infectieuses d'animaux, les ravages causés par celles-ci ont été supérieurs en 1928 à ceux des années précédentes où une certaine amélioration a été constatée à cet égard. Le nombre des animaux péris a augmenté de 7·7% par rapport à l'année 1927. On n'a pu enrayer l'érysipèle, le charbon, la fièvre aphteuse, la gale. Quant à la peste porcine, la rage, la variole et la morve, la protection a eu plus de résultats qu'auparavant.

Les animaux péris représentaient une valeur totale de 11 millions de pengős. Les porcs faisaient 90·4% de cette somme; les bêtes à cornes, 7·9%; les chevaux, 1·1%; les moutons, 0·6%. D'après les nombres-indices calculés sur 10.000 unités du bétail, les bêtes à cornes et les chevaux périssaient le plus dans le Nord. Les dommages dûs aux maladies porcines ont été également considérables.

★

A legutóbbi éveknek a fertőző állatbetegségekre vonatkozó adatai, melyek jobbára a védekezés eredményeinek javulásáról számoltak be, továbbá a pusztítás mértékének lehető csökkentése érdekében az utóbbi években kiadott hatósági rendelkezések arra engedtek következtetni, hogy az állategészségügy terén további tartós javulás fog következni. Valószínűvé tette ezt az állatorvosok létszámában beállott emelkedés (l. az 1. sz. kimutatást), továbbá a védőojtasoknak fokozottabb mértékben való al-

kalmazása is. De igazolták ezt a várakozást az 1927. év adatai is, amelyek szerint ebben az esztendőben fertőző betegség folytán már 10·9%-kal kevesebb haszonállat pusztult el, mint az 1921—1925. évek átlagában és 27·6%-kal kevesebb, mint az 1926. évben. Sajnos az állategészségügy előmozdítása érdekében tett intézkedések eredményei az 1928. évi statisztikai adatokban nem jutnak kifejezésre. (L. a 2. sz. kimutatást.) A fertőző állatbetegségek ugyanis 1928-ban ismét nagyobb (77.821 főnyi) áldozatot követeltek, mint az előző évben (72.253). Az állatpusztulás mértékének ez a növekedése ugyan nem túlnagy, mindössze 7·7%os, de növeli adataink jelentőségét az a körülmény, hogy a ragadós betegségek kártételeinek fokozódása valamennyi állatfajnál bekövetkezett.

Az állatbetegségek pusztításainak adatait állatfajok szerint vizsgálva, arra az eredményre jutunk, hogy az 1927. évi állapothoz képest a lóbetegségek terjedése volt viszonylag a legnagyobb arányú, az 1928. évben 53·6%-kal több ló pusztult el, mint az előző évben. A többi állatfajok közül a ragadós betegségek a szarvasmarhák között 47·5%-kal, a juhok között 34·8%-kal, végül a sertések között 5·4%-kal több áldozatot követeltek, mint 1927-ben.

Ha a ragadós betegségben elpusztult állatoknak állatfajok szerint való megoszlását az utolsó két évben vizsgálat tárgyává tesszük, kitűnik, hogy az 1927. évi eredményekhez viszonyítva az 1928-ban elhullott sertéseknek az összes elhullott állatokhoz való arányszáma 93·6%-ról 91·6%-ra csökkent,

1. Az állatorvosok az 1921—1928. években.

1. Les vétérinaires en 1921—1928.

É v Année	Az állatorvosok száma — Nombre des vétérinaires													
	állami szolgálatban — d'État								helyhatósági szolgálatban au serv. d'autonomies locales				magán-szolgálatban privés	mindössze total général
	az állategészségügyi		törvényh. és járási szolg. kirend. ratt. à des comi- tats, vill. autonom. et arrondissement.	az állategészség- ügyi hivataloknál aux serv. sanit.	a belépő állomá- soknál — aux stations d'entrée	a budapesti állat- vásároknál aux marchés aux bestiaux de Bpest	egyéb helyeken ailleurs	összesen — total	tvhatóságoknál és rt. városoknál comitats, villes autonom., villes à cons. organisé	községeknél communes	mint kórállatorvos vétérinaires de district	összesen — total		
	főfelügye- lőségél à l'inspect. général.	felügyelő- ségéknél aux ins- pectorats												
Évi átlag Moyenne de 1921—1925	2	5	244	6	10	10	19	296	113	97	151	361	224	881
1926	3	5	195	7	11	8	18	247	113	98	188	399	309	955
1927	3	5	195	9	8	11	16	247	121	110	196	427	322	996
1928	3	4	195	9	8	12	18	249	122	112	213	447	340	1.036

2. A fertőző betegségben elpusztult állatok száma az 1921—1928. években.

Nombre des animaux périss de maladies infectieuses en 1921—1928.

É v Année	A fertőző betegségekben elpusztult állatok száma <i>Nombre des animaux périss de maladies infectieuses</i>				
	összesen total	e b b ó l — d o n t			
		ló chevaux	szarvasmarha bêtes à cornes	juh moutons	sertés porcs
Évi átlag Moyenne de 1921-1925	87.307	447	3.873	4.371	78.616
1926	99.749	323	1.818	7.887	89.721
1927	72.253	304	1.803	2.520	67.626
1928	77.821	467	2.659	3.396	71.299

ugyanakkor viszont a lóelhullás aránya 0·4%-ról 0·6%-ra, a szarvasmarhapusztulás aránya 2·5%-ról 3·4%-ra, a juhállomány károsodásának aránya pedig 3·5%-ról 4·4%-ra emelkedett.

Az elpusztult állatok értékét tekintve nagyjában hasonló a helyzet. Az értéknél azonban nemcsak az elhullás mértéke, hanem ezenkívül az állatáraknak alakulása is szerepet játszik. Az 1927. évben ragadós betegségben elhullott, illetőleg kiirtott állatok közel 8 millió pengő értéket képviseltek. Ennek az értékösszegnek az elhullott sertések 92·7%-át, a szarvasmarhák 6·0%-át, a lovak 0·8%-át, a juhok pedig 0·5%-át adták. Az 1928. évben a ragadós betegségek pusztításának fokozódása folytán, de méginkább az állatárak emelkedése következtében az állattenyésztésünk ezen a réven beállott veszteségének értéke a 11 millió pengőt megközelítette. Ebből az értékösszezből a legnagyobb hányadot (90·4%-ot) a sertések értéke tette ki; a

szarvasmarhák az értéknek 7·9%-át, a lovak 1·1%-át, végül a juhok 0·6%-át adták.

Rátérve a különböző fertőző betegségek pusztításainak ismertetésére (l. a 3. sz. kimutatást), megállapíthatjuk, hogy 1928-ban a sertésvész, veszettség, juhhimlő és takonykór ellen eredményesebben védekeztünk, mint az előző évben, viszont a sertésorbánc, lépfene, száj- és körömfájás, továbbá a rüh most több kárt okozott, mint annakelőtte.

A sertéspestisben elpusztult sertések számának csökkenése nem nagyarányú, mindössze 0·8%-os, de az a körülmény, hogy táblázatunk megfelelő rovatában a tavalyi adat a legkisebb, mindenesetre örvendetes jelenség, annál is inkább, mert éppen a sertéspestis az a fertőző állatbetegség, mely ellen a múltban a legkevesebb eredménnyel tudtunk védekezni. Hogy végeredményben mégis több sertés hullott el ragadós betegség folytán 1928-ban, mint az előtte levő évben, ezt főleg a sertésorbánc kártételeinek növekedése, továbbá a száj- és körömfájás, valamint a veszettség pusztításainak emelkedése idézte elő. A tárgyalt évben ugyanis a sertésorbánc 106·5%-kal, a száj- és körömfájás 262·3%-kal, s végül a veszettség 15%-kal több sertést pusztított el, mint 1927-ben.

A lépfene a sertések sorait ugyan nem ritkította jobban, mint más években, de mégis ez az a ragadós állatbetegség, melyik a tárgyalt év folyamán a sertésvész és sertésorbánc után általában a legnagyobb mérvű károsodást idézte elő. A lépfenében elhullott, illetőleg kiirtott haszonállatok száma a múlt évben teljes 94·8%-kal felülmulta az előző év pusztításainak nagyságát. Ennek az állatbetegségnek kártételeiből a szarvasmarhaállomány 56·1 százalékkal, a juhállomány 35·6%-kal, a lóállomány 7·3%-kal, végül a sertésállomány pedig 1·0%-kal részesedett.

3. Az állatelhullások fertőző betegségek szerint részletezve az 1921—1928. években.

Ravages des maladies infectieuses d'animaux en 1921—1928.

É v Année	Lépfene Charbon		Veszettőség Rage		Takonykór Morve	Ragályos száj és körömfájás Fièvre aphteuse		Himlő Variole	Rüh Gale		Sertésorbánc Erysipèle	Sertésvész Peste porcine									
	következtében elhullott vagy kiirtott állatok száma — <i>nombre des animaux infectés périss ou abattus</i>																				
	ló chevaux	szarvasmarha bêtes à cornes	juh moutons	sertés porcs	összesen total	ló chevaux	szarvasmarha bêtes à cornes	juh moutons	sertés porcs	összesen total	juh moutons	ló chevaux	juh moutons	összesen total	sertés porcs						
Évi átlag Moyen. annuelle 1921—1925	191	2766	1761	47	4765	27	217	33	152	429	165	889	109	1055	2053	831	64	1638	1702	9331	68031
1926	106	1501	579	47	2233	18	213	22	91	314	161	104	—	258	362	4429	38	2857	2895	5139	84186
1927	128	1333	480	42	1983	10	246	5	158	419	117	224	1	321	546	861	49	1173	1222	3125	63980
1928	282	2165	1374	41	3862	35	138	23	182	378	73	356	178	1163	1697	555	77	1266	1343	6452	63461

A veszettség áldozatainak száma az előző évhez képest csökkent, bizonyára a szigorú zárlati rendelkezések következtében. Az elhullás eseteinek a hanyatlása azonban csak 9·8%-os. Érdekes jelenség, hogy míg az előző években a veszettség elsősorban a szarvasmarhaállományból szedte áldozatait és csak ezután következtek a sertéselhullások, addig 1928-ban 31·9%-kal több sertés hullott el, illetve irtatott ebben a ragadós betegségben, mint szarvasmarha. A rüh csak a lovak és juhok között szokott fellépni. Ez a betegség 1928-ban 9·9%-kal több ál-

dozatot követelt, mint 1927-ben. Az elpusztult állatoknak 94·3%-a juh, 5·7%-a pedig ló volt.

A tárgyalt évben a száj- és körömfájás is kiterjedtebben szedte áldozatát, mint az előző évben. Az állatpusztulás növekedése itt 210·8%-os. Ez a betegség, mint már említettük, a sertések létszámát apasztotta leginkább, az ebben elhullott állatoknak 68·5%-a sertés, 21·0%-a szarvasmarha, 10·5%-a pedig juh volt. Száj- és körömfájás a juhok között 1926-ban egyáltalán nem fordult elő, 1927-ben, adataink szerint mindössze egy darab juh lett csupán

4. A fertőző állatbetegségek pusztításai jelzőszámokban.

Ravages des maladies infectieuses d'animaux, en nombres-indices.

Betegség megnevezése <i>Désignation des maladies</i>	Elhullás esik — <i>Mortalité du bétail</i>					
	1926	1927	1 9 2 8			
	általában <i>dans la Hongrie entière</i>			a dunántúli dombos vidéken <i>dans la Transdanubie</i>	az Alföldön <i>dans l'Alföld</i>	az északi dombos vidéken <i>dans le Nord</i>
a lóállomány 10.000 darabjára — <i>pour 10.000 chevaux</i>						
Lépfene — <i>Charbon</i>	1·2	1·4	3·1	1·3	2·0	12·9
Veszettség — <i>Rage</i>	0·2	0·1	0·4	0·0	0·3	1·9
Takonykór — <i>Morve</i>	1·8	1·3	0·8	0·5	1·2	0·1
Rüh — <i>Gale</i>	0·4	0·5	0·8	0·4	1·2	1·0
Fertőző betegségek összesen <i>Total</i> ..	3·6	3·3	5·1	2·2	4·7	15·9
a szarvasmarhaállomány 10.000 darabjára — <i>pour 10.000 bêtes à cornes</i>						
Lépfene — <i>Charbon</i>	8·1	7·4	11·9	6·2	13·8	27·7
Veszettség — <i>Rage</i>	1·2	1·4	0·8	1·0	0·7	0·2
Ragályos száj-és körömfájás <i>Fièvre aphteuse</i>	0·6	1·2	2·0	2·0	2·6	0·3
Fertőző betegségek összesen <i>Total</i> ..	9·9	10·0	14·7	9·2	17·1	28·2
a juhállomány 10.000 darabjára — <i>pour 10.000 ovines</i>						
Lépfene — <i>Charbon</i>	3·2	3·0	8·8	5·5	11·6	8·3
Veszettség — <i>Rage</i>	0·1	0·0	0·1	0·2	0·1	0·2
Ragályos száj-és körömfájás <i>Fièvre aphteuse</i>	—	0·0	1·2	0·7	2·0	—
Himlő — <i>Variole</i>	24·6	5·3	3·5	4·9	4·2	0·1
Rüh — <i>Gale</i>	15·8	7·3	8·1	13·6	7·4	0·7
Fertőző betegségek összesen <i>Total</i> ..	43·7	15·6	21·7	24·9	25·3	9·3
a sertésállomány 10.000 darabjára — <i>pour 10.000 porcs</i>						
Lépfene — <i>Charbon</i>	0·2	0·2	0·2	0·1	0·1	0·6
Veszettség — <i>Rage</i>	0·4	0·7	0·7	0·3	1·0	1·2
Ragályos száj-és körömfájás <i>Fièvre aphteuse</i>	1·0	1·3	4·4	4·5	5·1	—
Sertésorbánc — <i>Erysipèle</i> <i>porcine</i>	20·4	13·1	24·2	16·3	30·9	28·6
Sertésvész — <i>Peste porc.</i>	334·1	268·1	238·4	306·2	176·3	231·1
Fertőző betegségek összesen <i>Total</i> ..	356·1	283·4	267·9	327·4	213·4	261·5

áldozatává, a tárgyalt évben pedig már 178 darabot ragadott magával. Terjedése tehát a juhoknál legkiemelkedőbb, de az előző évi állapottal egybevetve a sertéseknél is elérte a 262·3%-ot, szarvasmarháknál pedig az 58·9%-ot. A himlő következtében elhullott, illetve kiirtott juhok száma az 1927. évhez képest 35·5%-kal csökkent a mai területen 1928 óta ez a tárgyalt évben érte el mélypontját. Adataink tehát a juhhimlő elleni védekezés eredményességét mutatják. A takonykór tavaly kisebb mértékben volt elterjedve, mint azelőtt. Az előző évi állapothoz viszonyítva a javulás itt 37·6%-os.

A ragályos betegségek folytán állattenyésztésünket ért károsodás nagyságát az abszolút számoknál élénkebben megvilágítják azok a viszonyszámok, amelyek az elhullásnak az állatlétszámhoz való arányát tüntetik fel (l. a 4. sz. kimutatást). Ezek a jelzőszámok azt mutatják, hogy míg az állatállomány 10 ezer darabjára kiszámított országos pusztulási arány a lovaknál 5·1, a szarvasmarháknál 14·7, a juhoknál már 21·7, végül pedig a sertéseknél 267·9. A fertőző betegségek a sertésállományt tehát összehasonlíthatatlanul nagyobb mértékben ritkítják, mint a többi állatfajok létszámát. Az is kitűnik az adatokból, hogy a fertőző betegségek közül a lépfene a lovaknak, a szarvasmarháknak és a juhoknak, a sertéspestis pedig a sertéseknek a legtöbb kárt okozó betegsége. Érdekes jelenség, hogy bár a fertőző betegségben elhullott, illetve kiirtott sertések száma a többi állatfaj pusztulásához hasonlóan nagyobb volt 1928-ban, mint 1927-ben, az elhullás jelzőszáma a sertéseknél mégis kisebb lett, mert 1927-ről 1928-ra a sertésállomány 11·5%-kal, vagyis nagyobb arányban szaporodott, mint a sertéselhullás aránya. Jelzőszámaink szerint a fertőző betegségek a lóállományt leginkább az Északi dombos vidéken ritkították. A lóelhullás aránya ott 238·3%-kal nagyobb, mint az Alföldön és 622·7%-kal nagyobb, mint Dunántúl. Hasonló a helyzet a szarvasmarhapusztulás tekintetében is. Az elhullás aránya az Északi dombos vidéken 64·9%-kal ma-

gasabb, mint az Alföldön és 206·5%-kal nagyobb, mint a Dunántúli dombos vidéken. A juhpusztulásnál már más a helyzet, amennyiben ebben a tekintetben leroszabbak a viszonyok az Alföldön, de nem sokkal jobb a helyzet Dunántúl sem, mert az alföldi elhullási index csak 1·6%-kal rosszabb, mint a dunántúli törvényhatóságok indexé. A sertésbetegségek pusztításának mérve tekintetében a Dunántúli dombos vidéké a szomorú elsőség, ennek jelzőszáma 25·2%-kal nagyobb, mint az északi törvényhatóságoknak és 53·4%-kal nagyobb, mint az Alföldnek elhullási aránya. Mindezekből az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a sertésbetegségek kártételei szempontjából Dunántúl a legkedvezőtlenebb a helyzet, vagyis ott, ahol viszonylag a legsűrűbb a sertésállomány. A juhbetegségek már nem ott (az Északi dombos vidéken) pusztítottak leginkább, ahol legnagyobb a juhállomány sűrűsége, hanem ellenkezőleg az Alföldön, ahol a juhok létszámának a területhez és a lakossághoz való aránya a legkisebb. A szarvasmarha- és lóbetegségek az Északi dombos vidéken tettek legtöbb kárt, amely körülmény annál súlyosabb, mert a lóállomány éppen ebben az országrészben a legritkább, s mert ez az országrész a szarvasmarhák elterjedtségét nézve csak Dunántúl után, a második helyen következik. Végeredményben tehát az állategészségügyi viszonyok az országrészek közül általában az Északi dombos vidék törvényhatóságaiban voltak a legkevésbé kielégítők. Az északi törvényhatóságoknak ez a hátrányos helyzete részben annak tudható be, hogy ott van viszonylag a legkevesebb állatorvos. Mert míg az állatorvosoknak az állatállomány 100.000 darabjára eső aránya országosan 14·9, az Alföldön 19·3, Dunántúl pedig 12·1, addig az Északi dombos vidéken ez az arányszám csak 9·1, vagyis, az Északi dombos vidéken viszonylag 24·8%-kal kevesebb állatorvos működik, mint Dunántúl és 52·8%-kal kevesebb, mint az Alföldön.

Sz. Z. dr.

Az 1929. évi termés.

La récolte de 1929.

Magyarország. — Hongrie.

Az október hó 1-ig eltelt legutolsó három hét alatt túlnyomóan száraz és meleg időjárás uralkodott. A három hét száraz időjárása a betakarítási munkálatokra igen kedvező volt, annál kedvezőtlenebb azonban az őszi szántási és vetési munkálatokra. A nagy szárazság miatt az őszi alá a talaj előkészítése igen nehezen és lassan haladt, s így az őszi vetés egyelőre csak elvétve a homokos talajon folyik. Ahol eső járt, ott az elkésett tarló-

hántás, keverőszántás, továbbá az őszi repce, őszi takarmányfélék és bíborhere vetése folyik. A kalászosok betakarítása és cséplése, néhány nagyobb uradalom kivételével, mindenütt befejezést nyert. A többi gazdasági munkálatok közül sarjú- és takarmánykaszálás, gyűjtés és behordás, maglóhere és maglucerna cséplése, vetőmagelőkészítés, a kender és len feldolgozása, trágyahordás és teregetés, árkolás, stb. van folyamatban. Sok vidéken a tengeritörés, burgonyaszedés, úgyszintén a dohány törése és szárogatása is a befejezéshez közeledik.

A *tengeri* a száraz időjárás miatt nem fejlődhetett kellően. Sok vidéken a szem kényszer-érett, lapályos, nedvesebb helyeken azonban a csövek jól fejlettek, egészségesek és szépen benőttek. A korai fajtákat, különösen a homokos talajokon már törlik.

A *burgonya* korai fajtáit kiszedték. A termés-eredmény úgy minőségre, mint mennyiségre nézve jó. A késői fajták fejlődését a nagy szárazság és

meleg időjárás megakasztotta; a gumók egészségesek ugyan, de aprók. Ahol a lombzat leszáradt, ott szedését is megkezdték.

A *cukorrépa* a hőségtől és szárazságtól sokat szenvedett és fejlődésében megállt. Levélzete kezd száradni, kiadós esőre azonban még sokat javulhat. A három legfontosabb kapásnövényünk termésbecslésének adatait kimutatásunk tartalmazza.

A hét főtermény termésbecslése 1929 október 1-én.

Prévisions au 1er octobre 1929 sur la production des 7 principaux produits.

A termény neve <i>Désignation des produits</i>	A bevetett terület kat. holdakban <i>Superfic. ensemencée, arpents cadastr.</i>		Termésátlag kat. holdankint métermázsában <i>Production moyenne par arp. cad., q</i>		Termésmennyiség métermázsában <i>Quantité de la production, q</i>	
	1927/28	1928/29	1927/28	1928/29	1927/28	1928/29
Búza — <i>Froment</i>	2,944.320	2,752.049	9·3	7·1	27,001.211	19,523.708
Rozs — <i>Seigle</i>	1,144.955	1,128.771	7·3	7·4	8,277.641	8,367.507
Árpa — <i>Orge</i>	723.057	797.626	9·3	8·0	6,677.988	6,397.041
Zab — <i>Avoine</i>	460.886	504.892	8·7	7·4	3,995.898	3,748.608
Szemes tengeri — <i>Maïs à grain</i> ..	1,858.789	1,908.192	6·8	10·1	12,596.996	19,196.084
Burgonya — <i>Pomme de terre</i> ..	463.408	481.285	44·4	48·9	14,705.052	23,553.477
Cukorrépa — <i>Betterave à sucre</i> ..	116.358	130.397	129·8	105·8	14,377.906	13,798.256

A *takarmányrépa* a szárazság miatt nem bírt kellőképpen növekedni. A levélzet sárgul és fonnyadt. Fejlődéséhez esőre volna szükség. Az *őszi repce* vetése folyamatban van. A korán vetett most kel, de kelése hiányos. A *kerti vetemények* a szárazságot általában megsínylették. A koraiakat betakarították, a későiek szedése folyamatban van. A *paprika* szedése szintén folyik. Jó termést ad. A *vöröshagymát* legnagyobbbrészt kiszedték. A gumók elég szép nagyok és egészségesek. Általában jó termést adott. A *bab* betakarítását a legtöbb helyen jó közepes eredménnyel befejezték. Cséplése folyamatban van. Az *egyéb hüvelyesek* (borsó, lencse) szedése és cséplése a legtöbb helyen közepes eredménnyel befejeztetett. A *káposzta* a szárazságot sokhelyütt sínyli. A fejek általában aprók, de elég kemények. Helyenkint a hernyó okoz benne kisebb-nagyobb károkat. Közepes termésre van kilátás. A *kömly* szedése legtöbb helyen közepes eredménnyel befejeztetett. A *köles* és *tatárka* cséplése folyamatban van, közepes termést adnak. A *cirokot* általában mint szegélynövényt termelik. Szára elég magas és szakálla hosszú. A *kender* és *len* nyívése és áztatása folyamatban van. Hozama közepes, minősége azonban jó. A *dohány* törése, fűzése és szárítása folyamatban van. Úgy minőségileg, mint mennyiségileg jó termést ad.

A *mesterséges takarmányok* közül a *lóhere* és *lucerna* harmadik kaszálása is gyenge termést adott. Az új vetések pedig a szárazság miatt sok helyen kiszültek. Az egyéb mesterséges takarmányok közül a *csalamádét*, a *bükkönyt* és a *muhart* közepes eredménnyel nagyobbbrészt betakarították.

A *rétek* sarjúkaszálása csak a mélyebben fekvő helyeken adott kielégítő termést.

A *legelők* hasonlóképpen csak a mélyebben fekvő helyeken adnak táplálékot a kijáró jószágoknak.

A *gyümölcs* termésmennyisége vidékek szerint igen különböző, minősége azonban mindenütt gyenge. Igen sok a hullott és férges gyümölcs. A *szilvatermés* általában közepes, már piacra került. A *nyári alma* és *körte* szintén piacon van. Az *őszi barack* termése gyenge. *Dió* szintén kevés van. Sok diófa a tavaszi fagyok miatt kipusztult.

A *szőlők állapota*. Az utóbbi rendkívüli meleg és esős időjárás a szőlők fejlődését és érését igen elősegítette. A próbaszüretelések eredményei szerint a must cukortartalma 17—24 klosterneuburgi cukorfok között mozog. A termés minősége általában jónak ígérkezik, mennyisége ellenben közepesen alulinak mondható.

Külföld. — *Etranger.*

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet közlése szerint *Németországban* a legutóbbi becslések szerint a kalászosoknak és a korai burgonyának idei termése jóval kisebb mint a tavalyi, de nagyobb mint az 1923—1927. évek átlagos termése. Az őszi búza termése ugyanis a folyó évben 29 millió q, szemben a tavalyi 35 és az öt évi átlagos 26 millió q-val; az idei termés tehát 83·4%-a a tavalyinak és 112%-a az öt év átlagának. A tavaszi búza 2·6 millió q (1928-ban 3·9, az 1923—1927. évi átlagban 3·1 millió q), az idei őszi rozs termése 80 millió (84, illetőleg 66 millió) q, a tavaszi rozs termésmennyisége 1·1 millió (1·2, illetve 1·1 millió) q, az őszi árpatermés 3·4 millió (4·6 illetve 3·0 millió) q, a tavaszi árpa termése 26 millió (29, illetve 22 millió) q, a zab termésmennyisége 69·8 millió (70, illetve 60 millió) q s végül a korai burgonyatermés 25·6 millió (1928-ban 27·3 millió) q.

Romániában az augusztusvégi becslések szerint 63·8 millió q tengeritermésre számítanak. 1928-ban 27·6 millió, az 1923—1927. évek átlagában pedig 42·7 millió q tengeri termést. Az idei termés tehát a tavalyinak 231·6%-a, az öt év átlagos termésének pedig 149·7%-a. Románia mai területén ily nagy tengeritermés ezideig nem fordult elő. A nagy termés részben a bevetett terület növekedésének, részben pedig az időjárás kedvezésének tudható be. Az 1929/30. gazdasági évben mintegy 27·8 millió q tengeri kivitelére számítanak, szemben az eddig legkedvezőbb 1926/27. évi kivitellel, amikor is 17·3 millió q tengeri exportáltatott.

Argentínában, szeptember 12-én feladott távirat szerint, nagy szárazság uralkodott.

Az Egyesült Államok és Kanada együttes termésmennyisége, a szeptember elején eszközölt termésbecslések szerint: búza 293·6 millió q, szemben az 1928. évvel, amikor 390·8 millió és szemben az 1923—1927. évi 330·2 millió q átlagos terméssel, rozstermés 14·0 millió (1928-ban 14·3 és 1923—1927. évek átlagában 17·8 millió) q. Az árpatermés 89·3 millió (107·3, illetve 65·0 millió) q, zabtermés 218·8 millió (280·0, illetve 263·0 millió) q, tengeritermés 625·3 millió (721·6, illetve 700·2 millió) q.

Kanadában a szárazság, különösen a nyugati részeken, a gabonaterméshezamban nagy különbségeket idézett elő, de a keleti részek is sokat szenvedtek a szárazság következtében. Az aratás és eséplés jól folyik. A szántás-vetési munkálatok, a

szárazságban igen megkeményedett talajon csak lassan haladnak. A legelők erősen megsínylették a szárazságot.

Az Egyesült Államokban, szeptember 11-i távirati értesítés szerint, a nagy szárazság, mely jelentős károkat okozott a tengeriben és gyapotban, véget ért. De az eső ennek a két terménynek már nem igen használ, mert azok fejlődésükben meglehetősen előrehaladtak. A külső őszi munkákra azonban a csapadékos időjárás alkalmas s az őszi szántást már meg is kezdték. A gyapottermést szeptember 1-én 32·1 millió q-ra, vagyis 1·6 millió q-val kevesebbre becsülik, mint egy hónappal azelőtt. A terméskilátások rosszabbodása dacára a várható gyapottermés 2·4%-kal nagyobbak ígérkezik, mint a tavalyi és 4·7%-kal nagyobbak, mint az 1923—1927. évek átlagos termése. A gyapotmag termése, ugyancsak a szeptember eleji becslés szerint, előreláthatólag 3·4 millió q lesz, szemben az 1928. év ugyan ezen időszakában eszközölt becsléssel, amikor 2·1 millió q gyapotmagtermésre számítottak.

Ausztráliában az augusztusi fagyok a búzatermésben a délkeleti részeken károkat okoztak, az északi részeken ellenben a helyzet elég kedvező. A fagy után jött esőzés a mezőgazdasági helyzeten, különösen a búzatermelést illetőleg, sokat javított. Nyugat-Ausztráliában rekord búzatermésre számítanak, a többi tartományok búzatermésének alakulására ellenben a következő hónapok meteorológiai viszonyai lesznek döntő hatással.

© KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉS ©

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1929 augusztus havában.

Le commerce extérieur de la Hongrie en août 1929.

La balance du commerce extérieur, qui depuis 1926, où pendant quelques mois elle accusa un excédent, était constamment en déficit, s'est soldée en août 1929 par un excédent d'importations de 400.000 pengős, la valeur des importations ayant représenté 86·8 millions de pengős et celle des exportations 87·2 millions. Comparativement au mois d'août 1928, où il y avait un excédent d'importation de 21·9 millions, les importations présentent une diminution de 10·2 millions de pengős et les exportations une augmentation de 12·1 millions.

Dans l'importation, c'est celle du charbon qui progressait le plus par rapport au mois correspondant de l'année précédente, accusant une augmentation de plus de 1 million ½ de pengős. On constate une progression sensible à l'huile mi-

1929 augusztus havában a behozott áruk értéke 86·8, a kivitt áruk értéke pedig 87·2 millió pengőt tett, a külkereskedelmi mérleg tehát 400 ezer pengő kiviteli többlettel zárult. Külkereskedelmi mérlegünk 1926 óta állandóan minden hónapban passzív eredményt mutatott föl, s az említett évben is csak néhány hónapon keresztül volt a kivitel értéke nagyobb a behozatalénál. A múlt év augusztus hónapjához viszonyítva a behozatal 10·2 millió pengő értékkel csökkent, a kivitel pedig 12·1 millió pengő értékkel gyarapodott, a külkereskedelmi mérleg behozatali többlete pedig a múlt év augusztus hónapjában 21·9 millió pengőt tett ki.

A behozatalban a múlt év hasonló hónapjához viszonyítva legnagyobb mértékben a szén importja emelkedett, s több mint másfél millió pengő érték-többletet eredményezett. A szén nagymértékű im-

Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1929. év augusztus havában.

Commerce extérieur de la Hongrie en août 1929.

Az áruk megnevezése <i>Marchandises</i>	1928	1929	1928	1929	Az érték 1929 aug.-ban több (+) v. kevesebb (-) ezer pengőben Augment. (+) ou dimi- nution (-) de la va- leur en août 1929, en milliers de pengős	Az 1929 augusztus havi összérték %/o-ában En %/o de la valeur totale d'août 1929	
	augusztus — août						
	q	1000 P — pengős					
A) Behozatal. — A) Importations.							
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	2,705.901	2,614.260	12.386	11.530	—	856	13.28
Szén — <i>Charbon</i>	1,581.389	1,926.431	5.933	7.619	+	1.686	8.77
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	7.483	6.269	6.525	5.188	—	1.337	5.97
Gyapjúszövet — <i>Tissus de laine</i>	3.507	2.841	5.915	5.146	—	769	5.93
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	22.200	13.484	5.056	3.719	—	1.337	4.28
Ásványolaj — <i>Huiles minérales</i>	171.498	257.217	2.517	3.680	+	1.163	4.24
Papiros és papirosárak — <i>Papier et art. en papier</i>	67.230	61.593	3.965	3.289	—	676	3.79
Nyerspamut — <i>Coton brut</i>	6.131	8.606	1.703	2.342	+	639	2.70
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	23.848	14.232	2.527	2.109	—	418	2.43
Pamutfonál és -cérna — <i>Fils de coton et fils à coudre de coton</i>	4.674	3.783	2.265	1.887	—	378	2.17
Selyem és selyemfonál — <i>Soie et fils de soie</i>	770	973	1.298	1.734	+	436	2.00
Vasárak — <i>Ouvrages en fer</i>	10.272	9.073	1.947	1.579	—	368	1.82
Nyersrizs — <i>Riz brut</i>	6.192	32.913	266	1.448	+	1.182	1.67
Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i>	5.014	3.943	1.470	1.403	—	67	1.62
Kikészített bőr — <i>Peaux apprêtées</i>	1.460	879	2.211	1.371	—	840	1.58
Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	3.134	1.855	1.789	1.287	—	502	1.48
Villamosgépek és készül. — <i>Mach. et appar. électr.</i>	1.789	1.740	1.617	1.225	—	392	1.41
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	65.899	52.462	37.630	30.294	—	7.336	34.86
	57.972	34.146					
	1.280.160	1.551.543					
Behozatal össz. — <i>Import. totales</i>	65.899	52.462	97.020	86.850	—	10.170	100.00
	57.972	34.176					
	5,902.652	6,511.635					
B) Kivitel. — B) Exportations.							
Búza — <i>Froment</i>	395.174	672.094	11.262	17.138	+	5.876	19.65
Vágó- és igásáll. — <i>Anim. de boucherie et de trait¹⁾</i>	15.868	24.875	6.107	10.199	+	4.092	11.70
Ebből — <i>Dont</i> : Szarvasmarha — <i>Bêtes à cornes¹⁾</i>	4.682	7.177	2.882	4.952	+	2.070	5.68
Sertés — <i>Porcs¹⁾</i>	7.397	13.742	2.064	4.192	+	2.128	4.81
Ló — <i>Chevaux¹⁾</i>	2.830	2.214	1.122	976	—	146	1.12
Juh — <i>Moutons¹⁾</i>	950	1.735	38	78	+	40	0.09
Liszt — <i>Farine</i>	203.257	229.920	8.438	8.476	+	38	9.72
Friss gyümölcs — <i>Fruits frais</i>	119.419	179.348	3.830	5.332	+	1.502	6.11
Gyapjú — <i>Laine</i>	8.432	8.106	3.286	2.479	—	807	2.84
Rozs — <i>Seigle</i>	281.790	119.802	7.327	2.396	—	4.931	2.75
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>Viande fraîche et préparée, saucisse</i>	2.760	6.077	1.051	2.179	+	1.128	2.50
Vasfélgyártmányok — <i>Demi-produits en fer</i>	90.291	87.982	1.577	2.021	+	444	2.32
Baromfi — <i>Volaille</i>	6.175	6.455	1.767	1.848	+	81	2.12
Ebből — <i>Dont</i> : Élő baromfi — <i>Volaille vivante</i>	2.809	3.159	716	774	+	58	0.89
Leölt baromfi — <i>Volaille tuée</i>	3.366	3.296	1.051	1.074	+	23	1.23
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	9.124	10.431	1.512	1.838	+	326	2.11
Friss főzelék — <i>Légumes frais</i>	74.039	94.390	1.386	1.616	+	230	1.85
Toll — <i>Plumes</i>	2.535	2.299	1.742	1.605	—	137	1.84
Árpa — <i>Orge</i>	30.116	57.027	934	1.404	+	470	1.61
Villamosgépek és készül. — <i>Machin. et appar. électr.</i>	2.338	2.489	1.264	1.388	+	124	1.59
Cukor — <i>Sucre</i>	22.313	33.291	937	1.198	+	261	1.37
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	540	7.962	22.710	26.086	+	3.376	29.92
	4.961	455					
	1,019.933	1,149.656					
Kivitel össz. — <i>Exportations totales</i>	16.408	32.837	75.130	87.203	+	12.073	100.00
	4.961	455					
	2,267.696	2,659.367					

¹⁾ A mennyiség darabokban van kimutatva. — *En têtes.* — ²⁾ Az 1928. év augusztus havában az élő baromfi 263.200 drb, a leölt baromfi 175.593 drb, összesen 438.793 drb. — *En août 1928, on a exporté 263.200 volailles vivantes, et 175.593 volailles tuées, au total 438.793 volailles.* — ³⁾ Az 1929. év augusztus havában az élő baromfi 291.667 drb, a leölt baromfi 170.738 drb, összesen 462.405 drb. — *En août 1929, on a exporté 291.667 volailles vivantes et 170.738 volailles tuées, au total 462.405 volailles.*

nérale (plus de 1 million de pengős) et au riz (plus de 1 million de p.); de moindres augmentations au coton brut, au minerai de fer, à la soie et aux fils de soie. Les autres principaux articles d'importation présentent une diminution. Elle a été particulièrement grande aux textiles et en deuxième lieu aux machines. Fléchissement considérable aux bois bruts et ouvrés, au papier et articles en papier, aux peaux préparées, aux automobiles, aux métaux bruts et à la laine brute.

Dans l'exportation, le froment occupait la première place au point de vue de la valeur, représentant près de 20% de la valeur des exportations totales et dépassant presque de 6 millions de pengős la donnée correspondante d'août 1928. Les exportations d'animaux de boucherie et de trait ont pris de l'essor; elles furent supérieures de 4 millions de pengős à celles d'août 1928; la moitié de cette augmentation revenait aux bêtes à cornes, l'autre moitié aux porcs. Les ventes de viande fraîche et préparée se sont élevées de 1 million de pengős; celles de fruits de 1 million ½ de p. Parmi les autres importants articles d'exportation on voit une progression appréciable au tabac brut, à l'alcool, à l'orge, aux haricots et aux demi-produits en fer. Seules les exportations de seigle et de laine ont fléchi notablement, tombant respectivement de 5 millions de pengős et de 800.000 p. au-dessous de celles d'août 1928.

portján kívül a behozott ásványolaj és a nyers rizs értéke növekedett egyenkint egymillió pengőn felüli értékkel, a nyers pamutnál, vasércnél, selyem és selyemfonálnál pedig ennél kisebb emelkedés mutatkozott. A többi fontosabb behozatali cikk csökkenő forgalmat tudott elérni. Elsősorban a textiliák, azután a gépek importja hanyatlott nagy mértékben. Ezen kívül jelentősen megcsappant a nyers és megmunkált fa, a papiros és papirosárúk, a kikészített bőrök, az autók, a nyers fémek és a nyers gyapju importja.

A kivitelben érték szerinti sorrendben a búza állt az első helyen és az egész kivitel értékének majdnem 20%-át tette ki. Az előző év hasonló hónapjához viszonyítva a búzakivitel közel 6 millió pengő érték többletet ért el. A vágó- és igásállatok kivitelének föllendülése 4 millió pengővel multa felül a múlt év augusztusi eredményt. Ennek az érték többletnek a felét a szarvasmarhák, a másik felét pedig a sertések exportja tette ki. A friss és elkészített hús értéke egymillió pengővel, a gyümölcskivitelé pedig másfélmillió pengővel emelkedett. A legfontosabb kiviteli cikkek közül még említésre érdemes gyarapodást mutattak a nyers dohány, a szesz, az árpa, a bab és az ipari cikkek közül a vasfélgártmányok exportja. Nagyobb visszaesés csak két cikknél volt, és pedig a rozsnál és a gyapjunál. Az előbbinek kivitele közel 5 millió pengővel, az utóbbié pedig 800 ezer pengővel volt kisebb mint az előző év augusztusában.

◎ KONZULI JELENTÉSEK ◎

A Magyar Statisztikai Szemlében az egyes államokról megjelent utolsó konzuli jelentések:

Állam neve	Évf.	Lap	Állam neve	Évf.	Lap	Állam neve	Évf.	Lap	Állam neve	Évf.	Lap
Ausztria	1929	422	Esztország	1928	227	Mexikó	1928	787	Spanyolország ...	1928	793
Bajorország ...	1928	532	Finnország ..	1926	759	Nagy-Britannia ...	1928	1027	Svájc	1929	655
Brazília	1927	708	Franciaország ..	1926	709	Németbirodalom ..	1929	305	Sz. H. Sz. állam ..	1928	524
Bulgária	1929	767	Görögország ..	1927	982	Olaszország ...	1928	923	Törökország ...	1928	798
Cseh-Szlovákia ...	1929	543	Kanada	1926	110	Románia	1929	923	Württemberg	1928	1113

Görögország.

Grèce.

Az athéni magy. kir. követség gazdasági jelentése az 1928. évről.

Az 1928. évet Görögországban általános gazdasági depresszió jellemzi. Az év tavaszán a földrendések következtében az ország egyik fő termelési ágát, az aprószőlőtermelést nagy károsodás érte, ami az azzal kapcsolatos kereseti ágakban éreztette a hatását. A legérzékenyebb következményei azonban a július-szeptember hónapokban pusztított Dengh-láz járványnak voltak, mert ezekben a hó-

napokban megállt minden munka, termelés, kereskedelem. Egyrészt a járvány gazdasági hatásainak csökkentésére, másrészt a munkanélküliség leküzdésére nagy beruházások végrehajtását vették tervbe, amelyeket külföldi kölcsönökkel szándékozik a kormány végrehajtani.

A tervezett beruházásokból Magyarországot különösen érdeklik az új görög területek (Mace-

dónia) mezőgazdasági kihasználására vonatkozó tervek. E nagyjából mocsaras területeknek mezőgazdasági művelésre alkalmassá tételénél a magyar gépiparnak jelentékeny megrendelés juthat. Tervbe vették továbbá az állattenyésztés színvonalának megfelelő tenyészanyag beszerzése által való emelését, a legelők javítását, stb. E célból egy mezőgazdasági bankot akarnak létesíteni.

Mint jelentősebb csemény felemlítendő a görög pénz stabilizálása az angol font alapján (375 görög drachma = 1 angol font) és ezzel kapcsolatban az új görög nemzeti jegybank felállítása. Megemlítendő még, hogy a görögországi magyar követség területén élő magyarok száma 1928-ban 120 volt.

Östermelés.

Görögország gazdasági alapját a földművelés képezi. A kormány a földművelés fellendítésére és különösen a külföldi gabonafélék bevitelének korlátozására a legnagyobb erőfeszítéseket teszi. Így megalapítás előtt áll a „Banque d'Agricole“, mely a földműveléshez szükséges anyagiak és kölcsönök adásával fog elsősorban foglalkozni. Az új görög területek kormányzójának pedig fő feladata e területek mezőgazdaságának megszervezése és fejlesztése.

Görögország termékei közül az első helyet a dohány foglalja el. Fontos termékek a korintusi és általában mazsolaszőlő, bor és gabonafélék, mely utóbbiak azonban az ország szükségletét távolról sem fedezik; a gabonafélék bevitelére mégis évről évre csökken. A fontosabb mezőgazdasági termelési ágak hozadéka a két utolsó évben a következő volt:

Termény	1927	1928
	1000 q-ban	
Búza	3.529.9	4.502.0
Árpa	1.583.1	2.220.0
Tengeri	1.298.0	1.085.0
Rozs	382.3	594.0
Zab	674.9	1.221.0
Dohány	638.2	477.0
Mazsola	1.700.0	1.960.0
Szőlő	334.5	378.5
Bor (must)	2.270.1	2.253.0
Olaj	724.0	1.077.0
Olajbogyó	148.3	504.0

Ezzel szemben az utolsó két évben mezőgazdasági termékekből a következő mennyiségeket hozták be:

	1927-ben millió q	1928-ban millió q
Búzából	3.7	4.3
Árpából	0.2	0.2
Tengeriből	0.3	0.2
Búzalisztből	0.6	0.5
Burgonyából	0.2	0.3

Az állatállományról 1924. év óta hivatalos statisztikai adatokat nem közöltek, s így annak megállapítása majdnem lehetetlen. Az utóbbi évek földrendései és árvizei rengeteg állatot pusztítottak el, ennek folyományaként erős állatbehozatal volt tapasztalható: 1927-ben importáltak 1,191.290, 1928-ban 1,209.328 darab élőállatot.

Állati termékekből a kivétel 1927-ben 654 és 1928-ban 552 tonna volt, míg a behozatal 1927-ben 38.418 és 1928-ban 23.180 tonnát tett ki.

Ipar.

Az 1928. év Görögország iparában újabb jelentékeny haladásról tesz tanubizonyságot, ami csodálatosképen éppen ellenkezőleg az eddigi tapasztalatokkal, a valuta stabilizációjával áll szoros összefüggésben.

A belföldi ipar fejlesztésének, illetve az új vámtarifa életbeléptetésének hatása alatt számos külföldi cikk behozatala, — kivéve a nehéz vas- és gépipari cikkeket, amelyeket a görög ipar még nem állít elő jelentékenyebb mennyiségben, — érzékeny csökkenést mutat.

Az 1928. év folyamán, illetve az év végéig 214 új gyári üzem létesítettek, míg a már fennálló kisebb üzemek közül kb. 340-et kibővítettek, illetve géperőre alakítottak át. Az 1927. évben alapított üzemek száma ezzel szemben csak 84 volt 2.145 lóerővel.

A görög ipar 1928-ban általában véve igen élénk tevékenységet fejtett ki. Ez különösen a textiliparban jutott lényegesebben kifejezésre és a termelés úgy értékileg, mint mennyiségileg az előző évek termelési átlagát túlszárnyalta. Hasonlóan nagy tevékenység volt észlelhető az élelmiszeripar, a papír-, ruházati és vegyi ipar terén, valamint a cementgyártásban.

Görögország fémipara két nagyszabású ipartelep felett rendelkezik, amelyek Lauriumban vannak elhelyezve. Ezek kiváltképpen ezüsttartalmú ólom kitermelésével és arzénsav előállításával foglalkoznak. Termelésüket teljes egészében exportálják. A bányák a hosszas kiaknázás következtében kimerülőfélben vannak. Az arzénsavtermelés mennyisége 1928-ban 1.100 kg-ot tett ki, 4,500.000 drachma összértékben (1927-ben 1.150 kg volt 8,050.000 drachma értékben).

Megjegyzendő, hogy a fémiparhoz szükséges nyersanyag túlnyomó részét a külföldről hozták be: 1928-ban 56 millió kg-ot 237 millió drachma összértékben (1927-ben a behozatal 52.2 millió kg-ot tett ki 257 millió drachma összegben).

A gépipar túlnyomó része hajók kijavításával foglalkozik. Az öszttermelés értéke 1928-ban kb. 100 millió drachmát tett ki (az 1927. évi termelés értéke is ennyi volt). Ezzel szemben a behozatal

gépekben lényegesen emelkedett és 1928-ban 23·5 millió kg volt, 400 millió drachma értékben.

A menekültek elhelyezése Thráciában és Macedóniában a mezőgazdasági gépipar cikkeinek intenzívebb gyártását vonta maga után. Főleg ekevasakat állítottak elő nagyobb mennyiségben, 1928-ban 30.000 darabot 9 millió drachma értékben (1927-ben 20.000 darabot 5·4 millió drachma értékben). Ekevasakon kívül 1928-ban egyéb kisebb mezőgazdasági cikkeket is gyártottak, amelyeknek összértéke 3·5 millió drachmára tehető.

A behozatal mezőgazdasági cikkekben 1928-ban 1·6 millió kg-ot tett ki, 11·3 millió drachma értékben, az 1927. évi 1·5 millió kg-mal és 22·6 millió drachma értékkel szemben.

Bronz- és rézárúkból a termelés 1927-ben 40 millió drachmára értékelhető. A behozatal rézárúkból 1928-ban 0·2 millió kg-ot tett ki 5·8 millió drachma értékben; bronzárúkból pedig kb. szintén 0·2 millió kg jött be 17 millió drachma értékben.

Ólomcsövekben a termelés 1928-ban az 1927. évi termelés színvonalán maradt. 1928-ban 910 ezer kg-ot állítottak elő 11·8 millió drachma értékben, míg 1927-ben ugyanezen mennyiség 14·8 millió drachma értéket képviselt.

Dróthuzalokban és fémkábelekben a behozatal 1928-ban 6·3 millió kg-ot tett ki 50 millió drachma értékben, míg az 1927. évi behozatal 7·1 millió kg és 68 millió értékű volt.

Az építési ipar 1928. évi termelése az 1927. éviével szemben jóval alul maradt, ami az építkezések nagyarányú csökkenésére vezethető vissza. Csak a cementgyártás mutat állandó haladást, amivel szemben a cementbehozatal évről-évre csökken.

Cementből 1928-ban 105 millió kg-ot állítottak elő, melynek értéke meghaladja a 105 millió drachmát; 1927-ben a termelés csak 86 millió kg volt 93 millió drachma értékben. A cementbehozatal 1928-ban 29·8 millió kg-ot tett ki 44·6 millió drachma értékben, míg 1927-ben 43·7 millió kg jött be 46·7 millió drachma összértékben.

A téglatermelés 1928-ban kb. 30 millió darab volt, amelynek értéke 33 millió drachmára becsülhető, míg 1927-ben 33 millió darabot állítottak elő 39·6 millió drachma értékben.

A mésztermelés 1928-ban 3 millió q volt, 75 millió drachma értékben; 1927-ben ugyanezen mennyiség értéke 60 millió drachmát eredményezett, ami a mész árának tetemes emelkedését mutatja.

A *textilipar* Görögország valamennyi iparága között a legaktívabb volt, ami ez iparág nagymérvű fejlesztésére vezethető vissza. A termelés ehhez mérten az előző éveken át kimutatott eredményeket jóval túlhaladta.

Gyapotfonalban a termelés 1928-ban 462·5 millió drachma értéket eredményezett, az 1927. évi 365 millió drachmával szemben. A gyapotfonalgyá-

rak főleg belföldi nyersanyagot dolgoznak fel, ami tekintettel a nagy szárazság következtében előállott gyenge termésre, kedvezőtlenül befolyásolta e cikk előállítását.

Gyapotszövetekben a termelés mindinkább nagyobb fellendülésnek örvend, ami főleg annak tulajdonítható, hogy a falusi lakosság, amely azelőtt maga szötte gyapotáru szükségletét, mindjobban hozzászokik a gyári úton előállított árukhoz, ami ilyképen a fogyasztóközönség számát nagy mértékben emeli. Az 1928. évi termelés értéke 198 millió drachma, míg 1927-ben 152 millió drachma volt. A behozatal 1928-ban 440 millió drachma értéket képviselt az 1927. évi 518 millió drachma értékkel szemben.

Gyapjúfonalakban — amelyeket szőnyeggyártásra használnak — a termelés 1928-ban 25 millió drachmára rúgott, ami jóval kevesebb, mint az 1927. évi termelés értéke. A behozatal itt is csökkenést mutat.

Gyapjúszövetekben a termelés főleg keskenyméretű női ruhaszövetekre szorítkozott; ezenkívül finomabb férfiszöveteket is gyártottak, valamint szöveteket a hadsereg szükségletére. 1928-ban 280 millió drachma értékű gyapjúszövetet állítottak elő, a behozatal pedig 363·3 millió drachmát tett ki, tehát 1927-ről 1928-ra úgy a termelés, mint a behozatal emelkedett.

A keleti szőnyegipar a kellő tőke hiányában nem tud ugyan előbbre jutni, mindazonáltal a termelés eléggé kielégítőnek mondható. 1928-ban 180.000 négyzetmétert termeltek ki az 1927. évi 150.000 négyzetméterrel szemben.

Kender- és jutatermékekben a termelés 1928-ban az előző éveket jóval túlszárnyalta. Zsákokból 1928-ban 1·3 millió darabot állítottak elő, ami mintegy 18 millió drachmát eredményezett.

Az *élelmiszeripar* a nemzeti ipar egyik legfontosabb tényezőjét képezvén, fejlesztésére nagy súlyt helyeznek. Mindazonáltal össztermelésének értéke a textilipari termelés értékét nem haladja túl.

Az 1927. évi *olajtermelés* az 1926. évinél jóval több eredményt mutat, ami főleg az 1926-ban tapasztalt nagy szárazságra vezethető vissza. 1927-ben 69·7 millió kg-ot termeltek ki, míg 1926-ban csak 63 millió kg-ot.

A görög statisztikai hivatal jelentése szerint az 1927. évi *bortermelés* az előző évek eredményeit jóval túlhaladta. 1927-ben 216·8 millió kg szőlőt termeltek, amivel szemben az 1926. évi eredmény csak 170·3 millió kg-ot tett ki. Az 1928. évről még nem állnak pontos statisztikai adatok rendelkezésre, de a terméseredményt erre az évre legalább is 120 millió kg-ra becsülik, ami előreláthatóan kb. 600 millió drachma értéket fog eredményezni. A borbehozatal állandóan csökkenőben van.

A szesz és szeszestitalok gyártására vonatkozólag az 1927/1928. évről még nem állnak pontos statisztikai adatok rendelkezésre, mindazonáltal az e cikkek gyártásánál felhasznált anyaghoz viszonyítva a termelés tiszta szeszben 12 millió kg-ra becsülhető, melynek értéke kb. 175·2 millió drachmára tehető. A 12 millió kg tiszta szesz egy része, kb. 6·1 millió kg denaturált szesz, míg a többit különböző szeszestitalok előállítására használták fel. A szeszbehozatal az 1927. és 1928. években meglehetősen emelkedést mutat az előző évekkal szemben: 1927-ben 1·3 millió kg szesz került behozatalra, míg 1928-ban (10 hónapot számítva) 953.000 kg-ra tehető a behozott szesz mennyisége, 7·7 millió drachma értékben. A behozatali országok közül *Magyarország* áll első helyen 352.000 kg-mal.

Söripar. Görögországban 4 sörfőzde van üzemben, amelyek 1928-ban együttvéve 10 millió kg sört állítottak elő, valamivel kevesebbet, mint 1927-ben. A sör átlagos ára 8 drachma kg-onként. A behozatal sörben jelentéktelen volt.

Konzervipar. Konzervekben a termelés kielégítőnek mondható, ha figyelembe vesszük, hogy 1928-ban a piac igen nagy készlet friss főzelék felett rendelkezett, amely a hidegebb évszak alatt Egyiptomból került behozatalra. A termelés az előző évekéit jóval túlhaladta.

Festékárukban a termelés valamelyes emelkedést ért el és továbbra is a fellendülés útján van.

Vegy- és gyógyárúkból 1928-ban 33·5 millió kg-ot állítottak elő 120 millió drachma értékben. 1927-ben a termelés 40 millió kg-ot tett ki és értéke 105 millió drachma volt.

Kereskedelem és közlekedés.

1928 január hó 1-től 1928 november hó 30-ig az *árubehozatal* Görögországba 2·1 millió tonnát tett ki, az *árú kivitel* pedig 0·6 millió tonnát. Ez a deficit az év első tizenegy hónapjában pénzürtékre átszámítva kb. 16·5 millió angol fontot jelent az 1927. évi 17 millió angol fontnyi külkereskedelmi deficittel szemben.

A behozatalban az Amerikai Egyesült Államok foglalják el az első helyet, mert innen az össz-behozatal 15·9%-a származik. Az általuk szállított áruk a következők: margarin, zsírok, szárított halak, búza, liszt, rizs és gépkocsik. A második helyet Nagy-Britannia foglalja el 15%-kal; ennek főcikkei a kőszén, különböző gépek, cérna, pamut és szövet. Ezek után következik a Német Birodalom 8·7%-kal és Franciaország 7%-kal. Előbbi gépeket, fémeket, szöveteket és festékanyagokat, utóbbi pedig halat, szöveteket, pipere- és általában fényűzési cikkeket szállít.

Görögország készítményeinek majdnem egynegyedét, 24·7%-át Németországba szállítja. Ezek a

cikkek: dohány, bor és terpentinolaj. A görög kiviteli statisztikának a második helyét az Amerikai Egyesült Államok foglalják el 20%-kal. Utána Olaszország következik 17·4%-kal és Nagy-Britannia 14%-kal. Előbbinek Görögország dohányt, mazsolaszőlőt, fűgét, bort, olívolajat, bőröket, selymet és gyantát, utóbbinak legfőképpen mazsolaszőlőt szállít.

Az 1928. év 11 hónapja alatt behozott, illetve kivitt áruk értéke kereken 30 millió, illetve 13·5 millió angol fontot képvisel, míg 1927-ben a behozatal 31·4 és kivitel 14·4 millió fontot tett ki.

A két utolsó évben behozott áruk értékét tekintve, 1928-ban több mint 1 millió angol font csökkenés mutatkozik. Ez a csökkenés a tejtermékek, sajt, vaj, margarin, cukor, árpa, stb. behozatalának majdnem teljes megszűnésében és a kőszén árcsökkenésében leli magyarázatát. A kivitt áruk értékének csökkenése viszont a macedóniai és trákiai dohánymunkások sztrájkjával magyarázható, amennyiben a kivitt leveles dohány az 1927. évi 7 millió kg helyett alig 4 milliót tett ki.

Magyarország és Görögország kereskedelmi forgalmára nézve megemlítendő, hogy a görög statisztika ebből a szempontból felületes és nem megbízható. Így pl. számos oly cikket, amely magyar eredetű ugyan, de mert mint olasz, vagy szerb-horvát-szlovén hajórakomány érkezett görög kikötőkhöz, nem mint magyar, hanem mint olasz vagy szerb-horvát-szlovén árut vámolnak el és mutatnak ki statisztikailag. Hazai statisztikai adataink szerint, — amelyek Görögországban is néhány gazdasági szaklapban közzététettek, — kivitelünk Görögországba az 1927. évben 5·4 millió pengőt tett ki, 1928-ban pedig 6·1 millió pengőre rúgott.

A görög bevétel Magyarországból az 1928. év folyamán főleg a következő cikkekből állott: burgonya, szesz, ló, kikészített bőrök, kenderfonál, gépek és készülékek, gyapjúszövet, pamutszövet, búza, villamos izzólámpa, elkészített gyógyszerek, zsinag lenből és kenderből, jutazsák, szalámi és kolbász, vasárú, csillár és lámpa, cukor, liszt, kaucsukárú, stb.

1928 folyamán a Görögországból Magyarországra kivitt áruk a következők voltak: nyers dohány, déli gyümölcs, valódi fenyőgyanta, nyers fémek, dughagyma, bor, stb. 3·7 millió pengő értékben. A magyar-görög külkereskedelmi mérleg tehát 1928-ban Magyarország javára 2·4 millió pengővel volt aktív.

A piac megfelelő megoldozása mellett a magyar termékek görögországi elhelyezésének nagy lehetősége lenne. Tudvalevő, hogy Görögország mindenekelőtt búza, liszt, árpa, maláta, burgonya, zöldség, hüvelyesek, cukor, kőszén, vas, speciális gépek, textiliák és vegyszeti cikkek behozatalára van utalva. Főleg mezőgazdasági és állati termé-

kekben (élelmiszerekben) sikeresen felvehetnék a külfölddel a versenyt. A burgonya bevitelére nézve Ó-Görögország területére még ez idő szerint bevitelére nehézségek állanak fenn, de remény van ezeknek az akadályoknak mihamarábbi kiküszöbölésére. Konzervek (főleg íz, befőttek és sonka) szintén megfelelő piacot találnának és hasonlóan áll ez a kérdés a szalámira is.

Az itt felsoroltakon kívül a cukorbevitelben is kellően részesednünk kellene. Búzában sajnos, a kanadai búzával szemben nem vagyunk versenyképesek.

Egyéb ipari termékek, mint pl. mezőgazdasági gépek és felszerelések, speciális gépek, vegyszerek, paraffin, tinták, megmunkált állati bőrök, bőrszíjak, továbbá tűzálló téglák, terrakotta-, fayence-árak, palackok, villamos készülékek, villamos lámpák, puskák, töltények szintén előnyös felvételt találhatnak a görög piacon. Célszerű lenne tehát utazók leküldése és megbízható ügynököknek a magyar cikkek képviselésével való megbízása.

Exportunk főakadálya ugyanis, hogy cégeink, illetve honi érdekeltségeink kevés jelentőséget tulajdonítanak a görög piacnak.

Görögország eddig az alább megnevezett államokkal kötött *kereskedelmi szerződéseket*: Albánia, Amerikai Egyesült Államok, Belgium, Bulgária, Dánia, Egyiptom, Esztország, Finnország, Franciaország, Japán, Lettország, Nagy-Britannia, Németalföld, Németbirodalom, Norvégia, Olaszország, Románia, Spanyolország, Svájc, Svédország, Sz. H. Sz. királyság és Szovjet-Oroszország.

Közlekedés. A görög *vasúthálózat* hossza 2.460 km. 1927-ben 26.1 millió vasúti jegyet adtak ki 329.4 millió drachma értékben. A poggyász- és teherforgalom ugyanezen évben 1.7 millió tonnát, a beszedett fuvardíjak 616.7 millió drachmát tettek ki. 1928-ról csak az év első feléről állanak hivatalos adatok rendelkezésre. Ezek szerint 1928 első felében 10.9 millió vasúti jegyet adtak ki.

Az *országutak* nagyon rossz állapotban vannak. A kormány programjában az útépités nagy szerepet játszik és e célra nagyobb külföldi kölcsönöket is vettek már fel. A munkálatok megkezdése a közelmúltban meg is történt.

A *gépkocsiforgalom* óriási fejlődést mutat. Athénben a forgalomban lévő gépkocsik száma meghaladja a 4.000-et. Egész Görögországban 1928 végén 18.800 gépkocsi volt forgalomban. Különösen emelkedett a gépkocsik száma a vidéken; így az 1928 folyamán behozott 3.608 gépkocsinak csaknem 70%-át vidéki városokban helyezték forgalomba. A balkáni államok közül Görögországban van a legtöbb gépkocsi a lakosság számához viszonyítva: 377 lakosra esik egy gépkocsi, míg Romániában 852-re és Bulgáriában 2.210-re.

Hajózás. Az 1928. év a kereskedelmi flottára

nézve elég jól zárult és különösen a teheráru-hajók dolgoztak kielégítően és meglehetősen nagy haszonnal. E kedvező eredménynek tulajdonítható, hogy a hajózási vállalatok több nagyobb hajó megvásárlására határozták el magukat.

A személyszállító-hajózás a teheráru-hajózással szemben nem mutat kielégítő képet. Ez a hajózási társaságok mérhetetlen versenyének tulajdonítható.

1928 január hó 1-én a görög kereskedelmi flotta 504 gőzösből és 726 vitorlásból állott, 1.2 millió tonnatartalommal és december 31-ére jelentékenyen megnőtt. Az évvégi állomány a következő volt: 533 gőzhajó és 723 vitorlás, összesen 1.4 millió tonnatartalommal.

1928-ban a kereskedelmi flotta bevitelét kb. 6.2 millió angol fontra becsülik.

A fontosabb *kikötők* nemzetközi forgalma az 1928. év első felében a következő képet mutatja:

Kikötő	Befutott		Kifutott	
	hajóegys.	tonnatart. 1000 t.	hajóegys.	tonnatart. 1000 t.
Piraeusz	900	1.476.2	808	1.237.6
Szaloniki	106	150.1	182	314.5
Patrasz... ..	.	.	148	310.7
Korfu	196	165.5	199	150.9

Pénzügy.

Állami pénzügyek. Görögország pénzügyi helyzete a Banque de Grèce 1928 május hó 14-i megalakulásával a kiegyensúlyozás és megerősödés útján halad.

E banknak első feladata volt a drachmának stabilizációja, mely teljes mértékben sikerült, véget vetve a nemzeti valuta állandó ingadozásának.

Az 1928/1929. évi *budgetben* az összkiadások 10.790.8 millió drachmára rúgtak, az 1927. évi 9.237.2 millió drachmával szemben. A külügyi szolgálat kiadásai 1928-ban 240.6 milliót tettek ki, míg 1929-re 249.6 millió drachmára vannak kontemplálva. Az 1929. évi budget szemben az 1928. évvel, 1.553.6 millió drachma többletet mutat ki.

A kormány az 1929. évi budgettöbbletet a köztisztviselők létszámának és fizetésének szükséges fel-emelésével, továbbá a szenátus felállításával indokolta.

Külföldön felvettek 1928-ban 9 millió font sterling stabilizációs *állami kölcsönt* 6% kamattal. A háború előtti külföldön felvett állami kölcsönökről pontos kimutatás nincs. Kb. 1.6 milliárd aranydrachma az 1833. évtől 1914-ig bezárólag külföldön felvett állami kölcsönök összege. A városok 1928-ban külföldön nem vettek fel kölcsönöket.

Fejenkinti adózási teher az 1928. évben 20.10 dollár volt.

Hitelélet. Görögország bankjegykibocsátásának összege 1928 május havában 4.863·4 millió drachma volt, mely összeg ugyanazon év decemberében 5.689·6 millió drachmára emelkedett.

A kibocsátás fedezeti aránya 50% alá nem süllyedt, annak dacára, hogy a bank határozatai e fedezeti aránynak 40, illetve 35%-ig való leszállítását engedélyezik.

A Banque de Grèce (a görög jegykibocsátó-bank) megalakulása napjától 1928 december hó 31-ig több mint 9·4 millió angol font értékű aranyat és váltókat vásárolt, melyekből 8·7 millió font értékben eladott; így kb. 0·7 millió fontnyi készlete

maradt, tehát az ország idegenvalutaszükséglete könnyen fedezhető volt és mintegy 680.000 angol fontos aktívája maradt, a nélkül, hogy a bank tartalék devizájához kellett volna nyulnia. A váltóleszámtólási kamatláb 1927-ben 10·44% volt, majd 1928 decemberében 9%-ra szállt le.

A pénzügyi betétek 1928 december hó végén 12.682·2 millió értéket tettek ki az 1927. évi 9.786 millió drachmával szemben.

A csődök száma 1927-ben 198 volt; az 1928. évnek csak az első negyedéről állanak hivatalos statisztikai adatok rendelkezésre, melyek szerint ez idő alatt 139 csödesetet jelentettek be.

© IRODALMI SZEMLE ©

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Schmidt Elek dr.: A vízszabályozás fejlődése és jelen állása Magyarországon.

Alexis Schmidt: Le développement et la situation actuelle de la régularisation des eaux en Hongrie.

Különlenyomat a „Vizügyi Közlemények“ 1929. évi január-júniusi számából. Budapest, 1929. 92 oldal.
Tirage à part de „Vizügyi Közlemények“, no. janv.—juin 1929. Budapest, 1929. 92 pages.

Résumé. Bien que la régularisation des eaux de Hongrie ait déjà été mise en lumière par des ouvrages techniques, l'étude de M. Alexis Schmidt présente un intérêt particulier, car elle envisage cette importante question au point de vue économique.

Dans l'ouvrage, divisé en trois chapitres, l'auteur, après avoir retracé les mesures prises avant l'entrée en action du comte Etienne Széchenyi pour régulariser les eaux et protéger les terrains menacés d'inondation, fait connaître les projets de grande envergure de Széchenyi, la régularisation des eaux jusqu'à la guerre et l'effet du traité de Trianon sur celle-là.

★

Hazai vizeink szabályozásának kérdése a szakirodalomban főleg műszaki szempontból jóformán minden irányban kellőképp meg van ugyan világítva, de Schmidt Elek dr. önálló kötetnek beillő tanulmánya mégis különös figyelmet érdemel, mert a hazai vízszabályozás kronologikus történetének vázlatos ismertetése mellett ezt az elsőrendű fontosságú kérdést inkább közgazdasági és mezőgazdasági szempontból tárgyalja. A már végrehajtott munkálatok gazdasági következményeinek bemutatása mellett a még megoldatlan hátralevő szabályo-

zások nagy gazdasági hasznáról tájékoztat. Vita tárgyát sem képezheti az a megállapítása, hogy a gabonatermelés válságának idejében fontos volna az ipari növények intenzív termelése, a kerti gazdálkodás szaporítása és az állattenyésztés kiterjedtebb felkarolása. Ezek pedig mind olyan feladatok, amelyek az öntözőcsatornák létesítését a legteljesebb mértékben indokolják. Azt a — sajnos — köz tudomású tényt azonban, hogy az állam pénzügyi helyzete ilyen nagyarányú beruházást napjainkban nem bírhat el, az érdekeltség sincs olyan anyagi helyzetben, hogy magánvállalkozás formájában hajtsa végre a szükséges munkálatokat, a tanulmány nem szögezte le. Az utódállamok csatlakozásától és a nemzetközi bizottságoktól manapság pedig semmit sem várhatunk.

A szerző érdekes tanulmányát egyébként három fejezetre osztotta. Az első fejezetben a vízszabályozási ügy fejlődését tárgyalja gróf Széchenyi István felleléseig. A vonatkozó kútfők alapos tanulmányozására valló részben többek közt idézi Zsigmond királynak 1426-ban kiadott rendeletét, melyben kimondja, hogy az árvédelem közös, azért szükség esetén a védelemben mindenki résztvenni tartozik, 12 forint bírság terhe alatt a töltéscsúszásra nemest, nemest egyaránt kötelez.

A második részben gróf Széchenyi István e téren soha el nem muló érdemeit mutatja be. A legnagyobb magyar volt az első, aki az ország vizeinek hajózhatóvá tételét és az árvízvédelem egységes irányítását legelső fontosságú kérdésnek tekintette. Kiváló munkatársaival, Beszédes Józseffel és főleg Vásárhelyi Pállal együtt mindent elkövetett, hogy hazánk ebben a kérdésben megfelelő

eredményeket érhessen el. Egy pillanatra sem csüggesztette el a minduntalan fellépő pénzügyi nehézség, az érdekeltek részvétlensége, a sok politikai háttérű támadás, törhetetlen energiával dolgozott és érte el a legszebb eredményeket. A forradalmi időszak és később Széchenyi tragikus sorsa egyelőre megállították a szépen megindult munkálatokat, de a kiegyezés után főleg Kvassay Jenő zseniálitása a legtöbb még elintézetlen vízszabályozási kérdést sikerrel megoldotta. Ennek az időszaknak legnagyobb alkotása a vízi beruházásokról szóló 1908. évi XLIX. t. c. meghozatala. Ez a törvény a közgazdasági szempontból szükségesnek mutakozó vízszabályozási munkálatok végrehajtására nem kevesebb, mint 192 millió koronát engedélyez, még pedig olyan formában, hogy a kormány évenként 7 millió 500 ezer koronát vehet igénybe. Az egyes folyóknál előirányzott beruházásokról a következő összefoglaló táblázat tájékoztat:

	Kor.
Duna	56,000.000
Tisza	20,360.000
Dráva	19,490.000
Száva	6,000.000
Kulpa	3,800.000
Morva	4,600.000
Vág	8,320.000
Temes	3,170.000
Mura	8,920.000
Béga	4,400.000
Szamos	5,470.000
Bodrog és mellékfolyói	7,370.000
Kőrös	7,200.000
Maros	12,100.000
Sió csatornázása és a Balaton	6,500.000
Sajó csatornázása	10,000.000
Állami kezelés alatt nem álló folyók	8,300.000
Összesen	192,000.000

Magyarország hajózható vizei a fent vázolt költségek befektetése mellett és a tervbe vett munkák befejezése után kb. 4.260 kilométerre bővültek volna, a végrehajtást sajnos, megakadályozta a világháború.

A harmadik fejezetben a szerző elsősorban a trianoni békének a vízszabályozásra gyakorolt hatását tárgyalja. Ebben a fejezetben mutatja be többek között hazánk számba sem jöhető vízierőit, a mai helyzetet összehasonlítja a békebeli Magyar-

ország lehetőségeivel és megállapítja, hogy a békeévekben okszerű gazdálkodással hegyi folyóink kincset érő vízierőjét tároló medencék és hidroeletromos telepek létesítésére kellett volna kihasználni. Ilyen módon kalórikus energiakészletünk (fa, szén) kimerülése nélkül energiaszükségletünket fedezhettük volna. A háború előtti költségcsökkentések szerint a vízierők felhasználása céljából megépítendő országos hidroeletromos vezetőlánc létesítése körülbelül egy félmilliárd koronát igényelt volna. Hazánk megcsontítása ennek a nagy szabású tervnek természetesen halálát jelentette.

S. I.

Opera collecta congressus V. internationalis medicorum pro artificibus calamitate afflictis aegrotisque.

Les travaux réunis du Ve Congrès Médical International pour les Accidents du Travail et les Maladies Professionnelles.

Kiadta a kongresszus elnöksége. Budapest, 1929. 732 o.
Publié par le comité exécutif. Budapest, 1929. 732 p.

Résumé. Ce volume comprend les conférences faites en allemand, anglais et français au Ve Congrès des accidents du travail et des maladies professionnelles tenu du 2 au 8 septembre 1928 à Budapest, et auquel assistaient près de 2.500 médecins hongrois et étrangers. Nous avons déjà rendu compte dans cette Revue, (v. n° de septembre 1928, page 974 et suivantes), des études d'intérêt statistique qui y ont été lues.

★

A múlt év szept. 2—8-ig tartották meg Budapesten közel harmadfél száz magyar és külföldi orvos jelenlétében az Ipari Balesetek és Foglalkozási Betegségek V. Nemzetközi Nagygyűlését. E gyűlésen elhangzott előadások eredeti szövegeinek gyűjteménye most jelent meg Budapesten, azon a nyelven (németül, angolul v. franciául), amelyen azt az előadó orvos előadta. A kongresszus előkészítő bizottságának (elnök Verebélj) kiadásában megjelent kötet a betegségyező pénztári orvosi gyakorlatnak, de különösen annak a kongresszus tárgykörébe eső részének különböző államokban való alakulásáról statisztikai kimutatásokat és grafikonokat is közöl. Igen értékes szakmunka a szociális és az orvosi statisztika művelőinek. A statisztikai tárgyú előadásokról több érdekes táblázat leközlése mellett már a múlt évi szeptemberi számban (974. és köv. l.) beszámoltunk.

10e anniversaire de l'industrie métallurgique en Pologne indépendante. 1929.

Starzynski, Stefan: *The financial situation of Poland*, 1927. Warsaw.

Észtország. (Estonie.) — *Commerce extérieur de l'Estonie*, 1928. Bureau central de statist. Tallinn. (Statistique économique. XI.)

Románia. (Roumanie.) — *L'agriculture en Roumanie. Album statistique.* Publié à l'occasion du XIVe congrès international d'agriculture. Ministère de l'agriculture et des domaines. Bucarest.

Bulgária. (Bulgarie.) — *Statistique de l'enseignement dans le Royaume de Bulgarie*, 1924/1925. Direction générale de la statist. Sofia.

Statistique du commerce du Royaume de Bulgarie avec les pays étrangers, 1926/1927. Direction générale de la statist. Sofia.

Görögország. (Grèce.) — *Statistique des causes de décès*, 1924. Statistique générale de la Grèce. Athènes.

Egyiptom. (Égypte.) — *Annuaire statistique*, 1927/1928. Département de la statist. Le Caire.

Holland-India. (Indes-Néerlandaises.) — *Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Nederlandsch-Indië*, 1928. I. (Java en Madoera.) Centraal kantoor voor de statist. Weltevreden.

Verslag omtrent den dienst der postspaarbank in Nederlandsch-Indië, 1928. Weltevreden.

Kanada. (Canada.) — *Vital statistics of Canada*, 1928. Preliminary report. Dominion bureau of statist. Ottawa.

Amerikai Egyesült Államok. (États-Unis.) — *Activities and functions of a state department of labor. Bureau of labor statist.* Washington. (Bulletin. 479.)

Brown, Emily Clark: *Joint industrial control in the book and job printing industrie.* Bureau of labor statist. Washington. (Bulletin. 481.)

Conditions in the shoe industry in Haverhill Mass., 1928. Bureau of labor statist. Washington. (Bulletin. 483.)

Folyóiratszemle.

Revues.

Journal of the Royal Statistical Society (92. köt. 3. rész, London 1929, ang.). — Snow E. C.: Az ipar munkásfelvevőképességének határai. — Bresciani-Turroni C.: A munkabérek alakulása Németországban 1920-1928-ban. — Fraser M.: Csecsemőhalálozások és halvaszületések Új-Zélandban.

Közgazdasági Értesítő (24. évf. 34. sz., Budapest 1929, m.). — A kereskedelemügyi minisztérium öt éves beruházásai. — Spanyolország gazdasági helyzete. — (35. sz.). — A kereskedelemügyi minisztérium öt éves beruházásai. — Belgium gazdasági helyzete 1928-ban. — A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal beszámolója 1928. évi működéséről. — (36. sz.). — Belgium gazdasági helyzete 1928-ban. — A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal beszámolója 1928. évi működéséről. — (37. sz.). — A kereskedelemügyi minisztérium öt éves beruházásai. — (38. sz.). — A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara amszterdami kongresszusa. — Gazdasági hírek Oroszországból.

La Vie Économique des Soviets (99. sz., Párizs 1929, fr.). — A szovjetexport és a francia vámtarifa. — Radchenko: A tőzeg és felhasználása. — Samsonov N.: Szovjet-Oroszország gazdasági kapcsolatai az Amerikai Egyesült Államokkal.

Magyar Kisebbség (8. évf. 17. sz., Lugos 1929, m.). — Ajtay G.: A svájci kisebbségek. — Nagy I.: Európa kisebbségei. — Asztalos M.: Az erdélyi állam iskolapolitikája. (1556-1690.).

Meiron (7. köt. 4. sz., Róma 1928, ang.-fr.-ném.-ol.). — Delevsky J.: A népesedés törvényének egy matematikai formulája. — Waizner E.: Régi-Ausztria népbevándorlása s ennek megoszlása az utódállamok közt. — Loy-Prunas C. és Segui-Caput E.: A cagliari-i egyetem története és hallgatóinak statisztikája az egyetem felállításától napjainkig.

Munkaügyi Szemle (3. évf. 8-9. sz., Budapest 1929, m.). — Heller I.: Gyógyegészségügyi szolgálat az Amerikai Egyesült Államokban. — Szóbl L.: Munkásnevelés és védelem a Salgótarjáni Kőszénbánya R.-T. bányatelepén. — Pfeiffer M.: A társadalombiztosítás szerepe a megbetegedési statisztika adatszolgáltatásában.

Nation und Staat (2. évf. 11-12. f., Bécs 1929, ném.). — Bruns C. G.: A kisebbségi kérdés a Népszövetség előtt. (Az 1929. március 7-től június 13-ig megjelent emlékiratok és jegyzőkönyvek gyűjteménye.).

Recueil mensuel de l'Institut International du Commerce (9. évf. 17. köt. 6. sz., Brüsszel 1929, fr.). — Aftalion A.: Több ország kereskedelmi mérlegének rosszabbra fordulása 1929 első felében.

Reichsarbeitsblatt (9. évf. 24. sz., Berlin 1929, ném.). — Foerster: Németország el látásra jogosult hadirokkantjainak és hadiárvának száma 1929 májusában. — Schott: Birodalmi gondozási statisztika. — (25. sz.). — Werner S.: A konjunktúra- és szezoningadozások kiegyenlítése közterhek segítségével.

Revue de l'Institut de Sociologie (9. évf. 2. sz., Brüsszel 1929, fr.). — Chlepner B. S.: A modern ipari hitel kezdete.

Revue Internationale du Travail (20. köt. 2. sz., Genf 1929, fr.). — Qualid W.: A külföldi munkások Franciaországban. — Aznar S.: A szociális biztosítás új formája Spanyolországban: az anyabiztosítás. — Liepmann K.: Olesó lakások építése. — A kötelező balesetbiztosítás Svájcban 1923-tól 1927-ig. — A vándormozgalmak 1928-ban.

Revue Trimestrielle de la Direction Générale de la Statistique (1. évf. 1. f., Szófia 1929, bolg.). — Michnikoff D.: Bortkiewicz László. — Anderson O.: Bortkiewicz L. professzor. — Zagoroff S.: Bortkiewicz, mint közgazdász. — Péntcheff P.: A natalitás Bulgáriában. — Dimitroff St.: A Nemzetközi Statisztikai Intézet 17. ülése. — Michnikoff D.: A genfi nemzetközi gazdaságstatisztikai konferencia.

Rivista di Sociologia (3. évf. 2. f., Róma-Milánó 1929, ol.). — Branford V.: A szociológia multja, jelene és jövője. — Rugarli S.: A szociális élet működési egysége. — Maunier R.: A szociális tények ismerete. — Ponti P.: Az állam szervezete. — Serrani L.: Népesedési világpolitika.

Statistical Review-Revue Statistique (4. sz., Moszkva 1929, or.). — Vorobieff C.: A parasztgazdasági üzemek szociális és gazdasági karaktere a különböző termelési ágakban az 1927-i „agglomerációs” népszámlálás alapján. — Kryloff M.: A dinnye- és töktermelés Szovjet-Oroszországban 1925-1927-ben. — Miliavsky I.: A dinnye- és töktermelés és fogyasztás (mérleg) 1924/25—1926/27-ben. — Brukhanenko B.: A fix tőke a fémiparban. — Iliinsky V.: A személyzet és a munkabérek Szovjet-Oroszország ruházati iparában. — Polozsentzeva T.: A vajarak. — Poplavsky J.: A szállítás (transzport) Szovjet-Oroszországban 1927/1928-ban. — Krassilnikoff M.: A kötelékek, amelyek a leningrádi munkást a földhöz fűzik. — Joselliani E.: A vöröshadsereg katonáinak (újoncainak) szociális összetétele 1927-ben. — Hübschmann A.: A lakóházak tatarozása 1926-27-ben. — (5. sz.). — Butorin I.: Tavaszi vetőmagelőkészítés (csávázás). — Kryloff V.: Zöldségtermelés Szovjet-Oroszországban. — Nifontoff N.: Az állattenyésztés nyers és kereskedelmi termelése vételárban kifejezve. — Loginoff Z.: A téglaiipar Szovjet-Oroszországban 1927/28-ban. — Guindine R.: A munkahét az iparban. — Goltzmann M.: A női alkalmazottak munkabére. — Bobroff S.: A gabonafélék és a hús árának összefüggése. — Titelbaum N.: A pénzpiac konjunktúrája 1928/29 első felében. — Loubny-Herzin L.: Az utasforgalom Szovjet-Oroszország vasútain 1925-26-ban. — Jakubson V.: A börtönök népessége Szovjet-Oroszországban. — Sifmann R.:

A háztulajdonok terjedelmének és gazdasági struktúrájának korrelációja.

Statistische Nachrichten (7. évf. 8. sz., Bécs 1929, ném.). — Élelmiszerszállítmányok a bécsi piacokon 1928-ban. — A kollektív szerződések állása s az általuk elhelyezett munkások az 1927 december 31-i számlálás szerint. — Az osztrák szövetségi vasutak 1928-ban. — A szövetségi költségvetés 1928. évi zárószámadata. — A szövetséges országok előzetes költségvetése 1929-ben.

Társadalomtudomány (9. évf. 3-4. sz., Budapest 1929, m.). — Hornyánszky Gy.: A szociológia mai helyzete. — Horváth B.: Igazságosság és igazság. — Tornai L.: Birtokpolitikánk útjai és a földbirtokreform. — Méray-Horváth K.: Forradalmak, szocializmus, bolsevizmus. — Fritz L.: Az utolsó román parlamenti választások.

The Economist (109. köt. 4.481. sz., London 1929, ang.). — A világ kereskedelmi flottája. — Az Amerikai Egyesült Államok fizetési mérlege. — (Függelék.). — A brit biztosításügy 1928-ban. — (4.482. sz.). — A brit ipari nyereségek. — (Függelék.). — Románia gazdasági helyzete. — (4.483. sz.). — Az Amerikai Egyesült Államok vámtarifája és az exportáló államok. — (4.484. sz.). — Lock-out a brit gyapotiparban. — A közúti közlekedés ellenőrzése. — Jóvátételi fizetések és szövetségközi adósságok. — (4.485. sz.). — A brit tankötelezett-ségi idő meghosszabbítása. — Németország és a Young-tervezet. — A brit vasutak helyzete. — Nemzetközi munkabérszínvonal. — (4.486. sz.). — A brit szénkereskedelem. — A munkabérkorlátozások hatása. — (4.487. sz.). — Az angol iparvidékek dél felé húzódása. — A világ búzatermelése. — A brit tengerentúli kereskedelem irányai. — (Függelék.). — A brit és a külföldi külkereskedelem helyzete. — (4.488. sz.). — A selyemipar helyzete. — A könyvkiadók problémái. — A léghajózási társaságok pénzügyei. — (4.489. sz.). — Az Amerikai Egyesült Államok vámtarifája és a kanadai politika. — Elektromos áramellátás 1926-27-ben. — Vasúti balesetek 1928-ban. — Nagy-Britannia népmozgalma 1928-ban. — A brit textilfeldolgozó társaságok. — Az Európai Egyesült Államok gondolata. — A vasutak elektrifikálásának kérdése. — A jóvátétel — német szempontból. — Az Amerikai Egyesült Államok vámtarifája és a kanadai politika.

Ungarische Jahrbücher (9. köt. 2-3. f., Berlin 1929, ném.). — Moór E.: A német-magyar nyelvterületek településtörténete.

Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung (4. évf. 2. f. A. r., Berlin 1929, ném.). — A közgazdasági konjunktúra. — Az időjárás és a gazdasági mozgalmak 1929. évben. — (2. f. B. r.). — Az egyes gazdasági ágak konjunktúrája. — A külföld konjunktúrája.

Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen (2. évf. 1. f., Bern 1929, ném.). — A konjunktúra 1923-1928-ig. — A pénz- és tőkepiac 1928-ban. — A megélhetési költségek 1928-ban. A svájci nagykereskedelmi index 1928-ban. — A svájci mezőgazdaság végleges nyers hozama 1928-ban. — A svájci munkapiac fejlődése 1928-ban. — Sztrájkok és kizárások 1928-ban. — Az álláskereső elhelyezkedési lehetőségei 1928-ban. — A svájci vállalatok magángondoskodása öregség, rokkantság és halál esetére. — A külföldi vám- és kereskedelmi szerződési politika 1928-ban. — Svájc külkereskedelme 1928-ban. — (2. f.). — Az ipar helyzete 1925-1928-ban. — Az állatvágások 42 nagyobb községben 1928-ban. — Az építkezés a nagyobb városokban 1928-ban. — Be- és kivándorlás 1928-ban. — A népmozgalom Svájcban 1850-1920. — (3. f.). — A svájci részvénytársaságok 1928-ban és osztalékaik az 1919-1927. években. — A kötvénykibocsátások 1928-ban. — Kiskereskedelmi áruforgalom 1928-ban. — Eltolódások a svájci ásványolajfelhasználásban. — A munkaközvetítő hivatalok tevékenysége 1928-ban. — Svájc népmozgalma 1928-ban. — (5. f.). — A gyárak legújabb állása Svájcban. — Svájc automobilállománya 1928 december 31-én. — A világ-kereskedelem 1913-1928-ban. — A népmozgalom a svájci városokban. — A szövetségi szubvenciók 1928-ban. — (7. f.). — A kanton- és községi vagyon- és jövedelmi adók 1914 óta. — A svájci munkapiac fejlődése 1929 első felében. — Sztrájkok és kizárások 1929 első felében. — Strukturális változások a svájci iparban 1913/28. — (8. f.). — A svájci idegenforgalom az utolsó években. — (5. sz. melléklet.). — A szövetségi munkaügyi hivatal időszaki statisztikai fölvételeinek alapjai. — (6. sz. melléklet.). — A svájci munkajogi és társadalombiztosítási törvényhozás 1928. évben.

Wirtschaftsdienst (14. évf. 27. f., Hamburg 1929, ném.). — *Jasny N.*: A gabonagazdálkodás új rendje. — *Bychelberg U.-H.*: A forgalmi adóstatisztika mint gazdasági ismeretforrás. — *Kupczyk E.*: A német selyem- és bársonyipar. — (28. f.). — *Singer K.*: Az Egyesült Államok fizetési mérlege és tőke kivitele. — A német belvízi hajóutak áruforgalma 1928-ban. — (29. f.). — *Oberascher L.*: Az ipar haladása az Amerikai Egyesült Államokban. — *Bielitz R.*: A nemzetközi kábelipar. — A világkereskedelmi flotta 1929 közepén. — (30. f.). — *Erdmann R.*: A német tengerihajó-gyárak 1927-28. évi zárószámadatai. — *Czechowicz P.*: Szovjet-Oroszország fizetési mérlege és fizetőképessége. — *Feuchel L.*: A világ hajórakománypiaca 1929 első felében. — (31. f.). — *Wesemann H. O.*: A vesztfáliai kőszénbányászat helyzete. — *Roth H.*: Kávéspekuláció és kávétermékek. — *Jasny N.*: A búzaliszt világpiaca. — *Czechowicz P.*: Szovjet-Orosz-

ország fizetési mérlege és fizetőképessége. — A világ hajóépítése 1929 második negyedében. — (32. f.). — *Ferenczi I.*: Az interkontinentális vándorlások a háború előtt és után. — *Plum G.*: A német textilgépipar. — (33. f.). — *Wesemann H. O.*: A német külkereskedelem 1929 első felében. — *Jasny N.*: A gabonavilágpiac 1928/29-ben. — *Meyer H.*: A keleti dohány jelentősége a világpiacon. — Az Amerikai Egyesült Államok tengeri utasforgalma 1928-ban. — (34. f.). — *Oberascher L.*: A bevándorlás az Amerikai Egyesült Államokban. — (35. f.). — *Plum G.*: A Frankfurti Biztosító összeomlása. — *Erdmann R.*: Strukturális változások a keleti tengeri hajózásban. — (36. f.). — *Grünfeld E.*: A fogyasztó pénzgazdasági önsegélye. — *Jasny N.*: Németország 1928/29. termési éve. — *Cassan T.*: Üzemi statisztika a magánkereskedelemben. — *Plum G.*: A német gépjárműipar 1928-ban. — Olajgazdasági és olajpolitikai krónika.

Wirtschaft und Statistik (9. évf. 13. sz., Berlin 1929, ném.). — A német dohánygyártás az 1927/28. költségvetési évben. — Fontosabb országok és kikötők tengeri forgalma a külfölddel 1928-ban. — A 10.000-nél több lakossal bíró községek és községi szövetségek fedezetei az 1925/26., 1926/27. és 1927/28. költségvetési évben. — A birodalmi adók fejlődése az 1924/25—1928/29. költségvetési években. — A közjóléti szolgálat a Németbirodalomban. — (14. sz.). — Az 1925-i ipari üzemi számlálás gépjárműstatisztikájának fontosabb adatai. — A jutaszövés és -fonás 1928-ban. — A világ aranytermelése 1926-1928-ban. — A világkereskedelem 1929 első negyedében. — A nagykereskedelmi árak mozgalmata 1929 első felében. — A birodalom bevételei és kiadásai az 1928/29. költségvetési évben. — Az ipari bankkegyesületek 1928-ban. — A társadalombiztosítás 1929 első negyedében. — A németalföldi választások 1929 július 3-án. — (15. sz.). — A német külkereskedelem 1929 első felében. — A német részvénytársaságok. zárószámadatai 1928 december 31-én. — A német takarékpénztárak aktív üzlete 1928 végén. — Népmozgalom Cseh-Szlovákiában. — A bérszerződések 1928 január 1-én a Németbirodalomban. — A munkaügyi bíróságok tevékenysége 1928-ban. — (Melléklet a 15. sz.-hoz.). — A német államháztartás statisztikai áttekintése az 1925-1929. költségvetési években. — (16. sz.). — A birodalom, az országok és községek adósságai. V. A községek és községsszövetségek adósságai. — A bel- és külföld vas és acél termelése 1929 első felében. — Az építkezés 1929 első felében. — A kereskedelmi kamarák a Németbirodalomban. — Az értékpapír kibocsátások a fontosabb pénzpiacokon és a nemzetközi tőkekapcsolatok 1926-tól 1928-ig. — A német külföldi kölcsönök kurzusingadozása 1929 első felében. — Házasságkötések, születések és halálozások a Németbiro-

lomban 1929 első negyedében. — (Melléklet a 16. sz.-hoz.). — A közigazgatás személyzeti állománya a Németbirodalomban 1927 március 31-én. I. rész. A birodalom és az országok főhatóságainak személyi állománya. — (17. sz.). — A világ cukorgazdasága. — Cukorrépa-ételezés 1929-ben. — A fontosabb német kikötők tengeri áruforgalma 1929 első felében. — A fémfeldolgozóiparban végrehajtott hivatalos munkabérfelvétel főeredményei. — Az egységértékek statisztikájának főeredményei az 1925-1927 első főmegállapítási időszakra. — Az 1927-i birodalmi jövedelmi adókiivetés eredményei. — A települési tevékenység 1928-ig. — A bíróságok működése a Németbirodalomban 1927-ben.

Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft (87. köt. 1. f., Tübingen 1929, ném.). — *Hintze O.*: Gazdaság és politika a modern kapitalizmus korában. — *Diehl K.*: Ricardo „Notes on Malthus“-a. — *Bissing W. M.*: A világpiac és a német termés. — (2. f.). — *Hartung F.*: Alkotmánytan. — *Thurnwald R.*: Az összehasonlító nép-pszichológia alapkérdései. — *Ritter K.*: Mezőgazdasági fejlődési tendenciák a világon. — *Weddigen W.*: A pénzügytan feladatai. — *Marx M. F.*: Jogállam és közigazgatási jog. — *Künz J. L.*: A leszerelés kérdése.

Zeitschrift für Schweizerische Statistik und Volkswirtschaft (65. évf. 2. f., Bazel 1929, ném.-fr.). — *Higy C.*: A svájci összehasonlító adó- és pénzügyi statisztika problémája. — *Amstutz W.*: Az Amerikai Egyesült Államok vámemelése az ementáli sajtra. — *Schenker O.*: A házastársak házassági kora közti korre-

láció Svájcban. — *Moser H. F.*: Az angol kötelező betegbiztosítás. — *Willigens Ch.*: A halálozási táblák alkalmazása a Makeham formulának meg nem felelő korokra. — *Gsell E.*: A szövetségi vándorlási statisztika és felosztása foglalkozás szerint. — *Ott W.*: A francia-svájci kereskedelmi kapcsolatok közjogi szabályozásai. — *Dalcher P.*: Átlagértékek. — (*Wyss H.*: Válasz dr. Dalcher megjegyzéseire.) — *Mangold F.*: „Jura kerület Statisztikai Társasága 1832.“ — *Mangold F.*: A gazdaság-, pénzügyi és szociálpolitika repertoriuma.

★

A **Munkaügyi Szemle** folyó évi augusztus-szeptember havi kettős számában *Heller Imre dr.*: „Gyógyegészségügyi szolgálat az Egyesült Államokban“, *Szóbl Lajos*: „Munkásnevelés és védelem a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. bányatelepén“, *Erdős József dr.*: „A családtag fogalma és segélyezésének egyes kérdései“, *Halmi Gyula*: „Az öregségi stb.-i biztosítás pénzbeli szolgáltatásai“ címén írtak cikkeket.

A lap *Társadalombiztosítási Orvos* részében *Pfeiffer Miklós dr.* a lap múlt számában megkezdett „A társadalombiztosítás szerepe a megbetegedési statisztika adatszolgáltatásában“ című értekezését folytatja, illetve fejezi be. *Konczwald Tibor dr.*: „Extragenitalis syphilitikus fertőzés érdekes esetei“, *Láng Adolf dr.*: „A rákellenes küzdelem a társadalombiztosításban“ című cikkek jelentek meg.

A lap egyéb rovataiban a társadalombiztosítást érintő tárgykörből közöl gyakorlati ismertetéseket, balesetelhárítás és lapszemle egészítik ki a lapszámot.

◎ E G Y É B ◎

A nemzetközi gazdaságstatisztikai egyezmény és Magyarország gazdaságstatisztikája.¹⁾

La convention internationale de statistique économique et la statistique économique hongroise.

Résumé. *La conférence internationale concernant les statistiques économiques, tenue du 26 novembre au 4 décembre 1928 à la Société des Nations, a adopté une convention internationale tendant à l'établissement plus uniforme des statistiques ayant pour objet le commerce extérieur, les professions, l'agriculture, les mines, la métallurgie, l'industrie et les indices de prix. L'étude ci-dessous, et qui a paru en français dans le „Journal de la Société Hongroise*

de Statistique“, no 1—2 de 1929, expose que les modifications à apporter du fait de la convention aux statistiques hongroises seront insignifiantes; la plupart ne s'en imposent que pour permettre de comparer les relevés de Hongrie avec ceux de l'étranger.

★

A Nemzetek Szövetsége által Genfben összehívott nemzetközi gazdaságstatisztikai értekezlet (1928 november hó 26.—decem-

¹⁾ Az egyezmény teljes szövegét l. a Szemle jelen számának Függelék rovatában. — V. ö. még: *Konkoly Thege Gyula dr.* és *Dobrovits Sándor dr.*: Statisztikai problémák a római és genfi nemzetközi konferenciákon. Magyar Statisztikai Szemle 1929. (VII.) évf. 2. sz. 196. és köv. l.

ber hó 14.) — mint közismeretes — határozatait nemzetközi egyezménybe foglalta.

Ez az egyezmény attól a naptól számított kilencvenedik napon lép életbe, amely napon a Nemzetek Szövetségének főtitkárja a Nemzetek Szövetségének tagjai vagy a tagok közé nem tartozó államok sorából legalább tíznek részéről a ratifikálás, illetve a hozzájárulás megtörténtét kézhez vette (14. §.).

Az egyezmény a gazdaságstatisztika ágazatai közül a külkereskedelmi, a foglalkozási, a mezőgazdasági (ideértve az állattenyésztési, erdészeti és halászati statisztikákat is), a bányászati és kohászati, továbbá az iparstatisztikával, végül az ipari tevékenységre, valamint az árakra vonatkozó indexszámokkal foglalkozik.

A gazdaságstatisztika felsorolt ágazataira vonatkozó érdemleges megállapodások az egyezmény 2—7. §-ában foglaltatnak, míg az azok művelésénél használandó módszereket az említett §-okhoz tartozó I—VI. melléklet tartalmazza.

A gazdaságstatisztika egyes ágazatainak művelését illetőleg azonban az államoknak szabad keze minden esetben biztosított, amennyiben a gazdaságstatisztika felsorolt ágazatainak egyezményszerű teljes vagy részleges művelése — amint azt az egyezmény számos helyen kifejezésre juttatja — a szerződő felek részéről csak abban az esetben kötelező, ha azt az illetékes fél a viszonyok alapján érdemesnek, vagy lehetségesnek tartja.

Magyarország örömmel vette e gazdaságstatisztikai értekezletre szóló meghívást és azon teljes felkészültséggel részt is vett. A magyar gazdaságstatisztika ugyanis a világháború befejezte óta máris oly színvonalra emelkedett, hogy az méltán vetekedhetik a gazdaságstatisztikát legintenzívebb módon művelő nyugati államok hasonló statisztikájával; terjedelme pedig akkora, hogy kibővítéséről a mai viszonyok között csak a legritkább esetben lehet szó.

A magyar gazdaságstatisztikának ez a fejlettsége teszi indokolttá és szükségessé, hogy legalább vázlatosan a Magyar Statisztikai Szemle is ismertesse Magyarország gazdaságstatisztikájának idézett ágazatait és azok terjedelmét, valamint azt is, hogy azok kiegészítése vagy módosítása az egyezmény értelmében mégis mily mértékben mutatkozik szükségesnek. De már most is hangsúlyozzuk, hogy Magyarország gazdaságstatisztikájának azok az ágazatai, amelyekkel az egyezmény is fog-

lalkozik, az ország igényeinek túlnyomórészt teljesen megfelelnek, s amennyiben azok kibővítése vagy módosítása az egyezmény alapján mégis szükségesnek mutatkozik, ez a kibővítés, illetve módosítás inkább csak abból a szempontból történik, hogy Magyarország gazdaságstatisztikai adatai a külföld hasonló adataival teljes mértékben összehasonlíthatók legyenek.

A gazdaságstatisztika egyes ágazatait az egyezmény vonatkozó szakaszainak sorrendjében tárgyalva, a következőkben részletesen is ismertetjük, hogy magyar részről mennyiben lehet eleget tenni az egyezmény kívánalmainak, s hogy e célból a magyar gazdaságstatisztika szóbanforgó ágazatait mily mértékben kell kiegészíteni vagy módosítani:

Külkereskedelmi statisztika (2. §. I. pont, 3. §. és I. melléklet). A külkereskedelmi statisztika összeállítása Magyarországon a speciális és generális külkereskedelmi forgalomra vonatkozólag párhuzamosan történik. A behozatalra és kivitelre vonatkozó adatok mennyiség és érték szerint havonként állapíttatnak meg és közzéadják alakjában havonként nyomtatásban pedig negyedévenként, illetve teljes részletességgel évenként tételnek közzé. (A külkereskedelmi forgalomban használt hajók tonnatartalmáról azonban ma már adatok nem gyűjtetnek, mert az országnak a megcsonkítás óta tengeri kikötője nincsen). E tekintetben tehát a magyar külkereskedelmi statisztika az egyezmény követelményeinek teljesen megfelel.

Az egyezmény I. mellékletének I. részében foglaltaktól is a magyar külkereskedelmi statisztika összeállítása csak annyiban tér el, hogy amíg Magyarország az átviteli forgalomban a közvetlen átfutó és megtört átviteli forgalmat együtt mutatja ki, addig az egyezmény e kétféle átviteli forgalom elkülönítését kívánja. Az egyezményben foglaltak szerint való feldolgozásnak azonban akadálya nincsen, miért is, különös tekintettel arra, hogy a megtört átviteli forgalom amúgy is csekély, *a feldolgozás az egyezményben foglaltak szerint módosíthatni fog.*

A magyar külkereskedelmi forgalom jelenleg 70 ország szerint van részletezve. Az egyezmény I. mellékletének II. része ellenben már 200-nál is több oly országot (statisztikai terület) sorol fel, amelyek szerint a külkereskedelmi forgalmat részletezni kellene. Ekkora nagy részletezésnek megfelelni semmiesetre sem lehet. Tekin-

tettel azonban arra, hogy a felsorolt országok (statisztikai területek) száma az értekezlet határozata értelmében a szervezendő Szakértői Bizottság (8. §.) által valószínűleg még az egyezmény életbeléptetése előtt lényegesen redukáltatni fog (I. melléklet, I. rész, VI. pont), előreláthatólag *csak rendkívüli kevés kiegészítésre lesz szükség* ahhoz, hogy a magyar külkereskedelmi forgalom legalább a nemzetközi megállapodás minimális országjegyzékének megfelelően dolgoztassék fel.

Az egyezmény 3. §-ának második bekezdése alapján az I. melléklet III. része a kísérletképen összeállítandó kimutatásokra vonatkozólag tartalmaz részletes útmutatást. Ez útmutatás a kimutatásokban szereplő áruk forgalmát mind a behozatalban, mind pedig a kivitelben háromféle módon kívánja részletezni. Nevezetesen:

A behozatalra vonatkozó táblázatokban az összehasonlítás céljából kiválasztott áruk forgalma részletezendő volna:

- a) származási vagy termelési,
- b) küldő vagy feladási, s végül
- c) vásárlási ország szerint.

A kivitelben pedig a részletezést:

- a) fogyasztási,
- b) érkezési vagy rendeltetési, s végül
- c) eladási ország szerint kellene eszközölni.

A magyar külkereskedelmi statisztikában ez a kísérletképen alkalmazásra ajánlott különböző természetű országkategóriák szerint való *feldolgozás már nem hajtható végre*. Ennek indoklásául, a mellett, hogy az eddigi tapasztalatok semmi reményt sem nyújtanak a sikerre, szolgáljanak még a következők:

Az egyezményben a behozatalnál javasolt származási vagy termelési országot a magyar külkereskedelmi statisztikai adatgyűjtés még legújabbban is kutatta. A gyakorlat azonban beigazolta, hogy a termelési országot legfőképpen a tengerentúlról érkezett áruknál sok esetben nem lehet megállapítani, mert a belföldi vevők az európai országokban vásárolt tengerentúli áruknál igen gyakran a termelési országot nem ismerik, s így a termelési ország rovátába is a kereskedelmi származási országot jegyzik be. Ezért a termelési ország szerint való feldolgozást a magyar külkereskedelmi statisztika csakhamar elejtette.

A küldő vagy feladási ország legközelebb áll a magyar külkereskedelmi statisztikai kimutatásokban szereplő kereskedelmi származási országhoz. Teljesen azonban

nem egyezik meg ezzel, mert az egyezményben megjelölt országkategória a szállítás tartama alatt közbeeső országok kereskedelmi tevékenységét nem veszi figyelembe, holott a kereskedelmi származási ország meghatározásánál éppen ez a döntő. A gyakorlatban azonban a forgalom rendszerint úgy alakul, hogy a közbeeső országok kiesnek a kereskedelmi tevékenység köréből, csupán a szállítást, esetleg átrakást végzik el, ami a külkereskedelmi forgalomban nem tekinthető kereskedelmi tevékenységnek. Az egyezmény szerint megjelölt küldő vagy feladási ország tehát azonosnak vehető a kereskedelmi származási országgal, azzal, amit a magyar statisztika a külkereskedelmi adatok feldolgozásánál és az adatok közzétételénél alkalmaz. A kereskedelmi származási ország alkalmazásának előnye, hogy aránylag ez állapítható meg legkönnyebben. Hátránya, hogy a szárazföldi átrakodási forgalomnál, továbbá a tengeri kikötői forgalomnál, vagyis a szállítás útjának megszakadásánál az adatgyűjtés folytonossága is szenved.

A behozatalban szereplő harmadik országkategória, nevezetesen a vásárlási ország rendszerint megegyezik a küldő vagy feladási országgal. Vannak azonban kivételes forgalmi viszonylatok, amelyeknél a feladó nem abban az országban folytatja kereskedelmi tevékenységét, ahonnan az árut szállítja. Ez az eset is főleg a tengerentúli államokból származó áruknál fordul elő. A magyar statisztika a vásárlási országot nem kutatja és nem is kutathatja, mert annak puhatolása még megbízhatatlanabb eredményekhez vezetne, mint a termelési ország kutatása.

Az egyezményben a kivitelnél javasolt fogyasztási országot a magyar külkereskedelmi statisztika szintén nem kutatja. Ennek kutatása egyik legnehezebb problémája a külkereskedelmi statisztikának. A kereskedelmi forgalom ugyanis az árut nem mindig arra a helyre szállítja, ahol azt tényleg elfogyasztják, hanem a forgalom megszakításával újbóli feladással más országba is tovább viszi. A külkereskedelmi statisztikának semmiféle eszköze nincs arra, hogy külföldön — a forgalom megszakadása folytán — továbbkutassa az áru útját. A feladók sem tudják a tényleges fogyasztási országot megállapítani, mert a külföldi áruközvetítő nem kötelezhető arra, hogy a feladót erről értesítse, sőt legtöbb esetben a külföldi áruközvetítő szigorúan titkolja, hogy az árut mely országba továbbítja, ne-

hogy az eladók és a vevők közvetlen érintkezésbe lépjenek és az áruközvetítőt elűssek a haszontól. A fogyasztási ország kikutatása tehát céltalan, s még nemzetközi egyezményrel is nehezen volna keresztülvihető, hogy a forgalom megszakadása esetén valamely nemzetközi árubevallás továbbkísérje az árut a tényleges fogyasztási helyig.

A kivitelnél szereplő érkezési vagy rendeltetési ország az az országcategória, amely a magyar külkereskedelmi statisztikában alkalmazott kereskedelmi rendeltetési országhoz legközelebb áll. Itt ugyanaz mondható, ami a behozatalnál a küldő vagy feladási országnál megjegyeztetett, nevezetesen, hogy a gyakorlatban a szállítás tartama alatt közbeeső országok rendszerint kiesnek a kereskedelmi tevékenység köréből, s így ez az országcategória tulajdonképpen kereskedelmi rendeltetési országnak tekinthető. Előnyére és hátrányára nézve szintén ugyanaz áll, ami a behozatalnál mondatott.

Az egyezményben megjelölt eladási országra a magyar statisztikai adatgyűjtés szintén nem terjed ki. A magyar áruknak külföldre való szállításánál előfordul, hogy olyan kereskedők ékelődnek a forgalomba, akik rendes kereskedelmi tevékenységüket nem abban az országban folytatják, ahová az árukat szállítják, ennek kikutatásával azonban, mert az teljesen céltalan volna, a magyar statisztika nem foglalkozott s nem is foglalkozhatik.

A mondottak alapján tehát a magyar külkereskedelmi statisztika a behozatalban a kereskedelmi származási, a kivitelben pedig a kereskedelmi rendeltetési országra helyezi a fősúlyt és ennek alapján végzi a feldolgozást is, s *a jövőben is csupán ezt a módszert követheti.* Sőt valószínűtlennek látszik, hogy a külföldi államok statisztikáiban is a fentebb említett okoknál fogva a kísérletképpen alkalmazásra ajánlott módszer keresztülvihető legyen. A külföldi kereskedelmi statisztikában ugyanis úgyszólván mindenütt az észlelhető, hogy a származási és rendeltetési országot pontosan megállapítani alig lehet. Ebből az okból a francia, valamint a német külkereskedelmi statisztika külkereskedelmi közleményeiben már több esetben hivatkozott arra, hogy az áruk származási és rendeltetési országát pontosan megállapítani legyőzhetetlen akadályokba ütközött. A különböző országok statisztikájában a behozatali és kiviteli adatok összehasonlítása során pedig

számtalanszor igen tekintélyes különbségek mutatkoznak azoknál az adatoknál, amelyeknek egyezniök kellene, amit szintén nem lehet másra visszavezetni, mint a származási és rendeltetési országok pontos kikutatásának nehézségeire.

Foglalkozási statisztika (2. §. II. pont). Magyarország foglalkozási statisztikája módosításra vagy bővítésre egyáltalán nem szorul, mert az ország lakosságának foglalkozására vonatkozólag a tíz évenként tartott népszámlásoknak nyomtatásban is közzétett eredményei mindenkor részletes tájékoztatást nyújtanak.

Mezőgazdasági statisztika (2. §. III. pont, 4. §, II. és VI. melléklet). A mezőgazdasági, állattenyésztési, erdészeti és halászati statisztika terén az efféle magyar statisztikákra, valamint az egyezmény alapján szükségesnek mutató módosításokra és újításokra vonatkozólag a következőkről számolhatunk be:

A mezőgazdaságra vonatkozó *általános összeírást* a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet kezdeményezésére a kitűzött időpontban Magyarország is végrehajtani óhajtja. Arranéze azonban, hogy ez az összeírás tízéves időszakonként megismételhető lesz-e, az ország kötelező ígéretet ma még nem tehet.

Az 1929/30. gazdasági év folyamán végrehajtandó összeírás a M. kir. Központi Statisztikai Hivatalnak már 1923-ban összeállított tervezete alapján történnék. E tervezet szerint az összeírás minden mező-, erdő- és szőlőgazdaságra ki fog terjedni, s ezenfelül a tulajdonjogi viszonyok pontos megállapíthatása céljából részleges ingatlan összeírással is kapcsolatos lesz. A Magyarországon végrehajtandó mezőgazdasági általános összeírás tervezete tehát, bár részleteiben a Mezőgazdasági Intézet tervezetével megegyezik, az előbb említettek tekintetében sokkal terjedelmesebb, mint a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet által összeállított és a nemzetközi gazdaságstatisztikai egyezménybe is felvett összeírás tervezete.

Ennek a nagyterjedelmű összeírásnak szükségességét legfőképpen az a körülmény indokolja, hogy efféle összeírás Magyarországon utoljára csak 1895-ben volt, s ez időponttól kezdve különösen üzemmstatistikai szempontból adatok úgyszólván egyáltalán nem állottak és nem is állanak az ország rendelkezésére. De indokolja ennek az összeírásnak tervezett keretek között való végrehajtását az is, hogy tulajdon szempontjából különösen azóta, hogy a földbir-

tokreform végrehajtatott, a magyar földnek megoszlása birtok- és gazdaságnagyságcsoporthoz szerint egyaránt csupán a 100 kat. holdnál nagyobb birtokokra, illetve gazdaságokra vonatkozólag ismeretes. Ezek az okok voltak különben azok is, amelyek már az 1923. évben szükségessé tették az említett összeírás tervezetének összeállítását. Akkor azonban, bár az összeírás tervezete törvényjavaslat alakjában a nemzetgyűlésnek előterjesztetett, az összeírás még sem vált végrehajthatóvá, mert számos ok, de különösen az ország akkori pénzügyi viszonyai között az összeírásnak rendkívül nagy költségei miatt a törvényjavaslat törvényverőre nem emelkedhetett.

Az évenkénti adatgyűjtések közé elsősorban az ország területének művelési ágak szerint való megoszlására vonatkozó évenként megismétlődő összeírás számítható. Ennek éppúgy évtizedes múltja van, mint a földművelés szempontjából Magyarországon legfontosabb mezőgazdasági és szőlőgazdasági termelési statisztikának.

A mezőgazdasági termelési statisztika legújabbban, 1922-ben úgy módosított, hogy az adatok nem községenként egy összegben, hanem gazdaságonként részletesen iratnak össze. Ezáltal ennek a termelési statisztikának megbízhatósága — amennyiben a becslés úgyszólván mellőztetett — lényegesen jobb lett, s eredményei, amennyire azt a gazdaságstatisztika természete általában megengedi, a valóságot megközelítik. E statisztika adatai alapján a bevetett és learatott terület kiterjedése évenként éppúgy rendelkezésre áll, mint a termények évenkénti terméseredménye. Terjedelme tehát az egyezmény által megkívánt terjedelemnek megfelel.

A szőlőgazdasági statisztika a szőlővel beültetett terület kiterjedésén kívül a szüreti eredményeket is részletesen megállapítja. E tekintetben tehát a magyar statisztikát sem bővíteni, sem pedig módosítani nem kell.

Az állatok is évenként iratnak össze. Az összeírást becslés alapján, községek szerint az állatorvosok végzik, mielőtt az állatok legelőre hajtatódnának. Ez az úgynevezett tavaszi állatösszeírás legfeljebb annyiban lenne kiegészítendő, hogy az állatok számát fajta és kor szerint is tudakolni kellene. Ha azonban úgy mint eddig is időszakonként általános állatszámolás (az utolsó 1911-ben), illetőleg általános mezőgazdasági összeírás keretében állatszámolás is hajtatódnék végre, a mai módszer szerint végrehaj-

tott állatösszeírás is elegendő volna ahhoz, hogy tájékoztatást nyújtson az ország állatállományáról, illetőleg annak évenkénti változásáról.

A magyar erdészeti statisztika szintén részletes. Az ország erdőállománya az erdősítések figyelembevételével fanemek szerint is évenként állapítottatik meg. Az ország megcsonkítása következtében azonban az erdőállomány ma oly minimális, hogy továbbmenő részletes összeírásra nincs szükség.

Végül ami a halászati statisztikát illeti, ezen a téren mindenesetre újat kellene alkotni. Tekintettel azonban arra, hogy jelenleg csak belvízi halászatról lehet szó, e kérdés megoldása egyelőre elhalasztható akkorra, amikor a gazdaságstatisztikának többi ágazata már mind az egyezmény által megkívánt színvonalra emeltetett. A halászati statisztikára vonatkozólag meg kell azonban még jegyezni, hogy az általános mezőgazdasági statisztikai felvétel kutatná a mesterséges haltenyésztéseket is. Ezáltal legalább területileg meghatározható lenne, hogy a folyóvizek mellett még mily terjedelmű állóvíz áll az országban halászati célokra rendelkezésre.

Bányászati és kohászati statisztika (2. §. IV. pont, 5. §. és III. melléklet). Magyarországnak máris meglehetősen bő bányászati és kohászati statisztikája van. Az országban előforduló összes bányatermékekről évenként gyűjtetnek adatok a bányászati és kohászati termelési és üzemi statisztika keretében. Adatszolgáltatók a bányauzemek s az adatgyűjtés a bányahatóságok ellenőrzése mellett történik. A magyar bányászati statisztika a kőbányákra azonban nem terjed ki, mert a kőbányászatra, mint ipari foglalkozásra vonatkozó termelési és üzemstatisztikai adatok a gyáripari statisztika keretei között gyűjtetnek. Az egyezményvel szemben tehát a mutatkozó eltérés kizárólag a besorozáson múlik, s így az tulajdonképpen módosítást sem igényel.

A bányászati és éppígy a kőbányászati statisztika is a kitermelt nyers ásványtermékek mennyiségét és értékét — ez utóbbit a termelés helyére vonatkoztatva — állapítja meg. Nem terjed ki azonban az adatgyűjtés a fémtartalmú ásványoknál az azokban foglalt fémek és a nem fémtartalmú ásványoknál az azokban található lényegesebb alkotórészek súlyára. Az adatgyűjtést ebből a szempontból már ki kell bővíteni.

Magyarország bányászati statisztikája a bányászati termelést főbb termelési vidékek

szerint, csupán az ország legfőbb bányatermelési ágánál, a széntermelésnél részletezi. A széntermelés adatai ugyanis szénmedencék szerint is feldolgoztatnak. A magyar bányászati termelés alárendeltségénél fogva aligha van szükség arra, hogy főbb termelési vidékek szerint a többi bányászati termék termelése is részleteztessék.

Ami az egyezményhez tartozó melléklet különleges rendelkezéseit illeti, megállapítható, hogy a magyar statisztika a kitermelt szén mennyiségét nyers súlyban és tiszta súlyban is megállapítja. A *széntermelésre* vonatkozó adatok havonként állanak rendelkezésre, sőt a nyers hozamot a bányák hetenként is bejelentik a kereskedelemügyi minisztériumnak. A teljesített műszakokról, a foglalkoztatott személyek átlagos létszámáról, valamint a bányavállalatok kő-, kőszén- és brikett-termeléséről azonban havonkénti adatok már nincsenek. Csupán a munkáslétszámról évenként gyűjtött adatok tüntetik még fel a létszámnak negyedévenkénti hullámzását. Az egyezmény által javasolt évenkénti adatok azonban már mind rendelkezésre állanak. Így tehát a szénbányászati statisztika terén mindössze azoknak a *hiányzó adatoknak gyűjtését kellene rendszeresíteni*, amelyeknek az egyezmény szerint havonként kellene rendelkezésre állani.

Az *egyéb nem fémtartalmú ásványok* bányászati statisztikájánál ugyanaz a helyzet, mint a szénbányászatnál. Itt is tehát a havonkénti adatgyűjtést kellene foganatosítani. Ez a havonkénti adatgyűjtés azonban csak abban az esetben lenne megindítandó, ha a termelés szempontjából az illető ásványnak megfelelő fontossága van.

A *vasérc- és vaskohótermelésről* csak évenkénti adatok állanak rendelkezésre. A vasérctermelésről ugyan negyedévi adatok is vannak, ezek azonban mindenkor csak késedelmesen szerezhetők be, s e mellett ezek nem is statisztikai adatgyűjtés eredményei. Az évenkénti adatgyűjtés az egyezmény kívánalmainak megfelel, csupán a kitermelt ásványt nem részletezi oly pontosan, mint ahogy azt az egyezmény előírja. Ebből a szempontból az *adatgyűjtést mindenestre ki kell bővíteni*.

Vasai nem tartalmazó egyéb fémtartalmú ásványok bányászati statisztikája szintén rendelkezésre áll. Ezt a statisztikát azonban *szintén ki kell egészíteni*, abban a tekintetben, hogy a termelés ásványtermékek szerint részletezve dolgoztassék fel.

Magyarország *fémtermeléséről* szintén elég részletes adatok vannak. A vas- és acéltermelésre vonatkozó *adatgyűjtés mégis kiegészítendő lenne*. Elsősorban, mert a termelés nagysága az egyezményben javasoltnál hosszabb időközökben, csupán negyedévenként, s akkor is csupán a vasfajták minden további részletezése nélkül állapítatik meg. Továbbá, mert az évenkénti adatgyűjtésből hiányzanak a nyersvastermeléshez felhasznált ércek mennyiségére és minőségére vonatkozó adatok. Valamint azért is, mert az acélgyártásról részletesebb adatok csak évenként állanak rendelkezésre, bár az előállított acélfajták mennyisége a félevenként nem hivatalosan kapott termelési eredményekből is megállapítható. Végül hiánya ennek a magyar statisztikai adatgyűjtésnek még az is, hogy az acél- és kovácsoltvastermelés az évenkénti adatgyűjtés szerint is csupán egy összegben állapítható meg. Minde tekintetben a magyar adatgyűjtést az egyezmény értelmében *mindenesetre kiegészíteni kell*.

A többi *fémkohászatról* is hasonló keretekben állanak adatok rendelkezésre. Így tehát a fémkohászati adatgyűjtés *is pótlendő bizonyos mértékben*.

A magyar bányászati és kohászati statisztikában tehát az egyezményvel szemben elég hiány mutatkozik. Tekintettel azonban arra, hogy Magyarország bányászata és kohászata az ország megcsonkítása folytán meglehetősen alárendelt szerepet játszik, a vonatkozó hivatalos statisztika teljes mértékű kiegészítése nem indokolt, miért is a bányászati és kohászati statisztika ágazatai közül egyelőre csak a legfontosabbakat kell a jelzett mértékben kiegészíteni.

Iparstatiszta (2. §. V. pont, 6. §. és IV. melléklet). Az iparstatisztika terén a magyar hivatalos statisztika az 1921. év óta lényeges fejlődést mutat. A gyári jellegű ipartelepek termeléséről és üzemi viszonyairól ugyanis 1921 óta évenként igen részletes adatok gyűjtetnek.

Ennek az iparstatisztikai felvételnek időszaka jelenleg a naptári év. A campagne-szerű üzemeknél a termelési időszaknak megfelelő felvételi időszakra való áttérése azonban célravezetőbbnek mutatkozik. Ennek *megvalósítása be is következik*.

Az összeírás csak a termelőiparra terjed ki. Azokra a vállalatokra tehát, amelyek csak javítási munkákat végeznek, nem vonatkozik. Azok a javítási munkák azonban, amelyeket oly ipari vállalat végez,

amely iparcikkek előállításával is foglalkozik, minden esetben felvétetnek éppúgy, mint a bérmunkák, valamint az ipartelepen kívül végzett ipari munkák. Ugyancsak nem terjed ki az adatgyűjtés a tulajdonképeni termelőiparhoz nem tartozó építőiparra sem. Az 1921-ben megindult mai iparstatisztika kezdetben az építőipart is magában foglalta. 1923-ban azonban az adatgyűjtésből kihagyatott, mert az addigi eredmények nem vezettek sikerhez. Az ipari termelés statisztikája a bányászati és kohászati vállalatokat is mellőzi, mert azok külön adatgyűjtés körébe tartoznak. A két adatgyűjtés azonban szerkezetileg s az alapul vett elvek szempontjából teljesen összeillő, úgyhogy a főbb eredmények összefoglalása nem okoz nehézséget.

A tejtermékek előállításával, hús- és húsneműek készítésével foglalkozó vállalatok azonban már épp úgy, mint a fűrésztelepek, bennfoglaltatnak a magyar iparstatisztikában. Általában minden vállalat, amely a népszámlálásnál használt foglalkozási nomenklatura szoros értelemben vett ipari csoportjába tartozik, beleesik az iparstatisztikába is.

A felvétel egységei az iparvállalatok. Egyes iparvállalatnak több iparágba tartozó ipartelepei azonban csak abban az esetben vétetnek különálló egységnek, ha üzemvezetésük és termelésük el van különítve.

A termelésnél felhasznált anyagok között az ipartelepek építkezésére és berendezésére felhasznált anyagok nem szerepelnek. Ebből a célból az adatgyűjtést *ki kell majd bővíteni*. Elég lesz majd az utasítás megfelelő módosítása. A gyártásnál felhasznált nyersanyagok, félgyártmányok, tüzelő- és világítóanyagok közül csak a jelentősebbek vétetnek fel. Minden anyagfelhasználás részletes felvétele évenként meg nem oldható feladat. A felhasznált anyagok értéke a kívánt módon állapíttatik meg.

Az értékcsökkenés terhei csak a részvénytársasági alapon álló vállalatoknál állapíthatók meg, ott is az egész részvénytársaságra vonatkozólag összefoglaló tételekben.

A személyzetre nézve az adatgyűjtés felöleli a munkáslétszám adatait, a munkások számának alkalmaztatási minőségét, s mindezt nemek szerinti részletezéssel negyedévenként és hetenként tünteti fel. A többi alkalmazott száma szintén nemek szerint s az iskolai végzettség feltüntetésével, de már csak évenként áll rendelkezésre.

A munkások korszerinti megoszlására vonatkozó adatok a munkásbetegségélyező pénztárak statisztikája útján szereztetnek be. Ez a szociális adatgyűjtés nemcsak a gyárparban, hanem az összes ipari vállalatokban alkalmazott személyzetre kiterjed.

A munkabéerekről negyedévenként vannak adatok a személyzet létszámát feltüntető adatok részletességének megfelelően. Ezenkívül megállapítható az évi átlagos keresmény összege is.

Rendelkezésre állanak a gyárparban alkalmazott hajtóerők teljesítőképességét feltüntető adatok is, sokkal nagyobb részletességgel, mint ahogy az az egyezményben foglaltatik.

A gyári felszerelés öt évenként a legnagyobb részletezéssel állapíttatik meg, típus, teljesítőképesség, használhatósági fok stb. szerint. A tartalékgépek évenkénti megállapítása már hiányzik, s az csak külön adatgyűjtés segítségével történhetné meg. Ennek egyezményszerű pótlása egyelőre mellőzhető.

Az ipari termelésre vonatkozó adatok a gyárakban előállított iparcikkek mennyiségéről és gyári eladási értékéről a vámtarifatelek szerinti részletezéssel szintén megállapíthatók.

Az ipari vállalatokba fektetett állótőke is szerepel a gyárpari statisztikában. A vállalat alapítása idejében, valamint az adatgyűjtés évében egyaránt. Ezenkívül külön megállapíttatik az ipartelepbe fektetett állótőke is.

Az adatgyűjtés titkosságát törvény biztosítja.

Az elmondottakból megállapítható, hogy a magyar gyárpari statisztikát abból a célból, hogy az az egyezményben lefektetett elveknek megfelelően, módosítani egyáltalán nem kell, legfeljebb némi kiegészítésről lehet szó, de még ez a kiegészítés is a már említett *jelentéktelen kiegészítéseken kívül csupán arra szorítkozik*, hogy a feldolgozást cikkenként is foganatosítani kell.

Ha pedig figyelembe vétetik még az is, hogy már néhány év óta tervbe van véve, sőt elő is van készítve egy oly generális iparstatisztikai felvétel tervezete, amely az összes ipari üzemekre kiterjed, jogosan mondható, hogy ennek foganatosítása esetén Magyarország iparstatisztikája úgyszólván teljes egészében meg fog felelni az egyezményben körülírt iparstatisztikának. Amennyiben a tervezett felvételnek végre-

hajtása pénzügyi nehézségekbe nem fog ütközni, az összeírás eredményei alapján három csoportra fognak osztani az ipari vállalatok, nevezetesen a gyári jellegű ipartelepek, a középipari üzemek (legalább 4 segédmunkással vagy megfelelő motorral) és a kis- és kézműipari műhelyek csoportjaira. S e csoportosítás alapján a továbbiakban az első két csoportba tartozó iparvállalatoktól évenként a harmadik csoportba tartozóktól a lehetőség szerint tízévenként fognak begyűjteni az adatok; ez utóbbiak esetleg a mindenkori népszámlálással kapcsolatosan.

Az ipari tevékenység indexszámai (2. §. V. pont, 7. §. és V. melléklet). Ami az ipari tevékenység indexszámaival illeti, ez irányban szisztematikus alapon nyugvó kísérlet — éppúgy, mint a legtöbb államban — *Magyarországon sem történt*. Az egyezmény e kérdésnek megoldását egyelőre inkább reprezentatív alapon tervezi, negyedévi, esetleg havonkénti adatok gyűjtésével. Így az, hogy reprezentatív módon megfelelő adatok álljanak rendelkezésre, elég lényeges költséget jelent. E mellett az adatszolgáltatók, valamint az adatgyűjtő és feldolgozó közegek is úgyszólván novum előtt állanak. Ezért ennek a kérdésnek megoldása csak akként lehetséges, ha e tekintetben a magyar statisztikai szolgálat egyelőre a legminimálisabbra szorítkozik, s majd csak fokozatosan simul az egyezményben adott tervezethez. A kérdés megoldása azonban magyar részről mindenesetre csak az egyezményben foglalt elvek alapján, de csak lépésről-lépésre fog megtörténni.

Árindexszámok (2. §. VI. pont). Ami az árakra vonatkozó indexszámok kérdésével illeti, Magyarország statisztikai hivatala úgy a nagykereskedelmi áraknak, mint a megélhetési költségeknek indexszámaival Budapestre vonatkoztatva már évek óta havonként teszi közzé. Közleményei a szükséges összefoglaló ismertetést, valamint az indexszámok kiszámításához alapul vett cikkek árait állandóan tartalmazzák. Az árindexszámok tekintetében tehát az egyezményben foglaltakkal szemben eltérés nincsen. Módosításra vagy kiegészítésre nincs szükség.

Újabban azonban az árindexszámok számítása terén bizonyos módosítások mégis bekövetkeznek. A nagykereskedelmi index ugyanis ezentúl mérlegelve fog számíttatni. Majd pedig a nagykereskedelmi és a megélhetési indexszámok, a termelési

és kiskereskedelmi indexszámokkal, valamint a külkereskedelmi forgalomra vonatkozó indexszámokkal együtt szisztematikus csoportosításban fognak megállapíttatni. Mindez abból a célból, hogy mindezek az indexszámok részleteiben is megvilágítsák a mezőgazdasági és ipari árak alakulását, ennek az áralakulásnak egymáshoz való viszonyát, továbbá a behozatal befolyását a belföldi áralakulásra, valamint azt is, hogy a feldolgozás, illetőleg a kereskedelem az árak kialakulására mily mértékben gyakorol befolyást.

Az indexszámok számításának ez a módosítása azon javaslat alapján történik, amelyet a genfi gazdaságstatisztikai értekezleten az egyezmény 2. §. VI. pontjához a magyar küldöttség terjesztett elő, s amelyet a záróokmány X. pontja értelmében az értekezlet a szervezendő szakértői bizottsághoz utalt.

Ezzel a magyar gazdaságstatisztika kérdéses ágazatainak egybevetése az egyezmény érdemleges részében foglaltakkal befejezést is nyert. A többi kisebb jelentőségű megállapodással és a záróokmányban érdembevágó, de főleg átmeneti intézkedéseivel messzemenő, s jelen esetben felesleges is volna foglalkozni. Az eddig elmondottakból is megállapítható, hogy Magyarországnak azokat a gazdaságstatisztikáit, amelyek a termelésnek, iparnak vagy forgalomnak oly ágazataira vonatkoznak, amelyeknek az országban jelentős szerepük van, legfeljebb csak kiegészíteni kell, lényegesebb módosításuk úgyszólván nem is jöhet szóba. S mindezen felül az egyezmény mindössze az ipari tevékenység indexszámainak összeállítását írja elő, mint oly munkálatot, amellyel a magyar statisztikának a mai viszonyok között is foglalkoznia kell, de amellyel a magyar statisztika eddigelé szisztematikus alapon még nem foglalkozott. E munkálatok nehézségei azonban magában az egyezményben is erősen kifejezésre jutnak. S így ez indexszámok hiánya miatt a magyar statisztikai szolgálat mulasztás egyáltalán nem terheli. De különben is ezt a látszólagos hiányt teljes egészében ellensúlyozza az a körülmény, hogy a magyar gazdaságstatisztikának oly ágazatai is vannak, amelyek terjedelme jóval nagyobb, mint ahogy az egyezmény megkívánja.

Mindez tehát arról tanuskodik, hogy Magyarország, amely gazdaságstatisztiká-

ját jelenlegi színvonalára túlnyomórészt az ország megcsonkíttatása óta emelte, a statisztika művelése terén is oly nagy munkásságot fejtett ki, amely minden elismerést megérdemel. Ez az elismerés pedig annál is inkább megilleti, mert e kitartó tudomá-

nyos munkálkodás folytán Magyarország — mint minden tudomány terén — még a statisztika terén is Nyugat-Európának oly bástyájává lett, mint amilyen volt a harc-terén a középkorban.

Konkoly Thege Gyula dr.

Kisebb közlemények.

Petites communications.

M. kir. Központi Statisztikai Hivatal. — *Office central royal hongrois de statistique.*

Kinevezés. — *Nomination.* A M. kir. Központi Statisztikai Hivatal elnöke *Kasztovszky Ferenc* stat. irodatisztet stat. irodafőtisztté, *Rónai Sándorné, Szabó Imréné, Szlányi Ludmilla, Szentesi Edéné,* stat. irodasegédtszteket stat. irodatiszteké, *Sőregi Mária, Séra Géza, Búza Irén, Hübner Géza, Mojsisovich Natália, Kopócsy Gézáné, Binder Felicitas, Emperger Júlia, Egglér Stefánia, Jankovics Nándor* kezelőket stat. irodasegédtszteké, *Sass Leóné, Latinovich Józsefné, Lerch Erzsébet, Kubát Mária.*

Illés Margit, Klügl Józsa, Klarner Szabina, Sinkó Adorjáné, Révész Erzsébet, Kilián Erzsébet, Pataky Istvánné, Pülcz Józsa, Tóth Emma, Grimm Mária, Hungár Gizella, Gombkötő Terézia díjnokokat kezelőkké nevezte ki.

Berendelés. — *Rattachement.* *Martsa Dénes dr.,* kir. s.-tanfelügyelő és *Körmendy-Ékes Sándor dr.,* országos társadalombiztosító intézeti s.-fogalmazó szolgálattételre a M. kir. Központi Statisztikai Hivatalhoz rendeltetett be.

Személyi hírek. — *Nouvelles personelles.*

Sir Alfred Edmond Bateman † (1844–1929). *Sir Alfred Edmond Bateman, qui était un des illustres membres les plus anciens de l'Institut International de Statistique, est mort le 7 août dernier. En lui, l'Angleterre a perdu une des personnalités les plus instruites et marquantes de son corps de vieux fonctionnaires supérieurs. Né en 1844, sir Bateman commença en 1863 à l'„Ecclesiastical Commission“ sa brillante carrière de fonctionnaire. Entré en 1865 au „Board of Trade“, il y trouva bientôt — surtout lors de l'enquête agricole de 1866 — un champ d'activité correspondant à sa prédilection pour la statistique. Dans ce poste, sir Bateman s'occupait non seulement d'affaires statistiques, il acquit à plusieurs reprises des mérites aussi comme secrétaire aux négociations commerciales entre l'Angleterre et l'étranger. En 1884, lors de la réorganisation du Commercial Department, il fut nommé directeur du Board of Trade et depuis 1897 il remplissait, au Department for Commerce, Labour and Statistics qui venait d'être réorganisé, les fonctions, lourdes de responsabilités, de „Comptroller-General.“ Prenant part, en même temps, aux travaux de plusieurs commissions, sir Bateman a eu un rôle particulièrement considérable aux conférences concernant le tarif douanier. Bien que son état de santé, affaibli par le surmenage, l'eût obligé en 1903 de se démettre de ses fonctions officielles, il ne se retira pas tout à fait et continuait à collaborer avec une énergie inlassable pendant près de vingt ans aux commissions dont il faisait partie, et les gouvernements qui se sont succédé avant et pendant la guerre ont*

Sir Bateman Alfréd Ödön † (1844–1929). A Nemzetközi Statisztikai Intézet legrégebbi gárdájának egyik jeles képviselője, *si Bateman* Alfréd Ödön 1929 augusztus 7-én meghalt. Benne Anglia régi főtisztviselői karának egyik legképzettebb, legmarkánsabb egyéniségét vesztette el. *Sir Bateman* 1844-ben született. Egyre magasabbra ívelő közhivatali pályafutását 1863-ban mint az „Ecclesiastical Commission“ tisztviselője kezdte meg, majd 1865-ben a „Board of Trade“-hez lépett át, ahol rövidesen — különösen az 1866. évi mezőgazdaságstatisztikai felvétel alkalmával — a statisztika iránti régi előszeretetének megfelelő munkakört talált. Hivatalos állásában azonban nemcsak statisztikai ügyekkel foglalkozott, hanem több ízben mint titkár szerzett érdemeket Anglia külföldi kereskedelmi tárgyalásain. 1884-ben a kereskedelemügyi minisztérium újjászervezésekor a kereskedelmi főosztály vezetője lett, 1897 óta pedig a reorganizált kereskedelmi, munkaügyi és statisztikai departement „Comptroller-General“-jének felelősségteljes tisztségét töltötte be. Egyidejűleg számos bizottság munkálataiban is részt vett; különösen a vámtarifatárgyalásokba vonták be erősen. Állását a túlfeszített munka által megrongált egészségi állapota miatt 1903-ban elhagyta, de tulajdonképpen nem vonult teljesen nyugalomba, mert bizottsági munkálatokban való korábbi szereplését még közel két évtizeden át változatlan energiával tovább folytatta. A háború előtti és háború alatti kormányzatok ugyanis annyira magasra értékelték tudását,

apprécié si hautement son savoir, ses services et ses qualités, qu'ils le nommèrent à plusieurs reprises président de commissions importantes. Sir Bateman représenta la Grande-Bretagne à de nombreuses conférences internationales et fut chargé aussi de visiter les possessions britanniques. De 1910 à 1917, il a été président du Tribunal du travail et de 1905 à 1916 codirecteur de l'Imperial Institute. Il prenait également part aux mouvements scientifiques anglais. Membre de la Royal Statistical Society à partir de 1877, donc pendant 52 ans, il déployait une activité distinguée aussi au Bureau de cette Société dont, après avoir été successivement membre du Conseil, secrétaire et président (1897), il est devenu un des vice-présidents honoraires, et il appuyait le „Journal of the Royal Statistical Society“ par plusieurs précieux articles. Sir Bateman — nous l'avons déjà dit plus haut — était un des membres les plus anciens de l'Institut International de Statistique; membre titulaire dès 1886, un an après la création de celui-là, trésorier de 1897 à 1909, il a été élu en 1914 membre honoraire. Délégué du gouvernement anglais à la plupart des premières Sessions de l'Institut, il y a été plusieurs fois rapporteur de la commission de la statistique commerciale. Le Bulletin de l'Institut a publié de lui toute une série de rapports; il prit souvent la parole aussi dans les autres questions de statistique économique et du travail traitées aux Sessions. A l'étranger, on appréciait également son savoir technique et sa haute instruction: membre correspondant de la Société d'économie politique de Paris et de la Commission centrale de statistique de Belgique, il a été élu membre honoraire à la première assemblée générale de la Société Hongroise de Statistique.

szolgálatait és nagy képességeit, hogy szinte állandóan valamilyen fontosabb bizottság elnöki méltóságával ruházták fel. Mint hivatalos kiküldött utazta be a tengerentúli angol birtokokat s hazáját számos külföldi konferencián is képviselte. 1910-től 1917-ig elnöke volt a munkaügyi bíróságnak és 1905-től 1916-ig társigazgatója a Birodalmi Intézetnek. Sir Bateman közéleti tevékenységével párhuzamosan a szigetország tudományos mozgalmában is szerepelt. A londoni Királyi Statisztikai Társaságnak 1877-től fogva, tehát 52 éven át volt tagja s előbb mint tanácsstag, majd titkár, 1897-ben pedig mint a Társaság elnöke és azóta mint a tiszteletbeli alelnökök egyike a Társaság belső életében is előkelő munkásságot fejtett ki. A „Journal of the Royal Statistical Society“-t is több értékes cikkel támogatta. A Nemzetközi Statisztikai Intézetnek — mint említettük — legrégebb tagjai közé tartozott: 1886-ban, tehát az Intézet fennállásának második évében választott rendes taggá, majd, miután 1897-től 1909-ig a pénztárosi funkciókat is ellátta, 1914-ben tiszteletbeli tag lett. Mint Anglia kormányképviselője kereste fel csaknem kivétel nélkül az Intézet összes első ülésszakait. Több ízben volt előadója a kongresszusokon a kereskedelmi statisztikai bizottságnak s egész sor jelentése publikáltatott az Intézet „Bulletin“-jeiben. A szessziók egyéb gazdaságstatisztikai és munkaügyi kérdéseire is gyakran szólt hozzá. Szaktudása és képzettsége a külföldön egyébként is elismerésre talált: a párizsi közgazdasági társaság és a belga statisztikai bizottság levelező-tagsággal tüntette őt ki, a Magyar Statisztikai Társaság pedig első rendes közgyűlésén, 1923-ban választotta meg tiszteletbeli tagjává.

Összefoglaló helyzetjelentés.

Résumé de la situation en Hongrie.

Népmozgalom. — Munkanélküliség. — Gépjárműállomány. — Áralakulás. — Pénzügyi betétek. — A részvények értéke. — Fizetési képtelenségek. — Váltóóvások.
Gazdasági jelzőtábla.
Mouvement de la population. — Chômage. — Effectif des véhicules à moteur. — Formation des prix. — Dépôts en banque. — Indice des actions. — Insolvabilité. — Lettres de change protestées.
Tableau économique.

Mouvement de la population. En août 1929, on a contracté 4.357 mariages, soit 6.0 pour 1000 habitants. Le nombre des nés-vivants (19.784, soit 27.1 pour 1000 habitants) a été supérieur au chiffre correspondant des mois précédents de cette année, mais inférieur à celui d'août 1928. Le nombre des décès (12.135) présentait une diminution de près de 1.200 par rapport au mois correspondant de l'année précédente. On a enregistré 4.261 décès au-dessous d'un an, 5.333 au-dessous de 7 ans et 6.802 au-dessus de 7 ans. La mortalité s'étant améliorée, l'accroissement naturel (7.649) a augmenté de près de 1.100 unités comparativement au mois d'août 1928.

Le nombre des décès par maladies infectieuses accuse également une diminution considérable pour août dernier. Celui des décès par tuberculose (1.281) a été légèrement inférieur à la donnée d'août 1928 (1.302).

Chômage. Le nombre des chômeurs inscrits en août 1929 (14.840) par les syndicats socialistes chrétiens et social-démocrates dépassait de 11.1% le chiffre correspondant d'août 1928 et de 0.5% celui de juillet 1929. Parmi les chômeurs on comptait 12.720 hommes et 2.120 femmes; la proportion des hommes a été supérieure de 0.3% et celle des femmes de 1.9% aux données de juillet.

Le nombre des sans-travail de Budapest (8.510), représentant 57·3% du nombre total, a augmenté de 3·4% par rapport au mois précédent; celui des chômeurs de province faisait 42·7% du nombre total, présentant une diminution de 3·2%. Le chômage augmentait le plus chez les employés d'hôtel et de restaurant (+ 93·5%), dans l'industrie de la reproduction (+ 21·6%) et chez les travailleurs intellectuels (+ 2·8%); il diminuait dans l'industrie du cuir (— 23·0%), dans l'alimentation (— 9·1%) et dans l'industrie du bois (— 6·6%).

Les Offices de placement ont enregistré 8.233 offres d'emplois, 14.507 demandes et 5.300 placements. On a placé 36·5% des chômeurs ayant demandé du travail; à Budapest 32·2%, en province 46·8%. Sur 100 offres d'emplois, il y a eu 198 demandes à Budapest et 145 en province.

L'effectif des véhicules à moteur montait à la fin d'août à 28.678 unités, dépassant de 2·04% celui du mois précédent. C'est le nombre des autos de louage qui s'accrut le mieux, s'élevant de 1.462 à 1.526 (+ 4·38%). Aux autos à personnes, l'accroissement a été de 1·68%; aux autobus, 2·22%; aux camions automobiles, 2·36%; aux motocyclettes, 2%.

De l'effectif total, Budapest avait 15.331 unités (53·5%); par rapport au mois précédent, le nombre des véhicules à moteur y a augmenté de 0·9%.

Formation des prix. Selon le nombre-indice des prix de gros de Hongrie, établi d'après une méthode pondérée récemment introduite, le niveau moyen des prix de gros était à 114 à la fin d'août, accusant une diminution de 5 points par rapport à celui de fin juillet. Tandis que l'indice des produits de l'agriculture et de l'élevage est tombé de 114 à 106, celui des matières et produits industriels est resté stationnaire (133). L'écart se présentant entre l'indice de ces deux groupes est monté à 25·5%.

Au cours du mois d'août, le nombre-indice du coût de la vie, en y comprenant le loyer, a baissé de 118·7 à la fin de juillet à 116·9 et sans le loyer de 128·9 à 126·6. Cette baisse a été due à celle des objets d'alimentation.

Dépôts en banque. Aux 13 principaux établissements de crédit budapestois et à la Caisse d'épargne postale, les dépôts d'épargne se sont élevés en août de 573·9 millions de pengős à 575·8 millions, soit de 1·9 million. Les dépôts sur comptes courants y ont diminué de 889·6 millions de pengős à 883·0 millions. A la fin d'août, les dépôts d'épargne représentaient 57·5% de l'effectif de 1913, et les dépôts sur comptes courants 103·2%.

Aux monts-de-piété (centre et intermédiaires) de la Caisse d'épargne postale, les prêts sur gage (objets en or, en argent, bijoux, autres objets) ayant représenté en août 4·7 millions de pengős et les dégagements (y compris les sommes

provenant des enchères) 3·9 millions, l'effectif des prêts montait à la fin du mois à 23·8 millions.

L'indice des actions, qui montre la formation de la valeur des actions cotées à la Bourse de Budapest, s'est élevé légèrement en août, passant de 16·9 à 17·0. La hausse essentielle qui a eu lieu sur les actions des entreprises de gaz et d'électricité et sur quelques autres entreprises a été presque complètement contre-balancée par une baisse des actions de fabriques de sucre, de brasseries, de distilleries, d'hôtels et d'établissements de bain.

Insolvabilités. En août 1929, il y a eu 143 nouvelles insolvabilités, soit 6 de moins qu'au mois précédent. Le total des actifs a été de 5.576 mille pengős (contre 8.905 mille en juillet); celui des passifs, 8.980 mille p. (en juillet 13.122 mille). Le nombre des insolvabilités terminées a également diminué (de 153 à 136); les actifs y montaient à 3.723 mille pengős et les passifs à 6.301 mille.

Des insolvabilités, 41 (28·7%) ont eu lieu à Budapest, avec 3.395.643 pengős d'actifs et 5.416.151 p. de passifs. On y a terminé 36 cas (25·5%), avec 1.755.011 pengős d'actifs et 3.196.124 p. de passifs.

Les lettres de change protestées en août 1929 présentent quant au nombre (15.728) une augmentation de 1.042 par rapport au mois précédent. Au point de vue de la valeur (11.328 mille pengős), on constate comparativement à juillet une diminution de 345.000 pengős.

A Budapest, on a protesté 5.364 lettres de change (34·1% du nombre total), d'une valeur de 4.011.362 pengős.

★

Népmozgalom. Magyarországon az 1929. év augusztusában 4.357 házasságot kötöttek. Az 1000 lélekre számított házassági arány 6·0. Élve született 19.784 lélek, mely szám 27·1-es születési arányt jelent 1000 lélekre számítva. Augusztus hónap születési eredményei a legmagasabbak a folyó esztendőben, de a múlt évi augusztus hó születéseinek számát e hónap születései sem érték el. Az elhaltak száma (12.135) közel 1.200-al kevesebb az előző év augusztusának halottainál. Az elhaltak közül 4.261 volt csecsemőhalott, 7 éven aluli volt az elhaltak közül 5.333, 7 éven felüli 6.802. Augusztus hónap kedvezőbb halálozási viszonyainál fogva a természetes szaporodás (7.649) is emelkedett, közel 1.100 fővel az elmúlt év augusztusával szemben.

A fertőző betegségekben elhaltak száma is jelentékenyen alacsonyabbak a folyó év most tárgyalt hónapjában, bár a gümőkóros halottak száma (1.281) csak lényegtelenül kevesebb, mint az 1928 augusztusában volt (1.302).

Munkanélküliség. A keresztényszociálista és szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek száma 1929 augusztus havában 14.840 volt

11·1%-kal több, mint az előző év ugyanezen hónapjában és 0·5%-kal több, mint 1929 július havában. A munkanélküliek közül 12.720 férfi és 2.120 nő volt. A férfi munkanélküliek száma 0·3%-kal, a nőké 1·9%-kal több, mint július havában. A budapesti munkanélküliek száma 8.510, 57·3%-a az összes munkanélkülieknek, a vidékieké 42·7%. A budapesti munkanélküliek száma az előző hónaphoz képest 3·4%-kal emelkedett, a vidékieké esett 3·2%-kal. Legjobban emelkedett a munkanélküliség a szállodai és éttermi alkalmazottaknál (93·5%), a sokszorosítóiparban (21·6%), a szellemi munkásoknál (2·8%). Csökkent a munkanélküliség a bőriparnál (—23·0%), az élelmezési iparnál (—9·1%), és a faiparnál (—9·7%).

A Hatósági munkaközvetítők 8.238 munkahelyet, 14.507 munkakeresőt és 5.300 munkaközvetítést tartottak nyilván. Munkához jutott a munkakeresők 36·5%-a, Budapesten 32·2%, vidéken 46·8%. Száz munkahelyre Budapesten 198, vidéken 145 munkakereső esett.

Gépjárműállomány. Magyarországon a gépjárműállomány száma 1929 augusztus havában 28.678 lett, 2·04%-kal több, mint az előző hónapban. Legjobban emelkedett a bérautók száma, 1.462-ről 1.526-ra, 4·38%-kal. A személykocsik 1·68%-kal, az autóbuszok 2·22%-kal, a teherkocsik 2·36%-kal szaporodtak. A motorkerékpárok száma 2%-kal haladta túl az előző hó állományát.

Gépjárműállomány.

Effectif des véhicules à moteur.

M e g n e v e z é s <i>Désignation</i>	1929		Ebből <i>Dont à</i> Buda- pest
	VII. 31.	VIII. 31.	
Személykocsik — <i>Aut. à personnes</i>	11.354	11.545	6.074
Bérautók — <i>Aut. de louage</i>	1.462	1.526	1.068
Autóbuszok — <i>Autobus</i> ..	632	646	282
Teherkocsik — <i>Autocamions</i>	4.074	4.170	2.207
Egyéb gépkocsik — <i>Autres automob.</i>	645	651	456
Gépkocsik összesen — <i>Automobiles au total</i>	18.167	18.538	10.087
Motorkerékpárok — <i>Motocyclettes</i>	9.937	10.140	5.244
Géperejű járművek össz. <i>Automob. et motocycl. au total</i>	28.104	28.678	15.331

A magyarországi géperejű járművek közül Budapestre esik 15.331, 53·5%. A budapesti géperejű járművek száma az előző hónaphoz képest 0·9%-kal emelkedett.

Áralakulás. Az új, mérlegelt módszerrel összeállított nagykereskedelmi index szerint a nagykereskedelmi árak átlagos színvonala augusztus vé-

gén 114 volt, vagyis az előző hó végi árnívónál 5 ponttal alacsonyabb. A mezőgazdaság és állattenyésztés körébe tartozó termények indexe 114-ről 106-ra csökkent, míg az ipari anyagok és termékek indexe változatlanul 133 maradt. A két főcsoport indexe közti eltérés 25·5%-ra emelkedett.

A nagykereskedelmi árak indexszámai.

Indices des prix de gros en Hongrie.

(1913 = 100)

Megnevezés <i>Désignation</i>	1929							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
	hó végén — <i>fin du mois</i>							
Mezőgazdaság és állattenyésztés — <i>Agriculture et élevage</i>	130	137	136	134	120	119	114	106
Gyarmatárúk — <i>Dépenses coloniales</i>	147	147	150	150	147	144	144	144
Malomipar és cukoripar — <i>Minoteries et industrie du sucre</i>	110	111	111	109	104	102	111	106
Egyéb ipar — <i>Autres industries</i>	139	138	139	135	134	133	133	133
Átlag — <i>Moyenne</i>	132	136	136	135	123	122	119	114

A létfenntartási költségek indexszáma augusztus hó folyamán — lakbérrel együtt számítva — 118·7-ről 116·9-re csökkent, a lakbér nélküli index pedig 126·6 volt az előző havi 128·9-el szemben. A csökkenés teljes egészében az élelmezési cikkek olcsóbbodása folytán állt elő.

Egy négytagú munkáscsalád heti kiadásainak alakulása indexszámokban.

Formation des dépenses hebdomadaires d'une famille ouvrière de 4 membres, en nombres-indices.

(1913 = 100.)

Megnevezés <i>Désignation</i>	1924	1925	1926	1927	1928	1929			
	XII.					V.	VI.	VII.	VIII.
	hó végén — <i>fin du mois</i>								
Élelmezés — <i>Alimentation</i>	145	115	115	123·2	125·5	133·5	129·1	127·2	123·5
Ruházat — <i>Habillement</i>	166	131	124	129·2	134·3	133·3	130·3	130·3	130·9
Fűtés és világítás — <i>Chauffage, éclair.</i>	123	125	134	128·0	129·4	135·2	135·2	135·2	136·0
Lakás — <i>Logement</i>	25	46	60	75·0	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3
Összes hetiköltség — <i>Frais hebdomadaires totaux</i>	116	102	105	113·0	117·6	122·4	119·7	118·7	116·9
Összes hetiköltség a lakásbér nélkül — <i>Frais hebdomadaires totaux, sans le loyer</i>	149	119	119	124·9	127·5	133·7	130·2	128·9	126·6

Pénzintézeti betétek. A budapesti 13 legnagyobb pénzintézetnél és a postatakarékpénztárnál elhelyezett *takarékbetétek* összege augusztusban 573·9 millió pengőről 575·8 millió pengőre, vagyis 1·9 millió pengővel, növekedett. Ugyanezeknél az intézeteknél

a folyószámlabetétek álladéka 889·6 millió pengőről 883·0 millióra csökkent. Augusztus végén a takarékbetétek elérték az 1913. évi álladéknak 57·5%-át, a folyószámlabetétek pedig 103·2%-át.

A postatakarékpénztár központja és közvetítői augusztus hó folyamán 4·7 millió pengő zálogkölcönt folyósítottak. A kiváltások összege ezzel szemben 3·9 millió pengő volt s így a zálogkölesönálladék augusztus végén 23·8 millió pengőre emelkedett.

A betétek alakulása.¹⁾
Formation des dépôts.¹⁾

Betétek Dépôts	1924	1925	1926	1927	1928	1929			
	XII.					V.	VI.	VII.	VIII.
	1,000.000 P — pengős								
Takarékbetétek — Dépôts d'épargne .	30·6	143·0	231·9	364·8	495·9	546·5	559·6	573·9	575·8
Folyószámlabetétek — Dépôts sur comptes courants . . .	237·5	378·2	502·3	682·2	892·4	907·8	893·0	889·6	883·0

¹⁾ A budapesti 13 legnagyobb pénzüzetnél és a postatakarékpénztárnál. — Aux 13 principaux établissements de crédit de Budapest et à la Caisse d'épargne postale.

A részvények értéke. A budapesti tőzsdén jegyzett részvények árfolyamalakulását jelző tőzsdeindex lényegtelen emelkedést — 16·9-ről 17·0-ra mutat. A gáz- és villamossági, valamint az egyéb vállalatoknál mutatkozó lényegesebb árfolyamemelkedést a cukorgyárak, sörgyárak és szeszipari vállalatok, valamint a szállodák és gyógyfürdők részvényeinek árfolyamgyengülése csaknem teljesen ellensúlyozta.

Részvényindex. — Indice d'actions.
(1913 = 100)

Megnevezés Désignation	1924	1925	1926	1927	1928	1929				
	XII.					IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Részvényindex — Indice d'actionnaires .	13·3	10·2	15·6	20·8	19·3	17·3	17·1	16·6	16·9	17·0
Vállalat-index Indice d'entreprises .	18·0	14·0	22·4	30·5	29·8	27·0	26·9	26·3	26·7	26·9

Fizetésektelenségek. Magyarországon 1929 augusztus havában a bejelentett új fizetésektelenségek száma 143, 6-tal kevesebb, mint az előző hónapban. Az aktívák összege 5.576 ezer pengő (júliusban 8.905) a passzíváké 8.980 ezer pengő (júliusban 13.122 ezer pengő). A befejezett fizetésektelenségek száma szintén esett 153-ról 136-ra; 3.723 ezer pengő aktívával és 6.801 ezer pengő passzívával.

A magyarországi fizetésektelenségek összes számából 41 (28·7%) Budapestre esik 3,395.643 pengő aktívával és 5,416.151 pengő passzívával. A lebonyolított fizetésektelenségek közül 36 (26·5%) esett Budapestre, 1,755.011 pengő aktívával és 3,196.124 pengő passzívával.

Fizetésektelenségek. — Insolvabilités.

Év, hó Année, mois	Az új fizetésektelenségek Nouv. insolvab.		A bef. fizetésektelenségek — Insolv. termin.			
	száma nombre	aktívák actifs	passzívák passifs	száma nombre	aktívák actifs	passzívák passifs
		összege P-ben en pengős			összege P-ben en pengős	
1928. VIII.	67	2,360.503	3,741.368	139	5,691.183	10,227.488
IX.	59	1,484.643	2,360.621	79	3,316.721	4,871.786
X.	105	4,253.029	6,909.390	62	1,148.717	3,044.701
XI.	114	5,657.069	8,897.314	95	1,940.700	3,604.810
XII.	120	4,061.180	7,066.628	159	4,312.613	7,695.158
1929. I.	164	4,499.221	7,431.819	116	5,720.098	9,494.265
II.	160	4,922.272	7,792.880	96	3,354.937	6,560.526
III.	164	5,483.868	8,381.813	174	4,438.359	7,644.244
IV.	175	6,760.107	10,453.079	122	4,592.932	6,968.668
V.	191	7,464.991	11,153.244	134	3,488.198	5,907.034
VI.	204	6,501.087	10,135.807	163	6,283.165	10,238.735
VII.	149	8,905.114	13,121.860	153	5,701.321	9,310.441
VIII.	143	5,575.703	8,979.582	136	3,723.082	6,801.311

Váltóvások. Magyarországon 1929 augusztus havában a bemutatott váltók darabszáma 15.728, 1.042-vel több, mint az előző hónapban. A bemutatott váltók értékét tekintve ellenben esés mutatkozik az augusztusi 11.328 ezer pengő, 345 ezer pengővel kevesebb a júliusban bemutatott váltók értékénél.

Az összes magyarországi váltók közül 5.364 db (34·1%) Budapestre került bemutatásra 4,011.362 ezer pengő értékkel.

Óvatolt váltók. — Lettres de change protestées.

Év, hó — Année, mois	Száma Nombre	Értéke P Valeur, pengős
VIII.	10.286	6,732.836
IX.	9.883	6,815.101
X.	10.714	8,454.783
XI.	9.870	6,827.261
XII.	10.283	6,657.317
1929. I.	10.312	7,863.123
II.	9.911	7,556.525
III.	10.990	7,237.645
IV.	11.788	7,857.584
V.	12.909	8,542.890
VI.	12.995	9,588.691
VII.	14.686	11,673.348
VIII. ¹⁾	15.728	11,328.279

¹⁾ Ideiglenes adat. — Donnée provisoire.

Gazdasági jelzőtábla.
Tableau économique.

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	1927. év havi átlaga <i>Moyen. mens. de 1927</i>					1 9 2 9								
		VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Népmozgalom — Mouvem. de la population.															
Házasságkötés — <i>Mariages</i> ..	szám <i>nombre</i>	6.419	3.927	5.466	7.941	13.486	5.960	7.926	7.237	3.631	6.047	8.389	5.031	3.232	4.357
1000 lélekre — <i>Pour 1000</i> âmes	"	9.1	5.4	7.8	10.9	19.2	8.2	10.8	10.9	5.0	8.6	11.5	7.1	4.4	6.0
Élveszülött — <i>Nés-vivants</i>	"	18.212	19.873	18.745	18.067	16.640	15.985	17.857	17.384	18.890	16.811	18.087	16.250	18.120	19.784
1000 lélekre — <i>Pour 1000</i> âmes	"	25.7	27.4	26.8	24.8	23.7	22.0	24.4	26.2	25.9	23.8	24.8	23.0	24.8	27.1
Halálozás — <i>Décès</i>	"	12.556	13.309	11.911	12.047	11.123	12.669	13.567	14.707	15.258	14.015	13.207	11.065	11.409	12.135
1000 lélekre — <i>Pour 1000</i> âmes	"	17.8	18.4	17.0	16.6	15.8	17.4	18.6	22.2	20.9	19.8	18.1	15.7	15.6	16.6
Egy éven aluli elhalt — <i>Décédés au-dessous d'un an</i> ..	"	3.366	4.767	3.889	3.343	2.941	3.189	3.433	3.179	3.343	2.953	3.269	2.629	3.130	4.261
100 élveszülöttre — <i>Pour 100</i> nés-vivants	"	18.5	24.0	20.7	18.5	17.7	19.9	19.2	18.3	17.7	17.6	18.2	16.2	17.3	21.5
Gümőkórban elhalt — <i>Décès par tuberculose</i>	"	1.693	1.302	1.162	1.172	1.137	1.300	1.445	1.687	1.961	2.146	2.142	1.722	1.463	1.281
1000 lélekre — <i>Pour 1000</i> âmes	"	2.39	1.80	1.66	1.62	1.62	1.79	1.98	2.54	2.68	3.03	2.93	2.44	2.00	1.75
Természetes szaporodás — <i>Accroissement naturel</i> ..	"	5.656	6.564	6.834	6.020	5.517	3.316	4.290	2.677	3.632	2.796	4.880	5.185	6.711	7.649
1000 lélekre — <i>Pour 1000</i> âmes	"	7.9	9.0	9.8	8.2	7.9	4.6	5.8	4.0	5.0	4.0	6.7	7.3	9.2	10.5
Kivándorolt — <i>Émigrés</i>	"	293	395	210	171	254	191	159	267	1.187	1.015	985	1.294	800	589
Visszavándorolt — <i>Emigrés revenus dans le pays</i>	"	78	76	30	50	81	102	29	28	36	26	29	65	50	78
2. Munkapiac. — Marché du travail.															
<i>Hatósági munkaközvetítők. — Offices publics de placement</i>															
Munkahelyek — <i>Offres d'emploi</i>	"	7.266	9.488	9.483	9.201	6.182	4.627	5.285	5.923	6.857	7.011	8.163	8.213	8.157	8.238
Munkakeresők — <i>Demandes d'emploi</i>	"	13.881	14.837	14.997	15.857	14.927	13.074	13.819	13.100	13.897	15.201	15.701	14.801	15.035	14.507
100 munkahelyre esett munkakereső — <i>Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi</i>	"	191	156	158	172	241	282	261	221	202	217	192	180	184	176
Munkaközvetítés — <i>Placements</i>	"	4.200	6.086	6.040	6.158	4.343	3.237	3.744	3.886	4.735	4.570	5.324	5.447	5.251	5.300
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Proportion des placements pour 100 offres d'emploi</i>	"	57.8	64.1	63.6	66.9	70.2	69.9	70.8	65.6	69.0	65.2	65.2	66.3	64.4	64.3
<i>Munkanélküliek — Chômeurs¹⁾</i>															
Keresztényszocialista szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes chrétiens</i>	"	1.326	832	818	1.003	841	825	691	825	838	768	787	787	801	833
Szociáldemokrata szakszervezetek — <i>Syndicats social-démocrates</i>	"	13.983	12.523	12.134	12.112	12.313	14.362	16.421	18.165	16.330	14.565	13.266	13.921	13.964	14.007
<i>Munkabérek — Salaires²⁾</i>															
Bádogos — <i>Ferblantiers</i>	órabér P <i>salaires à l'heure, p.</i>	0.76	0.76	0.73	0.84	0.82	0.83	0.78	0.89	0.75	0.86	0.83	0.80	0.75	0.81
Asztalos — <i>Menuisiers</i>	"	0.67	0.67	0.72	0.73	0.67	0.65	0.76	0.79	0.61	0.73	0.66	0.64	0.64	0.66
Szabó — <i>Tailleurs</i>	"	0.65	0.60	0.65	0.70	0.67	0.51	0.48	0.51	0.55	0.55	0.61	0.59	0.50	0.56
Kőműves — <i>Maçons</i>	"	0.81	0.95	0.96	0.91	0.89	0.77	1.03	—	0.92	0.91	0.90	0.83	0.80	0.83
Napszámos — <i>Journaliers</i>	"	0.47	0.42	0.47	0.48	0.49	0.48	0.54	0.51	0.47	0.48	0.55	0.49	0.44	0.52
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabr.</i>	"	0.30	0.39	0.26	0.29	0.30	0.32	0.54	0.33	0.29	0.28	0.28	0.28	0.25	0.34
Napszámosnő — <i>Journalières</i>	"	0.43	0.46	0.47	0.47	0.50	0.43	0.38	0.45	0.40	0.43	0.50	0.38	0.37	0.43
<i>Társadalmi biztosítás — Assurance sociale</i>															
Kötelezőleg biztosított tagok száma — <i>Nombre des membres assurés obligatoirement</i>	havi átl. <i>moy. mens.</i> 1000	1.030.1	1066.2	1.076.0	1.083.3	1.091.5	1.056.7	.	.	.	.	.	.	.	.

¹⁾ A hó végén. — *A la fin du mois.* — ²⁾ A munkaközvetítés alkalmával felajánlott munkabérek mérlegelt átlaga. Csak budapesti adatok. — *Moyenne pondérée des salaires offerts aux Offices de placement. Données pour Budapest.*

© FÜGGELÉK ©

A genfi nemzetközi gazdaságstatisztikai értekezéslet.¹⁾

(1928 nov. 26—dec. 14).

Conférence internationale concernant les statistiques économiques.¹⁾

1. NEMZETKÖZI EGYEZMÉNY A GAZDASÁGSTATISZTIKÁRÓL.

Bevezetés.

(Kezdődik az államfők felsorolásával)

méltányolva annak a fontosságát, hogy úgy az egész világnak a maga egészében, mint a különböző országoknak gazdasági helyzetét és gazdasági viszonyainak változását feltüntető statisztikai adatok rendelkezésre álljanak és hogy ezek a statisztikai adatok oly alapon legyenek összeállítva, amely azoknak összehasonlítását lehetővé teszi;

Tekintettel arra, hogy ez a cél legmegfelelőbbben egyidejű és közös egyetértéssel keresztülvitt eljárás által érhető el, egy nemzetközi Egyezmény alakjában, amely alkalmas a különböző kategóriájú gazdaságstatisztikák hivatalos elkészítését és közzétételét, valamint egyes statisztikai kimutatások összeállítására vonatkozó egységes módszerek elfogadását biztosítani;

Teljhatalmú megbízottaiként e tárgyban kijelölték:

(következnek a teljhatalmú megbízottak nevei)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után a következőkben állapotok meg:

1. cikk.

1. A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy állami fennhatóságuk alá tartozó területek mindazon részéről, amelyekre a jelen Egyezmény kiterjed, a megállapodás-szerű időközökben az alábbi 2. cikkben megjelölt statisztikai kategóriákra vonatkozó adatokat összeállítják és közzéteszik.

2. Ami a jelen Egyezményben megjelölt statisztikai összeállításokat illeti, minden

egy-egy terület, amelynek külön statisztikai szervezete van, az ekként összeállított statisztikai adatok szempontjából külön önálló egységnek vétetik. A jelen Egyezmény értelmében közzéteendő statisztikákban meg kell jelölni, hogy milyen területekre vonatkoznak.

3. A jelen Egyezményben meghatározott kötelezettségek alárendeltetnek a jelen Egyezményhez csatolt Jegyzőkönyvben felsorolt magyarázó záradékoknak és fenntartásoknak, valamint a 17. cikk rendelkezéseinek megfelelően utólag kimondható fenntartásoknak.

2. cikk.

A megelőző cikkben említett statisztikai kategóriák a következők:

I. Külkereskedelem.

a) A be- és kivitelben szereplő mennyiségekre és értékekre vonatkozó évi és havi kimutatások.

b) Évi és amennyiben lehetséges, negyedévi, vagy még inkább havi kimutatások a külkereskedelmi forgalomban használt s az illető ország kikötőibe befutott vagy onnan kimenő hajók netto tonnatartalmáról, nemzeti jellegük feltüntetésével.

II. Foglalkozás.

A lakosság foglalkozására vonatkozó kimutatások összeállítása és közzététele tízéves időszakonként legalább egyszer és a tízéves időszak utolsó esztendejére (vagyis az 1930., 1940., 1950. stb. évekre), vagy pedig az ezen évhez a lehetőség szerint legközelebb eső valamelyik évre vonatkozólag.

¹⁾ A genfi konferencián elfogadott egyezmény és egyéb határozmányok teljes szövegét itt közöljük. — V. ö. a Szemlének a genfi konferenciával foglalkozó egyéb cikkeit, ú. m.: *Konkoly Thege* Gyula dr. és *Dobrovits* Sándor dr.: Statisztikai problémák a római és genfi nemzetközi Konferenciákon. Magyar Statisztikai Szemle 1929 februári szám és *Konkoly Thege* Gyula dr.: A nemzetközi gazdaságstatisztikai egyezmény és Magyarország gazdaságstatisztikája. Magyar Statisztikai Szemle jelen száma. — *Nous publions ici, in extenso, la résolution et les autres décisions adoptées à la Conférence de Genève.* V. *Jules Konkoly Thege et Alexandre Dobrovits: „Problèmes statistiques aux Conférences internationales de Rome et de Genève“ (Revue Hongroise de Statist., no de février 1929) et Jules Konkoly Thege: „La convention internationale de statistique économique et la statistique économique hongroise“, que nous donnons dans le présent numéro.*

III. Mezőgazdaság, állattenyésztés, erdészet és halászat.

A) A mezőgazdaságra vonatkozó, lehetőleg 10 éves időszakonkénti általános összeírás és pedig a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet által tett javaslatok szellemében és lehetőleg az említett Intézet által javaslatba hozott évre vonatkozólag.

B) Évi felvétel, mely feltünteti:

1. a megművelt területeknek a főbb művelési ágak szerinti megoszlását külön megjelölve — amennyiben lehetséges és amidőn az kívánatosnak bizonyul — úgy a bevetett, illetőleg beültetett területeket, mint a learatott területeket, továbbá

2. a fenti művelési ágak terméseredményének mennyiségét.

C) Az állatok számára vonatkozó időszaki, lehetőleg évenkénti összeírás a főbb állatfajták részletezésével s lehetőleg az állatok nemének és korának feltüntetésével.

D) Azokban az országokban, amelyekben a fatermelés gazdasági jelentőséggel bír, az erdészetre mint gazdasági forrásra vonatkozó időszaki felvétel, mely az erdőterületeket tünteti fel, kimutatva a lehetőség szerint, a lábon álló mennyiséget köbméterenként, valamint az évi új hajtásokat és vágásokat. Amennyiben lehetséges, kívánatos volna a különböző fajok között is különbséget tenni.

E) Azokban az országokban, ahol a halászat a gazdasági életnek fontos és szervezett ágát képezi, évi felvétel a következő adatokra kiterjedőleg: 1. a tengeri és — amennyiben lehetséges — a belvizeken való halászat főbb ágainak kirakott produktumaira; 2. azon hajók nemzetiségére, amelyek a zsákmányt kirakták; 3. a halászatnál használt nemzeti hajók számára és kategóriáira; 4. az ezen hajókon foglalkoztatott személyek számára.

Amennyiben teljes adatok összeállítása nehézségekbe ütköznék, hozzávetőleg meg volna jelölendő, hogy azok mily mértékben hiányosak.

IV. Bányászat és kohászat.

Azokra az alább felsorolt ásvány- és fémtermékekre vonatkozó (legalább is évenkénti) összeírás, amelyek az illető ország nemzeti termelése szempontjából jelentőséggel bírnak:

1. Nem fémtartalmú ásványtermékek:

Kőszén (bitumenes szén vagy antracit), barnaszén és koks, petróleum és földgáz, nitrátok, foszfátok, káliumtartalmú ásványok, kén.

2. Fémtartalmú ásványtermékek és fémek:

a) Ásványok.

vas,
réz,
aluminium,
ólom,
ón,
horgany,
mangán,
nikkel.

b) Olvasztók termelése (tényleges vagy becslésszerű),

vas és acél,
réz,
aluminium,
ólom,
ón,
horgany,
mangán,
nikkel,
antimon,
tungsten,
molybdenum,
bizmut,
ezüst,
arany,
platina.

V. Ipar.

A) Szabályszerű időközökben és ha lehetséges, legalább is minden 10 évben esz- közlendő statisztikai felvétel:

a) az ipari vállalatokról vagy legalább is azokról, melyek némi jelentőséggel bírnak, és

b) amennyiben lehetséges, a kereskedelmi vállalatokról.

Az idevonatkozó statisztikai felvétel történhetik függetlenül, vagy pedig a népszámlálással, illetve az ipari termelésre vonatkozó összeírással kapcsolatosan; az adatoknak egyebek közt fel kell tüntetniük:

1. E vállalatokat illetőleg az ott foglalkoztatott mindkét nemhez tartozó személyek számát, és ha lehetséges, azoknak a különböző foglalkozási kategóriák közötti megoszlását, valamint a felnőttek és a fiatalok-

rúak szerinti megoszlását, a két kategóriát elválasztó korhatár megjelölésével.

Hasonlóképen, becslésszerűen meg volna állapítandó, amennyiben lehetséges, az összeírásba fel nem vett vállalatoknál alkalmazott személyek száma.

2. Az ipari vállalatokat illetően az ott alkalmazott elsődleges motorok névleges teljesítőképességét, a lehetőséghez képest külön feltüntetve I. a gőzmotorokat, II. a robbanó vagy a belső égésű motorokat, III. a vízierőre berendezett motorokat, valamint az alkalmazott elektromos motorok teljesítőképességét, annak megjelölésével, hogy az elektromosáramot maga a vállalat állítja-e elő, vagy pedig kívülről kapja azt. Minden egyes kategóriánál lehetőleg külön kimutatandók a rendszeren használatban levő és a használaton kívül levő, illetve tartalékmotorok.

B) Az ipari termelésre vonatkozó, lehetőleg teljes és kellő pontossággal összeállított kimutatások.

C) Szabályos időszakokra, lehetőleg negyedévi vagy még inkább havi időszakokra vonatkozó abszolút, vagy viszonyszámokból álló s az összehasonlításra alapul vett időszakokra vonatkoztatott statisztikai számok, melyek az ipari tevékenység változásait mutatják a termelés legjellegzetesebb ágai-ban.

VI. Az árindexszámok.

a) A nagykereskedelmi árak általános alakulását feltüntető havonként összeállított és közzétett indexszámok.

b) A megélhetési költségek általános alakulását feltüntető, legalább negyedévenként összeállított és közzétett indexszámok.

A megélhetési indexszámok kiszámítása történhetik egyetlen városra, vagy pedig a legjellegzetesebb városok közül kiválasztott s külön-külön vagy együtt figyelembe vett több városra vonatkozólag.

Az indexszámokra vonatkozó minden közleménynek utalnia kell egy rövid, hivatalos, a szóbanforgó indexszámok kiszámításához alapul vett cikkeket, valamint az összeállításnál alkalmazott módszereket megjelölő ismertetésre.

Az indexszámokon kívül lehetőleg közzéteendőek még a főbb áruk ugyanazon időszakra vonatkozó nagybani árai is, abszolút vagy relatív értékben kifejezve.

3. cikk.

A különböző országok külkereskedelmére vonatkozó statisztikai adatok összehasonlításának megkönnyítése céljából a Magas Szerződő Felek kötelezik magukat a statisztikai adatok e kategóriájának összeállításához az I. Melléklet I. Részében kimondott irányelvek elfogadására.

A Magas Szerződő Felek ezenfelül még kötelezik magukat, amennyire azt a kutatás céljaira rendelkezésükre álló eszközök megengedik, az I. Melléklet III. Részében közelebbről meghatározott statisztikai táblázatok kísérletképpen való összeállítására is.

4. cikk.

Ami a halászati statisztikát illeti, a Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, a II. Mellékletben kimondott irányelvek általánosságban való elfogadásra és megállapodnak abban, hogy azokat az idevonatkozó statisztikai munkálataiknál a lehetőséghez képest alkalmazni fogják.

5. cikk.

A magas Szerződő Felek kijelentik, hogy általánosságban elfogadják a III. Melléklet irányelveit, amely Melléklet hivatva van a 2. cikkben (IV.) foglalt ásványok és fémek termelési statisztikájának összeállításához a lehetőséghez képest alapot szolgáltatni oly esetben, amidőn az említett ásványi termékeknek és fémeknek termelése országos fontossággal bír s megegyeznek abban, hogy amennyiben egyéb ásványi termékek és fémek termelési statisztikáját állítanák össze, ugyanazokat az irányelveket fogják követni.

6. cikk.

A Magas Szerződő Felek kijelentik, hogy az Egyezményhez az ipari termelésre vonatkozó összeírás tervezet-mintája gyanánt csatolt IV. Melléklet irányelveit általánosságban elfogadják és megegyeznek abban, hogy a fentemlített Mellékletben megjelölt minta szerinti teljes vagy részleges összeírás esetén az említett irányelvek közül lehetőleg az ezen eljárásnál alkalmazhatók fogadtassanak el.

7. cikk.

A Magas Szerződő Felek kijelentik, hogy az Egyezményhez az ipari tevékenység indexszámainak megállapításához tervezet gyanánt csatolt V. Melléklet irányelveit általánosságban elfogadják és megegyeznek abban, hogy az ipari tevékenységre vonat-

kozó indexszámok szélesebb alapon való megállapítása esetén az említett irányelvek közül az ezen eljárásnál alkalmazható elvek fogadtassanak el.

8. cikk.

1. A Nemzetek Szövetsége Tanácsának, és a Nemzetek Szövetségéhez tag gyanánt nem tartozó, de a genfi konferencián képviselt államok kiküldöttjeinek ülésén technikai szakértő bizottság jelöltetik ki, amelyben minden, az Egyezményt ratifikáló vagy ahhoz hozzájárult állam 1—1 delegátussal lesz képviselve.

2. A jelen cikk megelőző pontjában említett Szakértőbizottságnak, a jelen Egyezmény és a mellékelt okmányok rendelkezései értelmében reáruházott különleges működési körön kívül, jogában áll az Egyezményben kimondott rendelkezések és elvek tökéletesítése és fejlesztése érdekében — melyek a szóbanforgó statisztikai kategóriákkal kapcsolatosak — célszerűnek mutakozó mindennemű véleményt kifejezésre juttatni. Hasonlóképen jogában áll véleményt mondani hasonló jellegű egyéb statisztikai kategóriákra vonatkozólag is, amelyekre nézve a nemzetközi egyöntetűség biztosítása kívánatosnak és lehetőnek látszik. Vizsgálat tárgyává kell tennie a Magas Szerződő Felek bármelyikének kormánya által nála előterjesztett és hasonló célú összes javaslatokat. A Szakértőbizottság az állami vagy magánpénzügyekre vonatkozó statisztikát illetőleg véleményt nem nyilváníthat (államadósság, bevételek és kiadások, bankügy, pénzpiac, tőzsde stb.). Nem mondhat továbbá véleményt az illetékes nemzetközi intézményekkel és szervezetekkel történt előzetes megállapodás nélkül a mezőgazdaságra, a munkaügyre, vagy a szállítmányozásra vonatkozó statisztikai kérdésekben.

3. A Nemzetek Szövetségének Tanácsa felkéri, hogyha bármikor is a Nemzetek Szövetsége tagjainak és annak tagjai közé nem tartozó államoknak — amelyek nevében a megerősítési és hozzájárulási okmányok benyújtottak — legalább is a fele ilyen irányú óhajtásának adna kifejezést, a jelen Egyezmény revíziója és — amennyiben annak szüksége állana elő — kibővítése céljából egy értekezletet hívjon össze.

9. cikk.

A Magas Szerződő Felek megegyeznek abban, hogy a statisztikai szolgálatot végző szerveik a jelen Egyezmény rendelkezései-

nek megfelelően általuk összeállított és közzétett statisztikai kimutatásokat közvetlenül fogják kicserélni.

10. cikk.

Amennyiben a Magas Szerződő Felek közül két vagy több fél között a jelen Egyezmény rendelkezéseinek értelmezése vagy alkalmazása tekintetében nézeteltérés merülne fel, és ez a véleménykülönbség akár közvetlenül a felek között, akár pedig más barátságos elintézési mód igénybevételével kiegyenlíthető nem lenne, úgy a felek közös megegyezéssel a szóbanforgó vitás kérdést annak békés eldöntése végett a 8. cikkben említett Szakértőbizottság elé terjeszthetik.

Ily esetben a Bizottságnak jogában áll a feleket észrevételeiknek szó- vagy írásbeli előterjesztésére felkérni és a vita tárgyát képező pontra vonatkozólag tanács jellegével bíró véleményt nyilvánítani.

11. cikk.

Az Egyezmény aláírása, megerősítése vagy a hozzájárulási nyilatkozat megtétele alkalmával a Magas Szerződő Felek bármelyikének jogában áll kijelenteni, hogy a jelen Egyezmény elfogadása által még nem vállal magára gyarmatainak, a védnöksége alatt álló területeknek, tengerentúli területeinek, a fennhatósága vagy mandátuma alá helyezett területeknek összeségére vagy egész részére vonatkozólag semmiféle kötelezettséget; ez esetben a jelen Egyezmény nem nyerhet alkalmazást azokra a területekre, amelyek egy ilyen nyilatkozat tárgyát képezik.

A Magas Szerződő Felek bármelyikének jogában áll a Nemzetek Szövetségének Főtitkárjával utólagosan közölni, hogy a megelőző bekezdésben említett nyilatkozat tárgyát képező területeinek összeségére vagy azoknak egész részére a jelen Egyezmény alkalmaztatását kívánja. Ez esetben a jelen Egyezmény a bejelentésben megjelölt területekre vonatkozólag a kérdéses bejelentésnek a Nemzetek Szövetsége Főtitkárja által történt átvételétől számított egy év elteltével alkalmazandó.

Hasonlóképen a Magas Szerződő Felek mindegyike a 16. cikkben említett 5 évi határidő elteltével bármikor kijelentheti, hogy gyarmatainak, a védnöksége alatt álló területeknek, tengerentúli területeinek, a fennhatósága, vagy mandátuma alá helyezett területeknek összeségére vagy azoknak egész ré-

szére vonatkozólag az Egyezmény alkalmazásának megszüntetését kívánja; ez esetben a szóbanforgó nyilatkozatnak a Nemzetek Szövetsége Főtitkára által történt kézhezvételétől számított 6 hónap elteltével azokat a területeket illetőleg, amelyek egy ily nyilatkozat tárgyát képezik, az Egyezmény alkalmazhatósága megszűnik.

A Nemzetek Szövetségének Főtitkára a jelen cikk értelmében beérkezett nyilatkozatokat és bejelentéseket a Nemzetek Szövetsége összes tagjainak, valamint a tagok közé nem tartozó és a 12. cikkben megjelölt államoknak tudomására hozza.

12. cikk.

A jelen Egyezmény, melynek úgy a francia, mint az angol szövege egyaránt hiteles, a mai nap keltezésével látandó el; az Egyezmény a Nemzetek Szövetsége minden tagjának és a genfi Értekezleten résztvett, de a Nemzetek Szövetsége tagjai közé nem tartozó minden egyes Államnak nevében, vagy azoknak nevében, amelyeknek a jelen Egyezmény egy példányát a Nemzetek Szövetségének tanácsa meg fogja küldeni, ezerkilencszázhuszonkilenc szeptember harmincadikáig írható alá.

Jelen Egyezmény ratifikálandó. A ratifikálási okmányok a Nemzetek Szövetségének főtitkárához terjesztendők be, aki azoknak kézhezvételét a Nemzetek Szövetsége összes tagjainak, valamint a tagok közé nem tartozó és a megelőző bekezdésben említett államoknak tudomására hozza.

13. cikk.

Ezerkilencszázhuszonkilenc év október elsejétől kezdődőleg a Nemzetek Szövetsége minden tagjának és a 12. cikkben megjelölt azon államok bármelyikének, melyek a tagok közé nem tartoznak, a jelen Egyezményhez való csatlakozása bejelenthető.

A csatlakozási nyilatkozatra vonatkozó okmányok a Nemzetek Szövetségének Főtitkárához terjesztendők be, aki azoknak kézhezvételét a Nemzetek Szövetsége összes tagjainak, valamint a tagok közé nem tartozó és a 12. cikkben említett államoknak tudomására hozza.

14. cikk.

Jelen Egyezmény azon naptól számított kilencvenedik napon lép érvénybe, amely napon a Nemzetek Szövetségének Főtitkárja a Nemzetek Szövetsége tagjai vagy a ta-

gok közé nem tartozó államok közül legalább tíznek a nevében történt ratifikálást, illetve csatlakozási nyilatkozatot kézhez vette.

15. cikk.

Minden olyan ratifikálás, illetve csatlakozás, amely az Egyezménynek a 14. cikk értelmében való érvénybelépését követőleg jött létre, annak a Nemzetek Szövetsége Főtitkárja által történt kézhezvétele napjától számított kilencven nap elteltével bír hatállyal.

16. cikk.

A jelen Egyezménynek a 14. cikk értelmében való érvényreemelkedése napjától számított ötévi határidő elteltével az Egyezmény írásban felmondható oly módon, hogy a felmondásra vonatkozó okmány a Nemzetek Szövetsége Főtitkárjának benyújtatik. A felmondás hat hónap elteltével lép hatályba azon naptól számítva, amelyen azt a Főtitkár kézhez vette és csakis a Nemzetek Szövetségének azon tagját, illetve a tagok közé nem tartozó azon államot illetőleg van hatálya, amelynek nevében az okmány beterjesztett.

A felmondás a Főtitkár által a Nemzetek Szövetsége összes tagjainak, valamint a tagok közé nem tartozó és a 12. cikkben említett államoknak tudomására hozandó.

Amennyiben az egyidejűleg vagy egymást követőleg bejelentett felmondások folytán a Szövetség tagjainak vagy annak tagjai közé nem tartozó államoknak, amelyek a jelen Egyezmény rendelkezései által kötelezve vannak, a száma tíznél alacsonyabbra szállna alá, az Egyezmény megszűnik érvényben maradni.

17. cikk.

A Magas Szerződő Felek kijelentik, hogy a jelen Egyezmény alkalmazását illetőleg kikötött fenntartásokat úgy, amint azok az Egyezmény mellékletét képező Jegyzőkönyvben meg vannak állapítva s azokat az országokat illetőleg, amelyek ott névszerint meg vannak jelölve, elfogadják.

Azon államok kormányai, amelyek hajlandók a 13. cikk értelmében az Egyezményhez csatlakozni, de amelyek fenn kívánják tartani maguknak az a jogot, hogy az Egyezmény alkalmazását illetőleg bizonyos fenntartásokat köthessenek ki, ez iránti szándékukról a Nemzetek Szövetségének Főtitkárát értesíthetik. A Főtitkárnak haladéktalanul, közölnie kell ezeket a fenntartá-

sokat mindazon államok kormányaival, amelyek nevében már ratifikálási okmány vagy csatlakozási nyilatkozat beterjesztett, annak megkérdezésével, hogy van-e ellenvetésük. Amennyiben ettől az értesítéstől számított hathónapi határidőn belül egyetlen állam sem tett ellenvetést, a szóbanforgó fenntartás elfogadottnak tekintendő.

18. cikk.

Jelen Egyezmény a Nemzetek Szövetsége Főtitkárja által érvényreemelésének napján iktatandó be.

Aminek hitelül a fent megnevezett meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírták.

Kelt Genfben, ezerkilencszázhuszonnyolc évi december tizennegyedikén, egyetlen példányban, amely a Nemzetek Szövetsége Titkárságának irattárában megőrzés végett visszamarad és amelynek szabályszerűen hitelesített másolatai a Szövetség összes tagjainak, valamint a 12. cikkben említett és a tagok közé nem tartozó államoknak kiadandók.

(Következnek a meghatalmazottak nevei.)

2. JEGYZŐKÖNYV.

A mai napról kelt Egyezmény aláírása alkalmából alulírott meghatalmazottak kijelentik, hogy az Egyezmény különböző rendelkezéseire nézve az ezen Jegyzőkönyv első részében külön részletezett értelmezést elfogadják, s hasonlóképen elfogadják az említett Egyezmény 17. cikke értelmében kikötött fenntartásokat is, amelyek ezen Jegyzőkönyv II. részében fel vannak sorolva.

I.

Egyetértés áll fenn abban a tekintetben, hogy:

1. A jelen Egyezmény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető akként, hogy az a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet illetékességét korlátozza vagy bármiként is érintse;

2. A jelen Egyezmény egyetlen intézkedése sem teheti kötelezővé, hogy olyan adatok állíttassanak össze és tétessenek közzé, amelyek bármiféle magánvállalatra vonatkozó értesülések nyilvánosságra hozatalát vonnák maguk után;

3. A Magas Szerződő Felek bármelyikének jogában áll magasabb erőhatalom (viszámajor) vagy az állam biztonságát veszélyeztető súlyos események esetén a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazását kivételesen és olyan rövid időtartamra, amint csak lehetséges és csakis a körülmények által megkövetelt mértékben, felfüggeszteni.

4. A 2. cikk I. a) pontjának rendelkezései nem teszik kötelezővé az árucikkek egyes különleges kategóriáinak mennyiségi kimutatását abban az esetben, amidőn ez a kimutatás statisztikai szempontból semmiféle gyakorlati jelentőséggel nem bír;

5. A 2. cikk I. a) pontjában előírt havi kimutatásokban:

a) az árucikkek felsorolása és az idevonatkozó adatok kivonatosan is feltüntethetők;

b) ha valamely ország külkereskedelme aránylag csekély jelentőséggel bír, a kimutatások egyszerű összefoglalásjellegűek lehetnek.

6. A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetnek a 2. cikk III. A) pontjában említett javaslatok alatt azok értendők, amelyeket az Intézet kilencedik Közgyűlése elfogadott s amelyeket okmányszerűen a VI. melléklet tartalmaz, és hogy abban az esetben, ha ezeket a javaslatokat a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet Közgyűlése megváltoztatná, a Magas Szerződő Feleknek jogukban áll ezeket a változtatásokat elfogadni.

7. A 2. cikk V. B) és C) pontjainak rendelkezései nem tekintendők olyanoknak, mint amelyek a kis vállalatokra vonatkozólag a becslési eljárás alkalmazását kizárnák;

8. A 2. cikk V. B) és C) pontjainak rendelkezései a Magas Szerződő Felek köteletségévé teszik, hogy tőlük telhető módon mindent elkövetnek, hogy reprezentatív adatokat szolgáltatassanak, megjegyeztetvén mindazonáltal, hogy olyan országban, ahol az ipar még csak kevéssé fejlett, részletes adatok szolgáltatása esetleg lehetetlen;

9. Azokban az országokban, ahol a helyi viszonyok folytán — (mint a terület kiterjedése, az ipari telepek elszórtsága és az azokat a piacuktól elválasztó távolság) — a nagykereskedelmi indexszámok havonkinti elkészítése gyakorlatilag kivihetetlen, az indexszámok negyedévenként való közzététele úgy tekintetik, mint amely a 2. cikk VI. pontjában foglalt előírásnak megfelel.

II.

Az alábbiakban felsorolt fenntartások elfogadtatnak:

1)

2. cikk. — III. B)

Törökország: A fenti pontban említett kimutatásoknak Törökország részéről leendő összeállítása és közzététele olyan sűrű időközökben eszközendő, amint csak lehetséges, a nélkül azonban, hogy e kimutatások évenkénti elkészítése kötelező volna.

Délafrikai Unió: A kimutatásoknak a bennszülöttek gazdaságaiban és a bennszülöttek telepein megművelt területekre, a négerrek birtokaira és a missziós központokra vonatkozólag nem kell adatokat tartalmazniok.

2)

2. cikk. — III. E)

Brazília: Ebben a pontban foglalt rendelkezések Braziliára nem vonatkoznak.

3)

2. cikk. — IV. 2. a) pontja.

Japán: Az ércek megválasztása a japán kormány belátására bízatik.

4)

2. cikk. — V. B) és C)

Danzig szab. város, Görögország, Portugália, Törökország: Ezekben a pontokban említett kimutatások nem kötelezők.

5)

2. cikk. — VI.

Portugália: Az indexszámoknak havonkénti közzététele a közeljövőben egyelőre nem kötelező.

6)

3. cikk. — 2. bekezdés.

Japán, Mexikó, Törökország: E bekezdésben foglaltak nem kötelezettség, hanem ajánlás gyanánt tekintendők.

Aminek hitelül alulírottak e Jegyzőkönyvet alul kézjegyükkal ellátták.

Kelt Genfben, ezerkilenszázhuszonnyolc évi december tizennegyedikén, egy példányban, amely a Nemzetek Szövetsége Titkárságának az irattárában helyezendő el megőrzés végett; az erről kellő formában készítenő másolat a Nemzetek Szövetsége összes tagjainak, valamint az értekezleten képviselt és a tagok közé nem tartozó államoknak kiadandó.

(Következnek az aláírások.)

I. MELLÉKLET.

Külkereskedelmi statisztika.

(L. 3. cikk.)

I. Rész.

I. A külkereskedelmi statisztika összeállítása az alább megjelölt két módszer egyike szerint eszközendő:

a) *Ha a tulajdonképeni külforgalmi (commerce spécial) kimutatások egyedül vagy pedig az egész forgalomra (commerce général) vonatkozó kimutatásokkal párhuzamosan állítatnak össze:*

A tulajdonképeni bevételre vonatkozó adatoknak tartalmazniok kell mindazon bevallott árukat, melyek azon a területen való fogyasztásra vannak szánva, amelyre a statisztikai adatgyűjtés vonatkozik, továbbá mindazokat a bevallott árukat (a kikészítési eljárás rendes feltételei mellett), melyeket megmunkálás által leendő átalakítás, kijavítás vagy kiegészítés céljából importáltak. Az átcsomagolás, a válogatás és a keverés nem képeznek átalakítást vagy megmunkálás által való kikészítést.

A tulajdonképeni kivételre vonatkozó adatoknak tartalmazniok kell az illető ország statisztikai területén belül előállított vagy belföldiesített összes áruk kivételét.

Belföldiesített áruk alatt értendők az olyan beviteli áruk, amelyek adott esetben a reájuk eső vám díjak megfizetése után az azokat bevívó személyek szabad rendelkezésére bocsáttatnak, vagy pedig amelyek megmunkálás útján átalakítottak, kijavítottak vagy kikészítették, és erre való tekintettel feltételes vámmentességben részesültek.

A tulajdonképeni beviteli és kiviteli kereskedelemre vonatkozó kimutatás nem foglalhatja magában az átviteli forgalomnak, úgy amint az az alábbi V. 3. pontban meg van határozva, egyetlen részét sem.

Az egész külforgalom (commerce général) adatainak fel kell ölelniök a bevételben mindazt, ami a statisztikai területen kívül eső területekről kerül bevételre; a kivételben pedig mindazt, ami a statisztikai területet külföldi rendeltetéssel elhagyja. Nem tartoznak ide mindazonáltal a közvetlen átfutó forgalomba szereplő áruk, valamint azok az áruk, amelyek vámhatósági ellenőrzés mellett a kikötőkben egyszerűen átrakattak.

Úgy 1. — a megtört átvitel, mint 2. — a közvetlen átviteli forgalom (ideszámítva az átrakódásokat is) adatai országok szerint külön táblázatokba foglalandók. A vonatkozó áruk mennyiségei nyerssúlyban fejezendők ki; amennyiben ez lehetetlen volna, minden más egyéb alap alkalmazható, ideszámítva az érték alapulvételét is, feltéve, hogy a kimutatások az alkalmazott módszert megjelölik.

Ha kikészítési eljárás alá eső áruk külön táblázatok tárgyát képezik, minden árukatégória értéke (az esetek különfélesége szerint az áruk eredeti értéke vagy az eredeti értéke az értéktöbblet [munka és anyag] hozzáadásával) úgy a bevitelnél, mint a kivitelnél feltüntetendő.

b) *Ha a bevételre vonatkozó kimutatások kizárólag az egész külkereskedelemre (commerce global) vonatkoznak és a visszkivitel is fel van tüntetve:*

Az egész bevételnek fednie kell a fenti a) szakaszban az egész beviteli forgalomra vonatkozó meghatározást.

A kivitel és visszkivitel elkülönítve tüntetendő ki.

A kivitelre vonatkozó adatoknak fel kell ölelniök 1. a statisztikai területen előállított áruk összes kivitelét és 2. azon áruk összes kivitelét, amelyek kívülről hoztak be és a kérdéses területen átalakítottak, kijavítottak vagy megmunkálás által kikészítették.

A visszkivitelre vonatkozó adatoknak tartalmazniok kell mindazokat az árukat, amelyeket a statisztikai területre bevitték (kivéve a közvetlen átviteli forgalmat és azokat az árukat, amelyek a kikötőkben vámhatósági ellenőrzés mellett átrakattak) és utólagosan kivitelre kerültek, a nélkül, hogy bármiféle átalakítás, kijavítás vagy megmunkálás által való kikészítés alá estek volna.

Az átcsomagolás, válogatás és keverés nem képeznek átalakítást vagy megmunkálás által való kikészítést.

A közvetlen átviteli forgalom (ideszámítva az átrakódásokat is), külön kimutatásokban a fenti a) szakaszban már meghatározott feltételek mellett állítandó össze.

Ha kikészítési eljárás alá eső áruk külön táblázatok tárgyát képezik, minden egyes árukatégória értéke a fenti a) szakaszban meghatározott feltételek mellett feltüntetendő.

II. Az úgynevezett „értékbevallás“ rendszere, vagyis az értéknek az exportőrök és importőrök (vagy ezeknek kellő formában meghatalmazott ügynökei) által minden egyes küldemény feladása, illetőleg átvétele alkalmával való megjelölése, továbbra is fenntartandó, illetve életbeléptetendő. Ezenkívül pedig a külkereskedelmi statisztikai adatok pontosságának biztosítása céljából ezek az értékek igazolási eljárás és rendszeres ellenőrzés alá vetendők.

III. a) E célból azok az értékek veendőek fel, amelyek a határon (az esetek különbözősége szerint szárazföldi vagy tengeri határon) fennállnak, vagyis a bevittet illetőleg: az elszállítás helyén fennálló érték, hozzáadva a beviteli határállomásig felmerült szállítási s biztosítási költségeket; a kivittet illetőleg pedig: a határon lévő franco hajó, illetve franco vagónérték.

A bevitelnél a beviteli vám, továbbá az importáló ország által megállapított belföldi adók és más hasonló terhek az értékhez nem számítandók. A kivitelnél a vám, valamint az exportáló ország által megállapított belföldi adók és más hasonló terhek az értékben bennfoglaltatnak, amennyiben ez utóbbiak a kivitt áruk után tényleg beszedetnek.

b) Ha valamely ország a bevitt vagy kivitt árukat ad valorem rója meg vámmal, az ezen eivámolás céljából az illető országok pénzügyi törvényei által előírt módszereknek megfelelően kiszámított érték tüntethető fel a beviteli vagy kiviteli statisztikában még abban az esetben is, ha ez az érték a fenti a) szakaszban megjelölt értéktől eltér. Ezzel párhuzamosan ugyancsak az e módszerek szerint kiszámított értékek alkalmazhatók azokra az árukra vonatkozólag is, amelyek vámentességet élveznek vagy különleges vámokkal vannak megterhelve. Azok az országok, amelyekben ilyen rendszer van alkalmazásban, kötelesek a statisztikai kimutatásokban az érték kiszámítására alkalmazott módszert világosan megjelölni és a fenti a) szakaszban megállapított elvek szerint kiszámított értékeknek legalább évenkénti és amennyiben lehetséges, részletezett becslését adni.

IV. Az egyes áruk mennyiségének megállapítására használt mértékegységek: súly, hosszúság, kiterjedés, űrtartalom, stb. pontosan megjelölendők.

Ha a mennyiség nem súlyegységben, hanem egy vagy több más mértékegységben fejeztetik ki, az évi kimutatásoknak fel kell tüntetniök minden egyes egységnek vagy egységtöbbszörösnek becslésszerű átlagsúlyát.

Ami a súlyt illeti, a használt kifejezéseknek mint: „nyers súly“, „tisztá súly“, „törvényes tisztá súly“ értelme pontosan megjelölendő, tekintettel azokra a különböző értelmezésekre, amelyekkel ugyanaz a kifejezés az árunemek különfélesége szerint bírhat.

V. 1. Egy ország statisztikai területe alatt az egész vámterület, az összes raktárak és vámraktárak vagy vámhatósági felügyelet alatt álló raktárak, az összes szabad kikötők és a kérdéses országhoz tartozó szabad övek értendők.

2. Ha két vagy több ország egymással vámunióba lépett és a kereskedelmi statisztikai adatok az unióknak összeségére vonatkozólag tétetnek közzé, a statisztikai területet az unió tagjait alkotó valamennyi ország területe képezheti.

E megállapodások nem akadályozzák azonban az egyes országokat, hogy a statisztikai területük egymással nem határos részére vonatkozólag — a vámterület összeségére vonatkozó statisztikai adatok helyett — külön statisztikai adatokat tegyenek közzé, ha a vámterületet nem szomszédos területek alkotják.

3. Átvitel alatt az alábbiakban meghatározott közvetlen és megtört átvitel összforgalma értendő.

A közvetlen átviteli forgalomnak fel kell ölelnie mindazokat az árukat, amelyek a fentebb meghatározott statisztikai területen kizárólag szállítás céljából vitetnek át, a nélkül, hogy azok az importőrök szabad rendelkezésére bocsáttatnának, vagy pedig vámraktárban helyeztetnének el.

A megtört átviteli forgalomnak fel kell ölelnie mindazokat az árukat, melyek az ország statisztikai területén kívül eső területről érkezve, a fentebb meghatározott statisztikai területhez tartozó vámraktárakban vagy színleges, illetve tényleges raktárakban helyeztetnek el és amelyek később onnan kivitelre kerülnek, a nélkül, hogy az importőrök szabad rendelkezésére bocsáttatnának, és a nélkül, hogy azok átalakíttatnának, kijavíttatnának vagy pedig megmunkálás által kikészíttetnének, kivéve az átcsomagolást, a válogatást vagy a keverést.

VI. Az országok szerint szerkesztendő, a jelen Egyezmény által előírt külforgalmi kimutatásokban feltüntetett statisztikai területeknek egyezniük kell, a jelen melléklet II. részében közölt jegyzékkel.

A Magas Szerződő Felek bármelyikének és bármikor jogában van a Nemzetek Szövetségének Főtitkárát felkérni, hogy az időközben esetleg beálló változásokra tekintettel a jelen melléklet II. részének módosítása céljából szükségesnek mutatkozó intézkedéseket megtegye.

Az Egyezmény 8. cikkében meghatározott Szakértőbizottság megalakulása után a lehető legrövidebb idő alatt össze fogja állítani ama különálló vagy csoportosított statisztikai területek minimális jegyzékét, amelyek az országok szerinti külkereskedelmi statisztikai anyagnál külön részletezendők, szabad elhatározására bízván minden országnak, hogy e minimális jegyzék egy (vagy több) tételét a jelen melléklet II. részében foglalt vonatkozó tételeknek teljes sorozata által helyettesítse.

A különböző árukat országok szerint részletező statisztikai kimutatásokban azok az országok, amelyekkel való kereskedelem nem jelentékeny, minden külön részletezés nélkül „egyéb országok” rovata alatt csoportosíthatók.

Azok az áruk, amelyek tengeri fuvarlevél mellett a kirakás lehetőségének fenntartásával vagy „rendeletre” adattak át, mint „rendeletre” átadott áruk külön tüntetendők fel.

VII. Tekintettel az ércpénzre vonatkozó statisztika pontosságának különös jelentőségére, I. a vert aranypénz, II. az előírt bankszerű formájú aranyrudak és III. az egyéb alakban lévő arany súly és értékszerinti be- és kivitelének feltüntetésére külön táblázatok állítandók össze.

VIII. Azokban az országokban, amelyekre nézve a hajótüzelőanyagkereskedelem tényleges fontos-

sággal bír, kimutatások készíttendők, amelyek az illető ország kikötőjébe a külkereskedelem szolgálatában álló hajók saját szükségletükre szállított hajószénnek és egyéb hajótüzelőanyagok becslés-szerű vagy pontos mennyiségét (és amennyiben lehetséges, értékét) feltüntetik. A hazai és a külföldi hajókra vonatkozó összeállítások, lehetőleg elkülönítve mutatandók ki. Ami az egyéb nem tengeri kikötőket illeti, a hajótüzelőanyagkereskedelem azokban az esetekben mutatandó ki, ha az tényleges fontossággal bír.

IX. A jelen Egyezményben előírt külkereskedelmi kimutatásokból:

I. Kihagyandók:

a) a kivitelnél a nemzeti hajók élelmezésére vonatkozó adatok;

b) a bevitelnél azok a halászati termékek, amelyek hazai termékeknek tekintetnek, abban az országban, amelyben kihajóztatnak.

II. Kihagyhatók:

a) mindazoknak az áruknak, akár átmeneti, akár végérvényes be- és kivitele, amelyek kereskedelmi ügyletek tárgyát nem képezik;

b) a kivitelnél a külföldi hajók élelmezésére vonatkozó adatok;

c) az ugyanazon árukkal való összereskedelemhez viszonyítva jelentéktelen mennyiségben importált vagy exportált áruk.

X. A jelen Egyezményben előírt külkereskedelmi kimutatások a polgári évre (január 1 — december 31) és a naptári hónapokra állítandók össze.

Mindazonáltal minden egyes ország, amelyre a jelen Egyezmény kiterjed, ezenfelül a polgári évtől eltérő statisztikai évet alkalmazhat továbbra is.

II. Rész.

(Az országok, illetve statisztikai területek részletes felsorolása.)

III. Rész.

1. A jelen Egyezmény 3. cikkének második bekezdésében említett és az alábbiakban részletesen körülírt statisztikai táblázatok egy, egymást követő 12 hónapból álló időszakra állítandók össze.

2. A táblázatoknak tartalmazniuk kell egy bizonyos számú olyan árut, amelyek annak a területnek be- és kivitelében szerepelnek, amelyre a szóbanforgó táblázatok vonatkoznak és amely árukat az érdekelt Magas Szerződő Fél határozza meg.

3. A bevitelre vonatkozó táblázatoknak az összehasonlítás céljából kiválasztott áruk mindegyikét illetően fel kell tüntetniük:

a) a származási vagy a termelési országokat;

b) a küldő vagy a feladási országot,

c) a vásárlási országokat.

4. A kivített feltüntető táblázatoknak az összehasonlítás céljából kiválasztott áruk mindegyikét illetően fel kell tüntetniük:

- a) a fogyasztási országokat,
- b) az érkezési vagy rendeltetési országokat,
- c) az eladási országokat.

5. A 3. és 4. szakaszokban használt következő kifejezések az alábbiakban meghatározott értelemben veendőek:

Származási vagy termelési ország alatt, ha őstermékről van szó, az az ország értendő, ahol az termeltetett, ha pedig iparilag előállított termékről van szó, az az ország, ahol azt az alakot nyerte, amelyben a beviteli országba belépett, megjegyezve, hogy az átcsomagolás, a válogatás vagy a keverés nem képez átalakítást.

Küldő vagy feladási ország alatt az az ország értendő, ahonnan az áru — a rakománynak, a szállítás tartama alatt való lekapcsolásával vagy a nélkül, s az esetleg közbeeső országokban való minden kereskedelmi ügyletkötés nélkül — a beviteli országba szóló rendeltetéssel eredetileg küldetett.

Vásárlási ország alatt az az ország értendő, ahol az eladó kereskedelmi tevékenységét gyakorolja.

Fogyasztási ország alatt az az ország értendő, ahol az árunak teljesítenie kell azt a rendeltetését, amelynek céljából termeltetett, vagy pedig az az ország, ahol az árunak át kell alakítatnia, ki kell javíttatnia, vagy megmunkálás által ki kell készítenie, az átcsomagolás, a válogatás vagy a keverés nem jelentvén természetesen sem átalakítást, sem pedig megmunkálás által való kikészítést.

Érkezési vagy rendeltetési ország alatt az az ország értendő, ahová való rendeltetéssel az áru, a rakománynak a szállítás tartama alatt való lekapcsolásával vagy a nélkül, s az esetleg közbeeső országokban való minden kereskedelmi ügyletkötés nélkül — tényleg irányított.

Eladási ország alatt az az ország értendő, ahol a vevő kereskedelmi tevékenységét gyakorolja.

6. A fenti I. szakaszban említett 12 hónapos időszak valamennyi országra nézve legkésőbb az Egyezménynek az illető országban való érvénybe lépését követő január első napjával kezdődik.

7. A megelőző szakaszban említett 12 hónapos időszak elteltével az érdekelt Magas Szerződő Felek által a 8. cikkben megjelölt Szakértőbizottsághoz lehetőleg mielőbb jelentés teendő, amely a 3. és a 4. szakaszban feltüntetett osztályozási módszerek mindegyikére vonatkozólag az észlelt előnyöket és hátrányokat megjelöli.

8. Mihelyt a Szakértőbizottság azon országok felének, amelyekkel szemben az Egyezmény abban az időben már hatállyal bír, jelentéseit kézhez vette, köteles három hónapon belül az itt említett

jelentések tanulmányozásának eredményéről véleményét előterjeszteni. E vélemény egy kiegészítő megállapodás létesítésének érdekében a Magas Szerződő Felek kormányaival közlendő.

II. MELLÉKLET.

Halászati statisztika.

(L. 4. cikk.)

A halászati statisztikának fel kell tüntetnie:

1. A tengeri halászat eredményeit, mennyiség és érték szerint, (ideszámítva mindennemű héjasállatokat, puhányokat és kagylósállatokat), melyek közvetlenül az országban hajóztatnak ki, megkülönböztetvén a főbb halfajokat, valamint az azokat kihajózó hajók nemzetiségét; a kimutatásoknak hasonlóképen tartalmazniuk kell a lehetőség határain belül a belvizeken úzótt halászat eredményeit is.

2. A fentemlített halászati termékeknek más országokból bevitt és más országokba szóló rendeltetéssel kivitelre kerülő mennyiségét és értékét.

3. Amennyire lehetséges, az országban gyártott főbb halászati termékek mennyiségét.

4. A nemzeti hajók által kifogott hal mennyiségét, tekintet nélkül a kihajózási helyre és a haltenyésztési termékek mennyiségét.

5. A halászattal foglalkozó személyek számát, lehetőleg nem szerint elkülönítve és annak feltüntetésével, hogy a halászat ezek fő- vagy mellékfoglalkozása.

6. A tengeri- és a belvizeken úzótt halászat céljaira szolgáló nemzeti hajók számát és kategóriáit.

7. A lehetőség határain belül az országba kihajózott halászati termékek származási helyét, valamint azt az időtartamot, melyet a kérdéses termékek kihasználására fordítottak.

III. MELLÉKLET.

Bányászati és kohászati statisztika.

(L. 5. cikk.)

I. RÉSZ.

Az összes bányászati és kohászati statisztikára alkalmazandó általános rendelkezések.

1. Az ásványok termelésére vonatkozó kimutatásoknak ki kell terjedniük — ellenkező rendelkezés kivételével — a nyers ásványokra, úgy amint azok a bányákból, kőbányákból stb. kikerülnek.

2. A kimutatásoknak minden nyers ásvány össztermelését súly szerint kell feltüntetniük, valamint:

a) fémtartalmú ásványok mindegyikénél az azokban foglalt fém súlyát;

b) a nem fémtartalmú ásványok mindegyikénél az azok lényeges alkotórészeinek a súlyát, amint az az Egyezmény 8. cikkében említett Szakértőbizottság, vagy egy esetleg e célból kiküldendő albizottság meg fogja határozni.

3. A kimutatásoknak nem csupán az egész ország, hanem a főbb termelési vidékek termelését is fel kell tüntetniük.

4. Amennyiben a súly nem métertonnában, hanem más egység alapulvételével van kifejezve, úgy az alkalmazott egység, valamint ennek az egységnek a métertonnához való viszonya világosan megjelölendő.

5. Mindazokban az esetekben, amidőn a jelen Mellékletben meghatározott pontos adatok begyűjtése nem volna lehetséges, minden jelentősebb termelésre vonatkozólag becslésszerű adatok szolgáltatandók.

II. RÉSZ.

Különleges rendelkezések.

A) Nem fémtartalmú ásványok.

I. Szén.

A kimutatásokba a kő- és barnaszén tiszta súlyban veendő fel, a mosás és válogatás után fennmaradó használhatatlan hulladék levonásával. A beterveztendő kimutatások a következők:

1. Havi kimutatások, amelyek feltüntetik:

a) a kőszén és b) a barnaszén össztermelését. A havonként teljesített műszakok számát.

A foglalkoztatott személyek átlagos létszámát, ideszámítva úgy a föld alatt, mint a felszínen foglalkoztatott személyzetet, az igazgatási- és műszaki, valamint az irodai személyzet kivételével.

A bányavállalatok összes kocsz-, kőszén-, brikett- és barnaszénbrikett-termelését.

2. Évenkénti kimutatások, amelyek feltüntetik:

a) a kőszén és b) barnaszén össztermelését.

A kocsz, valamint a kőszén- és barnaszénbrikett össztermelését, ideszámítva a bányavállalatokon kívül létező egyéb vállalatok termelését is.

A foglalkoztatott személyzetnek átlagos létszámát és pedig azokat, akik a) a föld alatt és b) felszínen dolgoznak; c) e két munkáscsoport teljes számát megjelölve, lehetőleg és elkülönítve a két nemhez tartozók, valamint a felnőttek és a fiatalok számát, nemkülönben egyrészt az üzemi alkalmazottak (ideszámítva a felügyeletet gyakorló munkásszemélyzetet is), másrészt az igazgatási, műszaki és irodai személyzet számát.

II. E g y é b n e m f é m t a r t a l m ú á s v á n y o k.

A kimutatásoknak fel kell tüntetniük az összes bányákból, kőbányákból és egyéb üzemekből nyert ásványok össztermelését; az olyan ásványoknál,

mint a kálium és kén, a kimutatásoknak meg kell jelölniük azok lényeges alkotórészeinek teljes súlyát.

B) Vasérc és vaskő.

A beterveztendő kimutatások a következők:

1. Havi kimutatások, melyek feltüntetik:

a) az össztermelést,

b) a foglalkoztatott személyzet átlagos létszámát (annak megjelölésével, hogy az adatokban az igazgatási és műszaki, valamint az irodai személyzet bentfoglaltatik-e).

2. Évenkénti kimutatások, melyek feltüntetik:

a) A nyers érc és az ércben levő vas össztermelését a következő ásványkategóriák mindegyikénél: magnetit, hematit, karbonát-érc, mangánvas, chrómvas és nikkelfas-érc.

A kimutatásoknak hasonlóképpen fel kell tüntetniük a mangán-, chróm- és nikkelfasércben tartalmazott mangán, chróm és nikkelfas súlyát is.

Minden országnak arra kell törekednie, hogy a vaspiritok pörköléséből eredő vasércre, annak teljes súlyára, valamint az abban tartalmazott vasnak a súlyára vonatkozólag adatokat szerezzen be.

b) A foglalkoztatott személyzet átlagos létszámát (annak megjelölésével, hogy az adatokban az igazgatási, műszaki, valamint az irodai személyzet bentfoglaltatik-e).

A vasércnek foszfortartalom szerinti esetleges osztályozásának kérdését a jelen melléklet I. részének 2. b) pontjában említett Bizottság fogja megvizsgálni. A Bizottság a Nemzetközi Kereskedelmi Kamarának a genfi értekezlet elé terjesztett jelentésében foglalt javaslatok figyelembevételével a mangán-, chróm- és nikkelfasércet definiálni fogja.

C) Vasat nem tartalmazó egyéb fémtartalmú ásványok.

A kimutatásoknak fel kell tüntetniük:

a) Az összes bányákból, kőbányákból és egyéb üzemekből nyert ásványok össztermelését, valamint az ezen ásványtermékekben tartalmazott fém súlyát.

b) A foglalkoztatott személyzet átlagos létszámát (annak megjelölésével, hogy az adatokban az igazgatási és műszaki, valamint az irodai személyzet bentfoglaltatik-e).

D) Fémek.

I. Vas és acél.

1. Nyersvas. Idevonatkozólag a következő kimutatások terjesztendőek be:

a) Havi kimutatások, amelyek az alábbi kategóriák mindegyikének a termelését feltüntetik:

Hematil-nyersvas (a jelen melléklet I. részének 2. b) szakaszában említett Bizottság meg fog bizatni, hogy e kategóriára vonatkozólag a foszfortartalom határát meghatározza, a Nemzetközi Kereskedelmi Kamarának a genfi értekezlet elé terjesztett jelentésében foglalt javaslatok egyidejű figyelembevételével mellet):

lúgos-nyersvas acél gyártásához;
vasötövetek;
minden egyéb nyersvas;

b) Évenkénti kimutatások, amelyek a fenti kategóriák mindegyikének össztermelésén felül még a különböző vasötövetek mindegyikének (ferroszili-cium, ferromangán, stb.) a termelését is feltüntetik;

c) A nyersvas termelésére szolgáló kohók számát feltüntető évenkénti kimutatások, megkülönböztetve a tulajdonképeni kohókat, az elektromos kemencéket és az egyéb termelési eljárásokat;

Havi kimutatások, amelyek ugyanazon kategóriákra vonatkozólag a létező és az üzemben lévő kohók számát tüntetik fel;

d) Lehető részletes évenkénti kimutatások, amelyek a nyersvas termelésére felhasznált vasérc, mangánérc és vashulladékok mennyiségét tüntetik fel;

A mangánérc meghatározásával a jelen melléklet I. részének 2. b) szakaszában megjelölt Bizottság bizatik meg.

2. Acél, kovácsolt vas.

Idevonatkozólag a következő kimutatások terjesztendők be:

a) Az acélgyártás havi kimutatásai, amelyek 1. az acélrudakra, 2. a közvetlenül az olvasztókemencékből nyert öntvényekre vonatkozólag a termelt mennyiségeket egymástól elkülönítve tüntetik fel, megkülönböztetve minden egyes esetben az alább felsorolt gyártási eljárásokat:

Siemens-Martin-féle a) savas, b) lúgos eljárás.
a) savas b) lúgos Converter (Bessemer) eljárás
Elektromos kemence.

Egyéb gyártási módok (ideszámítva az érc közvetlen átváltoztatását).

b) A kovácsolt vas gyártására vonatkozó havi kimutatások.

c) Évenkénti kimutatások az acél és a kovácsoltvas gyártására az országban lévő kemencék, Converterek stb. számáról, megkülönböztetve az a) alatt említett különböző eljárásokat.

d) Évenkénti kimutatások a foszformentesítés folytán nyert salak összes mennyiségéről.

e) Amennyire csak lehetséges, teljes évi kimutatások az acélrudaknak és a közvetlenül az olvasztókemencékből nyert öntvényeknek, valamint a kovácsoltvasnak előállításához felhasznált 1. nyersvas, 2. vashulladékok mennyiségéről, az a) pontban említett különböző előállítási módok megkülönböztetésével.

f) Amennyire lehetséges, részletes havi kimutatások a félgyártmányok és a készgyártmányok mennyiségeit illetőleg. A jelen melléklet I. részének 2. b) szakaszában említett Bizottság erre vonatkozólag egy megfelelő osztályozást fog felállítani, amely magában foglalja 1. a feltétlenül szükségesnek tekintett kategóriákat feltüntető jegyzéket és 2. egy ennél kimerítőbb, a kívánatosoknak minősített kategóriákat tartalmazó jegyzéket. A Bizottságnak figyelembe kell vennie a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara által elfogadott osztályozást.

II. E g y é b f é m e k.

A kimutatásokban a kohászat össztermelése tüntetendő fel.

IV. MELLÉKLET.

Az ipari termelésre vonatkozó felvétel.

(L. 6. cikk.)

1. A felvétel időszaka.

A közzendő adatoknak általánosságban a naptári évre kell vonatkozniuk. Ami azokat a vállalatokat illeti, amelyeknek zárszámadataik nem december 31-ével, hanem egy más időpontban zárulnak, arra az üzleti évre vonatkozó szám adatok veendő figyelembe, amelynek legnagyobb része beleesik abba az évbe, amelyre az összeírás vonatkozik.

2. A felvétel tárgya.

a) A termelésre vonatkozó összeírásnak az ipari tevékenység valamennyi ágát fel kell ölelnie, ideértve az építőipart és az építkezésnek egyéb módjait, továbbá a bányászatot és kohászatot.

b) Azon tevékenységet illetőleg, amely bizonyos tekintetben a gyárpar, másrészt viszont a földművelés, halászat, szállítmányozás, vagy kereskedelem körébe vág (mint tejgazdaság, gyapjúmosás, állatok levágása, fűrészmalmok, csomagolás, stb), minden egyes esetben megállapítandó, hogy a kérdéses munkát annak természete, megszervezése, az alkalmazott eljárási módok hová sorozzák inkább, az ipar, vagy pedig a földművelés, szállítmányozás, stb. körébe-e és, hogy az az ipari összeírásba felvétessék-e, vagy sem.

3. A felvétel tárgyát képező vállalatok.

a) Elvileg kívánatos volna tájékozódni mindazon vállalatok felől, amelyek az összeírás tárgyát képező iparágak részét alkotják, mint az a fenti 2. pont alatt megjelöltetett, tartozzanak azok magán-személyek, polgári társaságok, részvénytársaságok, vagy szövetkezetek, az állam vagy a helyi közigazgatási szervek tulajdonába.

b) Ama rendkívüli nehézségekre való tekintettel, amelyekkel az igen kis vállalatokra vonatkozó pontos és megbízható adatok gyűjtése jár, mind-

azokban az esetekben, ahol ezek össztermelése a szóbanforgó ipar termeléséhez viszonyítva aránylag kevés jelentőséggel bír, elegendő arra szorítkozni, hogy azokat illetőleg csupán a legegyszerűbb adatok vételessen fel és ez adatok alapján becslésszerűen állapítandók meg a globális adatok, amelyek azután hozzáadandók a nagyvállalatokra nézve összeállított adatokhoz. Az itt említett becslések egymástól elkülönítve jelölendők meg.

Abban az esetben, amidőn a kis vállalatok és nevezetesen a háziipar össztermelése csak töredéke egy olyan ipari termelésnek, amely túlnagy ahhoz, hogy egy ilyen becslésszerű megállapítás elegendő volna, kívánatos volna azok lényeges tényezőit a legtipikusabbnak ítélt vállalatokra szorítkozó külön ankétok útján pontosan megállapítani.

c) A javítási munkák, az ipari termékek befejezése vagy az otthon végzett és darabszámra az üzleti fél által adott anyag felhasználásával végzett bér munka a fenti b) pontban foglaltak fenntartása mellett, a statisztikai összeírásba felveendő.

4. A felvétel egységei.

A szolgáltatandó adatok minden egyes vállalatról külön mutatandók ki. Ha egy és ugyanazon vállalat különböző iparágakat egymástól különálló ipartelepeken üz, a vonatkozó adatokat azok mindegyikére külön kell betérjesztenie. Ha egy és ugyanazon az ipartelepen különböző iparágat üznek, melyekre a könyvvitel elkülönítve történik és amelyek az illető országban többnyire elkülönítve üzetnek, kívánatos, hogy ezekre az iparágakra az adatok is elkülönítve terjesztessenek be.

Az adatok különválasztása azonban nem szükséges azoknál az iparágaknál, amelyek egy főiparágaknak csak függvényei, mint pl. az utóbbi által használt járművek kijavítása.

5. A felvétel főbb elemei.

A) Ipari termékek és költségek.

Hogy a különböző ipartelepeken előállított ugyanazon cikk termelésének különböző fázisaira és az ezek folytán előállított értékekre vonatkozó adatokat illetőleg minden kettős számbavétel elkerültessék, az alábbi irányelvek tartandók szem előtt:

a) *Ipari termékek.* A termelt mennyiségre vonatkozó adatok mellőzhetők és csupán az értékek jelölendők meg mindazokban az esetekben, amidőn a mennyiségek teljes statisztikai felvétele az egyenkint vagy nagyon kis csoportokban megjelölt tárgyak túlságos nagy számának a felsorolását vonná maga után.

Azon ipari termékek minden egyes csoportjára, melyek a kérdéses ország, illetve terület gazdasági életében nagy jelentőséggel bírnak, külön adatok veendőek fel. Az alosztályok szerint való

csoportosítások elég messzemenőleg terjesztendők ki, hogy a mennyiségek a kérdéses tárgyak természetéhez alkalmazkodó egységekben legyenek megjelölhetők.

A különböző ipari termékek értéke pénzben fejezendő ki, a termelő vagy annak alkalmazottjai által a vevők részére történt szállítás időpontjában és helyén készpénzben jegyzet ár alapulvétele mellett. Azok az ipari termékek, amelyek a statisztikai felvétel évének elején és végén még gyártás alatt vannak, az azok gyártásához felhasznált anyagoknak és az arra fordított munkának az említett időpontokban érvényben levő árai alapján értékelendők. Az évközben gyártott, de az év végéig még el nem adott ipari termékek az ezen időpontban érvényes forgalmi érték alapján értékelendők.

Az ugyanazon tulajdonos birtokát képező egyik ipartelepről egy másikra átszállított áruk, amelyekre vonatkozólag a fentebbi negyedik szakasz külön adatok betérjesztését írja elő, az átszállítás időpontjában érvényes forgalmi értékük alapján értékelendők.

b) *A termelésnél felhasznált anyagok.* A fenti a) pontban említett ipari termékek előállításához felhasznált anyagok mennyiségében és értékében benne kell foglaltatnia az előállítás céljait szolgáló épületeknek és felszereléseknek is, ha a javítási munkákat a vállalat személyzete végzi. Külön adatok terjesztendők be a legfontosabb anyagokra, nyersanyagokra vagy félgyártmányokra, a tüzelőanyagok, villamosáram vagy egyéb erőforrás-üzemanyagok árára, a kicserélt szerszámokra és az elhasznált csomagolóanyagokra vonatkozólag. A mennyiségek feltüntetésénél és az ipari termékek felsorolásának részletezésénél a fenti a) szakaszban említett megszorításoknak megfelelő korlátozások alkalmazandók.

Az anyagok értékéül a vevők részére történt szállítás időpontjában és helyén készpénzben kifejezett ár szolgál. A még gyártás alatt lévő és ugyanazon tulajdonos birtokát képező egyik ipartelepről egy másikra átszállított termékek értékelése a fenti a) szakaszban mondottak értelmében eszközöndő.

c) *A vállalaton kívül végzett munkák.* A statisztikai felvételben szereplő minden egyes vállalatra vonatkozólag a más vállalatokra bízott munka értéke és lehetőleg annak mennyiségi meghatározása is feltüntetendő, hogy ez által az egyéb adatokkal leendő összehasonlítás lehetővé tétessék. Értéküül a munkáért fizetett díjazás veendő.

d) *Az értékcsökkenés terhei.* Az épületek és felszerelések elpusztulására, elhasználására vagy értékcsökkenésére vonatkozó terhek felvétele, — jöllehet ez a termelés tökéletes tanulmányozásá-

nak egyik eleme, — gyakorlatban nagyon nehezen kivihetőnek látszik, sőt a termelésre vonatkozó általános összeírásnál használt eszközök segítségével való megállapítása szinte lehetetlen. Mint hogy a gyártás folyamán termelt értékek kielégítő megállapítása szempontjából egy erre vonatkozó felvétel kívánatosnak látszik, az értékcsökkenésre való tekintettel szükséges amortizációk a főbb iparágakra vonatkozólag a jellegzetes esetekre kiterjeszkedő külön ankétok útján hozzávetőleg megbecsülendők.

B) Az ipari termelés tényezői.

a) *Személyzet.* Mindazokban az esetekben, amikdön az összeírás évében a személyzet által végzett munkaórák száma megállapítható, az így nyert számok adják a teljesített munkának legjobb mennyiségi meghatározását. Ily megállapítás hiányában szükségesnek mutatkozik az alkalmazott személyzet átlagos létszámának megbecsülése és e végből a foglalkoztatott személyek számának tudakolása és pedig, — kielégítő átlag megállapítása céljából — minél közelebb eső időszakokra vonatkozólag. Külön tüntetendők fel a felnőttek, a gyermekek, a férfiak és a nők. Kívánatos a vezetésben, illetve igazgatásban alkalmazottakra és a munkásokra vonatkozó adatok külön feltüntetése, amennyiben a vállalat szervezete azok elkülönítését megengedi. A vezető személyzethez számítandók a vállalatnak a vezetést intéző tulajdonosai, továbbá az irodai személyzet és a műszaki személyzet (pl. a gépgyártásnál a rajzoló).

Ha valamely ipari vállalat munkáját részben a műhelyekben vagy az irodában dolgozó személyzet, részben pedig otthon dolgozó munkások végzik, vagy ha a vállalat fizetett személyzetből tartalékokat tart, az otthon dolgozó munkásokról és a tartalékszemélyzetről külön adatok szolgáltatandók.

b) *Felszerelés.* A gyártelepek műszaki felszerelésére vonatkozó adatoknak a műhelyekben és gyárakban alkalmazott gépek teljesítőkéességét lóerőben vagy kilowattban kifejezve kell feltüntetniök, különbséget téve a főbb típusok között (gőz-, gáz-, benzin-, hidraulikus- vagy elektromos, stb.). Kívánatos, hogy minden egyes iparvállalatnál használt gépeknek a kérdéses iparágat jellemző típusai megjelöltessenek.

Az összeírás évében rendszeren használatban lévő gépek a rendes körülmények között használatban nem lévőkötől elkülönítve mutatandók ki.

c) *Munkabérek.* Jóllehet a munkabérekre vonatkozó statisztikai adatok az ipari termelésre vonatkozó felvételnek lényeges elemét nem képezik, mégis nagyon fontos, hogy a statisztikai felvétel évében fizetett munkabérek és fizetések végösszege megállapítható legyen; ezek a kiegészítő adatok nagyban

emelni fogják az összeírás eredményeinek tanulmányozásából levont következtetések értékét.

d) *Az ipari vállalatokba fektetett tőke.* Erre a tőkére vonatkozó adatok rendkívül hasznosak volnának a törlesztéseknek, a termelés erejének stb. megbecsüléséhez. De egy termelési statisztikai felvétel nem nyújthatja azokat az eszközöket, amelyeknek révén lehetővé válnék, hogy e kérdésre vonatkozólag kielégítő adatok legyenek az összes országokban beszerezhetők.

6. *A beszerzett adatokra vonatkozó titoktartás.*

A statisztikai felvételnél alkalmazott személyzet köteles titokban tartani a vállalatokra vonatkozó adatokat.

Jóllehet a közérdeknek mindenkor elsősorban kell érvényesülnie, mégis fontos, hogy a magánérdek ama jogos szempontjai is figyelembe vétesenek, melyek a beszolgáltatott adatok nyilvánosságra hozatalát vagy azoknak a felvételnél alkalmazott személyeken kívül álló egyéb személyekkel való közlését ellenzik.

Kívánatos, hogy azok a törvények, amelyek a statisztikai felvételhez szükséges adatok gyűjtésére a felhatalmazást megadják, a titoktartás kötelezettségének minden megsértésére büntetéseket állapítsanak meg.

7. *A felvétel időköze.*

Kívánatos, hogy az ipari termelésre vonatkozó felvétel 10 évet meg nem haladó időközökben eszközöltessék. Amennyiben e felvételek nem történnének meg egymáshoz közelfekvő időpontokban, például 2 évet meg nem haladó időközökben, az összes országok főbb iparágainak nyerstermelésére vonatkozó évi vagy havi adatok a közbeeső időszakokban mutatkozó helyzet megítéléséhez hasznos alapul szolgálnának; azok lehetővé tennék még ezen felül a felvételi év viszonyainak a gazdasági ciklusban való meghatározását.

8. *Részleges felvételek.*

Amennyiben valamely ország bizonyos termelési ágakra mennyiségileg és érték szerint feltüntetett statisztikai anyagot kívánna begyűjteni a nélkül, hogy e célból általános felvételt eszközölne, részére a fentebbi 1., 3., 4., 5. A) a) és b) szakaszokban foglalt szabályok alkalmazása ajánlatik.

V. MELLÉKLET.

Az ipari tevékenység indexszámai.

(L. 7. cikk.)

I. Az ipari tevékenység hullámzásaira vonatkozó felvételeknek amennyire azt a különböző iparágak műszaki viszonyai megengedik, a termelést nem csupán érték szerint, hanem mennyiségileg is fel kellene tüntetniök.

II. Amennyiben a mennyiséget és az értéket illetőleg adatok egyáltalán nem volnának beszerezhetők, vagy, ha ilyenek volnának is, kiegészítő adatok rendelkezésre nem állnának, úgy az ipari tevékenység egyéb jellemzői közlendők.

Ezekre vonatkozólag kívánatos volna a kimutatások helyes értelmezésének biztosítása céljából, a IV. mellékletben említett fenntartások mellett, az alábbiakban felsorolt és a különböző termelési tényezőkre vonatkozó adatokat felhasználni:

a) A szóbanforgó iparágban felhasznált nyersanyagok;

b) az üzemben lévő felszerelés és, ahol ennek szüksége fennforog, ennek az egész felszereléshez való viszonya (kohók, szövőszék-órák, orsó-órák, stb.);

c) hajtóerők (kilowattórák, lóerő, az áram fejlesztésére elhasznált szén, stb.);

d) a tényleg foglalkoztatott munkások (munkáslétszám, műszaki és igazgatási személyzet, munkanapok vagy munkaórák száma, a fizetett munkabérek végösszege).

III. Célszerű még ezenfelül az alábbi adatok beszerzése is, bár azok nincsenek közvetlen vonatkozásban annak az időszaknak termelésével, amelyre a felvétel kiterjed:

a) a beérkezett megrendelések (a kérdéses időszak alatt megrendelt áruk értéke és lehetőleg azok mennyisége);

b) az említett időszak alatt eladott áruk mennyisége és értéke;

c) az ezen időszak végén még le nem szállított megrendelt áruk mennyisége és értéke.

Ezek az adatok különösen szükségesek akkor, amidőn az I. és II. szakaszokban említett adatok hiányoznak.

IV. A nemzetközi összehasonlítások megejthetése céljából szükséges volna az alább felsorolt iparágak termelési és egyéb adatainak begyűjtése mindazokban az országokban, ahol ezek az iparágak jelentőséggel bírnak:

1. Bányászat (nyers petróleum, szén és egyéb tüzelőanyagok, fémtartalmú ércek és egyéb ásványtermékek);

2. Kohászat:

a) kohók és acélhuták;

b) vashámorok, hengerelómalmok és dróthúzó-művek (vas és acél);

c) öntődék, hengerelómalmok és dróthúzó-művek (egyéb fémek);

3. A gépipar következő ágai:

a) hajók építése acélból;

b) mozdonyok;

c) vasúti gördülőanyag;

d) automobilonok;

4. Textilipar (fonó- és szövőipar):

a) pamut;

b) gyapjú;

c) selyem;

d) műselyem;

e) len;

f) kender, ideszámítva az új-zélandi kendert (phormium) is;

g) juta.

Nem csupán a különböző országok legfontosabb iparainak nemzetközi vonatkozásban leendő összehasonlíthatása érdekében, hanem abból a célból is, hogy a különböző országok egész ipari tevékenységéről helyes fogalom legyen alkotható, a fentemlített iparágakhoz még az alább felsoroltakat is hozzá kellene venni, vagy legalább is néhányat ezek közül, melyeknek kiválasztása az illető ország szempontjából tekintett jelentőségük és az adatbeszerzés lehetősége alapján történnék.

1. Iparágak, amelyeknek termékei rendszeresen fogyasztási adó alá esnek:

a) sörgyárak;

b) szeszgyárak;

c) dohánygyárak;

d) cukorgyártás és cukorfinomítás;

e) gyufagyártás.

2. Malmok.

3. Növényi olajok előállítás.

4. Szappangyártás.

5. Cserzőipar.

6. Cipőgyártás.

7. Petróleumfinomítás.

8. Mútrágyagyártás.

9. Fapépgyártás.

10. Papír- és papírlemezgyártás.

11. Üveghuták.

12. Cementgyártás.

13. Téglá- és cserépegézők.

V. A termelt mennyiségekre vonatkozó kimutatások, vagy pedig, amennyiben ezeket illetőleg elegendő adat nem állna rendelkezésre, az azok változásait feltüntető indexszámok havonként volnának összeállítandók. Amennyiben közvetett havi indexszámokra kellene szorítkozni, szükséges volna, évenként legalább egyszer, mennyiségi statisztikát készíteni.

VI. A nyilvános és magán önkormányzati szervezeteket, a tudományos intézményeket és az ipari szervezeteket vagy társulatokat serkenteni kellene, hogy a fent felsorolt feltételeknek megfelelő statisztikai adatokat, ezenfelül pedig még azokat, amelyek a hivatalos közigazgatási szervek által állítatnak össze, összegyűjtsék.

VII. Fontos, hogy az adatszolgáltató személyek megnyugtattassanak az irányban, hogy a beszolgáltatott adatok titokban fognak tartatni.

VIII. Az egyes iparágakra vonatkozólag közzétett táblázatokban pontosan meg kellene határozni a

kérdéses iparág természetét (főbb gyártmányok és az üzemben alkalmazott eljárások), továbbá meg kellene jelölni, hogy a statisztikai anyagban az egész iparág bennfoglaltatik-e és hogy nemleges esetben a kérdéses iparág összeségének körülbelül melyik része vétegett számba. E célra a termelésre vonatkozó statisztikai felvétel adatai volnának felhasználhatók. Abban az esetben, ha az évi statisztika kerete az általános felvétel keretétől különbözik, az e körülményből származó eltérésekről felvilágosítás volna adandó.

VI. MELLÉKLET.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet 9. közgyűlése mezőgazdasági statisztikus bizottságának jelentése

és

világmezőgazdasági felvételi számlálólapminta

a rávonatkozó határozmányokkal.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet 9. közgyűlése mezőgazdasági statisztikus bizottságának jelentése.

1. A felvétel időpontja.

A felvétel időpontjának megállapítását hosszas tanácskozás előzte meg; a döntés végül az volt, hogy az előző ajánlason nem változtatnak és hogy az északi félgömbön a felvétel az 1929. naptári évben aratott terményekre, a déli félgömbön pedig 1929 július 1-től 1930 június 30-ig aratott terményekre vonatkozzék. A tényleges időpont vagy évköz, amelyben a felvétel végrehajtandó, különösen fontos az állatállomány szempontjából, melynek álladéka igen nagy különbségeket mutathat az esztendő különböző szakai szerint. Amennyiben lehetséges, kívánatos lenne, az esztendő két olyan különböző időszakára vonatkozólag beszerezni adatokat, amelyek az állomány maximumát és minimumát jelzik, mely körülményt a felvétellel megbízott hatóságoknak különösen szem előtt kellene tartaniok. Ott pl., ahol lényeges különbség áll fenn az állatállományban különböző évszakok szerint, kétségkívül kívánatos annak a megjelölése, hogy a felvétel eredményei a maximális vagy minimális idősakra vonatkoznak-e és mi a valószínű változás.

A Bizottság ennek a kérdésnek vizsgálatára egy albizottságot szervezett, amelynek megállapításai az alábbiakban foglalhatók össze:

Ami az állatszámolás évszakát illeti, minden állam szabadon eszközölhetné a felvételt abban az évszakban, amely neki a legmegfelelőbbnek látszik.

A célból, hogy összehasonlítható adatok legyenek nyerhetők, minden állam által meg volna becsülendő — a felvétel eredményeire támaszkodva

— minden állatfaj maximális és minimális állománya az év folyamán.

A végből, hogy ez a becslés biztos alapot nyerjen, szükséges, hogy az állatállomány kor szerint osztályoztassék, amint az a számlálólapmintában javasoltatik.

2. Erdők.

Az 1926-os Bizottság azon véleményen volt, hogy a számlálólapmintának a mezőgazdasági üzembe tartozó erdőterületre vonatkozólag is kellene kérdést tartalmaznia. Az erdőügyi Kongresszus azt ajánlotta, hogy még ezen továbbmenőleg kíséreltessék meg az 1929. évben kivágott famennyiség megállapítása. A jelen Bizottság hangsúlyozta, hogy az erdő- és mezőgazdaság igen szoros kapcsolatban van egymással, különösen az európai országokban. Ha a mezőgazdasági felvétel csupán csak a mezőgazdasági üzemhez tartozó erdőkre korlátoztatnék, igen nagy erdőborította területek nem szerepelnének a felvételben, úgyhogy a felvett erdőterületi adatoknak csak csekély jelentőségük lenne.

Másrésztől nem kerülte el a figyelmet az a körülmény, mily nehéz az adatokat beszerezni azokra az erdővel borított területekre vonatkozólag, amelyek nem képezik mezőgazdasági üzemek részét s hogy ebből folyólag többletköltségek is származnak, amelyhez járul még az a tény, hogy az erdőtermelési statisztikai felvétel speciális szakismereteket is kíván. A vélemények közt mutatkozó nagy eltérésekre való tekintettel a bizottság egy albizottságot küldött ki, amely az alábbi kérdőív elfogadását ajánlotta, úgy a mezőgazdasági üzemhez tartozó erdőkre, mint az ahhoz nem tartozókra nézve:

1. Erdőterület (cserjés és egyéb formák megjelölésével).
2. 1929-ben kitermelt famennyiség.
 - a) Mindenfajta használatra szánt mennyiség.
 - b) Fűtésre szolgáló mennyiség. Ide beleértve a faszén előállítására szolgáló mennyiséget.
 - c) Fapép készítésére szolgáló mennyiség.
3. Egyéb erdei termékek.
 - a) Közvetve vagy közvetlenül emberi táplálkozásra szolgáló termékek.
 - b) Cserzésre vagy cserzőkivonatok gyártására szolgáló termékek.
 - c) Kaucsuk (nem ültetvényekben).
 - d) Gyanták és gyantatermékek.
 - e) Az előző kategóriákban nem foglalt termékek.

A mezőgazdasági üzemhez nem tartozó erdőkre vonatkozólag az a nézet jutott kifejezésre, hogy a felvételt az üzemben lévő erdőkre kellene korlátozni, felkérve egyben az egyes kormányokat a területükön lévő egyéb erdővel borított területek becslésének megejtésére.

3. A felvétel eredményeinek kidolgozása és osztályozása.

Bizottság azt a véleményét fejezte ki, hogy az egyes országok kormányai felkérendők volnának a felvétel eredményeinek az üzemek kiterjedése szerint való osztályozására. Minden ország szabadon választaná azt a csoportosztályozást, amelyet speciális viszonyaihoz leginkább megfelelőnek tekint, de az adatok nemzetközi összehasonlíthatósága céljából, kívánatos, hogy a választott csoportosítások a következő határokközi osztályozást tegyék lehetővé.

1 hektár és azon alul			
1 hektártól 5 hektárig bezárólag			
5	10	"	"
10	20	"	"
20	50	"	"
50	100	"	"
100	200	"	"
200	500	"	"
500	1000	"	"
1000	2500	"	"
2500 hektáron felül			

Azok az országok, amelyek a területfelvételnél nem a méterrendszert használják, természetesen saját mértékrendszerüket fogják használni, de lehetőleg oly osztályozást kellene elfogadniok, amelyeknek csoportjai a fentemlített osztálycsoportoknak megfelelnek. Az Intézet a szükséges javításokat a lehetőség szerint keresztül fogja vezetni, hogy így az adatokat nemzetközi szempontból pontosan összehasonlíthatókká tegye. Némely országban az osztályozás utolsó legnagyobb csoportjai talán nehezen lesznek alkalmazhatók de szükséges, azokra az országokra is figyelemmel lenni, ahol a nagy területet befogó üzemek gyakoriak.

4. Az összeírandó terület minimális határa.

A számlálólappminta szerint az általános összeírásba csupán az 1 hektáros és az azon felüli üzemek avagy azok, amelyek évenként 100 dollárnál többet termelnek, volnának felveendő, jóllehet minden országnak jogában áll a felvételbe területhatár alatti üzemeket is belevenni, amennyiben kívánatosnak tartja. A Bizottság azon a nézeten volt, hogy a termelési értékhatár felesleges nehézségeket okozna és hogy — miután több ország kifejezte azt a kívánságát, hogy az 1 hektáros és az azon aluli kiterjedésű üzemekre nézve is adatokat kapjon, — célszerű volna a limitet elejteni. Azoknál az országoknál, amelyek az említett határon aluli üzemekre nézve nem kívánnak adatokat gyűjteni, célszerűnek mutatkozik, hogy azok az említett üzemek területére és termelésére becsléseket eszközöljenek.

E tárgyra vonatkozólag igen fontos kérdés a különböző csoportok üzemei közti összehasonlít-

hatóság a terület jellegzetességeinek különbözősége folytán. Ha döntő tényezőként az üzem egész kiterjedése vétetnék, bizonyos, hogy az összterület némely esetben műveletlen területeket is (legelő, hegy, cserjés terület, sőt teljesen improduktív terület) foglalna magában. Miután azonban a Bizottság nem tudott semmilyen módot találni annak az elkerülésére, hogy az osztályozás az üzemek egész területének alapján történjék, a fenti elv elfogadásra került.

5. Együttes és közöttes termények.

A Bizottság elhatározta, hogy e kérdést illetőleg nem változtat azokon a pontokon, amelyeket a számlálólappminta tartalmaz.

6. A mezőgazdasági termelés becslésének módszere.

A kérdést illetőleg egyöntetű volt a Bizottság véleménye, mely szerint a számlálólappmintában foglalt pontozatok nem szorulnak módosításra.

7. Az állatállomány osztályozása.

Az e kérdésben kifejlődött vita oda konkludált, hogy a számlálólappminta kiegészítő részéhez egy ajánlás csatoltassék, amely szerint a különböző országok, amelyekben erre a lehetőség megvan, a különböző tisztafajú, a keresztezett és a helybeli fajta szarvasmarhaállományról adatokat gyűjtsenek.

Ami a szárnyasokat illeti, megállapított, hogy az adatok igen nagy változásokat mutathatnak a felvétel idejének különbözősége szerint s az a vélemény alakult ki, hogy a számlálólappminta oly módon volna helyesbítendő, hogy világosan kitűnjék, miszerint összeírandók pl. az összes kacsa, beleértve a kis kacskákat is. Ugyanígy a többi baromfi-fajtákra nézve is.

Kívánatos, hogy a fiatal csirkék és az egyéb fiatal baromfi-fajták, amennyiben lehetséges, külön irassanak össze.

A szarvasmarhákra vonatkozólag elfogadandó osztályozás és különösen a fejőstehenekre vonatkozó kérdés (számlálólappminta 4. szakaszának 5. és 6. pontjai) hosszú vitára adott alkalmat. Egy külön Albizottság neveztetett ki, amely a számlálólappmintában foglalt osztályozás helyett a következő osztályozást ajánlotta:

1. 1 éven aluli szarvasmarhák,
2. 1 éves és 1 éven felüli üszők és tehének:
 - a) tejtermelésre szolgálók,
 - b) kizárólag tenyésztésre szolgálók,
 - c) egyebek.
3. 1 éves és 1 éven felüli bikák.
4. Egyéb 1 éves és azon felüli szarvasmarhák

8. A felvétel eredményeinek a földrajzi és egyéb jellegzetességekkel való összefüggése.

Noha e kérdés is jelentőséggel bír, az a nézet alakult ki, hogy a speciális ankétok útján és nem szükségképpen a felvétellel összefüggésben volna megvizsgálendő.

9. A hústermelés becslésének módszere.

Ezzel a kérdéssel a Nemzetközi Mezőgazdasági tudományos tanács foglalkozott s a jelenlegi Bizottság elfogadásra ajánlotta az általa összeállított következő javaslatokat:

„Tekintettel a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézethez tartozó különböző országok statisztikai szervezetének eltérő voltára, nem látszik célszerűnek már most egy, a hústermelés és fogyasztás statisztikai megállapítására vonatkozó különleges módszer elfogadásának ajánlása. Mégis kívánatos a figyelmet felhívni az alábbi pontokra, amelyek a már ilyenirányú statisztikával rendelkező országokban szerzett tapasztalatokon nyugszanak;

a) hogy a hústermelési statisztika vonatkozásba hozassék az évenként számlálás vagy becslés módszerével történő állatállomány-összeírással,

b) hogy azokban az országokban, amelyekben jelenleg az állatállományra vonatkozólag még nem készül évi statisztikai felvétel, az állomány időközönként a rendelkezésre álló legjobb információk források szerint megbecsültsék,

c) hogy azokban az országokban, amelyekben az állatok hatósági ellenőrzés mellett nyilvános vágóhidakon vágatnak le, az ellenőrzés által nyújtott adatokat használják fel a levágott állatok számának, valamint az átlagos tiszta súlynak megállapításánál, a célból, hogy ezek az eredmények a húsfogyasztás és termelés megbecsüléséhez felhasználhassanak,

d) hogy a majorokban, vagy hatósági ellenőrzés alatt nem álló vágóhidakon levágott állatok hústermelése megbecsülhető legyen, a c) pontban említett adatokhoz hasonló adatok gyűjtessenek be speciális ankétok vagy pedig speciális kérdőívek útján, még pedig vagy az egész országra vagy pedig csak meghatározott tipikus helyekre kiterjedőleg, amelyek az egész ország végső eredményének megbecsüléséhez alapul vehetők,

e) hogy a fogyasztás megbecsülésénél figyelembe vétsék a hús ki- és bevitele és hogy mindannyiszor, ahányszor szükséges, a vámhatóságok figyelme ráirányíttassék egy olyan osztályozás elfogadásának célszerűségére, amely világosan megjelöli minden egyes importált vagy exportált állatfaj húsának mennyiségét“.

E kérdést illetőleg a Bizottság egy ajánlást fogadott el, mely szerint az Intézethez csatlakozott országok vagy pedig azok, amelyek a világfelvételben résztvesznek, közölik az Intézettel, amennyiben le-

hetséges az állatállományra, az állomány növekedésére vagy csökkenésére, továbbá az elhullásra stb. vonatkozó évi adatokat és hogy ezeket az Intézet haladék nélkül tegye közzé.

10. Munkások.

Elhatározott, hogy a felvétel idejében időlegesen alkalmazott személyek számára vonatkozó kérdés a számlálólappminta első részéről, mint fakultatív kérdés, a kiegészítő részre tétessék át.

Kívánatosnak mondatott ki ezenfelül az egész évben alkalmazott időleges munkaerőkre vonatkozó adatgyűjtés.

De miután az időlegesen alkalmazott személyek számára vonatkozó adatok tévedésre vezethetnek, az a kívánság jutott kifejezésre, hogy lehetőleg a végzett munkanapok számára vonatkozólag gyűjtessenek adatok s e célból az alábbi kérdőív javasoltatott.

Az üzemben az 1928/29. mezőgazdasági évben teljesített munkanapok száma:

a) állandó személyzet által	15 éves és aluli	}	15 éves és	}	férfi nő
			azon felüli		
b) ideiglenes személyzet által	15 éves és aluli	}	15 éves és	}	férfi nő
			azon felüli		

A Bizottság kívánatosnak tartja, hogy minden ország számlálási jelentésébe vegyen bele egy rövid expozét minden szezon- és rendkívüli változásról, amely a felvétel idejében az időleges munkásoknál tapasztalható volt és egyidejűleg jelölje meg, hogy mennyiben tekinthetők a felvett adatok reprezentatívoknak.

11. Egyéb kérdések.

A számlálólappmintába bevezetendő bizonyos módosítások tárgyában megindult vita eredményeképp elhatározott, hogy a számlálólappmintában néhány módosítást fognak eszközölni annak újrainyomása alkalmával.

A tropikus és szubtropikus országokat érdeklő pont az a javaslat, hogy ezekben az országokban a bennszülöttekhez és egyéb személyekhez (nem bennszülöttekhez) tartozó üzemek termelésére nézve külön gyűjtessenek adatok.

Elfogadtatott továbbá az a javaslat is, hogy azok az országok, melyek agrárreformot hajtottak végre, az összeírás alkalmával oly kérdéseket is tegyenek fel, amelyeknek célja annak a megismerése, hogy az agrárreform eredményeképpen minden egyes üzem kiterjedése emelkedett-e vagy csökkent, illetőleg az üzem újonnan keletkezett-e.

1928. október hó 12.

R. J. Thompson,
előadó.

Az egész világra kiterjedő mezőgazdasági statisztikai felvétel céljaira szolgáló számlálólapminta.

I. BEVEZETŐ ÉSZREVÉTELEK A KORMÁNYOK SZÁMÁRA.

a) A számlálólapminta tartalma.

Az alanti számlálólapminta a föld mindkét félgömbje részére készült, ideértve a forró égövet is, és ezért egyes országokban előforduló oly művelési ágakat és állatfajokat is figyelembe vesz, amelyek más országokban nincsenek. Magától értetődőleg azok a termelési ágak vagy állatfajok, amelyek egy meghatározott országban elő nem fordulnak, az ezen országot illető kérdőívekbe nem fognak felvétetni.

Másrészt minden egyes ország egyéb művelési ágakat és tárgyakat hozzátehet és a kérdőpontokat úgy bővítheti ki, hogy az általa még óhajtott kiegészítő adatok is beszerezhetők legyenek.

b) Minimális földterület.

A statisztikai felvétel alá eső mezőgazdasági üzemek minimális területét illetőleg semmiféle korlátozás sem hozatik javaslatba. Azokban az országokban, ahol az egy hektár kiterjedésű és azon alul levő gazdasági üzemekre a statisztikai felvétel nem terjed ki, az ilyen törpe gazdaságok területének és termelésének becslésszerű és egy összegben kifejezett meghatározása felette hasznos volna.

c) Azon időszak, amelyre a felvétel kérdőpontjai vonatkoznak.

A föld északi félgömbjén megejtendő statisztikai felvételnek azokra a művelési ágakra kellene kiterjednie, amelyeknél az aratás az 1929. naptári évben volt, a déli félgömbön pedig azokra, amelyeknél az aratás az 1929. év július 1-től 1930. év június 30-ig terjedő időszakra esik. Az a tényleges időpont vagy az évnek az az időszaka, amelyben a felvételnek meg kellene történnie, különös fontossággal bír az állatállománnyal való vonatkozásban, mely a különböző évszakok szerint igen nagy változásokat mutathat. Kívánatos volna, — amennyiben az kivihető, — olyan adatok beszerzése, melyek arra a két évszakra vonatkoznak, amikor az állatállomány elérte legmagasabb fokát, illetve a legalacsonyabbra apadt, mely körülményt a felvétellel megbízott hatóságoknak minden országban szem előtt kellene tartaniok. Ott például, ahol a különböző évszakok szerint az állatállomány bármiféle lényeges változást mutat, kétségtelenül igen kívánatos annak a feltüntetése is, hogy az összeírás adatai maximum- vagy minimumidőszakra vonatkoznak-e és hogy mi a valószínű változás.

Az állatösszeírás évszakát illetőleg minden államnak jogában áll az összeírást az általa legalkalmasabbnak vélt időszakban megejteni.

A célból, hogy egymással összehasonlítható adatok álljanak rendelkezésre, szükséges volna, hogy minden állam a megejtett összeírás eredményére támaszkodva, az összes marhafajták állományának az év folyamán elért maximumát és minimumát becslésszerűen kimutassa.

Hogy ez a becslés megbízható alapon történjék, a marhaállomány korszerinti osztályozása szükséges, amint ez a számlálólapmintán javasolható.

d) Termelés.

A statisztikai felvétel egyik lényeges célja az, hogy az összeírás évében az aratások eredményeként mutatkozó, továbbá a fásításokból és erdőségekből, nemkülönben az állatoktól eredő valamennyi termék mennyiségéről a lehető legpontosabb adatok gyűjtessenek. E cél két egymástól különböző módon érhető el:

1. Azáltal, hogy minden egyes gazdálkodó a kérdéses termelés céljaira saját bevallása szerint megművelt területen aratott összes termékek mennyiségének, valamint az általa bejelentett állatok által szolgáltatott összes állati termékek mennyiségének közlésére kéretik fel. Elméletben e módszernek kielégítő eredményeket kellene felmutatni. A gyakorlatban azonban ez nincs így, mivel az aratás eredményeképpen mutatkozó mennyiségek igen gyakran sem megmérve, sem pedig feljegyezve nincsenek. A tapasztalat azt mutatta, hogy e módszer kielégítő azoknál a termékeknél, amelyek egészben adatnak el, mint a pamutnál, gyapjúnál, egyes gabonaneműeknél, gyümölcsfajoknál és zöldségféléknél egyes vidékeken. Az eladott mennyiségek tényleg megméretnek és általánosságban az egyes vidékek vagy kerületek részére termelt össz-mennyiség a főbb piacok forgalmára és felhozatalára vonatkozó adatok által ellenőrizhető. A módszer kevésbé kielégítő ott, ahol részben vagy egészben magában a gazdaságban fogyasztott termékekről van szó, mint takarmány, zöldség, gyümölcs, tej, baromfi és tojás.

2. Oly módon, hogy minden egyes termelési ág átlagos termése területi egységenként, illetőleg a háziállatok átlagtermékei kifejezetten szakértők által becsültetnek meg, minden egyes földrajzi egységre nézve, amelyekre a felvétel adatai vonatkoznak. A megművelt területeknek az átlagterméssel vagy a háziállatok számának egy állat átlagtermékével való szorzása fogja adni a felvétel évére az összes mennyiséget.

Az e módszer által elért eredmények értéke attól a pontosságtól függ, amellyel a területek nagy-

ságára és a háziállatok számára vonatkozó adatokat az összeírás felhasználásával be lehet szerezni, valamint attól a szabatoságtól és gondosságtól, amellyel a termés átlaga becslés útján meghatározott. Ha e két tényező pontos megállapítást nyer, a szóbanforgó módszer éppen olyan biztos, mint az egyéni adatszolgáltatás, azonkívül sokkal kevesebb nehézséggel jár, kevesebb időt és költséget is igényel.

Annál a fontos érdeknél fogva, amely valamennyi mezőgazdasági termék és valamennyi fajta háziállat termékének összegszerű megállapításához fűződik, a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet azt a sürgős kérelmet intézi az összes államokhoz, hogy a termelésre vonatkozó adatokat vagy a fentebb megjelölt módszerek valamelyikének, vagy pedig a két módszernek együttes alkalmazásával szerezzék be. Ezek nélkül az adatok nélkül a felvétel hiányos maradna.

Bizonyos számú állati termékre vonatkozó adatoknak közvetlenül a gazdáktól leendő beszerezhetése céljából néhány kérdőpont felvétele hozatik javaslatba. Amennyiben az vélelmeztetnék, hogy egy, a kérdéses adatoknak közvetlenül a gazdáktól leendő beszerzése iránti kísérlet minden valószínűség szerint nem járna kielégítő eredménnyel, a kormányok nyomtatékosan felkéretnek, hogy a termelésnek szakértők közbenjöttével megtartandó külön ankétok által leendő becslészerű megállapításához szükségesnek mutalkozó intézkedéseket tegyék.

c) *A zöldséggel beültetett területre és a zöldségtermelésre vonatkozó adatok.*

Azok az országok, amelyek az összes zöldségfajtákkal beültetett területek külön kimutatását, — amint az a 66—74. számú kérdőpontokban megkívántatik, — nehezen kivihetőnek tartanak, felkéretnek, hogy az összes zöldségekkel beültetett összterületre vonatkozó adatokat tüntessék fel. Ami a termelési illeti, az országok felkéretnek, hogy lehetőleg az összes zöldségfajok szerint részletezett adatokat terjesszenek be.

f) *Erdők.*

A számlálólappminta F) szakaszának (erdők) elfogadása javasoltatik úgy a mezőgazdasági üzemekhez tartozó erdőkre, mint a mezőgazdasági üzemeken kívül esőkre nézve.

Ami az utóbbiakat illeti, javasoltatik, hogy a felvétel a hasznot hajtó erdőségekre szorítkozzék, felkéretnek azonban a Kormányok, hogy az alájuk tartozó területeken található, az egyéb fával borított területekre vonatkozólag is becslészerű adatokat bocsássanak rendelkezésre.

II. SZÁMLÁLÓLAPMINTA.

A) Szakasz. — Bevezető felvilágosítások.

a) *A felvétel bizalmas természetű és nem szolgál kincstári célokat.*

A bekívánt adatok az adók kivetésével semmiféle vonatkozásban nincsenek, azok szigorúan bizalmas jellegűek, csakis a statisztikai hivatalok alkalmazottainak kezén mennek át és a magánüzemekre vonatkozó egyetlen részlet sem kerül nyilvánosságra.

b) *A mezőgazdasági üzem meghatározása.*

A statisztikai felvétel szempontjából mezőgazdasági üzemhez tartozik mindaz a terület, amely egészben vagy részben mezőgazdasági termelésre vagy állattenyésztésre van szánva, amelyet egy személy egyedül vagy más személyek közreműködésével művel, igazgat, illetve kezel, tekintet nélkül a tulajdonjogra, a birtoklás jogcímére, a terület nagyságára és fekvésére s mely állhat egy vagy több parcellából, ha ezek egymás mellett fekszenek és úgy tekintetnek, illetve műveltetnek meg, mint amelyek egy gazdaságot képeznek. Az a személy, aki a gazdaságot műveli vagy igazgatja, lehet a gazdaság tulajdonosa, bérlője, javadalmas ellenében alkalmazott intézője vagy olyan, aki a földnek és terményeinek a megművelését, illetve ellenőrzését egy különleges jogcím alapján gyakorolja. Abban az esetben, ha a földet ugyanabban az időben két vagy több egymással társult személy műveli, közülük az egyik, mint az egymással társult személyek képviselője, jelölendő ki a felvétel adatainak beszolgáltatása céljából. A gazdaság lehet telek-rész, birtokrész vagy birtokparcella, kert, gyümölcsös, birtok, állatgazdaság, ültetvény, mezőgazdasági telepítvény, uradalom, vagy más egyéb elnevezés alatt ismeretes, szükséges azonban minden egyes esetben, hogy az egy személy által műveltetessék, igazgattassék, illetve kezeltessek.

Az erdővel borított területek és az ellenőrzés alatt lévő erdőségek, amelyek a gazdaság tulajdonosának igazgatása, illetve kezelése alatt állanak, a gazdaság részeként mutatandók ki, nemkülönben a gazdaságban alkalmazott munkások által elfoglalt és használt telkek és épületek is.

A községi földek kimutatása történetik:

1. a birtokló által, ha ezek ennek kizárólagos ellenőrzése alatt állanak (a tulajdonjog továbbra is a községet vagy egyéb közigazgatási hatóságot illetvén meg) és

2. minden más egyéb esetben az illető község közigazgatási főnöke által.

c) Azon időszak, amelyre a felvétel kérdőpontjai vonatkoznak.

(L. az I. c) pont alatt megadott utasításokat).

B) Szakasz. — A gazdaság feje (tulajdonos, bérlő, javadalmazott intéző, stb.).

1. Vezeték- és keresztnéve
2. Postai címe

C) Szakasz. — A gazdaság állandó munkásai.

(Felveendőek mindazok a személyek, akik a statisztikai összeírás idejében a kérdéses gazdaságban állandó jelleggel alkalmazva vannak, kor és nem szerint osztályozva, ideértve a gazdaság fejét, ennek feleségét és a családtagokat is, kik főleg a mezőgazdasági munkák elvégzésénél vannak tényleg foglalkoztatva. A főleg házi munkákban alkalmazott személyek nem veendőek fel.)

Az összeírás idejében állandó jelleggel alkalmazott személyek:

	Családtagok		Egyéb személyek	
	Férfiak	Nők	Férfiak	Nők
3. 15 éven aluliak				
4. 15 éven felüliek				

D) Szakasz. — A gazdaság területe.

5. A gazdaság egész területe

(Az I. számú kérdőpontnál közelebről megjelölt gazdaság feje által megművelt egész terület. Nem veendő fel az a terület, amelyet egy harmadik személy bérel vagy amelynek termékeit egy harmadik személy aratja és aki egy külön kérdőívbe veendő fel.)

6. Szántóföldek

(Ide számítandók az egymással kapcsolatban lévő fűféle növények termelésére szánt aratási területek és azok, amelyek valamelyes okból nem lehetett aratni, valamint az ugarterületek. Azok a mesterséges rétek, melyek 1929-ben vagy a megelőző négy év valamelyikében felszántottak, szintén e kategóriába tartoznak.)

Jegyzet. Abban az esetben, amidőn fűféle növények és fásnövények együtt termelnek és avégből, hogy a fűféle növények és a fásnövények által elfoglalt területek nagysága, amennyire lehetséges, ha csak megközelítőleg is, megállapítható legyen, a kérdéses területek megfelelően a „Szántóföldek“ és a „Fásnövények és cserjeszerű növények termelésére szolgáló területek“ közé (8. kérdőpont) sorolandók. Ha azonban a fűféle növények és a fásnövények termelése egymással annyira elegyül, hogy lehetetlenség megkülönböztetni azokat a területeket, amelyek megfelelően az egyik és a másik csoportba tartoznának, úgy azok egész területükben a „Szántóföldek“ kategóriájába veendőek fel, amennyiben legfőbb rendeltetésüket a fűféle növények termelése képezné, viszont a „Fásnövények és cserjeszerű növények termelésére szolgáló területek“ rovatába (8. kérdőpont) veendőek, ha elsősorban és túlnyomólag fásnövények termelésének céljaira vannak rendelve.

7. Állandó rétek és legelők

(Ide kell felvenni azokat a területeket, melyek állandóan vagy az utolsó öt éven át fűféle évelő takarmánynövények termelésére használtattak. Azok az állandó rétek és legelők, amelyeken fásnövények is termeltek, valamint az erdőkben levő rétek és legelők csakis akkor veendőek e pont alatt fel, ha azoknak legfőbb rendeltetését takarmánynövények termelése képezi.)

8. Fásnövények és cserjeszerű növények termelésére szolgáló területek

(Ide veendőek fel a fás növények termelésére szánt azok a területek, amelyek a befásított területek és erdők kategóriájába nem tartoznak.)

Jegyzet. Azokban az esetekben, amidőn fásnövények és fűféle növények együtt termelnek, a 6. kérdőpont jegyzete alatt megadott utasításokat kell szem előtt tartani.

9. Befásított területek és erdők

(Ide kell felvenni azokat a területeket, amelyek jellegzetes erdei fákkal vannak beültetve s amelyeknek legfőbb rendeltetését a fatermelés és az erdészeti termékek termelése képezi.)

10. Termékeny mocsarak, pusztaságok és egyéb műveletlen termő területek

(Ide kell felvenni azokat a területeket, melyek néhány hasznosítható növényi terméket szolgáltatnak és amelyek a megelőző kategóriák egyikébe sem sorozhatók.)

11. Termékellen területek

(Ide kell felvenni azokat a területeket, amelyek semmiféle hasznosítható növényi terméket nem szolgáltatnak és amelyek a megelőző kategóriák egyikébe sem sorozhatók.)

Jegyzet. A 6. kérdőponttól a 11. kérdőpontig bezárólag feltett kérdésekre válaszként kimutatott adatok végösszegének egyenlőnek kell lennie az e szakasz 5. kérdőpontjára válaszul megjelölt és a terület nagyságára vonatkozó összeggel.

E) Szakasz. — Az 1929. év (vagy az 1929—1930. évek) termelése és aratása.

Együttes termények.

Ha két vagy több termény együtt van elvetve, aratásuk azonban különböző időben történik, a kérdéses termények mindegyike által elfoglalt területek nagysága, ennek a lehetőség szerinti pontos vagy legalább is hozzávetőleges megállapítása végett, egymástól elkülönítve és a megfelelő rovatokban mutatandó ki. Az esetben, ha az együttes termények egymással annyira elegyülnek, hogy lehetetlenség megkülönböztetni a kérdéses termények mindegyikéhez külön-külön tartozó területeket, a szóbanforgó termények mindegyike részére a számlálólaphoz a számlálólapmintában megjelölt oszlopok folytatásaként még külön oszlopok csatolan-

dók. E külön oszlopokban az együttes termények által elfoglalt területek összterülete az első helyet elfoglaló termény neve alatt vezetendő be, de egyúttal a többi együttesen termelt termények nevei alatt is idézőjel között újból megemlítendő.

Utótermények.

Ha ugyanazon a területen, amelyen egy bizonyos terményt már arattak, egy másik terményt is termelnek, az első termény által igénybe vett terület kiterjedése a megjelölt rovatba felveendő és a következő terménynek vagy utóterménynek a területe a pótlólag csatolt oszlopba zárójelek között vezetendő be. E rendelkezés célja a kétszeres felvételnek és annak az elkerülése, hogy nagyobb megművelt terület mutattassék ki, mint a gazdaság egész megművelhető területe.

Többféle terméket adó termények.

Ha valamely termény több terméket hoz, mint például a len, a kender (mag és fonál), a terület nagysága a főtermék rovatába veendő fel és zárójelek között a másodrangú termék rovatában is megismétlendő.

a) Magra termelt gabonaneműek:

	Terület nagysága mérték- egység	Az 1929. évben (vagy az 1929—1930 évek- ben) termelt mennyiség mértékegység
12. Téli búza		
13. Tavaszi búza		
14. Zab		
15. Árpa		
16. Rozs		
17. Köles		
18. Morzsolt tengeri		
19. Rizs (hántolatlan)		
20. Sorghómag (Cirokmag)		
21. Kétszeres		
22. Egyéb magra aratott ga- bonaneműek		

b) Magra termelt hüvelyesek:

23. Bab		
24. Szójabab		
25. Borsó		
26. Lencse		
27. Egyéb magra termelt hü- velyesek		

c) Gumós és gyökérvények élelmezési és takarmányozási célokra.

28. Burgonya ¹⁾		
29. Édes burgonya és gumós- gyökér		

¹⁾ Kívánatos, hogy a korai burgonya és a rendszer időben érő burgonya, amennyire lehetséges, külön mutattassék ki.

30. Gumós és gyökeres ta- karmánynövények (kala- rábé, répa, sárgarépa stb.)		
31. Nyílgyökér (arrow-root)		
32. Manióka		
33. Egyéb gumók és gyökerek		

d) Takarmányfüvek és takarmánynövények:

d—1) Lóhere, vörös lóhere, ray gass és egyéb hasonló takarmányfüvek, egyedül vagy vegyítve, melyek az utolsó öt év alatt vettettek el olyan területeken, melyek újból felszántatnak:

34. Szénának kaszálva ..		
35. Nem szénának kaszálva		

d—2) Lucerna.

36. Szénának kaszálva		
37. Nem szénának kaszálva		

d—3) Egyéb még nem említett takarmányfüvek.

38. Szénának kaszálva ..		
39. Nem szénának kaszálva ..		

e) Ipari növények.

e—1) Cukornövények termelése.

40. Cukornád ..		
41. Cukorrépa ..		
42. Egyéb cukornövények ..		

e—2) Textilnövények termelése.

43. Pamut (gyarolva) ..		
44. Len, (Canna bis sativa) fonásra termelve ..		
45. Kender, fonásra termelve ..		
46. Új-zélandi kender (Phor- mium tenax) ..		
47. Abacá (Manilakender Musa textilis) ..		
48. Juta és hasonló (Corcho- rus et Hibiscus) ..		
49. Ramié és rhéa (Boehmeria nivea et B. tenacissima) ..		
50. Fűves kender (sisal) (Aga- ve sisalana) és henequen (A. fourcroydes) ..		
51. Egyéb rostanyagú termények ..		

e—3) Olajos magvak termelése.

52. Lenmag ..		
53. Kendermag ..		
54. Pamutmag ..		
55. Földdió, héjában ..		
56. Ricinusmag ..		
57. Répamag vagy repcemag ..		
58. Szezám ..		
59. Napraforgómag ..		
60. Másutt nem említett egyéb olajos magvak ..		

e—4) Egyéb ipari növények.

61. Dohány ..		
62. Komló ..		
63. Mustár ..		
64. Indigó ..		
65. Egyéb nem említett ipari növények ..		

f) Zöldségek.

66. Articsóka			
67. Spárga			
68. Zeller			
69. Káposzta			
70. Zöldbab			
71. Hagyma és fokhagyma			
72. Zöldborsó			
73. Paradicsom			
74. Egyéb zöldségek			

g) Vetőmagtermelésre szánt területek.

(Nem számítandók ide azok a vetőmagnak szánt területek, amelyek e jegyzék más számai alatt már feltüntetett területek között szerepelnek.)

75. Cukorrépa			
76. Lóhere			
77. Lucerna			
78. Másutt még külön nem említett vetőmagvak termelésére szánt területek			

h) Bevetett területek, amelyeken 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) a területet ért csapás vagy a termés elpusztulása miatt semmi sem volt aratható.

79. Összterület			

i) Egész éven át meg nem munkált ugar.

80. Összterület			

Jegyzet. A 12. számtól a 80. számig bezárólag feltüntetett számok összegének egyenlőnek kell lennie a 6. kérdőpontra válaszként kimutatott és a terület nagyságára vonatkozó összeggel.

j) Állandó rétek és legelők.

Azon földeknek fütermékei, melyek állandóan vagy az utolsó öt éven át évelő takarmánynövények termelésére vannak szánva (ideértve a fásterületeket is, ha azok főrendeltetése a szénakaszálás vagy a legeltetés):

81. Széna végett kaszálva			
82. Nem széna végett kaszálva			

Terület nagysága	A tőkék vagy a fák száma		Az 1929. évben (vagy az 1929—1930 években) szüretelt mennyiség
	Mérték-egység	nem termők	

k) Szőlők.

83. Bortermelésre szánt szőlők				
84. Aszuszőlők (malagszőlők)				
85. Asztaliszőlők				

l) Olajfák.

86. Olajsajtólásra szánt olajbogyók termelésére szolgáló olajfák				
87. Fogyasztásra vagy konzerválásra szánt olajbogyók termelésére szolgáló olajfák				

m) Kerti gyümölcsfák és kemény maghéjú gyümölcsöt termő fák.

(Csupán az ültetett és gondozott gyümölcsfák veendőik fel; a vadon termő fák mellőzendők.)

88. Sárgabarackfák				
89. Mandulafák				
90. Ananászfák				
91. Banánfák				
92. Cseresznyefák				
93. Datolyapálmák				
94. Fügefák				
95. Limonifák				
96. Narancs- és mandarinfák				
97. Egyéb cedrátgyümölcsfák (a limoni-, narancs- és mandarinfákon kívül)				
98. Mogyorófák				
99. Diófák				
100. Kókuszdiófák (kókuszpálmák)				
101. Ózibarackfák				
102. Körtefák				
103. Almafák				
104. Szilvafák				
105. Egyéb gyümölcsfák				

n) Apróbb gyümölcsök.	Terület nagysága	Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) betakarított mennyiség
	Mérték-egység	Mérték-egység
106. Mindennemű apróbb gyümölcsök és bogyók (a vadon termett gyümölcsfák mellőzendők):		
106 (a)		
106 (b)		
106 (c)		

o) Különböző ültetvények.

	Terület nagysága			Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) betakarított mennyiség
	Mérték-egység	Nem termők	Termők	
107. Kávé				
108. Tea				
109. Kakaó				
110. Bors, közönséges				
111. Kinahéj (Cinchona) ..				
112. Kaucsuk-, gummi-, vagy gyantatermő növények:				
112 (a) Parai kaucsukfa (Hévéa)				
112 (b) Mexikói kaucsukfa (Castilloa)				
112 (c) Cearai kaucsukfa (Manihot)				
112 (d) Assami kaucsukfa (Ficus elastica)				
112 (e) Guttaperchafa ..				
112 (f) Egyéb gummit, gyantát, vagy kaucsukot termő fák és cserjék (gondozásban) ..				
113. Eperfa				
114. Bambusznád				
115. Spanyolnád				

116. Szágópálma
 117. Másutt nem említett egyéb
 gondozásban levő fák és
 cserjék

F) Szakasz. — Befásított területek és erdők.

a) A befásított terület nagysága.

	Mérték- egység
118. Cserjés	
119. Egyéb	
120. Összterület	

b) Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) levágott famennyiség.

121. Tüzelőanyagul szolgáló fa, ideszámítva a faszénégetésre szánt fát is	
122. Facellulose gyártására szolgáló fa	
123. Minden más egyéb célt szolgáló fa	
124. Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) levágott fa teljes mennyisége	

c) Egyéb erdei termékek.

A termé- kek neve	Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. évek- ben) termelt mennyiség	
	Mérték- egység	
125. Közvetlenül vagy közvet- ve emberi élelmezés cél- jaira szolgáló termékek		
126. Cserpác vagy cserzőki- vonatok gyártására szol- gáló termékek		
127. Kaucsuk (nem ültetvé- nyeken)		
128. Gyantatermő növények és gyantatermékek		
129. A megelőző osztályokba nem sorozott egyéb ter- mékek		

G) Szakasz. — Állatállomány.

(Az adatoknak az összeírás időpontjában tény-
leg meglévő állatokra kell vonatkozniuk. Felveendő
a gazdaságban levő összes állatok, képezzék azok a
gazdaság vezetőjének a tulajdonát vagy sem, vala-
mint azok is, melyek pásztor felügyelete alatt közös
területen, nyílt mezőkön, mocsarakban, hegyekben
vagy erdőségekben tartózkodnak és általánosságban
olyan területeken, amelyekre a gazdaságokra vonat-
kozó statisztikai felvétel nem terjed ki.)

a) Lovak.

	Darabszám
130. Csődör- és kancacsikók, egy éven alul	
131. Fiatal lovak 1 évestől 3 évesig	
132. Mének 3 éves kortól felfelé	
133. Kancák és herélték 3 éves kortól felfelé	

b) Öszvérek.

134. Fiatal öszvérek 2 éven alul	
135. Öszvérek 2 éves kortól felfelé	

c) Szamarak.

136. Teljes számuk, tekintet nélkül a korra	

d) Szarvasmarhák.

137. Borjúk egy éven alul	
Üszök és tehenek egyéves kortól felfelé:	
138. Tejtermelési célokra	
139. Kizárólag tenyésztési célokra	
140. Egyebek	
141. Bikák egy éves kortól felfelé	
142. Egyéb szarvasmarha egy éves kortól felfelé	

e) Juhok.

143. Bárányok egy éven alul	
144. Kosok egy éves kortól felfelé	
145. Anyajuhok egy éves kortól felfelé	
146. Minden más juh egy éves kortól felfelé	

f) Kecskek.

147. Teljes számuk, tekintet nélkül a korra	

g) Sertések.

148. Malacok, 6 hónapon alul	
149. Tenyészkanok, 6 hónapos kortól felfelé	
150. Tenyész kocák, 6 hónapos kortól felfelé	
151. Minden más sertés, 6 hónapos kortól felfelé	

h) Baromfi.¹⁾

152. Kakasok, tyúkok és jércék teljes száma	
153. Kacsák teljes száma	
154. Ludak teljes száma	
155. Galambok teljes száma	
156. Pulykák teljes száma	

i) Méhek.

157. A méhészetben a felvétel időpontjában meg- lévő kasok (kaptárak) száma	

III. FÜGGELÉK.

Állati termékek.

Egyes állati termékekre vonatkozó adatoknak
közvetlenül a termelőtől leendő beszerzése céljából
az alább következő kérdőpontok alkalmazása ja-
vasoltatik:

a) Tejtermékek.

Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években)
nyert összes tejmennyiség:

	hektoliter ²⁾
158. Tehéntej	
159. Egyéb állatok teje	
(Felveendő az a tejmennyiség, amelyet álla- tok táplálására fordítottak, a gazdaság- ban elfogyasztottak, eladásra kerültek vagy más módon használtak fel. Nem veendő fel a fiatal állatok szoptatására fordított tej- mennyiség.)	
160. A gazdaságban előállított vaj	
161. A gazdaságban előállított sajt	

¹⁾ A csirkék, kis kacsák, kis libák, kis galambok
és kis pulykák a baromfi-összeírásba szintén fel-
veendőek. Kívánatos volna azonban, hogy a felvétel,
amennyire lehetséges, elkülönítve történjék.

²⁾ Vagy egyéb mértékegység.

b) *A baromfiudvar termékei.*

162. Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) termelt tojás drb

c) *Gyapjú.*

163. A gazdaságban az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) megnyírt juhok száma drb
 164. A nyert gyapjú teljes mennyisége kilogramm¹⁾
 (Feltüntetendő, hogy mosatlan (zsírban nyírt) vagy mosott gyapjúról van-e szó.)

d) *Mohairgyapjú (angorakecske szőre).*

165. A nyert mohairgyapjú teljes mennyisége kilogramm¹⁾
 (Feltüntetendő, hogy mosatlan (zsírban nyírt) vagy mosott gyapjúról van-e szó.)

e) *Méz.*

166. Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) nyert mézmennyiség kilogramm¹⁾

f) *Selyemhernyók.*

167. Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) forgalomba hozott peték mennyisége gramm¹⁾
 168. Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) termelt friss gubók mennyisége hektogr.¹⁾

IV. KIEGÉSZÍTŐ KÉRDÉSEK.

Felkéretnek az összes országok, hogy az 1930. évben eszközlendő statisztikai felvétel alkalmával a megelőző oldalakon ismertetett számlálólapmintába felvett összes kérdésekre terjeszkedjenek ki és hogy az állati nyerstermékeknek a Füg-gelékben foglalt útbaigazítások értelmében való meg-állapításához szükséges intézkedéseket tegyék meg. Alábbiakban kiegészítő kérdések vannak felsorolva, több olyan tárgyra vonatkozólag, melyeknél kívá-natos, hogy a kért adatok lehetőleg minél több or-szág által gyűjtessenek össze.

Igen sok egyéb érdekes tárgyú kérdés mellöz-tetett részben, hogy a felvételnek a kisebb jelen-tőségű kérdésekkel való megterhelése s esetleg költ-ségtöbblete elkerültessek, részben, mert az idevonat-kozó kérdésekre adandó válaszok nem lehetnének teljesen kielégítők. Ebbe a kategóriába tartoznak az állatok árára és értékére, élő és holt súlyára, a gazdaságok termékeinek fogyasztására és értékesí-tésére és egyéb hasonló tárgyakra vonatkozó kér-dések.

A) *A gazdaság birtoklási formája.*

169. A gazdaság területéből hány hektár¹⁾ képezi az Ön tulajdonát (vagy ha Ön a terület haszná-latáért haszonbért nem fizet, vagy annak ke-zeléséért javadalmazást nem élvez, hány hek-

¹⁾ Vagy egyéb mértékegység.

tár képezi a családja egy vagy több tagjának tulajdonát)?

170. Ezen gazdaság területéből hány hektárt¹⁾ bérel:

170-a) bérösszeg ellenében

170-b) természetbeni szolgáltatások elle-nében

171. A gazdaság területéből hány hektárt¹⁾ kezel harmadik személyek javára mint javadalma-zott intéző?

172. A gazdaság területéből hány hektárt¹⁾ kezel a megelőző három pontban megjelölt jog-címeiktől különböző más minőségben?

Mint

Jegyzet. A 169. ponttól a 172. pontig bezárólag megjelölt kérdésekre válaszként megadott számok végösszegének egyeznie kell a gazdaság egész terü-letével, amint az az 5. kérdőpontban meg van jelölve.

B) *A gazdaság ideiglenes munkássága.*

A gazdaság állandó munkáslétszámára vonat-kozó adatok kiegészítéseképpen, amint az a szám-lálólapminta c) szakaszában közelebbről meg van ha-tározva, az alábbi kérdőpontok felvétele javas-soltatik azon országok részére, melyek a gazda-ság ideiglenes munkáslétszámára, a gazdaságban el-töltött munkanapok számára, a munkaórákra, a fize-tésekre és a lakásviszonyokra vonatkozó adatoknak összegyűjtését óhajtják:

a) *Az összeírás időpontjában a gazdaságban ta-lálható ideiglenes munkások száma:*

	A gazdaság fejének család-jához tartozó tagok		Egyéb személyek	
	férfiak	nők	férfiak	nők
173. 15 éves koron alul.....				
174. 15 éves kortól felfelé ..				

b) *Az 1928—29. (vagy az 1929—30.) mezőgazda-sági évben a gazdaságban eltöltött munka-napok száma:*

Állandó személyzet által	15 éves kortól felfelé	175. Férfiak	
		176. Nők	
Ideiglenes személyzet által	15 éves kortól felfelé	178. Férfiak	
		179. Nők	
	180. 15 éven alul		

Kívánatos, hogy minden ország az általa vég-zendő statisztikai felvételtől szóló jelenté-sébe mindazon időszakai vagy kivételes vál-tozásokra vonatkozólag, mely változások a felvétel időpontjában az ideiglenes munkások-nál észlelhetők voltak, még egy rövid tájékoz-tatást is iktasson be, megemlítvén egyben, hogy a kimutatott adatok mily fokig tekinthetők reprezentatívoknak.

c) *A gazdaságban fizetett munkások által napon-kint rendszeresen teljesített munkaórák:*

	Óra
181. Az aratás ideje alatt	
182. Egyéb időszakokban	

d) A gazdaság munkásainak fizetése:

Nyáron		Télen	
férfiak	nők	férfiak	nők

I. Napszamosok:

183. Átlagos órabér

II. Hónapszámra szegődtetett munkások:

184. Az egy hónapra és fejenként készpénzben fizetett átlagos munkabér
185. Az egy hónapra és fejenként természetben (élelmezés, fűtés, lakás stb.) fizetett átlagos munkabér az annak megfelelő pénzösszegben kifejezve

Jegyzet. A 184. és 185. pontok alatt felvett számadatok együttes összegének a munkás havi átlagos munkabérének teljes összegét kell kitennie.

e) A fizetett munkások és cselédek lakása.

A gazdaságban alkalmazott összes személyek közül mennyinek van:

	Férfiak száma	Nők száma
I. A gazdasághoz tartozó külön lakása:		
186. A munkabér egy része fejében		
187. A munkabértől függetlenül		
II. Hányan laknak a gazdaság területén:		
188. A majorban a gazdaság fejével együtt		
189. A gazdasági munkások használatára fenntartott lakóhelyeken		
190. Egyéb épületekben vagy más módon		
III. 191. Hányan élnek a gazdaságon kívül vagy attól függetlenül:		

C) Leccapolás.

192. A gazdaság azon földterületeinek kiterjedése, melyek állandó mesterséges levezető árkokkal, téglából készült csatornákkal stb. vannak ellátva

(Ide veendőek fel azok a területek, melyek több évre szóló rendeletessel kiépített csatornák vagy levezető árkok által vannak leccapolva és évenként a szántás vagy szétmálás által nem pusztulnak el, valamint azok, amelyek a felszínen vagy a föld alatt elhelyezett és cserépből, téglából, kőből, stb. készült levezető árkok (csövek) segítségével szárítottak ki.

D) Öntözés.

193. Ha a gazdaságnak bármelyik részét is öntözik, annak területe feltüntetendő

(Csupán azok az öntözött területek veendőek fel, amelyeket a mesterséges csatornák, árkok vagy csövek segítségével öntöznek, amelyek

¹⁾ Vagy más mértékegység.

a vizet szivattyúkkal vagy egyéb gépekkel egy magasabban fekvő pontról vezetik le vagy egy alacsonyabb pontról vezetik fel. Nem veendőek fel azok a területek, ahová a vizet kézzel hordják).

E) Trágyák.

A trágyák a mezőgazdasági termelésnek fontos tényezőjét képezik és sok országban kívánatos volna azoknak fajaira és mennyiségére vonatkozó adatok birtokába jutni.

Idevonatkozólag két módszer javasoltatik:

a) közvetlenül a gazdáknál a mezőgazdasági adatfelvétellel kapcsolatban megejtendő ankét és

b) a műtrágyagyárosok és kereskedők, valamint a kormányhatóságok és a helyhatóságok ellenőrző és engedélyező irodáinak bevonásával megejtendő ankét.

F) A gazdaság készletei.

Egy adott pillanatban rendelkezésre álló mezőgazdasági készletek megállapítása minden egyes ország, nemkülönben úgy a belföldi, mint a nemzetközi kereskedelem szempontjából is elsőrendű fontossággal bír. A látható készletek, vagyis az átviteli forgalomban és a nyilvános elevátorokban található készletek kiszámítása nem jár nehézséggel, mivel itt nagy és könnyen megállapítható mennyiségekről van szó. A láthatatlan készleteknek, vagyis azoknak a kiszámítása vagy becslésszerű megállapítása, melyek még a termelőnél vagy az első vevőnél, vagy pedig a magánmalmokban és elevátorokban vannak és amelyek maguk is az összkészletnek egy részét képezik, felette nehéz.

Ez okból javasoltatik, hogy a kormányok a statisztikai felvétel alkalmával állapítsák meg azokat a mezőgazdasági terményekből meglévő készleteket, melyek kereskedelmi szempontból bizonyos jelentőséggel bírnak, mint tengeri, textiltermékek, dohány, kávé, tea, gyapjú, stb., melyek a gazdaságokban vagy a malmokban, a vidéki elevátorokban és gabonamagtárakban (szilókban) eladásra várnak. Ily adatok igen értékesek volnának, mivel a készletek évenkénti becslésszerű megállapításához alapul szolgálnának.

G) Mezőgazdasági gépek.

A mezőgazdasági gépek és a gazdasági felszerelés leltározása olyan kérdés, melyre vonatkozólag az adatgyűjtés nagyon kívánatos. A leltár akként volna elkészíthető, hogy a számlálólapba az alábbiakban megjelölendő természetű kérdések vétetnek fel. A gépek jegyzéke kibővíthető, hogy ezzel az illető országok igényei kielégíthetők legyenek. Kívánatos, hogy az Intézet tájékoztassék azon gépeket illetőleg, melyeknek kimutatása valameny-

nyi ország részére javasoltatott, hogy ezzel a különböző országok közötti összehasonlításnak bizonyos foka biztosítható legyen.

Feltüntetendő a felvétel időpontjában a gazdaságban levő alábbi gépek száma:

194. Ekék	drb.
195. Boronák	
196. Vetőgépek	
197. Aratógépek	
198. Cséplőgépek	
199. Motoros generátorok	

H) Faiskolák és üvegházak.

200. Az üvegtáblákkal védett területnek négyzetméterekben kifejezett összfelülete	m ² 1)
201. Az üvegtáblákkal nem védett (szabad ég alatt levő) területnek hektároiban kifejezett összfelülete	hektár 1)
202. Az 1929. évben (vagy az 1929—1930. években) fiatal gyümölcsfák és gyümölcstermő bokrok (cserjék), valamint szőlődugványok eladásából bevételezett összeg	
203. Fiatal erdei fák és díszfák, illetve díszcserjék eladásából bevételezett összeg	

1) Vagy más mértékegység.

204. Virágok és virágzó növények eladásából bevételezett összeg	
205. Zöldség és zöldségpalánták eladásából bevételezett összeg	

I) Virágok (szabad ég alatt).

206. Főként eladásra termelt virágokkal beültetett terület nagysága	

(ide vendők fel elsősorban eladásra termelt virágok céljaira szolgáló területek. Nem veendő fel az elsősorban mag végett termelt virágok, melyek a 78. pontba vétetnek fel, vagy azok, melyek üveg alatt tenyésznek és a 200. pont alatt jegyeztetnek fel.)

J) A szarvasmarha osztályozása faj szerint.

Azon országok számára, ahol erre lehetőség kínálkozik, javasoltatik, hogy a különböző tiszta fajtájú szarvasmarhák, a keresztezett szarvasmarhák és a helyi fajtájú szarvasmarhák állományát illetőleg is gyűjtessenek be adatok.

Az alábbi táblázatot Uruguay kormánya hozta minta gyanánt javaslatba:

S z a r v a s m a r h á k	Tiszta faj, törzskönyvezve					Tiszta faj, nem törzskönyvezve, vagy keresztezve					Keresztezett fajok	Helyi fajok	Az összes szarvasmarhák száma	
	Herford 1)	Durham 1)	Polled Angus 1)	Tejelő faj 1)	Egyéb fajok 1)	herford 1)	Durham 1)	Polled Angus 1)	Tejelő faj 1)	Egyéb fajok 1)				
1. Borjúk egy éven alul														
2. Üszők és tehenek egy éves kortól felfelé:														
a) tejtermelés céljaira														
b) kizárólag tenyésztési célokra														
c) egyéb														
3. Bikák egy éves kortól felfelé														
4. Egyéb szarvasmarhák egy éves kortól felfelé														

1) Természetes, hogy minden ország az ottani legfontosabb fajokat fogja feltüntetni.

K) Egyes országok sajátos háziállatai.

Bejelentendő az összeírás időpontjában fennálló állomány.

207. Tevék:	Darabszám
207-a) Egy éven alul	
207-b) Egy éven felül	
208. Lámák, guanacók és vicunasok ..	
209. Rénszarvasok ..	
210. Elefántok:	
210-a) Egy éven alul	
210-b) Egy éven felül	
211. Bivalyok:	
211-a) Bivalyborjúk egy éven alul	
211-b) Növendékbivaly egy évtől két éves korig	
211-c) Az összes bivalyok két éven felül	
212. Struccok	
213. Prémes állatok (prém vagy prémbőr végett fogságban nevelve):	

213-a) Rókák ..	
213-b) Görények	
213-c) Egyéb prémes állatok	
214. Mezei- és házinyulak	

A felvételre vonatkozó határozatok.

Az Intézet hetedik közgyűlése által (1924) kifejezett kívánság.

A Közgyűlés:

Hangsúlyozza annak a nagy szükségességét, hogy valamennyi országban egy általános és egyöntetűen megállapított időpontban és terv szerint fogantatosítandó mezőgazdasági statisztikai felvétel eszközöltessék.

Ezen időpont az 1930—31. évre volna megállapítható.

Felhívja egyben az Állandó Bizottság figyelmét a szükséges lépések haladéktalan megtételének nagy fontosságára oly irányban, hogy a csatlakozott Államok e javaslat elfogadására és egy szerves program előkészítésének beható tanulmányozására reábirassanak; e program az 1926. évi Közgyűléshez az érdekelt kormányok által kiküldött megbízottak sorából kijelölendő szakértői gyűlés elé lesz még az 1926. évben utalandó. E program azután a kormányokkal közölni fog.

Az Intézet nyolcadik közgyűlése által (1926) kifejezett kívánság.

A Közgyűlés

Tekintettel G. Wagnière úrnak a világmezőgazdasági felvételre vonatkozólag tett jelentésében foglaltakra (9. számú jelentés).

Tekintettel az Intézet Nemzetközi Tudományos Bizottságának jelentésére (9. számú jelentés melléklete).

Tekintettel továbbá a Közgyűlés szakértőiből alakult Statisztikai Bizottságnak a jelentésére (9. számú jelentés 2. melléklete);

arra az elhatározásra jutott, hogy:

1. A számlálólapminta jóváhagyását, úgy amint annak felülvizsgált szövege a 9. számú jelentés 2. mellékletében közölve van, elvileg kimondja és a fentemlített két Bizottság által felvetett eszmékhez is helyeslőleg hozzájárul.

2. Felkéri az Állandó Bizottságot, hogy az:

a) E felvételi mintát magyarázat vagy egyéb, hasznosnak vélt észrevételek kapcsán a kormányoknak küldje meg és minden célravezetőnek vélt intézkedést tegyen meg, hogy a már ismertelt alapokon 1930-ban megejtendő mezőgazdasági statisztikai felvétel végrehajtását illetőleg a világ valamennyi országának hozzájárulását megnyerje;

b) Az 1928. évi Közgyűlés elé a kifejtett tevékenységről jelentést terjesszen be, valamint egyidejűleg a még megfontolás tárgyát képező összes kérdésekre vonatkozólag is memorandumokat és javaslatokat terjesszen elő.

A Közgyűlés:

Tekintetbevéve Németalföld megbízottja által előterjesztett javaslatot:

Felkéri az Állandó Bizottságot, hogy a mezőgazdasági termelés értékeléséhez szükséges általános tervezet kidolgozását tegye tanulmány tárgyává, hogy a különböző országok egy végleges összehasonlítás céljából ugyanazt a munkát végrehajthassák. E munkálatok az 1930. évre tervezett általános mezőgazdasági összeírással kapcsolatban volnának elvégezhetőek.

A Közgyűlés:

Úgy véli, hogy a világ erdészeti forrásaira vonatkozó adatgyűjtésnek igen nagy fontossága van arra való tekintettel, hogy az összes országok erdészeti politikájának olyan statisztikai adatokon kellene alapulnia, melyek a fa kínálatának és keresletének mikénti állását világgazdasági vonatkozásban kölcsönösen megvilágítják és

Felkéri az Erdészeti Kongresszust, hogy e kérdést különös figyelmére méltatni és mindazon útbaigazításokat megadni szíveskedjék, melyek az Intézetnek irányelvekül szolgálhatnának, különösen abból a célból, hogy megközelítőleg megállapíthatók legyenek a fából eredő jövedelmi források azokban az országokban, amelyekben az erdészeti statisztikára vonatkozó szolgálat megszervezve még nincs.

A Nemzetközi Erdészeti Kongresszus által kifejezett kívánság.

(Róma, 1926. év április—május.)

A Nemzetközi Erdészeti Kongresszus:

Méltányolva az erdei termékek jelentőségét, mint amelyek a gazdasági terményekkel egyenrangú helyet foglalnak el, súlyt helyez arra, hogy a nemzetközi mezőgazdasági statisztikai felvétel céljaira javaslatba hozott számlálólapba „Terméseredmények 1929-ben“ rovat alatt egy szám vétessek fel, amely a gazdaság területén levágott fa mennyiségére vonatkozólag adatokkal szolgál.

A Nemzetközi Gazdasági Értekezlet által hozott határozat.

(Genf, 1927 május hó.)

Az Értekezlet szükségesnek tartja az időszaki mezőgazdasági statisztikai szolgálat tökéletesítését, különösen ami az állattenyésztésre és az állati nyerstermékekre vonatkozó adatszolgáltatást illeti.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet által beszerzett adatok azt bizonyítják, hogy az utolsó huszonöt év alatt csak harminchét ország eszközölt mezőgazdasági statisztikai felvételt, ami a földgömb egész szárazföldi területének kevesebb, mint felét és a világ népességének körülbelül csak 30%-át teszi ki.

Egy, az egész világgazdaságra kiterjedő mezőgazdasági statisztikai felvétel, mely a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet által javaslatba hozott elvek szerint hajtatnék végre, lehetővé tenné, hogy a különböző országok által szolgáltatandó statisztikai adatok a szükséges és eddig hiányzó egyöntetűség jellegrével ruháztassanak fel.

Nem kevésbé szükségesnek mutatkozik, hogy úgy a belföldi, mint a nemzetközi viszonylatban, a terméseredményekre, az azokból rendelkezésre álló készletekre, a különböző áruk fogyasztására és for-

galmára vonatkozó adatok, melyek az áralakulásnak mindmennyi lényeges elemét képezik, a mezőgazdasági termelők körében gyorsan ismertté tétessenek. A mezőgazdasági termények és az ipari termékek árainak összehasonlítását célzó indexszámok, valamint a mezőgazdasági termények termelési költségeit elsősorban befolyásoló tényezőkre vonatkozó indexszámok havonként történő nyilvánosságra hozatala a legtanulságosabb információ anyagot szolgáltatná.

(A Nemzetközi Gazdasági Értekezlet végleges jelentése, Genf 1927; 4. Fejezet, Mezőgazdaság, 50. oldal.)

A Birodalmi Mezőgazdasági Értekezlet javaslata.

(London, 1927 október hó.)

A Bizottság ajánlatosnak tartja, hogy a Brit-birodalom kormányainak a figyelme az 1930—31-ben az egész világon megtartandó mezőgazdasági statisztikai felvétel tervének megvalósításánál a legmesszebbmenőleg kifejtendő közreműködés szükségességére felhívassék. Megjegyezni kívánja még azt is, hogy e statisztikai felvétel különösen ritka alkalmul szolgál a Birodalom mezőgazdaságára vonatkozó teljes statisztikai adatok beszerzéséhez.

3. A NEMZETKÖZI STATISZTIKAI ÉRTEKEZLET ZÁRÓOKMÁNYA.

A Délafrikai Unió, a Németbirodalom, az Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, az Ausztráliai Államszövetség, Belgium, Nagy-Britannia és Észak-Irország Egyesült Királysága, a Brazíliai Egyesült Államok, Bulgária, Kanada, Cuba, Dánia, Danzig szabad város, Egyiptom, Ecuador, Esztország, Finnország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Brit-India, Olaszország, Japán, Lettország, Luxemburg, Mexikó, Nicaragua, Norvégia, Paraguay, Németalföld, Lengyelország, Portugália, Románia, a Szerb, Horvát és Szlovén Királyság, Sziám, a Szocialista Szovjet-köztársaságok Uniója, Svédország, Svájc, Cseh-Szlovákia, Törökország, Uruguay és Venezuela kormányai attól az óhajtól vezéreltetve, hogy a világ valamennyi országában a különböző kategóriákba tartozó statisztikai anyagnak feldolgozását és közzétételét, valamint a gazdaságstatisztikai kimutatások elkészítésénél szem előtt tartandó egyöntetű módszerek általános elfogadását biztosítsák.

Az e tárgyra vonatkozó Egyezménytervezet tanulmányozása céljából megtartandó Értekezleten való részvételre a Nemzetek Szövetségének Tanácsa által meghivatván,

e végből a következő küldöttségeket jelölték ki:
(Az országok és a küldöttségek felsorolása.)

Az Intézet kilencedik közgyűlése által (1928) elfogadott határozatok.

A Közgyűlés:

1. — A szakértőkből alakított Statisztikai Bizottságnak az egész világon megejtendő mezőgazdasági statisztikai felvételre vonatkozó jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi;

2. — Figyelmébe ajánlja az Állandó Bizottságnak, hogy a számlálólapmintán a jelentésben foglalt javaslatok figyelembevételével tegye meg a szükséges változtatásokat;

3. — Köszönetét fejezi ki az „International Education Board“-nak azért az anyagi támogatásért, melyet az egész világon megejtendő mezőgazdasági statisztikai felvételre vonatkozó munkálatok céljaira áldozott és annak a reményének ad kifejezést, hogy az „International Education Board“ a következő években sem fogja támogatását megvonni, hogy az a munka, mely oly szép eredménnyel kezdődött, kielégítő befejezést nyerhessen.

4. — A Közgyűlés végül felkéri azokat az államokat, melyek a náluk megejtett mezőgazdasági statisztikai felvétel eredményeit az Intézethez befogják terjeszteni, hogy átiratukhoz egy oly jegyzéket is csatoljanak, amely részletesen kifejti azokat a módszereket, melyek szerint a beterjesztett adatok begyűjtettek.

Nagy-Britannia és Észak-Irország után az alábbi szöveg következik:

(... valamint a Brit-birodalomnak azok a részei, amelyek a Nemzetek Szövetségének különleges címen nem tagjai.)

(Az országok, illetve a küldöttségek felsorolása után következik.)

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet és a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara, szakvéleménynyilvánítás céljából az Értekezleten való részvételre meghivatván, e végből az alábbi küldöttségeket jelölték ki:

Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet.

(A meghatalmazottak neveinek és minőségüknek felsorolása.)

Nemzetközi Kereskedelmi Kamara.

(A meghatalmazottak neveinek és minőségüknek felsorolása.)

A Nemzetek Szövetségének Gazdasági Bizottsága, a vámkérdésekben használandó szaknyelvezet egyöntetűvé tétele céljából működő Szakértői Albizottsága és a közlekedési, illetve átviteli forgalmi kérdésekben működő véleményező és műszaki Bi-

zottsága szakvéleményadás céljából az Értekezleten való részvételre meghivatván azzal, hogy azok mindegyike tagjai sorából egy megbízottat nevezhet meg, magukat az alább megnevezett tagjaik által képviseltették:

(A fent megnevezett Bizottságok és azok kiküldötteinek felsorolása.)

Akik, mindezek alapján, Genfben tanácskozásra jöttek össze.

A Nemzetek Szövetségének Tanácsa az elnöki teendőknek az Értekezleten leendő ellátására William E. Rappard urat, a genfi egyetem tanárát, az Institut des Hautes Etudes Internationales igazgatóját, a Mandats de la Société des Nations Állandó Bizottságának tagját nevezte ki.

A titkári teendők végzése a Nemzetek Szövetsége Titkársága alá tartozó gazdasági és pénzügyi osztály alább megnevezett tagjaira bízott: A. Loveday úrra, az Értekezlet vezértitkárjára, továbbá Dr. W. J. Stencek, A. Rosenborg, J. H. Chapman és Dr. A. von Suchan urakra.

1928. november 26-tól december hó 14-ig megtartott ülések során az alábbiakban felsorolt okmányok állították ki:

I. *Egyezmény*, 1928. év december 14-iki keltezéssel, a gazdasági statisztikai adatgyűjtés tárgyában.

II. Az Egyezményről készített *Jegyzőkönyv*.

Az Értekezlet ezenkívül az alábbi határozatokat hozta:

1. — Az Értekezlet annak az óhajának ad kifejezést, hogy a 8. cikkben említett Szakértőbizottság olyan tagokból fog megalakíttatni, akik szakképzettségük alapján lettek kiválasztva, nem pedig, mint azoknak az államoknak a képviselői, melyeknek kötelékébe tartoznak.

2. — Az Értekezlet kijelenti, hogy a tengeri hajózásra vonatkozó néhány rendelkezésnek a 2. cikk I. b) pontjába történt felvétele nem tekintendő olyannak, mint amely a jövőben a szállítványozási statisztika tárgyában létrejövendő nemzetközi egyezmény megkötését hátrányosan befolyásolná.

3. — Az Értekezlet tudomásul véve azokat a kijelentéseket, melyeknek értelmében a szállítványozásra vonatkozó statisztikának egyöntetűvé tétele érdekében az előmunkálatok megkezdődtek és az ilyen, egységes alapokra fektetett és amennyire csak lehetséges, tökéletes összehasonlítást megengedő adatgyűjtés fontosságának a tudatában, annak a kívánságának ad kifejezést, hogy az előmunkálatok a lehető legrövidebb idő alatt eredménnyel folytattassanak, hogy ezáltal e tárgyban egy nemzetközi egyezménynek már a közeljövőben leendő megkötése lehetővé tétessék.

4. — Az Értekezlet, tekintettel a különböző országok hivatalos statisztikusai közötti személyes

érintkezés előnyeire, valamint tekintetbe véve azokat a tapasztalatszerű nehézségeket, amelyekkel a hazai statisztikai anyag feldolgozásával megbízott tisztviselőknek távolfekvő országokban megtartott nemzetközi értekezletekhez való kiküldetése jár, ama kívánságát fejezi ki, hogy a Nemzetek Szövetsége tegye meg a kezdeményező lépést oly irányban, hogy a nemzetközi statisztikai szervezetek figyelme felhívassék annak a fontosságára, hogy az ugyanazon évre tervezett nemzetközi értekezletek lehetőleg rövid időszakra terjedjenek és a lehetőség szerint egymáshoz közelfekvő városokba összpontosíttassanak.

Nemkülönben az alábbi javaslatok tétettek:

Az Értekezlet javasolja, hogy:

I. Azon nagy elismerés tanujelűl, melyet a Nemzetközi Statisztikai Intézet és a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara által az ezen Értekezlet előkészítésével végzett munkáért most kifejezésre juttatni óhajt, a jövőben az illetékes nemzetközi szervezetek tudományos munkálkodására és szakvéleményére mindenkor súly helyezendő;

II. Arra való tekintettel, hogy a jelen Egyezmény csupán egy minimumot nyújt:

1. — Az országok, gazdasági szervezetük összetételének foka szerint, a jelen Egyezmény által kért statisztikai adatoknál részletesebb adatokat összeállítani és közzétenni szíveskedjenek;

2. — Az egyes országok az általuk végzett statisztikai munkálatok kereteit fokozatosan bővítsék ki és e célból a Szakértőbizottság útmutatását kellő figyelemben részesíteni szíveskedjenek és

3. — Mindazok az országok, melyeknek fejlett statisztikai szerveik vannak, arra törekedjenek, hogy a Szakértőbizottság támogatását igénybe véve, amennyiben ezt ők kívánják, egymás között felhivatalos vagy hivatalos megállapodásokat létesítsenek azzal a céllal, hogy általuk közzétett bizonyos statisztikai adatoknak, melyekre a jelen Egyezmény egyetlen intézkedése sem terjed ki, az összehasonlíthatóságát biztosítsák;

III. Abból a célból, hogy a megelőző javaslat utolsó pontja megvalósíttassék:

1. — A Nemzetek Szövetségének Főtitkárja felkéréssék, hogy azoknál az országoknál, melyek hajlandók volnának e tanácsot megfogadni, ily irányban puhatolódzék.

2. — Azok az országok, melyek e javaslatot magukévá tették, felkéressenek:

a) Egy olyan okmány előkészítésére, mely felüti a gazdasági statisztikának azon kategóriáit, melyeket illetőleg hajlandók volnának az egyöntetű eljárási módok elfogadása iránt tárgyalásokba bocsátkozni;

b) Ezeknek az okmányoknak a többi, a javaslatot hasonlóképpen elfogadó országok részére, lehe-

tőleg még 1929. év szeptember hó 30-ika előtt leendő megküldésére, ami történhetik akár közvetlenül, akár pedig a Nemzetek Szövetsége Főtitkárjának közvetítése mellett;

c) Az ekként kézhez vett okmányokra vonatkozó észrevételeiknek lehetőleg még 1930. év június hó 1. előtt azon országok részére leendő megküldésére, ahonnan a kérdéses okmányok hozzájuk küldettek és

d) Mindezen okmányok másolatainak a Nemzetek Szövetségének Főtitkárjához leendő betérjesztésére;

3. — A szóbanforgó okmányok a Szakértőbizottság által vizsgálat tárgyává tétessenek a célból, hogy az esetleges fokozottabb kötelezettségekre vonatkozólag egy vagy esetleg több megegyezés létesíttessék;

IV. Az egyezmény 2. cikkében (II.) említett statisztikai anyag értékének gazdasági szempontból való emelése érdekében a Szakértőbizottság, figyelembe véve a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal által összehívott munkaügyi statisztikusok nemzetközi értekezletei által, valamint a Nemzetközi Statisztikai Intézet által végzett munkát:

1. — Egy a gazdasági tevékenység különböző ágaira és a különböző foglalkozásokra vonatkozó szakkifejezések nomenklaturájának tervezetét készítse elő;

2. — A lakosság kereső részének az ipari vagy az egyéni foglalkozás szerint való osztályozására vonatkozó módszerek kérdését, valamint a kereső személyeknek helyzetük (munkaadók, fizetett alkalmazottak, stb.) szerint való csoportosítását tanulmányozza;

3. — E kérdéseket illetőleg jelentést terjesszen elő, mely jelentésnek a Magas Szerződő Felek Kormányaival leendő közlésére a Nemzetek Szövetségének Főtitkárja felkérheti;

V. Mindazokban az országokban, ahol a gazdaságstatisztika alapjai már eléggé fejlettek ahhoz, hogy ez az eljárás alkalmazható legyen, komoly megfontolás tárgyává tétessék annak a lehetősége, hogy:

1. — A hivatalos statisztikai szolgálat olyképen fejlesztessék, hogy a nemzeti jövedelem kiszámítására vonatkozó és szabályos időközökben eszköz-lendő összeállítás megkönnyíttessék;

2. — Oly statisztikai adatsorozatok tétessenek rendszeres időközökben közzé, melyek a gazdasági tevékenység hullámzásait a szó legtágabb értelmében feltüntetik;

3. — A legfontosabb ipari nyersanyagok látható készleteire vonatkozó adatok gyűjtessenek és tétessenek közzé;

4. — A közüzemben lévő elektromos áramelosztó központi telepeken fejlesztett elektromos

áramra vonatkozó statisztikai adatok gyűjtessenek és tétessenek közzé, különbséget téve a vízierőtelepek és a hőerőtelepek által teljesített áramfejlesztések között;

VI. Az elektromos áram kérdésében 1924. évben Londonban és 1926. évben Baselben megtartott nemzetközi értekezletek, valamint a Genfben a hajtóerőgépekre vonatkozó statisztikai adatgyűjtést illetőleg 1927. évben megtartott nemzetközi gazdasági értekezőlet által kifejezett kívánságok figyelembevételével a hajtóerőgépekre vonatkozó statisztikai munkálatokat az összes országok a Szakértőbizottság által kidolgozandó irányelveknek megfelelően terjesszék ki és a lehetőséghez képest pontosan határozzák meg.

VII. Azokban az országokban, melyeknek eléggé fejlett iparuk van, ipari termelésre vonatkozó statisztikai felvétel eszközöltessék és e felvétel minden tíz évben legalább egyszer, lehetőleg azonban minden öt évben egyszer történjék és pedig a különböző országokban egymáshoz, amennyire csak lehetséges, közeleső években;

VIII. Valamennyi ország, a lehetőség határain belül, tegye közzé valamennyi árunak vagy legalább is a legfontosabb áruknek az árait, melyek a nagykereskedelmi és a megélhetési indexszámok megállapításánál — melyek iránt a jelen Egyezmény 2. cikke (VI.) intézkedik, — számbavétnak, valamint a főbb áru-csoportoknak az indexszámaikat abszolút vagy relatív számokban;

IX. Abból a célból, hogy az Egyezmény 2. cikkében (VI.) említett indexszámoknak összehasonlíthatása biztosíttassék, az összes országok által alapul ugyanazon esztendő, illetve ugyanazon időszak fogadtassék el és a Szakértőbizottság által e kérdés, a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal által egybehívott munkaügyi statisztikusok nemzetközi értekezletének, valamint a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek munkálataira figyelemmel, tanulmányoztassék és végül a Bizottság e tárgyban jelentést készítsen, mely az összes Magas Szerződő Felek Kormányaival annak idején közlendő lesz;

X. Az Értekezőlet folyamán a 2. cikk V. B) és C) pontjaira, a 2. cikk VI. pontjára, valamint a IV. és V. mellékletre vonatkozólag tett módosítási javaslatok, melyek az Értekezőlet tárgyalásairól készült jegyzőkönyvben bennfoglaltatnak, a Szakértőbizottsághoz utaltassanak;

XI. A be- és kivitelre vonatkozó és országok-kint az Egyezmény I. mellékletének II. részében megadott jegyzék szerint szerkesztendő pontos kimutatások elkészítésének megkönnyítése céljából a Nemzetek Szövetségének Főtitkárja felkértesse, hogy a nemzetközi forgalom számára nyitva álló fel- és lerakó állomásokról még ezen Egyezmény életbelépése előtt egy jegyzéket készítsen és illet időközönként tegyen közzé, mely min-

den egyes esetben az I. melléklet II. részében foglalt jegyzékének megfelelő rovatát is megjelöli;

XII. Tekintetbe véve azt a körülményt, hogy a Nemzetek Szövetsége jelenleg a vámtarifákra vonatkozó szakkifejezések közös gyűjteményének kidolgozásán fáradozik, és hogy az országok legnagyobb részénél a kereskedelmi statisztika nomenklaturája a vonatkozó vámtarifáknál elfogadott nomenklaturára támaszkodik:

1. — A Szakértőbizottság, mihelyt a szóbanforgó vámnomenklaturára vonatkozó munkálatok már eléggé előrehaladott állapotba jutottak, egy minimális statisztikai nomenklaturatervezetet készítsen, hogy az a Magas Szerződő Felek Kormányai elé legyen terjeszthető;

2. — Addig is a jelenleg használatban lévő statisztikai nomenklaturán semmi egyéb változtatások ne eszközöltessenek, mint amelyeket a különböző országok halaszthatatlan szükségletei megkívánnak;

3. — A külkereskedelemre vonatkozó kimutatások céljaira egy egyöntetű statisztikai nomenklatura fogadtassék el még azokkal az országokkal is, amelyek nem volnának abban a helyzetben, hogy az új vámnomenklaturát elfogadhassák;

4. — Mindaddig, míg a kérdéses módosítások életbe nem lépnek, azok az Államok, melyek az 1913. évi brüsszeli nemzetközi Egyezményt megerősítették, az itt említett egyezmény által jóváhagyott rövid összefoglaló kimutatásokat a brüsszeli Nemzetközi Kereskedelmi Statisztikai Irodának továbbra is küldjék meg;

XIII. Arra a jelentőségre és azokra az előnyökre való tekintettel, amelyekkel e kitételek: „nyers súly“, „tisztá súly“, „törvényes tiszta súly“ pontos meghatározásának az összes országokban való elfogadása és e kifejezések egyöntetű használata jár, a Nemzetek Szövetségének Tanácsa kéressék fel, hogy e kérdéseknek a Nemzetek Szövetsége Gazdasági Szervezete által leendő tanulmányozásának a lehetőségét mérlegelje;

XVI. Tengeri fuvarlevél ellenében a kirakás jogának fenntartása mellett, vagy „rendeletre“ feladott árukra nézve utólagosan olyan statisztikai kimutatások állíttassanak össze, melyek feltüntetik azokat az országokat, — amennyiben ezek ismeretesek, — ahol az áruk tényleg ki lettek rakva, és hogy mindazokat a kérdéseket, melyek az ekként kivitt áruk tényleges rendeltetésének megismerése céljából használandó jobb eljárási módszerek meghatározására vonatkoznak, a Szakértőbizottsághoz utaltassanak;

XV. A 3. cikk második bekezdésében kísérletképpen megjelölt statisztikai táblázatokon kívül a Magas Szerződő Felek egyéb irányú tanulmányozásokat is végeztessenek, amelyek véleményük szerint a kérdés tisztázásához hozzájárulhatnak;

XVI. Azon országok kormányai, melyek nevében a jelen Egyezmény aláíratott, amennyiben az aláírás napjától számított két éven belül a megerősítési okmány nem lett volna bemutatva, az Egyezmény megerősítésére vonatkozó körülményeket a Nemzetek Szövetsége Főtitkárjának hozzák tudomására.

Aminek hitelül alulírottak a jelen okmányt alul kézjegyükkal látták el.

Kelt Genfben ezerkilencszázhuszonnyolc évi december tizennegyedikén, egyetlen példányban, mely a Nemzetek Szövetsége Titkárságának irattárában helyeztetik el; annak kellő formában kiállított másolata a Nemzetek Szövetsége valamennyi Tagjának, valamint az Értekezleten képviselt és a Szövetség tagjai közé nem tartozó valamennyi Államnak megküldetik.

Az értekezlet elnöke: *Rappard*.

Az értekezlet főtitkára: *A. Loveday*.

4. AZ I. FEJEZET 2. CIKK VI. §-ÁRA VONATKOZÓ JAVASLAT.

(L. záróokmány X. pontját is.)

Árindexszámok.

A magyar küldöttségnek Konkoly Thege Gyula által előterjesztett javaslata.

Az Egyezmény tervezete szerint a nagykereskedelmi és létfenntartási indexszámokat havonként kellene megállapítani.

Ha már a tervezet az indexszámokkal is foglalkozik, véleményem szerint célszerű lenne — az áralakulás alapos figyelemmel kísérése céljából — az Egyezmény szövegét akként fogalmazni, hogy a tervezet az egész gazdasági életre vonatkozó indexszámokra kiterjeszkedjék, hogy a különböző indexszámok között szoros kapcsolat létesíthessék.

Ha ily módosítás magában az Egyezményben nem volna felvehető, legalább ajánltassék az államoknak, hogy a gazdasági életre vonatkozó összes indexszámokat azonos elvek alapján állapítsák meg.

4

Tervezetünk szerint minden államnak a következő indexszámokat kellene havonként vagy legalább is negyedévenként közzétenni:

I. a termelési indexszámokat, a termelői (gyári) árak alapján;

II. a külkereskedelmi forgalom indexszámaival, a behozatal, illetőleg a kivitel egységértékei alapján;

III. a nagykereskedelmi indexszámokat, a nagykereskedelmi árak alapján;

IV. a kiskereskedelmi indexszámokat, a kiskereskedelmi árak alapján;

V. a létfenntartási indexszámokat, a kiskereskedelmi árak alapján.

B)

Az A) I—V. csoportok alatt felsorolt indexszámok az alábbi részletek szerint lennének megállapítandók:

I. Termelési indexszámok.

- a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.
- b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt megnevezettek kivételével.
- c) Ipari termékek.
- d) a)—c) átlaga.

II. Külkereskedelmi forgalom indexszámai.

1. Bevitel:

- a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.
- b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.
- c) Ipari termékek.
- d) a)—c) átlaga.

2. Kivitel:

- a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.
- b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.
- c) Ipari termékek.
- d) a)—c) átlaga.

3. 1. és 2. átlaga.

III. Nagykereskedelmi indexszámok.

1. Belföldi termelés:

- a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.
- b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.
- c) Ipari termékek.
- d) a)—c) átlaga.

2. Külföldi termelés:

- a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.

b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.

c) Ipari termékek.

d) a)—c) átlaga.

3. Belföldi és külföldi termelés:

a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.

b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.

c) Ipari termékek.

d) a)—c) átlaga.

IV. Kiskereskedelmi indexszámok.

1. Belföldi termelés:

a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.

b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.

c) Ipari termékek.

d) a)—c) átlaga.

2. Külföldi termelés:

a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.

b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.

c) Ipari termékek.

d) a)—c) átlaga.

3. Belföldi és külföldi termelés:

a) Mezőgazdasági termények, állatok, állati termékek.

b) Ipari nyersanyagok, az a) alatt említettek kivételével.

c) Ipari termékek.

d) a)—c) átlaga.

V. Létfenntartási indexszámok.

1. Élelmezés:

a) Belföldi termékek.

b) Külföldi termékek:

c) Belföldi és külföldi termékek.

2. Ruházat.

3. Lakás.

4. Fűtés, világítás.

5. Egyéb áruk.

6. 1—5. átlaga.

C)

A fent javasolt csoportok mindegyikében országok szerint felveendők volnának:

1. a legfontosabb nyersanyagok és gyártmányok,

2. és ha lehetséges, ugyanazon gyártmányoknak különböző fázisokban való árai.

Szükséges lenne ez azért, hogy az indexszámok összehasonlíthatósága a lehetőségig teljes legyen.

D)

Az I—V. csoportok összehasonlítása az 1913. vagy 1914. évi adatok alapján történhetnék (1913. vagy 1914. = 100).

A javasolt osztályozás eredményeképen — eltekintve egyéb előnyöktől — minden országnak módjában állna:

1. a mezőgazdasági és ipari áralakulás elkülönített megállapítása,
2. annak a meghatározása, hogy a bevétel mily mértékben befolyásolja a belföldi áralakulást.

E)

Annak megállapítása céljából, hogy a feldolgozás, illetőleg a kereskedelem mekkora mértékben emeli az árakat, célszerű lenne az indexszámokat oly módon is kiszámítani, hogy az I. a)—d) pontokban megjelölt 1913. vagy 1914. évi árak egyenként 100-nak vétessenek és a II—IV. csoportok áradatai ezekkel az 1913. vagy 1914. évi árakkal hasonlítottassanak össze.

A fent említett összehasonlításból származó százalékos különbséget részletesen mutatná a feldolgozás, illetőleg a kereskedelem által okozott áremelkedést.

F)

Az ilykép azonos módon megállapított indexszámok nemcsak a belföldi áralakulás ellenőrzésére, hanem nemzetközi összehasonlításokra is alkalmasak lennének.